

ЧАЙНА МИЕВИЛ МОРЕЛСИ

Превод от английски: Светлана Комогорова, 2013

chitanka.info

На Индиго

ИЛЮСТРАЦИИ

Голям южен кърт Стрегайско къртоловно благотворително дружество

Talpa ferox rex

Гол къртоплъх Стрегайско къртоловно благотворително дружество

Heterocephalus smilodon glaber

Костенурка подземница Стрегайско къртоловно благотворително дружество

Magnipherus polyphemus

Мраволъв Стрегайско къртоловно благотворително дружество

Murmeleon deinos

Бухал подземник Стрегайско къртоловно благотворително дружество

Athene cunicularia trux

Щипалка Стрегайско къртоловно благотворително дружество

Dermaptera monstrosus

Кръвожаден заек Стрегайско къртоловно благотворително дружество

Lepus cruentus

Тундров червей Стрегайско къртоловно благотворително дружество

Lumbricus frigidinculta

Дневен прилеп Стрегайско къртоловно благотворително дружество

Vespertilio diei

ЧАСТ I

ГОЛЯМ ЮЖЕН КЪРТ
(*Talpa ferox rex*)

*Възпроизведено с позволение на архива на
Стрегайското къртоловно благотворително
дружество.*

Предоставил: Чайна
Миевил

ПРОЛОГ

Това е разказ за едно кърваво момче.

Ето го, той стои и се люшка неудържимо като фиданка, брулена от вятъра. Той е червен, съвсем червен. Де да беше боя това! Около всяко от стъпалата — червени локви; дрехите му, каквито и да са били някога на цвят, сега са все по-наситено алени; косата му стърчи подгизнала.

Само очите му се открояват. Бялото на всяко от тях почти сияе на фона на засъхналата кръв — електрически крушки в тъмна стая. Той се взира пламенно в нищото.

Положението не е толкова зловещо, колкото изглежда. Момчето не е единственият окървавен човек там: той е обкръжен от други, червени и подгизнали като него. и те пеят весело.

Момчето е объркано. Нищо не се е разрешило. Той си е мислел, че е възможно. Надявал се е този миг да внесе ясност. Ала главата му е все така пълна с пустота или и той не знае с какво.

Подренили сме. Разбира се, можем да започнем откъдето и да е: в това е красотата на плетеницата, тъкмо в това е смисълът. Но това откъде започваме или не започваме си влече последствията, и точно това място сега не е най-добрият избор. Да включим на заден: да оставим този локомотив да тръгне наобратно. Тъкмо до мига, преди момчето да се окървави, а там — да спрем и отново да поемем напред, за да видим как сме стигнали дотук, до червеното, до музиката, до хаоса, до голямата въпросителна в главата на един млад мъж.

ЕДНО

Остров от месо!

Не. Да отстъпим малко назад.

Труп грамада?

Още малко.

Тук. Преди седмици, когато беше по-студено. Последните няколко дни — прекарани в безплодно моткане из скални проходи и в сините сенки на ледени канари, късни следобеди под небе от кремък. Момчето, все още не кърваво, гледаше пингвините. Взираше се в малките скалисти острови, настръхнали от сгушени птици, които пригладваха мазните си пера и се тътреха заедно, за да им е спокойно и топло. Отдал им е вниманието си от часове. Когато най-сетне от високоговорителите горе екна звук, той се стресна. Беше аларменият сигнал, който той и останалите от екипажа на „Медис“ очакваха. Пращящ рев. После от интеркома се разнесе възклицанието:

— Ей го, фучи насам!

Мигновена трескава готовност. Зарязваха бърсалки, захвърляха гаечни ключове, напъхваха в джобовете си недописани писма и недоиздялани резби, с все незасъхналото мастило и в покритата си със стърготини недовършеност. Към прозорците, към перилата! Всички се наведоха и вятърът ги зашиба.

Екипажът примижаваше срещу мразовития вятър, взираше се над големите сивкаво-черни зъби. Те се люшкаха в такт с движението на „Медис“. Птици се стрелкаха край тях с надежда, но сега никой не подхвърляше остатъци.

Далече-далече, там, където перспективата събираше в едно линиите на старите релси, пръстта кипеше. Скали се блъскаха. Земята яростно се преподреждаше. Отдолу се разнесе заглушен от прахта вой.

Сред странни земни форми и отломки от древна пластмаса черната пръст внезапно се изду в могила и нещо издрапа навън. Такъв грамаден и черен звяр!

Издигна се то от бърлогата си сред облак от буци пръст и взривен тътен. Страшилище. То изрева, във въздуха се извиси. За един

безумен миг увисна в празното в зенита на своя скок. Сякаш за да огледа. Сякаш да го видят колко е огромно. Най-сетне отново се стовари върху горния слой пръст, пропадна в нея и изчезна вдън недрата ѝ.

Къртът бе изплувал.

От всички зяпачи на „Медис“ никой не се звереше повече от Шам. Шам Йес ап Сурап. Едър младеж — същинска буца. Набит, невинаги похвaten, с ниско подстригана кестенява коса — да си няма ядове. Вкопчен в илюминатора, забравил пингвините, лицето му надничаше от купето като слънчоглед, зажаднял за слънце. В далечината къртицата препускаше на плитко под земята, около метър под повърхността. Шам гледаше как тундрата се изкорубва, а сърцето му тракаше като колела по релсите.

Не, това не бе първият кърт, който е виждал. Бригади — както наричаха техните игриви групи — от големи колкото кучета екземпляри постоянно ровеха в Стрегайския залив. Пръстта между железото и траверсите на пристанището вечно беше осеяна с къртичините и гърбовете им. Беше виждал и малките на по-едри породи, нещастни в земните аквариуми, докарани от ловци за Бъдни вечер на Каменноликите: бебета на къртове — тапи, и на къртове — лунни пантери, и на гърчещи се катраненолапи къртове. Ала големите, наистина големи, най-големите животни Шам ап Сурап бе виждал само на картинка, на занятията по лов.

Бяха го накарали да заучи наизуст подобен на стихотворение списък с другите имена на кърта — подкопник, талпа, кърт, къртица. Беше виждал размазани плоскографии и гравюри на най-грамадните животни. Схематични човечета бяха изобразени в мащаб, разтреперани, до убицеца — звездоносият, набръчкан кърт. А на последната страница, цялата в белези от пръсти, страница, нагъната като акордеон, за да подчертае размера, бе изобразен левиатан и до него драскулката, изобразяваща човече, изглеждала като петънце. Големият южен кърт, *Talpa Ferox Rex*. Това бе животното, което ровеше пред него. Шам потръпна.

Земята и релсите бяха сиви като небето. Близо до хоризонта нос, по-голям от самия него, отново разрови земята. Звярът струпа

къртичина до нещо, което отначало Шам взе за изсъхнало дърво, а после разбра, че е някаква ръждясала метална подпора, катурнала се в стари времена, щръкнала нагоре като крака на умряло бръмбарово куче. Дори и тъй надълбоко сред студа и отпадъците имаше останки от крушения.

Екипажът бе увиснал по камбуза на „Медис“, люлееше се между вагоните и върху наблюдателните платформи и набиваше напористо крак над главата на Шам. „Слушам, слушам, слушам, капитане...“ — избъбри от високоговорителите гласът на Сундер Наби, дежурния по вахта. Капитанът сигурно бе задал въпрос по уоки-токите и Наби сигурно бе забравил да превключи на частен разговор. Той излъчи отговора си пред целия влак, сред шума на тракащите зъби и тежкия питмански акцент: „Голям нерез, капитане. Много месо, мас, кожа. Вижте го какъв е бърз...“

Линията кривна, „Медис“ маневрира, вятърът натика в устата на Шам хапка дизелов въздух. Той се изплю в храсталака покрай релсите.

— А? Ами *черен* е, капитане — отвърна Наби в отговор на нечудо запитване. — Разбира се. Хубав тъмен кърт, черен.

Пауза. Целият влак като че се сконфузи. После:

— Така... — Това беше нов глас. Капитан Абакат Нафи се подключи. — Внимание. Кърт. Видяхте го. Спирачи, стрелочници: на позиция. Харпунджии: готови. Готовност за спускане на вагонетки. Увеличете скоростта.

„Медис“ ускори ход. Шам се опита да се вслуша през краката си, както го бяха учили. Промяна, реши той, от *шрашшаа* към *драг'ндрагун*. Изучаваше наименованията на тракането на колелетата.

— Как върви лечението?

Шам се завъртя. Д-р Лиш Фремло се взираше в него от прага на купето. Слаб, на години, енергичен, изкорубен като брулените от вятъра скали, докторът гледаше Шам изпод чорлавата си коса с цвят на пистолет. „Ох, опазили ме Каменноликите — помисли си Шам. — От колко време си там?“ Фремло огледа разхвърляните вътрешности от дърво и плат, които Шам бе извадил от кухия корем на манекен и които досега несъмнено би трябвало да е етикетирал и заменил, а те все още се въргаляха навсякъде.

— Работя, докторе — отвърна Шам. — Малко се... Имаше...

— А... — Фремло трепна, щом видя пресните разрези, нанесени от Шам с джобното му ножче по кожата на модела. — Що за невярна болест си лепнал на клетника, Шам ап Сурап? Може би е редно да се намеся. — Докторът вдигна безапелационно пръст и заговори, не грубо, с онзи съдържан, звучен глас: — Студентският живот не е блясък и искри, знам. Вземи да научиш две неща. Едното е да... — Фремло направи леко движение. — Да се успокоиш. А другото е какво може да ти се опрости. Това е първият голям южняк за това пътуване, което ще рече, твоят първи южняк изобщо. Никой — включително аз — и гонадите на влаков маймун не дава в момента за това дали се упражняваш или не.

Сърцето на Шам затупа учестено.

— Давай — подкани го докторът. — Само недей да се пречкаш.

Шам изпъшка от студ. Повечето от екипажа бяха облечени в кожи. Дори и Рай Шосундер, който на минаване го изгледа важно-важно, имаше приличен заешки елек. Рай беше по-малък и като каютен прислужник — технически по-долу в йерархията на „Медис“ и от Шам, но беше стъпвал на релси и веднъж преди това, което в парцаливата меритокрация на къртоловния влак му даваше предимство. Шам се сгуши в евтиното си яке от кожа на вомбат.

Екипажът се блъскаше по пътеките и товарните платформи, въртеше лебедки, точеше остриета, смазваше колелетата на закопчаните вагонетки. Високо горе Наби се люлееше в кошницата си под балона наблюдателница.

Бойза Гоу Мбендей, първият помощник, стоеше на наблюдателната платформа на покрива на последния вагон. Той беше мършав, мургав и енергичен нервак със сплъстена от насрещния вятър рижа коса. Проследяваше напредъка им по карти и мърмореше на жената зад него. Капитан Нафи.

Нафи наблюдаваше кърта през огромен телескоп. Държеше го стабилно до окото си въпреки размерите му и въпреки че го крепеше с една ръка — със силната си десница. Не беше висока, ала привличаше погледа. Бе стъпила здраво в боеподобна поза. Дългата ѝ побеляла коса бе привързана назад с панделка. Тя не помръдваше, а кафявото ѝ, покрито с петна от старост палто се развяваше около нея. По

обемистата ѝ механична лява ръка примигваха лампички. Металът и слоновата кост по нея прищракваха и трептяха.

„Медис“ тракаше през заснежената равнина. Вдигна скоростта и от драг’ндрагун премина в друг ритъм. Покрай скали, пукнатини и плитки пропасти, покрай струпани тайнствени вехти останки.

Светлината вдъхваше благоговение на Шам. Той погледна нагоре, към две или повече мили свеж въздух и през него — към грозната кълбяща се граница на вредоносните облаци, отбелязваща горното небе. Храсти, шипести и черни като желязо, профучаваха покрай тях, а понякога и парчета истинско желязо, стърчащи там от погребани древни времена. Докъдето очи видят, до и отвъд хоризонта във всички посоки гледката бе покрита с плетеница от безкрайни и безбройни релси.

Морелсите.

Дълги прави участъци, тесни завои; метални релси върху дървени траверси, които се застъпваха, виеха се в спирали, пресичаха се в метални възли; отклоняваха се във временни странични коловози, които достигаха до главни линии и отново се вливаха в тях. Тук железопътните линии се разстилаха и оставяха между тях метри непокътната земя; там се приближаваха толкова едни до други, че Шам можеше да прескача от една на друга, въпреки че тази идея го разтрисаше по-силно и от студа. Там, където се събираха — линии се засичаха с линии под двайсет хиляди тъгла — имаше механизми, всякакви видове стрелки: У-образни разклони, преплетени коловози за разминаване, глухи линии, прелези, единични и двойни отклонения. А на приближаване към всички тях изникваха семафори, стрелки, приематели или ръчни превключвачи.

Къртицата се гмуркаше под плътната почва или камъка, по който минаваха тези релси, и изпъкналата бразда от пръст, отбелязваща преминаването ѝ, изчезваше и отново се надигаше и нагъваше земята между метала. Насипът на дирята ѝ описваше прекъснатата линия.

Капитанката вдигна микрофон и даде инструкции с пращящ глас: — Стрелочници, на позиция!

Миризма на дизел отново облъхна Шам и този път му хареса. Стрелочниците се наведоха от пътеката, опасваща локомотива, от платформите на втория и четвъртия вагон, размахали регулатори и куки.

— Дясно на борд! — изкомандва капитанката, щом забеляза, че къртицата променя курса си и един стрелочник насочи дистанционното си към приближаващия транспондер. Стрелката прещрака; сигналът се смени. „Медис“ стигна до разклонението и зави по новата линия, отново по дирята ѝ.

— Дясно на борд... Ляво на борд... Пак ляво на борд... — Кънтящите по високоговорителя инструкции вкарваха „Медис“ все по-надълбоко сред арктическите отпадъци, той лавираше на зигзаг по дървото и метала, от релса на релса в морелсите, тракаше по съединенията и все повече догонваше бързата, лъкатушна диря на къртицата.

— Ляво на борд! — чу се заповед и една стрелочничка се подчини. Но Мбендей се провикна:

— Задръж!

— Ляво на борд! — кресна капитанката.

Стрелочничката отново натисна своя бутон, но беше късно — семафорът весело профуча край тях (така се стори на Шам, сякаш той знаеше, че това ще предизвика безредие и се кефеше). Шам не можеше да диша. Пръстите му стиснаха парапета. „Медис“ сега фучеше към стрелката и ги носеше към онова, което бе пощурило Мбендей...

... и тук Заро Гънст, който се взеше на съединението между петия и шестия вагон, се наведе с една кука и наперено, с точността на въоръжен с копие рицар, халоса лоста в движение.

Ударът строши пръта му и го запокити с трополене сред морелсите, но стрелката с трясък се премести, щом хлътна под фигурата на носа и предните колела на „Медис“ се плъзнаха по възела. Влакът продължи отново по безопасна линия.

— Браво на онзи — рече капитанката. — Беше зле отбелязана смяна на ширината на линиите.

Шам издиша. За няколко часа с индустриален крик и като нямаш избор, може да смениш ширината на колелетата на влака. Но да връхлетиш върху прехода в движение? Щяха да претърпят влакокрушение.

— Е... — рече капитан Нафи. — Хитрец е той. Да ни вкара в бяла. Къртиш, стари кърте!

Екипажът изръкопляска — традиционният отклик на тази традиционна похвала за такава хитрост, проявена от плячката.

Навътре в гъсталака на морелсите.

Къртът забави ход. „Медис“ се прехвърли на друга линия, направи завой, удари спирачки и остана на разстояние, докато заровилият се хищник душеше за едри тундрови червеи, нащрек за преследвачи. Не само железничарите можеха да разчитат вибрациите на влаковете. Някои зверове усещаха тракането и пулса на железницата от мили разстояние. Крановете на палубата полека спуснаха вагонетките върху съседните линии.

Екипажите на вагонетките форсираха малките си двигатели, местеха леко стрелките. Те бавно се заприближаваха.

— Той се задейства.

Шам сепнато погледна нагоре. До него Хоб Вуринам, младият юнга, се беше навел въодушевено напред. С обиграна напереност той вдигна яката на опърпаната си премяна — палто трета-четвърта ръка. — Старият кадифен господин ги чува.

Надигна се къртичина. Показаха се мустаци, носът на тъмна глава. Беше голям. Муцуната се завъртя ту на едната, ту на другата страна и разпръсна пръст и лиги. Устата се отвори — претъпкана със зъби. Къртицата имаше добър слух, но двойното изтракване на възела я обърка. Тя изръмжа продрано.

С внезапен яростен удар един снаряд се стовари до нея. Кирагабо Лък — землячка на Шам, туземка от Стрегай, свирепа харпунджийка — бе стреляла и не улучи.

Къртът на мига се изправи и се залови скоростно да копае. Харпунджията на Вагонетка 2, Данджамин Бинайтли, едър мъжага с лунносив тен и жълта коса от горите на Гълфласк, изкряска с варварския си акцент и екипажът му препусна напред; разхвърчаха се буци пръст. Бинайтли натисна спусъка.

Нищо. Харпунът засече.

— По дяволите! — изруга Вуринам. Съскаше като зрител на мач по пънтбол. — Не улучи!

Но Бинайтли, огромният горянин, беше се научил да ловува с копие, увиснал с главата надолу от лиани. Беше се доказал като зрял мъж, като прониза с копие сурикат от петнайсет метра и го завъртя толкова бързо, че семейството му дори не забеляза. Бинайтли извади харпуна от калъфа му. Вдигна тежкото оръжие — мускулите му се издуха като тухли под кожата, а вагонетката все повече приближаваше

към ровещия грамаден звяр. Наклони се назад, изчака — и после изстреля снаряда право в къртицата.

Изправи се къртът на задни лапи и изрева. Копието се разтресе. Въжето на харпуна изплющя и се разви, щом звярът се замята, кръв шурна по пръстта. Релсите се изметнаха и вагонетката се втурна напред, повлечена от животното. Бързо! — те вързаха почвена котва за въжето и я метнаха зад борда.

Другата вагонетка се върна в играта и Кирагабо втория път не пропусна. Още котви задраха земята зад ревящата яма и разбеснялата се пръст. „Медис“ се разтресе и потегли след къртоловните вагонетки.

Канджите пречеа на подземника да рови надълбоко. Той стърчеше наполовина над земята. Закръжиха лешояди. По-наперените прехвърчаха да го кълват и къртът разтръска рунтавата си козина.

и най-сетне, сред лагуна от камениста степ — петно от пръст сред безкрая на релсите, той се спря. Потръпна и после замря. Когато лакомите гларелси пак накацаха по косматата могила на тялото му, той не ги изтръска.

Светът притихна. Последно издихание. Смрачаваше се. Екипажът на къртоловния влак „Медис“ точеше ножове. Вярващите благодаряха на Каменноликите или на Мария Ана, или на Боговете свадливци, или на Гущера, или на Схватливия Ом, или на онзи, в когото вярваха. Свободомислещите също имаха пред какво да благоговеят.

Големият южен кърт беше мъртъв.

ДВЕ

Остров от месо! Грамадата на трупа се издигаше.

Коларите затегнаха примки в кожата му и лебедките по покривите издигнаха тонове къртиче месо и ценната кожа над земята, върху която никой не би стъпил. Лешоядите най-сетне си отлетяха у дома, заменени в небето от арктически черни прилепи. В гаснещите лъчи къртът предприе последно, посмъртно пътуване към касапския вагон. и никакви илюстрации, никакви плоскографии, никакви намерени сред останките тридета, картини, калотипии или изображения с течни кристали, и несъмнено не и тъпите до гъзобол спомени на къртоловците, които Шам бе слушал твърде много пъти, не биха могли да го подготвят каква небивало смрадлива работа следваше подир това.

Разпориха къртицата. Платформата, напълнена с нейните изсипващи се вътрешности. При тази гледка Шам задиша плитко. С хлътнали гърди. Сякаш редеше молитва.

Екипажът кълцаше, разгъваше, дереше, режеше с триони. Сумтеше и пееше железничарски песни. „Какво ще го правим спирача нафиркан?“ пееха те, и „Животът на открити релси“. Горе Сундер Наби дирижираше концерта им с далекогледа си. Шам се кокореше ли, кокореше.

— Нямах си работа ли? — беше Вуринам, откъснал се от отделянето на маста с кървав нож в ръце. — Нещо си се размекнал?

— Не — отвърна Шам. Вуринам, без риза, стоеше в тесния радиус на горещината около разфасоването и огньовете, кльощав, мускулест и потен, на някаква си педя от сковаващия мраз. Той се ухили леко налудничаво. Шам внезапно бе способен да повярва, че имат само няколко години разлика.

Никой нямаше нужда от първа помощ, но Шам знаеше, че в такава вечер доктор Фремло не би се въздържал да го предостави на разширения състав на екипажа. Погледът на Вуринам се плъзгаше ту на една, ту на друга страна, докато търсеше — и намери — вдъхновение.

— Ой! — провикна се той към всички, плувнали в пот, докато разфасоваха някогашния кърт. — Жадни има ли? — мощен, уморен крясък. Той наклони глава и погледна многозначително към Шам. — *Нали чу това.*

— *Сериозно?* — възкликна Шам. Вуринам дори му беше симпатичен, обаче сериозно? — *Дори не твърдя, че да бъдеш докторски чирак е любимото ми занимание на света* — рече той, — *но да влача пиячка? Прислужник нямате ли си? Не че проявявам неуважение, това е почитена професия, но моя работа ли е да мъкна грог? Да грогомъкна? Да грогна?* — Шам произнесе всичко това, но само наум. А на глас произнесе следното:

— *Слушам!*

и внезапно Шам Иес ап Сурап се намери в разгара на мига. Бързо се окървави. и така започна неговата най-дълга и най-тежка трудова нощ някога. От касапския вагон към столовата и обратно, пак и пак — търчеше по цялата дължина на влака. С питиета, с храна за поддържане на силите, към купето на Фремло, където докторът го товареше с бинтове и мехлеми и кръвоспираци и обезболяващи таблетки за дъвчене за ожулените от въжетата и изпорязани длани, и пак обратно, за да ги прилага.

Наградата за Шам бе това, че сквернословията, задявките и натякванията за мързела му, с които го посрещаше разпарчетосващият кърта екипаж, бяха по-скоро на майтап. Той дори осъзна, че изпитва някакво облекчение, че в тези мигове е наясно какво точно трябва да върши, точния характер на задачата си.

Открадваше секунди, когато можеше, за да се отпусне, обзет от главозамайваща умора. Режеш-не режеш, нямаше как да избегнеш кръвта в тоя касапски вагон. и тъй Шам стана кървавото момче — клатеше се като млада фиданка, целият червен. Не знаеше към какво да насочи мислите си. Бе чакал това, също като целия екипаж, и ето го сега, изпълнен със страхопочитание, ала все още не наясно какво точно си мисли. Все още объркан.

Не размишляваше за лова. Нито пък за медицината, която се предполагаше, че изучава. Нито отвъд безмълвната и погнушена почуда от грамадните размери на къртовите кости. Той просто понасяше всичко това.

Шам разреждаше пиячката — „Още вода! Не чак толкова много! Повече меласа! Да не го разлееш!“ — и сам удари скришом няколко глътки. Поднасяше чаши към устните на онези, чиито ръце бяха твърде хлъзгави от вътрешностите и не можеха да ги държат. Шосундер, прислужникът, също разнасяше чаши с достойнство, поглеждаше Шам и кимаше с рядко проявявана надменна солидарност. Шам палеше огньовете, нагриваше метал, подклаждаше пламъците, да не изстинат котлите, докато железничарите носеха кожата с козината за дъбене и почистване, месото — за осоляване, ивици и дебели парчета мас за претопяване.

Вселената вонеше на кърт: кръв, пикня, мускус и тор. На лунната светлина всичко изглеждаше оплескано с катран — толкова черна изглеждаше червенината на кръвта на фаровете на влака. Червено, черно, червено-черно, и докато се носеше като листче към морелсите и се оглеждаше назад, Шам си представяше „Медис“ като малка линия от светлини и огньовете, чуваше музиката на неговите инструменти и железничарските песни, погълнати от грамадната южна шир от лед и замръзнали релси. Всичко се разстиляше навред от центъра на вселената, който в момента бе муцуната на кърта. Вцепененото озъбване, покритата с тъмна козина зловна гримаса, сякаш дори и в смъртта едрият хищник запазваше презрението си към онези, които, колко възмутително, го бяха сгащили.

— Ей!

Доктор Фремло го сръчка и Шам се олюля. Беше заспал и сънуваше накрак.

— Добре, докторе — изпелтечи той. — Ще... — и се опита да измисли какво „ще“.

— Върви да положиш канче — рече Фремло.

— Мисля, че господин Вуринам иска...

— А кога господин Вуринам е взел диплома по медицина? Аз доктор ли съм и шеф ли съм ти? Предписвам ти сън! По един, веднъж на нощ. Веднага.

Шам не възрази. В момента, както никога, той знаеше точно какво иска: именно да поспи. Потътри се към студа, далече от празната клетка от ребра, която някога беше кърт, и навлезе в лъкатушните коридори. Към своето кътче. Една кушетка сред многото. През хъркането и пръдните на онези, които вече бяха се прибрали от смяна.

Пеенето на касапите, останали зад гърба му, бе дрезгавата приспивна песен на Шам.

ТРИ

— Чудно! — бе възкликнал Воам, когато намери на Шам работата на „Медис“. — Чудно! Ти вече не си дете, достатъчно голям си да работиш, а по-хубава работа от доктор няма. А къде другаде ще я изучиш толкова бързо и в дълбочина, освен при доктора на *къртоловен влак*, а?

„Що за логика?“ — искаше се на Шам да изкрещи, но как би могъл? Ентусиазираният, космат, бъчвоподобен Воам ин Сурап, който му се падаше някакъв там братовчед, роднина по майчина линия, с когото отношенията му бяха такива, че не допускаха да му се озъби, един от двамата, отгледали Шам, не беше железничар. Воам въртеше домакинството на един капитан. Единствените хора обаче, на които имаше повече уважение от къртоловците, бяха докторите. Кое то не си беше за учудване, като се има предвид колко много от времето си прекарваше с тях другият му сурогатен родител и нещо като братовчед, прегърбеният и ъгловат Трус ин Верба. А и те се държаха твърде любезно с вресливия стар хипохондрик.

Шам можеше да откаже уредената му от Трус и Воам работа толкова, колкото можеше да стъпче дрехите на старците в кучешки лайна и морелска пръст. Не че имаше какво друго да предложи, колкото и да си пънеш мозъка. Достатъчно дълго капризничи и си клати краката, след като завърши училище, където също си бе прекарвал времето в клатене на краката, макар и по-младежки.

Шам бе сигурен, че имаше нещо, с което гори от желание да се занимава и отлично му подхожда. и затова още повече го потискаше, че не може да каже какво е то. Беше твърде не наясно със своите интереси, за да продължи учението си; твърде предпазлив в компания, може би поочукан от училището, където не беше точно звезда, че да преуспее в търговията или в услугите; твърде млад и туткав, че да се отличи в тежкия труд: опитите на Шам да се пробва в разни дейности накрая го разстройваха. Воам и Трус проявяваха търпение, ала се тревожеха.

— Може би... — бе рискувал той неведнъж. — Тоест, какво ще кажете за... — Но двамата мъже вечно пресичаха в зародиш тази тема в необичаен за тях сговор.

— В никакъв случай! — отсече Воам.

— Няма да стане — заяви Трус. — Дори и да имаше при кого да учиш — а ти знаеш, че няма, тука е Стрегай! — това е опасно и съмнително. Знаеш ли колко много просяци са се мъчили да си изкарват хляба с това и не са прокопсали? Трябва да имаш определени... — и той погледна нежно Шам.

— Прекалено си... — обади се Воам.

„Прекалено какво?“ — мислеше си Шам. Опитваше се да се вбеси от колебанията на Воам, но успяваше да го докара само до униние. *Прекалено некадърен? Това ли е?*

— ... прекалено добър момък — заключи Трус и се ухили, — та да се пробваш в *извличането на остатъци*.

В желанието си да му даде нежен, грижовен тласък, да бъде възрастната птица, която изтиква оперушинилото се малко, за да литне ужасено, с кръсъци в първия си полет, Воам му беше направил услугата да го уреди като чирак на къртоловен влак под опеката на Фремло.

— Умствени занимания, работа в екип, пък и сигурен занаят — бе рекъл Воам. — Освен това ще те изкара оттука. Ще видиш свят! — Когато го съобщи с усмивка на Шам, Воам бе пратил въздушна целувка на малкия цъкащ портрет на майка му и баща му. Беше зациклен на трисекундна експозиция, безкрайна затворена верига. — Направо ще се влюбиш!

Засега любовта към този живот му убягваше. Но за негова собствена изненада, когато се събуди след онази нощна касапница, въпреки че първият изтръгнал се от него звук бе скимтене, а вторият — хленч — толкова вдървен и скапан до кости беше, и въпреки че излезе от купето си със залитане, като че надянал ръждясала броня, щом се показва навън и видя сивкавото слънце, надничачо сред облаците горе, и кръжащите гларелси, и другарите си, които обработваха с ножовки обливаните с вода колони на къртовия скелет,

макар и все още да се чувстваше като натрапник във и той не знаеше какво, духът му се приповдигна.

С такава едра плячка настроението на борда беше добро. Драмин сервира къртиче месо на закуска. Дори и той, пепелявият на цвят и смъртноблед готвач с вид на мършав мъртвец, на когото Шам никак, ама никак не беше симпатичен, сипа бульон в купичката му почти ухилен.

Екипажът си подсвиркуваше, докато навиваха въжетата и смазваха машините. Мятаха обръчи и пляскаха табла на палубата по покривите на вагоните и се лашкаха изкусно в такт с влака. Шам се поколеба, закопнял да се включи, ала се изчерви, като се сети за предишното си участие в хвърлянето на обръчи. Късмет извади, че екипажът беше зарязал прякора, който заплашваше да му се лепне завинаги — Капитан левашкия прицел.

Отново се загледа в пингвините. Правеше им плоскографии с евтиното си апаратче. Нелетящите чаровници се препираха и тракаха с човки по островчетата, гъсто населени от тях. Ловуваха — гмуркаха се в земята между релсите, в пръстта на морелсите между линиите; с големите си лопатообразни човки, приспособени ноктести крака и мускулести криле изравяха агресивно метри тунели и изскачаха с грак на повърхността с някоя подземна личинка, загърчила се в човките им. На свой ред и те можеха да станат плячка, преследвани от острозъб сурикат, язовец, глутници хищни катерици — вихрушка от ловци, които Шам наблюдаваше втренчено, а някои от колегите му по влак се мъчеха да ловят с мрежи.

Пътуването на „Медис“ бе лъкатушно. Шам се взираше мечтателно във всяка нащърбена останка, покрай която ги насочваха стрелочниците. Сякаш някоя от тях — онази увита с тел рамка от колело, тази ожулена от прах врата от хладилник, светещото подобие на грейпфрут с липсващо парче, запечатано в шистите на брега — можеше да се пробуди и да стори нещо. Възможно беше. Понякога се случваше. Той си мислеше, че наблюдава крадешком, докато забележа, че първият помощник и докторът го гледат. Шам се изчерви и Мбендей се засмя; Фремло — не.

— Младежо... — Докторът изглеждаше търпелив. — Та значи, за това ли... — с жест към всеки дъвен изхвърлен предмет, зарязан в прахта — ... копнееш?

Шам можеше само да свие рамене.

Сепнаха група звездоноси къртици, високи колкото човешки бой. „Медис“ впримчи две, преди бригадата да избяга. Шам бе смутен — гледката на тези убийства, вреценето на тези животни го караше да трепери повече, отколкото огромната касапница на ревящия южен кърт. Но все пак това значеше още месо и кожи. Шам се промъкна покрай дизеловия вагон, за да провери доколко пълни са трюмовете им и прецени колко скоро щеше да им се наложи да пристанат.

Фремло му даде още кукли за разпарчетосване, етикетиране и повторно сглобяване, за да изучи устройството на тялото. Резултатите от тези зловещи операции докарваха доктора до ужас. Фремло слагаше пред него диаграми и Шам се пулеше в тях, все едно учи. Фремло му правеше контролни по медицина за начинаещи, на които Шам се проваляше с такова постоянство, че докторът по-скоро се впечатляваше, отколкото да се дразни.

Шам седеше на палубата с крака, овесени над префучаващата отдолу земя. Чакаше просветление. Скоро след началото на пътешествието бе разбрал, че с медицината няма да станат първи дружки. и затова се пробва в разни увлечения. Опита резба върху кост, да води дневник, да рисува карикатури. Опита се да понаучи езиците на чужденците от екипажа. Мотаеше се около картоиграчите, да се учи на комарджийски умения. Тези усилия да развие у себе си някакъв интерес не се прихванаха.

Малко по на север мразът поомекна, растенията не изглеждаха толкова сплашени. Хората спряха да пеят и пак почнаха да се карат. Неведнъж на Шам му се наложи да отскача от пътя на ревящи мъже и жени, които се смilhaха взаимно от бой при най-малката провокация.

„Знам какво ни трябва“ — мислеше си Шам, докато спрехави офицери нареждаха на виновниците да чистят кенефите. Беше подочувал разни влакови познания втора ръка по въпроса какво трябва да се прави, когато напреженията нараснат. „Трябват ни П и Р“. Съвсем неотдавна той не знаеше какво значат тези П и Р. Може би на отегчените мъже и жени, мислеше си той, им трябваша Памет и Репички. Положение и Ролери. Покой и Разум.^[1]

Един бозав следобед под потните облаци Шам се присъедини към кръг от свободни железничари, които вдигаха врява на покрива на един вагон. Бяха се събрали около оградена с върви арена, на която две тромави насекоми стояха едно срещу друго. Бяха танкови бръмбари — тежки буболечки колкото длан в цветовете на дъгата, самотници по природа и налитащи на бой, когато им отричаха тази природа, тъй идеални за това гадно място. Те се колебаеха да започнат, видимо наплашени. Дресьорите им ги ръчкаха с нагорещени пръчки, докато се впуснаха неохотно в атака и черупките им изтракаха като разгневена пластмаса.

Интересно беше, предположи Шам, ала безмилостното подстрекателство на собствениците спрямо насекомите не беше приятно за гледане. В клетки в ръцете на колегите си той видя гущер подземник с нервна подигравателна усмивка на влечуго, сурикат и бодлокож къртоплъх. Бръмбарите се бореха само за загривка.

Шам поклати глава. Не че бръмбарите бяха по-малко принуждавани или се биеха по-неохотно от плъховете или скалните зайци, но дори и раздразнен от едностранчивата си собствена солидарност на бозайник, Шам не можеше да не я изпитва. Той заотстъпва назад... и се нахака право в Яшкан Уорли. Шам залитна и се килна към другите зяпачи, а подире му се чу сърдито ръмжене.

— Къде отиваш? — провикна се Яшкан. — Не ти стиска да гледаш ли?

„Не — помисли си Шам. — Просто не съм в настроение.“

— Ела тука! Мек корем и мека душица? — издюдюка Яшкан, а заедно с него и Валтис Линд и още неколцина, които не ги мързеше да подмятат обичайните жестокости. Обсипване с прякори, което неприятно напомняше на Шам за училището. Лицето му светна в червено като фар.

— Това е само на майтап бе, Шам! — подвикна Вуринам. — Кога ще пораснеш! Връщай се тука.

Но Шам си тръгна и си мислеше за обидите и за тези бръмбари, които безсмислено се осакатяваха, и за уплашените животни, които си чакаха реда.

Минаха край друг къртоловен влак, дизелов, също като „Медис“; флаговете му съобщаваха, че е от Роквейн. Екипажите помахаха един на друг.

— Тия не знаят да трепят къртици, та дори и кърт самоубиец да ги емне да го убият — мърмореше зад усмивките екипажът на „Медис“. Роквейн бил такъв и онакъв, продължиха те да нареждат изобретателни проклетия за своя южен съсед.

Релсите тук възпрепятстваха непринудените срещи, другарските сбирки, обмена на новини и писма. и затова Шам се учуди, като видя Гансифър Браунол, мрачната и изрисувана със сложни татуировки втора помощничка, да разтваря ловно хвърчило от онези, които мятаха в Кларион, нейната далечна, неприветлива родина.

„Какво прави тя?“ — помисли си той. Капитанката закрепил писмо за хвърчилото. Браунол го пусна да се вие като живо създание във въздуха, под размътеното, сенчесто петно на горното небе. Две-три пикирания, и то се връза като бомба във влака от Роквейн.

След минути роквейнците хвърлиха нагоре последен вимпел. Шам ги гледаше, докато се отдалечаваха. Той все още изучаваше езика на флаговете, ала този го знаеше. В отговор на капитанския въпрос той казваше: *Съжаляваме, не.*

[1] На американски военен жаргон — Почивка и Разпускане, в оригинал R и R, Rest and Recreation. ↑

ЧЕТИРИ

Беше студено, ала изобщо не можеше да се сравнява с безмилостния мраз в дълбините на Арктика. Шам наблюдаваше буйните екосистеми на бърлогите. Примки от червеи, сякаш с обелена кожа, се показваха от пръстта. Бръмбари колкото глави. Лисици и бандикути търчаха между буци от сплъстени корени и перфорирания метал и стъкло на изтласканите отломки. Мъглата настъпваше и скриваше релса след релса.

— Сурап — рече Вуринам. Юнгата съсредоточено експериментираше с нова шапка. Нова за него тоест. Вуринам набута черната си коса под нея, накривяваше я ту насам, ту натам по посока на вятъра и срещу него.

— Ти не ме ли чу на залагането? — попита Вуринам. — Не искаше да гледаш ли?

— Нещо такова — отвърна Шам. — Но това не стига ли понякога?

— Има да видиш зор с тоя занаят — рече Вуринам, — щом малко животинска пата-кюта те разстройва.

— Не е същото — рече Шам. — Не е това. Първо на първо, ние не преследваме къртовете за майтап. и второ на второ, те имат голям шанс да си ни го върнат.

— Отговорът ти минава — реши Вуринам. — Значи работата е в размера? Ако изкарат Яшкан срещу двойка къртопльхове или срещу нещо колкото него, няма да имаш възражения?

— Направо ще заложа — измърмори Шам.

— Другия път трябва да издаяниш — рече Хоб.

— Вуринам — принуди се Шам да продължи. — Капитанката какво попита „Багсафт“? А като хванахме големия кърт, защо тя ни попита какъв е на цвят?

— А... — Вуринам спря да подръпва периферията на шапката си, обърна се и погледна Шам. — Ами...

— Това е нейната философия; нали? — попита Шам.

— Ти пък какво ли разбираш от тия работи? — попита след малко Хоб Вуринам.

— Нищо — смънка Шам. — Аз само така предположих, че тя търси нещо. С определен цвят. Значи трябва да има философия. Тя питаше дали са го видели. Какъв е цветът?

— Толкова си туткав на табла — рече Вуринам. Погледна наблюдателницата, после — отново Шам. — Хич не те бива в катеренето. — Шам се размърда неловко под погледа му. — А като видиш вехти боклуци, и се размечтаваш. За доктор не те бива. Но това беше добро умозаклучение, Шам Сурап.

Той се наведе към него.

— Тя го нарича „костен“ — заговори тихо. — Или понякога кокален. Веднъж я чух да го описва като „зъбен“. Сега, аз не бих ѝ прекословил, нито бих настоявал за троен дял от цената на кърта — щом иска, нека си му казва така, но аз на нейно място бих му казвал жълто. — Той се изправи. — Нейната философия... — произнесе той, брулен от вятъра — е жълта.

— Виждал ли си я?

— Само на плоскография. — Вуринам описа гърбица с ръка.

— Голям — рече той. — Много... голям. — Той зашепна. — Голям и жълт.

Философии. Време беше Шам да се запита дали това иска в този живот — да се отдаде на една философия и да я преследва безжалостно. Но колкото повече научаваше за къртоловните влакове, толкова по-ясно ставаше, че от тях, от философиите, му се повдига. Предизвикваха у него някакво нервно раздражение. „Можеше да се досетя“ — помисли си той.

Почти нищо не изкушаваше нощем Шам освен съня. Но след този разговор той бе твърде напрегнат, че да се отдаде на унилите си сънища. Седеше на койката си, доколкото тя му позволяваше. Вслушваше се в стърженето и хъркането на вятъра и на металните части на почиващия си къртоловен влак. Най-накрая стана.

Промъкна се разтреперан през купето и спящите в него. Не беше лесно сред едно толкова завъртяно и задръстено с оборудване пространство. Всяка стъпка бе преодоляване на въжета и парцали,

дрънчащи жезла, тенекиени уреди, джунджуриите, с които сантименталните железничари създаваха уют в подвижния състав. От ниските тавани висяха всякакви чудесии, в които можеше да си удариш главата. Но времето, прекарано на релси, го беше променило. Шам вече не беше аджамия.

Нагоре. Нощната смяна мърдаше по останалите горни палуби, но Шам си траеше. Все по-надълбоко в огромния, студен мрак на морелсите, там, където нощните лампи се полюшваха в редица и около всяка от тях кръжаха нейни верни пеперуди. Край тях блещукаха железни жици, сенки се гонеха по траверсите. Шам не виждаше звезди.

Искаше му се да мине по покрива на влака, да стигне въжената стълба, да се изкачи на наблюдателницата. После му се искаше да направи неприличен жест по посока на мястото, където спеше Вуринам, и да се покатери, брулен от вятъра, на платформата, на която някой клетник — дежурен, клечеше до печка с два реотана и се вираше в невидимия хоризонт.

Само най-големия безумец сред капитаните би ловувал и се прехвърлял от линия на линия нощем. Вахтата се оглеждаше за светлини, които можеше да са други ловци, в най-лошия случай пирати — или пък, много вероятно, останки, носени от теченията. Тъкмо това, рече си Шам, искаше да види той.

Не просто — просто! — да забележи издигаща се купчина покрити с бетонни струпей подпорни греди или разрушен черен купол, или боклуци, или артефакти от хоросан, стъкло и електроинсталация, надигащи се сред морелсите. Но да открие останки, задвижван от окултния източник, захранващ най-редките сред тях, какъвто и да бе той. Издаващи звуци, излъчващи светлина, прилежно изпълняващи забравени планове. Това искаше той, не някаква си тъпа капитанска философия.

Шам погледна поклащащата се стълба. Изруга. То пък все едно не беше ужасно студено и не го тресеше шубе. и да се качи там, горе, и да види нещо, нищо нямаше да се случи. Капитан Нафи щеше да го отбележи на картата, за да го предаде на други. „Медис“ щеше да продължи да ловува къртици.

„По-добре нищо да не намирам“ — помисли си Шам нацупено като дете и се промъкна премръзнал обратно в леглото си; отказваше

да се засрами от себе си.

На другия ден съобщението на вахтата накара сърцето на Шам да подскочи в гърдите му — не беше призив да погнат кърт, но пък и останки не бяха. Беше нещо, което дори през ум не му бе минавало.

ПЕТ

Небето има два етажа, а светът — четири. Тук няма тайни. Шам го знаеше, тази книга го знае и вие също го знаете.

Съществуват долното небе, което се простира на две-три мили и два пръста отгоре над морелсите. На тази височина въздухът внезапно добива зацапан цвят и най-често е размътен от токсични облаци. Това е границата на горното небе, в което ловуват чудати твари, ненаситни летящи пришълци. Повечето са невидими, скрити от мръсната мъгла, слава Богу, освен когато небето се изчисти и накара наблюдателите да се разтреперят. Освен когато крайниците им и прочие не се пресегнат надолу да сграбчат някоя неблагоприятно устремена птица, издигнала се над здравомислието.

Не говорим за това. Говорим за четирите етажа на света.

Подземният — в него копаят и ровят ровещите зверове, там има пещери, корени, древни жили от останки и може би дори желязо и дърво от отдавна забравени или още невиджани линии на морелсите.

Морелсите, опасващи равнземието — това е вторият етаж. Релси и траверси, следващи случайните криволици на географията и вековете във всички посоки. Прострели се в безкрая.

Земите, държавите и континентите са третият етаж. Те стърчат над релсите. Те се издигат върху грунднорма — основата от твърда земя и камък, твърде плътна за пробиване за земеровите от първия етаж. Това ги прави годни за обитаване. Има безброй архипелази, самотни острови, държавите и континенти под въпрос.

А над всичко това, там, докъдето върховете на по-големите земи се издигат през километрите годно за дишане долно небе и се забиват в горното, над границата, са лепкавите грамади на планинските земи. По чиито етажи, обгърнати в отровна мъгла и развален въздух, пълзят, препускат и се клатушкат братовчедите на летците от горното небе, отровнодишащите хищници парвенюта. Редом с тях — и неприятни биологични творения, зародили се другаде.

От тези четири зони в две и половина човешкият живот продължава. Във вътрешността, по островите с изглед към желязото и

траверсите, и дивашката мръсотия на морелсите, има плодни градини и ливади, езера и бързоструйни потоци. Плодородни нежни почви, засети с тучни посеви. Там фермерите фермеруват край градове, които градуват. Там живеят сухопътните хора, по-голямата част от човечеството. Горе над железопътните пътешествия и несгоди.

Покрай тези места са морелсовите брегове, наречени литорална зона. Това е крайбрежието. Пристанищни градове, от които тръгва превозът — товарни и ловни влакове. Където фарове греят далече над рифовете от боклук, стърчащи над пръстта. „Дайте ми вътрешността, дайте ми и откритите релси — казват и релсоплавателят, и сухопътникът. — Само ми спестете литоралните душици.“

Съществуват много такива нравоучения сред железничарите. Те особено много си падат по поговорки и правила. Като например: „Винаги давай всичко от себе си за този, когото сред морелсите го грози опасност.“

ШЕСТ

и отново — кръгът от свободни от дежурство железничари, които се препираха за залозите от животинските боеве. Отново подкокоросванията и пощипванията на дресъорите.

Денят бе ясен, студен и ветровит и всичко това караше Шам да примигва. Той се промъкваше боязливо нагоре. „Ох, да го вземат мътните“ — възкликна той наум с необяснимо за себе си притеснение, щом видя за какво залага публиката.

Бяха птици. и то не тукашни, от тези ширини, а бойни петли пигмеи. Сигурно ги бяха отглеждали и къткали само за този миг. Всеки от тях бе по-малък и от врабче. Мъничките им обици се тресяха, миниатюрните им гребенчета туптяха, те клопаха и кряскаха, изпъчили гърди — миниатюрно дуене, обикаляха наперено в кръг и си вземаха мярка един на друг. Най-долу краката им бяха нагиздени с малки адски шпори. По традиция за най-дребните бойни птици те не бяха метални, а от закалени и излъскани къпинови бодли.

Да, Шам забелязваше вниманието и вещината, с които някои сред тълпата преценяваха бойците. Той можеше да оцени свирепостта и храбростта на внезапното нападение, съпроводено с безумно плющение на крила, когато птицата атакуваше другата мъничка птица. Чуваше залозите — математика на диващината. Но колкото и да се мъчеше да преодолее погнусата и да гледа с въодушевление, или дори само със спокоен интерес, Шам само потръпваше и ума му занимаваше единствено това, че птиците са дребосъчета.

За няколко проточили се секунди той се наведе над бойния терен. „Какво беше всичко това?“ — помисли си той. Самонаблюдаваше се, сякаш тялото му бе кукла на конци. „Какво ли си е наумил Шам?“ — почуди се той.

А, ето го и отговора. Излезе, че не само за бозайниците му било жал. Шам придърпа ръкавите върху пръстите си, докато останалите железничари го наблюдаваха с нарастващо озадачение, без дори да го прекъсват — толкова методично се движеше той. Сега се пресягаше надолу, към вихрушката от прах и кръв, и пух от пера, сред която двете

миниатюрни петлета се биеха до смърт. После — дясна ръка, лява ръка — Шам ги вдигна оттам.

Вятърът, крясъците, пухтенето на локомотива не секваха, ала въпреки това в този миг сякаш всичко притихна. А! Този звук ехтеше в главата му. Сякаш в отговор на действието си чуваше полуодобрителната, полунеодобрителна смеховка на Трус и Воам. А зад тях — изненадващо за него — усети нишка от същото противоречиво чувство, идеща от отдавна отишлите си майка и татко на Шам. Те го наблюдаваха.

Всички на палубата се вторачиха в Шам.

— Какви ги вършиш?! — възкликна Яшкан.

„Представа си нямам“ — помисли си той. и пак: „А!“ Сега, след като бе спасил птиците, Шам, изглежда, бягаше.

Той рязко се върна обратно в тялото си — сякаш изстреляха душата му с прашка. Върна се в себе си, тичаше колкото му крака държат, пухтеше, стъпалата му думкаха, докато влакът променяше курса. Прескачаше препятствията по покривната палуба. Зад него се носеха възмутени викове.

Един поглед — и Шам видя да тичат по петите му, размахали юмруци и крещящи за отмъщение и наказание не само Бранк и Заро, грамадния теглач и дребния стрелочник, чиито птици бе наградил, не само малко по-назад — Яшкан и Линд, които нямаха търпение да пипнат Шам поради още по-отмъстителни причини, но и грамадна тълпа от заложили хора.

Шам си беше тромав, ала прескачаше сандъци, шпилове и високи до коляното стърчащи комини, промушваше се под гредите, отделящи една част от палубата от друга. Движеше се по-бързо, отколкото вярваше, че може, и то без изобщо да използва ръце, във всяка от които се гушеше боен петел, внимателно придържан така, че да не бъде смазан. Шам тичаше от единия край на палубата до другия, а подир него се носеше шлейф от жени и мъже, които с крясъци се насочваха един друг как да го подкарат насам и гепят натам. Птиците го кълвяха и драскаха, на Шам му текна кръв. Успя да надделее над собствения си рефлекс да ги запокити надалече. Беше обкръжен. Издрапа нагоре по една стълба върху един сандък за съхранение.

Нямаше къде да ходи. Бранк и Заро се приближаваха. Когато забеляза колко са разярени, преглътна. Но колкото от преследвачите му

очевидно се гневяха, толкова и се смееха. Вуринам ръкопляскаше. Дори и Шосундер, прислужникът, се усмихна.

— Добро бягство, момче! — провикна се Мбендей. Шам протегна шепа, в които се гушеха ужасените птичета, все едно бяха оръжия. Все едно се готвеше да ги хвърли с все бодлите. „Какви ги върша?!“ — мина през ума му.

Отчаян, той си помисли дали да метне птиците право нагоре, където духаше вятърът. Крилата им бяха подрязани, но като пърхаха трескаво с тях, те можеха да се спуснат овладяно, като перца, долу на земята. Така поне щяха да избегнат битката, на която явно бяха орисани. Но след като кацнат, за секунди щяха да се превърнат в нечий обяд. Той се поколеба.

Нямаше как да се измъкне от тази история, без да изяде някой и друг тупаник, помисли си той, докато Бранк и Заро го връхлитаха. и тогава, точно когато ликуващият Бранк вдигна ръце, за да му се нахвърли, откъм наблюдателницата се разнесе вик. Влакът приближаваше нещо.

Замръзнаха. После Мбендей ревна:

— На позиция!

Екипажът се разпръсна. Бранк, Заро изчакаха, докато Шам — навъсен, ала нямаше как — им подаде птиците.

— По-късно ще я довършим тая работа — прошепна Заро.

„Карай да върви“ — помисли си Шам. За петлите поне щеше да има кратък отдих. Той отново се размърда бавно — всичката онази енергия, накарала го да развие такава необичайна за него бързина, си бе отишла напълно. С пухтене Шам се смъкна от малката си трибуна, за да разбере какво са видели.

— Какво е? — попита Шам. Железничар Ънкъс Стоун не му отговори, а Мбендей изпуктя раздражително.

Намираха се сред участък от атоли колкото къщи. Вълнестите катерици наблюдаваха „Медис“ от мястото, където крайбрежните дървета се срещаха с метала на морелсите. Оттатък един участък, оскъдно покрит с релси, Шам виждаше очертанятията на много по-нова развалина. Смачкан силуует.

Той отговори на собствения си въпрос.

— Влакокрушение.

Потрошено влакче. Локомотив, полегнал настрана в пръстта. Напълно дерайлирал.

— Значи внимание! — заговори по интеркома капитанката от своя подиум с обичайния си жаловит тон. — Никакви флагове, никаква активност. Не сме чули никакви бедствени сигнали. Нямаше сигнални ракети. Нищичко не знаем. Познавате протокола. — С останки екипажът на къртоловен влак не разполагаше с оборудване, за да се справи. Но влак в беда? Всички порядъчни железничари биха зарязали всичко заради потенциалното му спасяване. Такъв бе железопътният закон. Въздишката на капитана, която тя не се постара да се извърне от микрофона и да скрие, намекваше, че тя се подчинява на това морално задължение без ентузиазъм. — Подгответе се.

Срещу всяко отклонение от собствената ѝ цел, помисли си Шам, с нейната страст да преследва, да открие, да надхитри своята философия тя бе длъжна да негодува.

Стрелочниците подкараха влака по релсите, все по-близо. Тя, развалината, беше нищо и никаква — един вагон, един локомотив. Лежеше като катурнала се женска къртица.

Влаковете от къртоловните държави из целите морелси пореха заливите на архипелага Издънка Сантяго и на Земята Стрегай, неговият дом. През живота си Шам бе виждал влакове с всякакви форми — в пристанището и на илюстрации, и още повече, откакто учеше. Колкото и разрушен да бе този от влакокрушението, той изглеждаше напълно непознат.

Оказа се по-лесно, отколкото си мислеше, да се натресе в разузнавателната вагонетка. Шам търчеше насам-натам да изпълнява измислени поръчки, все едно по поръчения на Фремло, и все още под напора на адреналина от осуетеното спасяване на животни, се нареди зад Хоб Вуринам на опашката за дежурство и скочи в клатушкация се вагон, все едно по заповед. Смънка нещо за първа помощ.

Шосундер, все още на главната палуба, вдигна вежда, но очевидно реши, че е под достойнството му да се оплаква. Слава на

Каменноликите, че прислужникът си има гордост, помисли си Шам. Втори помощник Гансифър Браунол се наведе от вагонетката, докато тя се носеше към влакокрушението, и кресна в един рупор:

— Ей, има ли някой там? Ей!

„В това нещо няма живи хора — помисли си Шам. — Ето, това са медицински познания — додаде той наум. — Това е смазано, като че ангел се е стоварил върху него.“

Прекатуреният локомотив нямаше комин; значи не беше парен. Първият вагон бе претъпкан с останки от машини. Беше нагънат като хармоника. Илюминаторите му бяха запрещени и изпотрошени. Трънлив храст обвиваше като жили целия вагон, и отвън, и отвътре.

Екипажът мълчеше. Те бавно скрибуцаха, все по-близо, огрени от матовата светлина. Дневни прилепи, с рижава козина и пъстри, се надигнаха на ята от мястото, където се ровичкаха из развалините. Те закръжиха с недоволно мрънкане и хвъркнаха към най-близкия остров.

Технически това би могло да се нарече останки. Нито един жив сред отломките? Тогава всичко, което екипажът можеше да намери и да отнесе, бе тяхно. Но колкото и да се радваше Шам на цялата тази драма, това щяха да са ню останки. Онова, по което си губеше акъла, което му лежеше на сърцето, за което копнееше, бе блясъкът на архиостанките. Най-непонятните и най-древни отломки.

Дребни животинки щъкаха из тревата. „Медис“ кибичеше в далечината, останалите железничари следяха как вагонетката притихна, спря и побутна прашния локомотив.

— Сега! — извика Браунол. — Доброволци!

Екипажът се вторачи в нея. Тя присви татуираните си устни и посочи.

— Оттук може да се влезе вътре. Никой не иска от вас да докосвате земята. — Те провериха оръжията си. — Вуринам! — извика Браунол. Юнгата скочи на крака и смъкна опърпаната си шапка. — Теодосо! Торн и Клайми, Ънкъс Стоун, тук, при мен! Останалите, строй се в две редици. Влизайте. От горе до долу! Който и да е, каквото и да е — да го намерим! Ти къде тръгна? — Това последното го каза на Шам, когато той се нареди до другите, като че се готвеше да се качи на борда.

Той бе зает с това да е зашеметен от собственото си нехарактерно поведение.

— Ти... каза, че сме щели да влизаме...

— Сурап, я не се занасяй — произнесе тя с меланхоличния акцент на остров Кларион. — Да съм гъкнала, че ти ще влезеш във вагона? Не забелязвам? Не знаех, че си бил такъв отворко, момче. Не си предизвиквай късмета. Към кърмата! — посочи тя. — и... — тя допря пръст до устните си.

Един по един, предпазливият отряд се спусна долу през един прозорец, сега изпълняващ ролята на люк.

— Късмет имаш, че няма да се връщаш пеша — заяви Браунол на Шам. Той дъвчеше устната си. Тя нямаше да го накара. Ала самата идея, самата мисъл да пристъпваш плахо, крачка след крачка, предпазливо, по прашните траверси и да избягваш ужасната земя, по обратния път чак до влака, го накара да преглътне.

и тъй, той зачака. Взираше се ту в морелсите, ту отново в развалината. Йенс Торн метна ръждиви гайки по една далечна сигнална кутия. Сесили Клайми се залови да мери, само Каменноликите знаят защо, със сложен секстант. Ънкъс Стоун си пееше и дращеше по боклуците. Имаше хубав глас — дори и Браунол не му се тросна да млъкне. Стоун пееше стара песен за падане на земята и спасение от подземен принц.

Дневните прилепи кацнаха. Два проскубани заека наблюдаваха екипажа и Шам вдигна фотоапаратчето си — най-доброто, което Воам и Трус можеха да си позволят и което му поднесоха като подарък с радостно „Тадам!“.

— Ей! — главата на Хоб Вуринам се подаде от един хоризонтален илюминатор. Той я тръсна и от косата му се надигна прах.

— и к'во? — подвикна му Браунол. — Как е положението?

— Ами... — отвърна Вуринам и се изплю през борда. — Нищо. Сигурно е тука от един милион години. Ама локомотивът вече си е отишъл. Неведнъж.

Браунол кимна.

— А последният вагон?

— Ами... — рече Вуринам. — За това... Нали казваше на Шам Сурап да стои там и да си трае? — Вуринам се ухили. — Може и да ти се прище да размислиш.

СЕДЕМ

Шам се промъкваше през стая, катурната настрана. Стъпваше по под, който някога е бил стена. Пътят, по който избра да заобиколи другарите си, беше задръстен с какво ли не.

— Виждаш ли проблема? — попита Вуринам. Имаше врата — сега тя се намираще на тавана и леко поотзвяваше. — Заклещена е — поясни Вуринам, — а ние всичките сме малко едрички.

Не беше справедливо. Почти непрекъснато екипажът добаваше на Шам с приказки, че бил едър за възрастта си, а така си и беше. Той не беше най-малкият от екипажа на „Медис“ нито най-дребният, нито пък най-лекият. Йехат Бор беше висок има-няма метър, мускулист и с мечешка сила. Можеше да се изправя на ръце и да прави опори. Мяташе харпуна надалече почти колкото Бинайтли. Правеше обръщания, увиснал на въже. Обаче Шам се оказа най-дребният и най-лекият тук и сега.

— Мен изобщо не трябва да ме има тук. — На Шам му докривя, като чу как гласът му внезапно затрепери. Ала беше тук, нали така? Промъкна се тук, тласкан от внезапен копнеж за приключения и вселената се бе отзовала на неговата шашарма. Работата му беше да бинтова и да вари чай, моля, моля, а не да си натриса гъза в разпломбирани влакове, претърпели крушения.

„О, Каменнолики!“ — помисли си той. Не му се влизаше в купето... но как му се щеше да му се иска!

— Казах ти аз — измърмори някой. — Зарежи, той няма да...

— Стига де — рече Вуринам. — Ти нали си падаш по останки? — Той погледна Шам в очите. — Какво ще кажеш?

Всичките му колеги от екипажа го гледаха. Срамът или храбростта накараха Шам да се съгласи? Добре де, и тъй, и инак.

Той се вкопчваше, набираше се. Риташе. Същото е, като да изследваш изоставени сгради в Стрегай, рече си. Беше го правил. Не че се справяше блестящо, ама беше по-добър, отколкото бихте

предположили. Избутаха краката и задника му, той се загърчи, спря да диша и издрапа през пролуката.

Зад вратата беше тъмно. Прозорците по сегашния таван на вагона бяха изпочупени. Прашни лъчи светлина падаха от дупките, хвърляха светли петна и осветяваха пръст, плесен, парчета хартия, парцали.

— Не се вижда много-много — обади се Шам. Задрапа по-смело, катурна се и тупна долу с трясък. „Е... — помисли си той предпазливо, докато си бършеше ръцете. — Не е чак толкова зле.“

— Готово — докладва той. — Какво има тук?

Не кой знае какво. Задната стена на вагона беше разбита с таран отвън, отдавна. Очите на Шам привикнаха към полумрака. Пръснатите хартии все още бяха изпъстрени с откъслеци от написано, твърде малки, че да се схване смисълът. Имаше купчини пепел.

— Само боклуци — установи той. Прозорците в краката му бяха отворени към земята. Тя бе толкова близо, че той потръпна.

Не бе за учудване, разбира се, че това наведе Шам на мисли за баща му. Те се тътреха из черепа му бавно като стар товарен влак. Такава ли е била гледката и когато влакът на баща му се е обърнал? Оцелели нямаше, не се чу нито дума. Шам си беше представял влака много пъти — издължена крипта на колела. Ала не и прекатурен ето така. Провал на въображението му, който сега той поправи. Подсмръкна.

Повлече се през боклуците. Като дете си бе играл много пъти на извличане на останки — и ето; вярно, боклуци, но все пак останки. Развалините на стол. Отломки от ординатор. Разпръснатите чаркове от потрошена пишеща машина. Той поразбута отломките с крака.

Нещо изтрака и се изгърколи от парцалите. Череп.

— Какво стана? — извика Вуринам в отговор на кряска на Шам.

— Нищо ми няма — провикна се Шам. — Само се стреснах. Няма нищо.

Шам се вгледа в черепа, а той впери очните си кухни в него. Гледаше го и с трето око, акуратна дупчица право в средата на челото. Той срита дрипите. Имаше и други кости. Макар и да не стигаха за цяло тяло, помисли си Шам с новопридобитата си, съвсем крехка проникателност.

— Мисля, че намерих капитана — каза тихо Шам. — Мисля също и че капитанът няма кой знае каква нужда от спасяване.

От голата пръст в една прозоречна рамка стърчеше кост от ръка. Беше забита дълбоко. До нея имаше счупена чаша, кален чиреп. Все едно някой бе копал с нея.

Шам не беше бебе. Той знаеше, разбира се, че това са суеверия, че пръстта не е отрова буквално. Много години бяха минали от времето, когато той си мислеше, че едничкият допир до нея наистина би го убил. Но действително бе опасна, със сигурност. Цял живот го бяха учили да я избягва, и не безоснователно.

Ала сега той приклепна. Бавно протегна ръка. Плахо боцна пръстта в прозореца и отдръпна веднага ръката си назад — все едно бе докоснал нажежена печка. Това му напомни как на брега в Стрегай съучениците го накачулваха на края на острова, до глинещата пръст на морелсите, сред преплетените железопътни линии. Всеки буташе другия, за да я пипне.

Шам сбръчка лице и уви ръката си в ръкава. Издърпа костта от земята и я захвърли по-надалече. Стегна се. Бавно бръкна в дупката, за да открие какво е вадил или заравял мъртвият в земята.

Заскърца със зъби. Вътре беше студено и сухо. Той поопипа. Изпъна пръсти. Напипа нещо. Повъртя го в ръка, вкопчи се с пръсти в него и бавно го измъкна от пръстта. Пластмасова плочка, като тази в неговия фотоапарат. Карта. Той я пъкна в джоба си, легна по корем и пак бръкна в дупката.

— Шам! — подвижна Вуринам. Шам прилепи буза до земята. Чуваше извън купето плющене на криле като прелиствани страници, писъците на завръщащите се дневни прилепи. — Шам, излизай!

— Чакай малко — отвърна Шам и пак изпъна пръсти.

Нещо го ухапа.

Шам подрипна нагоре като играчка на пружина; крещеше от ужас и оставяше кървава диря след себе си. Вуринам викаше, прилепите пищяха, а откъм земята се разнесе тропот.

Шам разбра къде са отишли останалите кости на капитана. Разбра какво е разкъсало всички дрехи. Хукна към страничната врата, но наранената му ръка не можеше да издърпа нагоре тежестта му. В

прозорчните рамки пръстта се надигна. Зловещо изхрущяха кости. Шам се втренчи в дупката. От дълбините ѝ го гледаха две очи.

Звярът се изправи. Изскочи от тунела си. Прогриза си изход. Страшилище с бледа и сбръчкана мъртвешка кожа, с ужасяващи, остри като бръснач зъби.

Голият къртоплъх изскочи от земята.

ОСЕМ

Откакто човечеството кръстосваше морелсите, за свирепостта, мощта и кръвожадността на подземния свят се носеха легенди. и по островите, над грунднорма, има хищници, разбира се. Котки от хълмовете, вълци, варани, агресивни безкрили птици и всякакви други хапят, тормозят и убиват непредпазливите. Но те са само една част от сухоземните екосистеми, върхове на животински пирамиди, изградени от многообразни форми. Тези системи обхващат огромно разнообразие от поведения, включително сътрудничество, симбиоза и нежности.

За разлика от тях подземните твари и животът в равноземието — нейната повърхност, са по-прями и изисква да си нащрек. Почти всеки иска да изяде почти всички останали.

Има и тревопасни. Корнегрязци. Но те са малобройно и нещастно малцинство. Да речеш, че Боговете Свадливци на морелсите, когато техните кавги са създавали света, са ги турили там, за да им спретнат гаден номер. Погледнете под релсите и траверсите: зверовете, които дълбаят пещери, изравят тунели, намъкват се в мрежите на другите, надигат се и потъват над и под земната повърхност, които се процеждат през процепи в разпукания свят, навиват се на кълбо около коренища и сталактити, са — в съкрушителното си множество — свирепи хищници. Има нещо в компактната материалност на този свят, размишляват естественици, което изостря житейските напрежения. В сравнение с него островните екосистеми са оазиси на пацифизма.

Тези дивашки подземия и равноземието не изключват сложността. Съществуват много начини, често твърде находчиви, едно прегладняло животно да изяде друго или някои злочести жена или мъж. Зверовете от морелсите дават шанс на всички тях. За железничарите това означава йерархия на страховитостта.

Бързокраките бегачи от равноземието са си страшни — ще ви кажат за животните, които търчат по земята, погнати от глада, и прескачат релсите, ала най-голям ужас будят ерухтонните зверове. Това е дума от морелсите. Тя означава „онова, което изравя земята отдолу и излиза на повърхността“.

А сред тези ерухтонни зверове познавачите на животинската агресия спорят кой е най-страшният. Размерът, ненаситността и остротата на ноктите, макар и важни като съображения, може да не са решаващи за най-страховития ловец. Има и други, още по-странни неща, които трябва да се вземат под внимание. Съществуват причини едно определено животно, над всички, един конкретен тунелокопач повече от всички други да има свое уникално и страшно място във въображението на пътешествениците по релси.

ДЕВЕТ

С тласък на отвратителните си безноктести лапи къртопльхът изхвърча към него. Шам се препъна. Спъна се за късмет. Животното прелетя над него, удари се в стената и се свлече надолу зашеметено.

В Стрегайския терариум Шам беше виждал такива зверове. Одомашнени видове, завързаци, дъвчещи разни остатъци, дето им ги подхвърляха пазачите. Държаха ги грижливо отделени един от друг. Точно сега под него дивите братовчеди на тези затворници прогризваха пътища в земята със зъбите си гилотини. Изскачаха пред очите му. Прииждаше цяла колония. Колектив от войници. Мислеха с общия разум на рояка, с който пазачите им в Стрегай толкова усърдно им пречеа да се сдобият.

Къртопльховете се изтръскваха от пръстта. Подобни на голи и сбръчкани новородени бозайници, раздути до размерите на куче, те щракаха със страшните си зъби. Очи като стафиди, набодени в тесто. Дишаха гърлено. Земята ръмжеше.

Шам скочи към вратата на покрива. Увисна. Зверовете се стълпиха. Шам чу скърцане на зъби.

Пръстите му се изхлузиха.

Той падна.

Хванаха го.

Вуринам, току досами вратата, го сграбчи за ръката и изпъшка от усилие. Животните скачаха върху краката на Шам и ги хапеха. Вуринам дърпаше, Шам се набираше и заедно успяа да го измъкнат. Той падна сред екипажа в прекатурения вагон.

— Айде! — кресна някой. Хората заподскачаха по останките от мебели, задумкаха по земята с пръчки и оръжия по земята, щом тя се размърда. Муцуни на къртопльхове със зъби като мотики изтласкваха отдолу чакъла в прозоречните рамки и той вреше и кипеше.

Като се прилепяха до стените и прескачаха светкавичните нападения на колонията, железничарите се изправяха и се измъкваха навън. Шам чу стрелба и се втурна по накривения покрив.

Прилепи го удряха и блъскаха. Шам скочи, метна се и тупна тежко сред бегълците във вагонетката, докато Гансифър Браунол и останалите продължаваха да млатят плъховете, изскачащи от земята навсякъде около тях, и стреляха във врящата пръст. Бархетна животинска муцуна изникна до ръба на вагонетката — само треперещи мустаци и злобен устрем. Шам заопипва за нещо тежко и му попадна един чайник, оставен по някакви тъпи съображения във вагонетката — ръката му го напипа и той замахна с него.

Щом се приземи, Вуринам залитна и мощно се блъсна в Ънкъс Стоун. Той самият залитна към ръба на вагонетката, килна се, прекатури се извън борда и изпадна между две линии.

На земята.

Стоун зарита. Потъна цели три пръста в рохкавата пръст. Твърде късно — всички го видяха — някой изкрещя: „Човек зад борда!“

Къртоплъховете едновременно извърнаха очи нагоре — кукли на един конец. Прекатуреният вагон потръпна, сякаш нещо грамадно под него изведнъж бе проявило интерес. Къртоплъховете се гмурнаха в синхрон и закопаха със зъби към Ънкъс. В пръстта се надигаше вълна и напредваше към вагонетката.

— Хващай руля! — кресна Вуринам, протегнал ръка. — Потегляй!

Ънкъс пълзеше. Тромаво четириногло. Къртоплъховете настъпваха, вдигайки облаци злокобен прах. От мощната подземна оран огромната бразда продължаваше да се надига. Стоун писна.

Вуринам го сграбчи и затегли, а другите се вкопчиха във Вуринам. Раздразнени прилепи хвърчаха хаотично около Шам и го караха да млати въздуха с ръце. Земният вал се надигаше и ръмжеше, и пращеше, а вътре в него Шам различаваше грамадна гърбица от увиснала кожа — къртоплъх, два пъти по-голям от всички други. Това бе рой къртоплъхове и насам идеше царицата.

Взрив от пръст, грамадна захапка, мярнала се огромна паст. Шам извика, Вуринам дърпаше, Ънкъс виеше и успяха да го издърпат на борда. Разнесе се тътен, когато кралицата, невидима, се зарови в земята — без плячка, огорчена. Пръстта се уталожил. Но Ънкъс продължаваше да пици. Един къртоплъх, впил стиснати зъби, бе увиснал на окървавения му крак.

— Треснете проклетата гад! — кресна Браунол.

Шам бе този, който го удари. Така го тресна с чайника, както нищо не бе тряскал досега. Звярът направи задно салто във въздуха и тупна в пръстта зад набиращата скорост вагонетка.

Екипажът се оживи за кратко, разнесе се нестройно ликуване, когато жените и мъжете от „Медис“ се откъснаха от мародерската колония. А после всичко свърши и те забелязаха колко зле беше Ънкъс.

ДЕСЕТ

Екипажът на „Медис“ се тълпеше по перилата на покривните платформи и се гърчеше в агония, докато наблюдаваше нападението, недостижимо за него. Ънкъс стенеше.

Шам чу едва доловими, жалки удари и мярна трептящи цветове. В ъгъла на вагонетката пърхаше ранен дневен прилеп. Той се мятеше и тръшкаше с ранените си крила, жив да го ожалиш. Сигурно ги беше ударил при завой. По устата му избиваше анемична пяна.

Вуринам понечи да го бутне навън.

— Не! — възкликна Шам и го повдигна нежно. Той щракна зъби и понечи да го захапе, но бе доста изнемощял и беше лесно да се избегнат зъбите му. Когато дойде неговият ред да мине по мостчето, спуснато между „Медис“ и вагонетката, Шам бе пъхнал дневния прилеп под ризата си.

Докторът го чакаше. Награби го безцеремонно, огледа дали не е пострадал, тупна го по рамото и му каза да се приготвя. Зад него внесоха на борда Ънкъс Стоун.

— Как е той, докторе? — Въпросите продължаваха да идват от коридора. — Може ли да поговорим с него?

Докторът свали окървавената престилка, улови погледа на Шам и кимна. Шам, който все още преглъщаше след наблюдаваната процедура, отвори вратата на операционната за екипажа.

— Добре — тросна се Фремло, капнал от умора. — Влизайте. Няма да изкопчите кой знае какво от него. Упоил съм го до козирката. и не пипайте крака му.

— Кой крак?

— и двата крака, да му се не види макар.

Шам излезе, за да има място за тях. Заслуша се в шепота им.

— Какво намери, Шам ап Сурап? — произнесе някой.

Той вдигна очи. Беше капитанката.

Абакат Нафи. Изкуствената ѝ ръка бе вдигната и преграждаше пътя му. Той се взря в тъмносините ѝ очи. Бяха горе-долу еднакви на ръст и той беше по-тежък, ала му се струваше, че за да я погледне в очите, изпружва глава назад. Шам заекна. Тя не го бе заговаряла досега, ако не броим изречения като „Дръпни се“ „Сложи го там“ и „Вън“. Слиса се, че знае името му.

— Отговаряй! — изръмжа Фремло.

Шам се зачуди: „Откъде ли се появи докторът?“

— Капитане, аз... — смънка Шам. Прилепът му — сега нямаше как да го скрие — изцвъртя.

— Мирно! — изкомандва капитан Нафи. — По-късно ще обмислим дали можеш да запазиш своята гадина, Ап Сурап. Сега отговаряме на въпроси. Какво имаше в останките от влакокрушението?

— Нищо, госпожо капитан! — изпелтечи Шам. — Искам да кажа, само един скелет, само това. Нищо повече. Това, а иначе другото беше само боклуци.

— Така ли? — попита Нафи. Тя затвори очи и свали надолу изкуствената си ръка, оставяйки във въздуха дияр от изгорели газове и жуженето на моторчета. Шам наблюдаваше сложното ѝ устройство, линиите на черното дърво.

— Нищо, госпожо капитан, ама нищичко. — „Ти луд ли си? — възкликна той наум. — Защо лъжеш?“ и щом се сети за дребната останка, която бе открил и която му се полагаше по правото „кой каквото си намери, негово си е“, той се чу да казва: — А, само ей това. — и той извади картата от джоба си и ѝ я подаде.

— Може ли, капитане? — Фремло ѝ кимаше да го последва... Кой друг на влака можеше да си го позволи? Нафи погледна Шам още веднъж замислено.

— Благодаря ти за паметта — каза тя, пое я и последва Фремло. Шам ги гледаше как се отдалечават. Не помръдваше, само скърцаше със зъби. Вътрешно беснееше и си искаше мъничкото съкровище обратно.

Задаваше се буря. Шам гледаше през илюминаторите как облаците се снишават, спускат се под горното небе и се изменят — сипеха дъжд по целия пейзаж, превръщаха света в кал и пълнещи се

езерца и локви между релсите, пришпорваха течението на потоците, избликващи от островите. Хлъзгавите релси сияеха. Раненият дневен прилеп си показва главата от ризата на Шам, като че и той искаше да погледа небето. Шам го погали.

— Сурап — му беше казал Фремло, когато се заловиха да кърпят Стоун. — Знам, че това не е най-любимото ти занимание. Моля те само да не ми се пречкаш и да правиш каквото ти кажа, когато ти кажа. Може и да не ти се харесва, може и да не те бива много — тебе всъщност никак не те бива, а щом даже аз го забелязвам, значи хич не те бива, но сигурно все си по-добре от нищо. Затова като кажа бинтовай, знаеш какво да правиш и тъй нататък. Кракът му е застрашен. Да направим каквото можем.

След разговора шепнешком с Нафи Фремло пак го намери.

— Нали знаеш — рече докторът, — че не си длъжен да се подчиняваш на заповеди?

— Мислех, че заповедите са точно за това!

— Е да, ама не. — Гласът на Фремло се беше снишил. — Искам да кажа, длъжен си, официално да, но се случва и да не ги изпълняваш. Ти много си я искаше тази карта, нали?

Шам, цял пламнал, не можеше да определи дали това беше упрек, съвет или какво?

— Добре — чу той някого да казва, докато гледаше бурята. — Удави гадовете. — Чудно проклетие и справедлив гняв, макар че нямаше как да стане. Като всички земни морелски животни къртопльховете си имаха стратегии за избягване на тази участ при дъжд. Херметически камери, капани за улавяне на водата, сложни системи от тунели и шахти.

Видя Бранк. Сепна се малко, но Бранк не го и погледна. Имаше по-важни неща от едно отмъкнато за малко петле, които занимаваха ума на здравеняка. Дори и Яшкан бе твърде увлечен от друго и само му хвърли мимолетен злобен поглед. За малко му се стори, че е избегнал гнева. Обаче гневът го връхлетя, и то от неочаквана посока.

— Каменнолики! — Вуринам излезе от операционната. — Каквото и да си вършил там вътре, не можа да не оплескаш всичко, така ли?

Шам чак след време се усети, че юнгата крещи на него.

— Чакай малко — каза той. — Изобщо не съм...

— Трябваше да им навириш ушите на проклетите къртопльхове, и не ти ли казвах аз да се разкараш? Виж сега! — Вуринам тропна и посочи към мястото, където спеше Ънкъс.

Шам се опитваше да измисли какво да каже.

— Кротко, приятел — обади се някой. — Шам не го е направил нарочно.

— Брей! — кресна Вуринам. — Ама от „Аз без да искам“ файда няма, нали?

— Внимание! — прекъсна ги гласът на капитанката от високоговорителите в коридора. — Ънкъс Стоун има нужда от болница — съобщи тя. — Доктор Фремло ме уверява, че на борда не разполагаме с необходимите средства. Затова... — По интеркома се чу тежка въздишка. — Ще се отклоним. — Пак пауза. — Стрелочници, спирачи, машинисти, готови за определяне на курса — изкомандва тя. — Курс към Болонс.

Последва продължително мълчание.

— Болонс? — възкликна Вуринам.

— На позиция! — изкомандва с прашене гласът на капитанката и всички се размърдаха.

— Ънкъс явно не го бива — промърмори някой.

— Защо? — попита Шам железничарката, която вървеше насреща му. — Колко? Колко е зле?

— Достатъчно зле — кресна Вуринам в отговор, — че да тръгнем, закъдето сме тръгнали. Достатъчно зле, че да тръгнем към най-близката суша, когато тя е Болонс!

Той се отдалечи с тежка стъпка и остави подире си мълчание, студен коридор и Шам — самичък. Шам потрепери. Чудеше се къде да се дене. Вдигна прилепа във въздуха и се взря в обърканите му животински очички.

„Не се бой — помисли си той. — Ти имаш нужда от моята помощ.“

ЧАСТ II

ГОЛ КЪРТОПЛЪХ
(*Heterocephalus smilodon glaber*)

Възпроизведено с позволение на архива на Стрегайското къртоловно благотворително дружество.

Предоставил: Чайна
Миевил

ЕДИНАЙСЕТ

Къртоловният влак, погнал плячка, трака в един вид ритъм — настоятелен, не твърде бърз, ту секва, ту започва, когато влакът свърва напред и назад по отклонения, сменя линиите, преследва жертвата си, а екипажите дебнат за издайнически могили от пръст.

Един *вид* ритъм — не в един ритъм. Диханието на колелетата при лов приема много форми, но всички те внушават на къртоловеца увереност, спокойна енергия, овладян устрем. Всички те по подразбиране са тактовете на влака хищник, които карат кръвта да кипи. Когато старите ловци окачат на пирона вехтите си железопътни такъми и се оттеглят в къщурка, кацнала върху някоя канара, за да стават по изгрев-слънце, то точно този ловен ритъм ще отбиват стъпките им, неволно и незабелязано. Дори и в ковчега, казват някои, точно него отбарабаняват петите на мъртвия капитан.

Съвсем друго е с влака, бързащ по спешност. Ритъмът му е съвсем различен. „Медис“ препускаше.

ДВАНАЙСЕТ

Препускащите колелета пееха най-вече *радагадан*. Един, два, три дни след като Ънкъс пострада, влакът летеше със стържене на север — възможно най-бързо по такива бурни релси. Шам носеше храна на болния. Държеше купите с топла вода, докато лекарят сменяше превръзките. Виждаше как раните все повече се влошават, как пълзи некрозата. Краката на Ънкъс гнояха.

Тези безплодни, прашни равнини, набраздени от релси, бяха почти накрая на света и картите си противоречаха. Капитан Нафи и нейните офицери дращеха бележки по тези, с които разполагаха. Водеха прилежно бордовия дневник. Капитанката четеше съсредоточено своя сборник със слухове. На Шам страшно му се искаше да му хвърли едно око.

„Медис“ пътуваше на север, но чудатостите на релсите и възлите за кратко ги отнесоха и на запад. Достатъчно, та онзи ден привечер, там, където погледът едва достигаше, като димна завеса на хоризонта да се възправят склоновете на Камбелия. Див континент, легенда, и то злокобна, той се издигна над морелсите.

и само това си бе достатъчно да изкара кажи-речи целия екипаж навън, вторачен в хоризонта, ала щом наближиха малко повече, стана ясно, че онова, което би могло да е хрусталаци или някакви странни скални образувания, беше падналият на земята труп на някакъв звяр от горното небе. Е, това вече ги изкара навън всичките. Мърмореха, сочеха, правеха плоскографии.

Понякога се случваше тези пришълци, докато водят незнайните си битки в отровния въздух високо горе, да се избиват помежду си и да пращат странните си трупове право долу в морелсите. Не е като да не се случваше на влаковете да им се налага да се изнижат бавно покрай тях или дори през тях, разбутвайки встрани невъобразимата плът с предните си плугове, а по фигурите на носа им полепваше странна леш.

— По туй няма мухи бе — рече Вуринам.

Зверовете от горното небе като че се разлагаха по своя собствена програма, както и червеите, които носеха в телата си, каквито и да бяха те. Повечето земни червеи им придиряха.

Този — първият труп от горното небе, който виждаше Шам — не беше твърде понятен. Дълги, жилести и възлести нишки се подаваха от тинестата леш, парчета човка, парчета от нокти, разплути пипала като въжета (ако не бяха парчета от вътрешности). Очи не се виждаха никакви, но пък имаше поне две усти — едната като на пиявица, а другата подобна на циркуляр. Може би в света, където са родени неговите предци, то е било красиво и изящно — там, където бяха опосkali баласта на някой летателен апарат от друг свят по време на кратката му спирка, та по-късно да го изсипят тука преди цели епохи.

Шам и Вуринам стояха на бариерата на бака, зад виещия локомотив. Те извърнаха очи от чезнеция в далечината труп на чудовището към пристана в онази страна далече-далече оттук — Камбелия. Попогледнаха се. Първо единият, после другият. Всеки стрелна с очи другия само за миг, докато той не гледаше. Фигурата на носа на влака — традиционният очилат мъж, стърчеше над релсите и се вираше вдървено надалече, без да ги поглежда в тяхната неловкост.

Не бяха далече от Болонс. От шепненето и мърморенето на екипажа Шам се бе уверил, че това е бездушно място, твърде близо до отровната горна земя, и че в Болонс бяха готови да ти продадат всичко, та дори и тайните си, и майките си, най-безчестно и без колебание.

Всяка от морелските държави освен Стрегай, попаднеше ли в устата на мнозина от родените в Стрегай железничари, биваше очерняна, забеляза Шам. Твърде голяма беше или твърде малка, твърде разпасана или твърде строга, твърде гадна, твърде натруфена, твърде скромна, твърде глупашки щедра. Земи с всевъзможни размери и управление бяха оплювани наред. Ученокрацията Роквейн — сополиви интелектуалци. Кабиго, тая кавгаджийска федерация от слаби монархии, бяха слабащи монархисти. Военните диктатори, които държаха властта в Ками Хаами, бяха същински скотове. Кларион бе управляван от свещеници, дето прекаляваха с набожността, докато далечният Морнингтън имаше нужда от доза религия. Манихики, най-най-могъщият град-държава на морелсите, нагло газеше наред с бойните си влакове, продължаваха мрънкалата, а демокрацията, за

която грачеше толкова силно, беше менте, додаваха те, парите въртяха всичко.

и тъй нататък, и тъй нататък. Приликите с родината на техните хулители не бяха никаква защита. Стрегай беше един от няколкото острова в архипелага Издънка Салайго, в източната част на морелсите, управляван от съвет на старейшините и наставляван от видни капитани и философи, и той беше, бърчеха нос онези ксенофоби, единствената държава, *дето нямаше грешка.*

Шам потърка нос в нослето на оздравяващия дневен прилеп. Той все още нерядко се опитваше да го ухапе, но силата и честотата на атаките намаляваха. Понякога, както сега, щом го повиеше, животното започваше да жужи — Сам беше научил, че това е мъркане. Прилепско щастие.

— Бил ли си? — попита Шам.

— В Камбелия? — Вуринам присви устни. — Че защо му е на човек да ходи там?

— *За да проучва* — отвърна Шам. Представа си нямаше що за власти управляват в Камбелия и оплескват всичко наред, щото не са Стрегай. Взираше се нататък заплепен.

— Когато си бил железничар толкова дълго, колкото аз... — подзе Вуринам. Шам завъртя очи. Юнгата му беше почти връстник. — Сигурен съм, че си чувал разни работи. Кофти хора, диваци — рече Вуринам. — Там е лудница!

— Понякога — заяви Шам — излиза, че всяка страна сред морелсите бъка от дивотии и кофти места и животни страшилища. Друго не се чува!

— Ами... — рече Вуринам. — Ами ако е така? Работата е там, че Камбелия е грамадна. Мили и мили земя. Закараш ли ме на повече от един ден път от линиите на морелсите, страшно се нервя. Трябва ми всеки момент да знам, че ако работата загрубее, мога да изтърча на пристанището, да си покажа тескерето, да се метна на някой влак и да офейкам надалече. Живот сред откритите релси. — Той вдъхна дълбоко. Шам пак завъртя очи. — Тръгнеш ли в Камбелия на северозапад, знаеш ли къде ще стигнеш най-накрая?

През ума на Шам преминаха остатъци от уроци по география, припомнени изображения от ординаторите в клас.

— До Нузланд — каза той.

— До Нузланд. — Вуринам вдигна вежди. — Да го вземат дяволите, а?

Най-високите върхове на Камбелия се издигаха над областта, където атмосферата се променяше, по-високо от мястото, където издяланите богове — Каменноликите, живееха на Стрегай, нависоко в горното небе. Нузланд не беше връх или хребет. Той беше многократно по-голям от Стрегай или от Манихики. Да, Шам знаеше какво разправят — че нейде там съществували цели ужасни светове, върху плата там горе, в горното небе. Градове на мъртвите. Съсирени адове нависоко. Като Нузланд, който беше ей там. Шам виждаше края му.

Вуринам смънка нещо.

— Какво? — попита Шам.

— Казах „извинявай“ — отвърна Вуринам, загледан в морелсите. — Казах, че съжалявам за онова, дето ти го наприказвах. Ти не си виновен за случилото се със Стоун. Все едно да кажа, че аз съм виновен, че го блъснах, като скочих във вагонетката. — „Това му е минавало през ума“ — помисли си Шам. — Или че Ънкъс е бил виновен, дето ми се е изпречил на пътя. Че не се е държал здраво. Или че капитанът е виновен, че е претърпял крушение с влака и го е зарязал да го видим. Както ще да е. Не биваше да ти кряскам.

Шам примига.

— Няма нищо — рече той.

— Не, не е така — настоя Вуринам. — Когато аз се ядосам, почвам да беснея. Бях като къртица на куки. — Той най-сетне погледна Шам. — Дано приемеш извинението ми. — и той протегна ръка със симпатична официалност.

Шам се изчерви. Взе да гали прилепа си и да си играе с него. Измъкна собствената си десница и му стисна ръката.

— Ти си джентълмен, Шам ап Сурап — рече Вуринам. — Как се казва?

— Ъ?

— Твоят прилеп.

— А... — Шам го погледна. Животното разпери крила. Зацвърча сърдито, но не го закачи. Беше си напъвал мозъка да се сети нещо от уроците на Фремло, беше се консултирал с медицинските учебници на доктора с крайно нехарактерна за себе си възискателност. Нежно, с върха на пръстите, бе напипал мястото на крилото, където кост се

триеше в кост, и бе шинирал счупеното шарено крило с мъничка самоделна шина.

— Казва се... Дей... би... — каза той. — Дейби. — Измъкна това име отникъде, паникьосан от въпроса, и като го чу, му идеше да стене. Ала вече го бе произнесъл. Късно беше да го върне назад.

— Дейби. — Вуринам примига. — Дейби, дневният прилеп. — Той се почеса по главата. — Няма да съдя. Щом е Дейби, нека да е Дейби. Оправя се, надявам се.

— Оздравява.

— Ами Ънкъс?

— Зависи — отвърна Шам. — Доктор Фремло казва, че зависи колко бързо ще стигнем до Болонс.

— Тогава дано стигнем по-бързо.

Дизелът свършваше. Вече двойно по-отчаяни да стигнат до острова, за да заредят гориво от заводите в града, а също и заради клетия трескав Ънкъс, който сега пак трепереше и пееше, ала песента му не радваше. Той мяукаше в делириум в хватката на доктора.

ТРИНАЙСЕТ

В един дъжделив ден екипажът съзря влакове на обвития с дъждовен воал хоризонт. Два, три, шест, сред скалички, островчета и стърчащи над повърхността бабуни, широки по няколко метра, понякога увенчани с нееднородна дървесна растителност и ореоли от птици. Видяха небесния пунктир — точка-точка-точка — на пушека от парни локомотиви. Платото на изстинал вулкан, канаристите насечени очертания на планина, а върху склоновете ѝ — канаристите насечени очертания на града Болонс.

Западната страна на острова срещу Камбелия, този най-далечен бряг, представляваше почти гола пустиня, сред която стърчаха само редиците на телескопите. Източната му страна заемаха опасните на вид квартали от бетон и дърво на самия Болонс. Сякаш самият град не искаше да изглежда така, сякаш се намира на края на света. Къщи и складове се спускаха надолу по склона към брега, където започваха металът, дървото и камъкът на линиите, където дизелови и парни влакове лежерно се разтакаваха из морелсовия залив. Шам видя старите палати, за които екипажът му каза, че били сградите на гилдията на шпионите и почти заможните къщи, където се провеждали пазарите за слухове.

— Срещу няколко медни монети ще се сдобиеш със съмнително твърдение от някой пиян-залян. — Тъй каза Фремло. — За шепа долари — с нещо, изказано със сериозна физиономия от някой, чиито сведения са се потвърждавали неведнъж в миналото. Нещо повече, намираш се в царството на изкусителните тайни. Искам да кажа, не ги получаваш от източника. Търговците на слухове ги разпродават. — За нито един от тях не биха гарантирали, разбира се, тъкмо там беше смисълът. Но ако от тях зависело, казваха те на клиентите си, биха се осланяли повече на тази история, а не на онази — оттук и по-високата обявена цена. и да ти кажа, като купиш тази, те ще ти пробутат и още една — почти със сигурност бълнуванията на трескав фантазьор —
безплатно.

„Медис“ вдигна флагове, за да съобщи на наблюдателите кои са те, и знака с костите и червената удивителна, за да се знае, че има пострадал на борда.

— Забавете ход! — Гласът на капитан Нафи звучеше от интеркома по-троснато дори и от обикновено. Сигурно се ядосваше, че не преследва своята философия, помисли си Шам. Те заобиколиха скалите по края на пристанището, по които гларелсите обявяваха с крясъци присъствието си.

Железничари ги наблюдаваха от други влакове по ветрилообразно разпростиращите се релси на залива — всеки влак бе заобиколен от вагонетки, които да откарат екипажите до сушата. Опушен парен локомотив пафна облак сажди все едно изразяваше презрението си. „Медис“ се прехвърляше по линиите, подкарваше на заден и пак маневрираше към релсовия бряг. Мина толкова близо до един друг влак, че фигурите на носовете им все едно се наведоха да се целунат — късогледни любовници. Дизелов къртоловен влак като „Медис“. Тук влаковете бяха предимно къртоловни.

Но какви ли бяха тези, другите влакове? Шам понятие си нямаше. Бяха по-малки и по-дундести от ловджийските. Оборудването, което виждаше, че смазват и подготвят, дори не знаеше как се нарича. Не бяха останки, в това бе почти сигурен. На един дизелов влак със странна конструкция двама мъже енергично въртяха ръчната манивела на пухтяща машина на гъсенични вериги, от която стърчаха дълга, усукана тръба, шлем със стъклена преграда и кафяво трико, а облеченият в него изпълняваше тримава гимнастика.

— Какво, в името на Каменноликите, е това? — възкликна Шам. Помпащите имаха кожа с керемиден цвят и носеха биещи на очи снабдени с електроника и усъвършенствани с разни бръмбазъци очила от Ками Хами, потайната многоостровна държава на войнолюбците, както се предполагаше.

— Това ли? — Шам си говореше сам, но Йехат Бор го чу. После млъкна, докато се изкатери бързо с ръце нагоре по една близка въжена стълба. Той се залюля, завъртя и овладя спускането си и се спря точно срещу Шам, увиснал с главата надолу. — Това — обясни Бор — са изследователи.

Разбира се. Надали само къртоловните кораби от далечното плаване, пресушили горивото или подгонени от отчаяното желание да

хапнат нещо по-различно от старо осолено месо от подземни животни и полазени от гъгрици бисквити, спираха в града. Болонс беше най-близкото пристанище до Камбелия. В Болонс идваха онези храбри разбойници, пионери и грабители, за да купуват шушуканията и историите, обвиващи такива континенти. Истории за ужасните моторни ангели, чудовищни братовчеди на пазителите и поправяните на релсовите линии, които пазеха края на света. Басни за това как един ден можеш да се промъкнеш покрай тях и да попаднеш извън времето и историята. Да поемеш към мъртви и неродени богатства, трупали се епохи наред. Към всички дивни съкровища на Небесата.

Шам подушваше нещо във въздуха — може би страст, може би имаше нещо. Във вагоните на тези изследователи сигурно имаше дажби, оръжия, туристически принадлежности. Вероятно наземна кола, монитори, търговски стоки за народите от вътрешността. Може би дори планинарско оборудване — за най-амбициозните, като онази жена, която сега си сваляше шлема и вдигаше палци на помпаците.

Небелазка. Тя не просто отиваше в Камбелия, тя щеше да се катери. Оттатък границата тя щеше да се скита из горните земи, докдето я спре въжето ѝ, докато екипите по поддръжката чакат долу на ръба и помпят и я поддържат жива, или поне дишаша, докато нещо по-различно от замърсения въздух — някой мръсно-въздушен звяр или призрак от отровните високи земи, не се погрижеше за нея вместо тях.

ЧЕТИРИНАЙСЕТ

Един бюрократ се съжали над тях. „Медис“ пристана в дока, маневрира и се намести до канцелариите на началника на пристанището. Пътьом подмина влак от военната флота, дошъл чак от Манихики — като много недотам могъщи островни държави Болонс бе поверил с договор защитата си — и нападението си — на тази велика ферофлотска сила. Отегчени на вид офицери в сиви униформи се мотаеха нагоре-надолу по покривните палуби, оглеждаха „Медис“, смазваха оръжията си.

Шам слезе с първия отряд, който тръгна с доктор Фремло да предаде Ънкъс Стоун в ръцете на тукашните доктори. От мостчето стъпи на твърда земя, на калдъръм, който не се клатеше, не се люлееше. Имаше едно старо клише — че първата стъпка на твърда земя след седмици на морелси те препъва отново, неподвижният камък внезапно пощурява като трамплин. Старо клише, ала вярно: Шам се плъосна на земята. Другарите му се разкикотиха. Той се поприсви, а после спря и също избухна в смях.

Местна кола подкара Шам, доктора, капитанката и първия помощник — всички те се суетяха около мятация се в дивашки делириум Ънкъс Стоун — през тесните улички на Болонс. Шам се грижеше за ранения, докато докторът сменяше превръзките. Наум той мрънкаше молитви към Схватливия Ом, великия дундест бог шеф, едно от малкото божества, на което се кланяха из целите морелси, каквито и да бяха особеностите на местните пантеони. Болонс беше икуменически и издаваше църковни лицензи на всяко божество, чиито поклонници можеха да си плащат таксите. Но неуважителния култ към Схватливия Ом там го приемаха по-сериозно, кланяха му се с повече хъс, отколкото на повечето спирки по морелсите. Шам представа си нямаше точно в какво вярва, ако изобщо вярваше в нещо, но да отпрати безмълвно и набързо някоя и друга дума на един от малкото богове, чието име помнеше, като че нямаше да навреди.

Когато пристигнаха в болницата, лекарят остана и не спря да се кара с местните болногледачи, докато траеше лечението. Затова капитанката най-сетне заговори на Шам по обратния път към „Медис“.

— Какво е професионалното ти мнение, Сурап? — попита тя.

— Ъммм... — Професионално мнение! Можеше да й даде професионално мнение за това какво да издялаш върху дървен корем, за да ти полекне от скуката, това вършеше ли работа? Той вдигна рамене. — Доктор Фремло като че храни надежди, госпожо.

Тя извърна очи.

Шам трябваше да се върне в болницата на другия ден, за да получи нареждания. Засега беше свободен за кратко.

След като откараха Стоун, чувството за бreme и неотложност се разсея. Колкото и да беше плюл по Болонс на път за насам, изведнъж екипажът бе обзет от нетърпение да го проучи. Разделиха се на групи според различните си приоритети. Яш-кан и Линд се замъкнаха на някакво гадничко сборище, където, както постоянно намекваха, че знаели, щели да участват в нещо скандално и със съмнителна законност. Вярващите членове на екипажа се запътиха към храмовете да се кланят кой на каквото се кланя. Други потриваха ръце и се облизваха за крайбрежната храна. Някои бяха похотливо настроени.

Към това последното Шам несъмнено проявяваше любопитство. Той наблюдаваше как тази кискаца се част от екипажа прави неприлични жестове и подмята солени шегички, подхвърля сладни намеци и си мърмори в кое заведение да отидат. Бе заинтригуван, спор няма, но по този въпрос срамът му надвиваше над любопитството и затова след миг зави и последва Вуринам и Бор, Бинайтли, Кирагабо Лък — весела и бърлива тайфа, чиито намерения бяха ясни: ревяха с цяло гърло традиционната железничарска песен при стъпване на суша „Ще се натряскаме като кирка (в кръчма)“.

Излезе, че тая песен била подвеждаща: посетиха не една кръчма, а много, местеха се от една пиянска дупка в друга: все по-фиркана, биркана и напълно размазана тайфа, като някакво мигриращо стадо, дето не го свърта.

Първото кръчме се наричаше „Дългурестата птица“. Името му беше написано на болонски, но на табелата тя беше изрисувана и на

картинка. Беше неприветливо, мъждиво осветено и пълно с мърморещи местни и гости, които се оглеждаха един друг. Кирагабо сложи чашка с някакво питие пред Шам. Имаше вкус на къпини и прах.

— Какво ти взе капитанката? — попита Кирагабо. — След като ухапаха Стоун?

— Нещо от влакокрушението.

— Охоо, потайният той! Какво беше, Сурап, отрепко?

— Просто едно нещо — смънка той, а неговите спътници му се присмиваха и го ръчкаха, докато той пиеше, и той се оля с пиячката, и те настояваха да научат още, и забравиха за какво си говорят, щом Вуринам подхвана някакъв неправдоподобно мръсен виц. После се преместиха в „Моли Цуплата“ по-лъскава кръчма, където стените бяха боядисани в крещящи цветове и от един лъскав джубокс дънеше синкопиран джазълхаус, който бързо накара Вуринам да подрипва като глупак и да флиртува с когото му падне наоколо. Той викаше и си сравняваше дрехите с временната си танцова партньорка, момиче толкова хубаво, че накара Шам да се изчерви, без дори да го забелязва.

Бинайтли обаче го забеляза, усети се Шам, и му се присмя. После Вуринам се върна на масата и в гърлото на Шам се изля нещо по-сладко и по-тъмно, и много по-гъсто от първото питие. Той извади Дейби изпод ризата си, даде му да си сръбне и компанията му се разкряска, че е донесъл щастливото животно със себе си, а после забравиха какво ги е скандализирано.

— Беше, как му се викаше... — рече Шам. — Дреболия за фотоапарат. — Трябваше да мине малко време, докато колегите му зацепят, че им отговаря на въпрос отпреди цяла една кръчма.

— Памет! — възкликна Лък. Бинайтли вдигна вежда и понечи да попита още нещо, но настояванията на местен бабаит, който го предизвикваше да си премерят силите, го разсеяха.

После всички те се намериха на върха на една увита на тирбушон пътека пред „Петльовник“ снобарско заведение с изрисуван на табелата хибрид между часовник и домашна птица, кацнало на една издадена скала с изглед към релсовото пристанище. Персоналът доста време се мъчи да не ги допусне вътре, докато не реши, че това ще им причини повече затруднения, отколкото ако ги пуснат да влязат.

— Вижте! — изрева Шам. — Влакът! — Той се виждаше през прозорците и да, това бе „Медис“. Няколко лампи мъждукаха по него. Излезе, че било ред на Шам да почерпи, както услужливо го осведомиха колегите му железничари, и те услужливо извадиха кесията му, и услужливо я изпразниха, за да платят каните, пълни с Каменноликите знаят какво, и този път взеха и някакви мезета — прахорак, изпържен с лют пипер, и скакалец, чиито мустачета и членести крачка Шам огледа без възторг, но въпреки това ги загриза.

— Ти как изобщо попадна на къртоловния влак? — попита го Вуринам смутено, но не грубо. Другите се навеждаха с интерес, за да чуят отговора му. — Майка ти и баща ти ли те накараха? — Шам така се беше омаял, че дори не беше сигурен какво изтърси в отговор.

— Мрън-мрън майка и татко мрън? — рече Вуринам. — Е, благодаря ти, че ме просвети.

— Не бях аз — опита се да обясни Шам. — Братовчедите ми бяха. Аз нямам... — последните две думи изведнъж му прозвучаха високо и той затвори уста, преди думите „майка и татко“ да се изплъзнат през зъбите му и да скапят вечерта.

Но и без това никой не го слушаше. Всичките му другари от „Медис“ до един се хилеха шумно на имитацията, която му направи Вуринам. Вуринам, който сега го тупаше по рамото достатъчно приятелски и му казваше „Ааа, бива си те тебе, Сурап, само трябва да се поотпуснеш“, и ето, Шам си мислеше „Да се поотпусна в какво?“ но тази загадка щеше да остане за друг път, защото вече бяха сменили темата.

Бинайтли го гледаше. По съчувствието, изписано на лицето на едрия мъж, той можеше и да се е досетил за премълчаните думи. Шам отново удари една глътка.

А после накъде? В някаква кръчма на име „Древното сирене“, в друга — „Страховитата“, и друга — „Дренаж и Доктор и Тръба и Дракон“ или нещо от сорта. На коя точно фаза мъжете и жените от „Медис“ бяха подхванали разговор с другарите си по чашка Шам нямаше представа, обаче и той участваше.

— Какво зяпат така тия мъже? — попита той една жена с татуировки на шията и коса, навита като въже. Тя погледна над очилата си. — Откъде ти моля също?

— Мъже от Болонс обича жени стои вкъщи — отвърна тя на релсокреолски, лингва франка на железничарите, с акцент, който Шам не можа да разпознае. — Не харесва тия като мен. От Студен басейн аз. — Студен басейн! Това бе далече-далече, по на изток дори от Стрегай! — Дошла да купува слухове и да ги продава също.

— Чувал съм за пазарите на слухове. Къде се намират те?

— Ти трябва купува слухове за това къде те намират се от продавачите на слухове по улични ъгли, дано извадиш късмет.

— Да купувам слухове за слухове?

— Че как инак?

— Ще ти попречат ли да се занимаваш с онова, заради което си дошла? — попита Шам.

Тя тръсна глава.

— Те тука не такива тъпащи да нарежда на чужденци какво прави. Аз вече правила небелазно гмуркане по източни планински земи. — Тя го подразни, като подхвърли намеци за Соумерик, митичен токсиконтитент на горното небе. — и какво беше това влакокрушение?

— А! — Шам беше забравил какво й разказваше. Изопачена версия на... какво беше? Той отново се впусна като влак по права отсечка в историята за влакокрушението. Изломоти я, и тя погали неговия дневен прилеп. После имаше и друга кръчма, и тя пак беше с него, и опа, Шам се намери навън и драйфаше в уличната канавка. Оставяше тук мъничко от Стрегай, помисли си той. „Моля, заповядай, Болонс.“ Да отвори място за онзи шнапс, така ли му викаха?

и той пак се впусна в истории за влакокрушението, за това как бе ровичкал, за ужасната атака на къртоплъховете.

— Затва сме тука. Нашия човек го ухапаха по крака. — „Вижте ме — помисли си Шам. — Разказвачът!“ Вихър от лица, надвиснал над него, и те слушаха, и по други места също, където и да се намираха, Кирагабо и Вуринам танцуваха заедно, и някой черпи Шам още едно, и някой попита „А какво беше това, дето го намери на претърпелия крушение влак?“ и „Аааа“ — възкликна той и се потупа по носа отстрани, трай си, тайна, ето какво. Това бе тайна. Не че той знаеше, не че се бе въздържал да споменава, явно, че е намерил нещо. Хей-хо, пий до дъно! После се намери под звездите и намести уютно главата си, отпусната върху нещо. Не бяха толкоз лоши, помисли си той. Готини бяха в Болонс, мислеше си той. Дали са му нещо, на което да спи.

ПЕТНАЙСЕТ

Камък беше, ето какво беше. Възглавницата му.

Шам го откри постепенно. Много постепенно.

Първо нещо грапаво, голямо колкото нокът, го дращеше ли, дращеше. Бавно и протяжно Шам се измъкваше сам, като герой, от лепкавото тресавище на сънищата, нагоре, и о, много, много постепенно събра сили да посегне нагоре и с пръст да си отвори с взлом окото.

Значи. Оказа се, че е спал навън, на двора на някаква последна кръчма. Хленчейки под напора на безмилостната утринна светлина върху очите му, той замига, докато успя да различи няколко от другарите си още да дремят в една плевня под презрителните погледи на козите. Дейби, дневният прилеп, го ближеше по лицето. По устата му — трохи. „Кога съм ял нещо?“ — помисли си Шам. Не можеше да си спомни. Набра се, замря и изстена, и седна, без да мърда, докато главата му се клатушкаше.

Каменнолики, каква жажда го мъчеше! Той ли я беше разплискал тази локва от повръщано до него? и тъй да беше, и инак, нямаше как да се докаже. Погледна нагоре към слънцето през пръсти. Горното небе беше доста ясно — малка влакнеста миазма, няколко спирали отрова високо-високо прикриваха няколко летящи във висинето ужасии, но му се струваше, че погледът му прониква чак в Космоса. Слънцето го гледаше свирепо отгоре, като разочарован учител. „Я се разкарай“ — помисли си Шам и пое към пристанището.

Покрай тераси, където жени и мъже поливаха цветята по первазите на прозорците и приготвяха закуска, или всъщност трябваше да е обяд, и бе — каквото и да бе — най-невероятно вкусно ухаещата храна, далеч превъзхождаща всички останали храни, които Шам бе имал честта да подуши, откакто го имаше на бял свят. Покрай кучетата и котките на Болонс, весели безстопанствени животни, които безметежно припкаха насам-натам и го оглеждаха състрадателно. Покрай масивните правоъгълни църкви, където редяха в песнопения историята на свадите между боговете. Надолу, към пристанището,

откъдето, оттатък редиците от къщи, бакалници, статуята на местно богче с язвително изражение, той дочуваше чукането и тракането, и грохота на буталата на влакове.

Не беше голям град този Болонс и всъщност имаше само една оживена улица. Той зяпаше нагоре, оглеждаше телескопите и сензорите по покривите ѝ, насочени с помощта на завъртени тръби и жици към Камбелия. Това място бе ново, различно. Поначало той се вълнуваше. „Това почва да ме дразни“ — мислеше си, когато не беше съвсем сигурен в чувствата си.

Видя свои другари от „Медис“ — Еба Шапи в едно кафене, която му махна над напитката си от цикория; Теодосо — той изглеждаше позле, отколкото се чувстваше Шам, и не го забеляза; Драмин, побелелия готвач, който разглеждаше странни подправки и го видя, ала не го поздрави.

При мисълта за закуска Шам без малко щеше да се разреве. Купи си солени пирог от един продавач, седна на стълбите пред една улична помпа да го изяде и го прокара с водата с металически привкус. Отчупваше хапки с два пръста и ги даваше на Дейби.

Главата го цепеше, всичко го болеше и беше сигурен, о, да, съвсем сигурен, че смърди. Но когато и да беше черпил с неговите пари предната вечер, му беше върнал рестото. Беше спал в мръсотията, но беше спал. Минувачите го подминаваха или му се усмихваха, по-снизходителни от слънцето. Имаше два-три часа до времето, когато беше длъжен да се върне на влака. Навярно от махмурлука бе възможно да се оцелее. Даже и това да не беше много редно и въпреки леката тръпка на познато неудовлетворение от себе си Шам не се чувстваше чак пък толкова зле.

ШЕСТНАЙСЕТ

На един ъгъл на крайбрежната улица се намираше Техническата Похапвачница — съчетание от закусвалня, приказвалня (по многобройните ѝ маси капитаните и офицерите от къртоловните влакове и изследователите въртяха отявлено тайни сделки, мрънкайки си под носа), разгласилня и техничарница. Шам се спря. В сянката зад тентите ѝ той съзря капитан Нафи да разговаря със собственика.

Описваше нещо голямо с ръце. Подаде лист хартия, мъжът кимна и я постави на осведомителната витрина редом с много подобни листовки. Шам присви очи, за да разчете по-едро изписаните думи.

СВЕДЕНИЯ, НАСОЧВАЩИ КЪМ.

ВЪЗНАГРАЖДЕНИЕ.

ФИЛОСОФИЯ.

Смяташе да продължи нататък. Всъщност смяташе да се измъкне по-далечко — не гореше от желание властната меланхолия на Нафи да му скапе настроението. Но измъкването не му се получи. Тя го видя и му помаха да отиде при нея. Лицето му не трепна, разбира се, ала усети как сърцето му се сви.

— и още нещо — каза капитанката на собственика на кафенето. — Имате ли ординатори? — Тя измъкна шепа листчета от единия си джоб. — Имам нещо за теб — обърна се тя към Шам. „ГОЛЯМ КЪРТ — прочете Шам, когато ги пое. — УНИКАЛЕН ЦВЯТ.“

Тя стегна изкуствената си ръка и вътре в нея се отвори едно капаче. Под него беше паметта от фотоапарата. „Това е мое! — помисли си Шам, когато тя я извади. — Който си го намери, негово си е!“ Собственикът на кафенето им посочи с кимване задната му част.

— Ела, ще проверя това — каза капитанката. — и после ще ти кажа къде да отидеш.

В страничната стая имаше сбирка от ординатори, скърпени един за друг уреди, оплетени тръби, подключени към тях с временни жици екрани от движеграфи, черно-бели трепкащи проектори, клавиши с букви, пухтенето на дизелов генератор, който поддържаше данните на сигурно място в машините.

Шам се беше пробвал на ординатор веднъж-дваж, но те не го заинтересуваха кой знае колко. В Земята Стрегай ги нямаше много, а тези, които бяха в наличност, казваха му, не били съвременни. Капитанката разбута жиците, които се оплетоха около екрана като тръни от приказка около замък. Докато бавно го изпълваше сияние, тя вдигна лявата си ръка — разнесе се скорострелно щракане, *щрак-щрак-щрак*, и различни части от нея започнаха да се подават: специални уреди, увеличителна лупа, минителескоп, игла за кожа. Това беше нейният начин да се заиграва, както някой друг би барабанил с пръсти по масата. Шам стоеше учтиво и чакаше, а наум убиваше капитанката. Тя пъха пластмасата в цепката на ординатора.

„Достатъчно гадно си беше, че я намери и ми я гепи — помисли си Шам, — и без да ме дразниш с нея.“ Той се зачуди дали паметта, толкова дълго гнила в студената пръст, нагрязана от животни, изобщо може да се разчете и дали изобщо има нещо на нея. После внезапно от екрана го погледна човек.

Едър брадат мъж малко над петдесетте може би. Той се взираше право в обектива, леко отметнал глава назад, с издадена напред ръка. Типичната стойка на хората, които си правят плоскографии с фотоапарат в изпънатата си ръка. Той, мъжът, не се усмихваше, но в изражението му се долавяше веселие.

Дигитално деградирана, снимката изглеждаше оцапана с петънца от мръсотия. Зад фотографа се виждаше жена. Тя не беше на фокус, изражението ѝ бе размазано, бе скръстила ръце, в погледа ѝ се четяха търпение, снизхождение, обич.

„Ти си черепът — помисли си Шам. — Намерил съм един от вас.“ — Той запристъпя от крак на крак.

Нафи натисна нещо; изображението се смени. Две деца. Не се намираха на влак — бяха снимани на фона на град. Под странна, порутена, разфокусирана арка от недобре напаснати бели блокове. Малко момиче и още по-малко момче. Кожата — тъмносива, типичната за Манихики. Усмихнати. Те гледаха право в Шам. Той се намръщи. Капитанката го погледна така, сякаш бе казал нещо.

Инат момче! Замислено момиче! Изпънали ръце по шевовете, прилежно сресани... Но после отново смяна! Бързо-бързо децата изчезнаха и Шам съзря мрачна стая, затрупана с боклуци, и почти в същия миг — снимка на някакво грамадно пристанище, много по-

голямо от всяко, което бе виждал някога, гъмжащо от безброй видове влакове. Гледката го накара да ахне, но после и тя изчезна и се смени с изображението на покрив на влак, тракащ по плетеницата от морелси. После пред обектива застана пак жената, застанала пред измервателните уреди и скали в локомотива.

Щрак-щрак, прелистваше капитанката. Способността ѝ да седи, без да пророни и дума, пощуряваше Шам. А на екрана се появяваха изображения на самите морелси и островите. Линии, които минаваха измежду и през гъсталаци от стари дървета. Гора — не можеше да се нарече с друга дума; не върху гърбицата на някой остров, а част от самите морелси. Било е есен, когато са направили снимката, и купчини листа се бяха натрупали напред по релсите.

Пустиня, равен пясък, оскъдни линии. Скали като зъби под покритото с облачна пелена небе. Къде, къде са били тези хора?

Играещи си къртици, застинали в скок пред носа на влака, преследващи земни червеи колкото крак. Силует на грамаден язовец — мъжкар. Езерце, обрамчено с релси. Таралеж се оплита в дървесни корени. и на самия предел на възможностите на фотоапарата — тромаво, херметично присъствие на релси. Шам притаи дъх. Някакъв влак, който не приличаше на нищо, видно от него досега, ала въпреки това — изведнъж познат.

Той разбра на какво му напомняше този силует. Чудат и умозрителен образ, каквито бяха всички подобни образи, от някаква книга с религиозни наставления — изображение на ангел. Свещена машина, която препускаше по релсите, за да ги спасява.

Шам зяпна. Не носеше ли лош късмет да видиш ангел? Според мълвата някои от тях поддържаха железопътните линии вдън морелсите — и железничарите трябваше бързо да се извърнат, ако някога се приближат дотолкова, че да съзрат подобни намеси. Трябваше ли сега да се извърне? Как би могъл?

„Чакай, чакай!“ — помисли си Шам, ала капитанката бе продължила нататък. Сега под него имаше нова снимка на огромна къртица, изправила се на задни крака. Бе ред на капитанката да замре неподвижно. Но козината на кърта бе тъмна. Тя продължи да прелиства нататък.

Къде е обикалял този влак?

География, която накара Шам да набразди чело. Странни, характерни скални образувания, подобни на гигантски разтопени свещи. Надвиснали над морелсите.

и внезапно — морелсите. Но не...

Земята се простираше като разпънато на колчета мъртво животно в час по анатомия и касапство. Равна и прашна, и изпъстрена с разтрошени кафяви камъни и парченца вещество, които можеха да са останки, но дори и да бяха, бяха гадни. Надвиснало долно небе, буреносни облаци, ръмжащи като стражеви кучета. Сияещо горно небе над него. Носът на влака се виждаше като дебела стрелка в средата на снимката и сочеше към странно смален в ракурс хоризонт. Изобразената линия бе неестествено права отсечка, двете релси разполовяваха гледката чак до мястото, където перспективата ги спояваше. А от двете им страни...

... от двете страни на линията, по която пътуваше онзи влак...

... нямаше нищо.

Нямаше никакви други релси.

Пуста земя.

Шам се наведе напред. Трепереше. Забеляза, че и капитанката се е навела едновременно с него.

Пуста земя и една права линия. *Една линия в морелсите*. Това не можеше да го бъде. *Няма, нито може да съществува, изход от плетеницата*. Самотна линия не можеше да съществува. Ала ето я.

— Каменноликите да ни опазят от всякакви беди — прошепна Шам и притисна в прегръдките си прилепа, защото това му се струваше нечестиво, цялото това нищо, защото, божичко, какво бе светът между островите, ако не морелси?

Цялото това нищо. Шам извади собственото си фотоапаратче. Бърник, бърник, без да поглежда екрана, разтреперан, той снима снимката — най-смайващото изображение, което някога бе виждал.

Цялото това нищо! От него му се виеше свят. Той залитна и се стовари тежко и шумно върху друг ординатор. Докато прибираше фотоапарата в джоба си, капитанката се обърна към него. Тя боцна с пръст клавиатурата и образът изчезна.

— Я се овладей! — нареди тя тихо. — Я се стегни веднага!

Мислите на Шам все още бяха завладени от тази невъзможна релса, обкръжена от цялото онова също тъй невъзможно, безрелсово

НИЦО.

СЕДЕМНАЙСЕТ

Отново надалече. Поглъщаха линиите, поглъщаха милите траверси и релси между Болонс и Издънката Салайго и самия Стрегай. „Медис“, макар и бавно, макар и по заобиколни маршрути, се прибираще у дома. Без Ънкъс Стоун.

— Как така не може да си дойде с нас? — бе попитал Шам.

— Ти пък, момко — отвърна Ънкъс Стоун и нададе кратък писък, когато някой от облегатите на леглото му се надигна и размърда все още много крехките му крака.

Шам и Вуринам и д-р Фремло и Йехат Бор и още неколцина бяха в санаториума. Апаратурата около Ънкъс и още няколкото пациенти — тук някой с травми, причинени от смачкан при сблъсък метал на влак, там — ухапване от кръвожаден заек, един-двама, лепнали морелски зарази — беше очукана. Но не беше непочистена, а обядът, донесен от персонала на Стоун, ухаеше прилично.

— Не мога да повярвам, че се свестих — възкликна Ънкъс.

— Нито пък аз — рече Фремло.

Смехът, разнесъл се след тези думи, бе неловък.

Нямаше как да изчакат, казаха на Шам колегите му. Проявявал сантименталност. Имали да ловуват къртици. Сметката за санаториума бе покрита за още доста време — доплатена, нека да изтъкнат, от самата капитанка, от собствения ѝ дял. Трябваше да продължат.

— Тука никак не ми харесва — каза Вуринам. Огледа се на двете страни и сниши глас: — Хората постоянно питат къде отиваме, къде сме били. Хората от Болонс си *навират носа в хорските работи*. Някакъв дори ни попита дали е вярно, че сме останкаджии! — Той вдигна вежди. — Казаха, били чули, че сме открили останки от влакокрушение! и карта със съкровище!

„Хммм“ — помисли си Шам леко притеснено.

— Не бива просто да те зарежат — заяви Шам.

— Ти пък, момко... — и Ънкъс беше тупнал Шам несръчно над лакътя. — Мога да се замъкна до доковете и да си намеря платен превоз, като се пооправя.

— Не е редно.

Не само заради Ънкъс искаше да остане — макар и Шам никога да не би признал това. Колкото повече се задържаха в Болонс, мислеше си той, толкова по-голям бе шансът да убеди капитанката да посетят Манихики. Откъдето, според неуверената му преценка, бяха дошли мъжът, жената, децата от онези изображения. Чувстваше се необичайно уверен, че иска точно това, да отиде там — да направи тази връзка между онези образи и онова място.

В главата му се въртяха все по-барокови идеи относно това какво би могъл да каже или намекне на капитан Нафи, за да я убеди да се отклонят толкова надалече от замисления от нея маршрут. Той нямаше нищо. и все пак бе смаян, не можеше да повярва, че при никаква възможност нямаше да заминат нататък.

Не можеше, изпълнен със скандален екстаз, да спре да си припомня онази снимка. Тайната на онази линия, онази самотна линия, която водеше, изглежда (и все още му се струваше, че бълва ругатня само като си го помисли!), извън морелсите. Сред първите неща, които направи, като излезе от стаята с ординаторите в Болонс — каквато и работа да бе възнамерявала да му възложи капитанката, и двамата я бяха забравили, — беше да нарисува, доколкото можеше, всички видени от него образи по памет. Накрая разполагаше с пачка разнородни рисунки с мастило, изобразяващи запаметените изображения на неправдоподобни пейзажи. За повечето, които ги видят, те не биха означавали нищо, но за него бяха мнемоника, напомняния, чрез които извикваше във въображението си видените от него плоскографии от морелсите, които капитанката бе унищожила.

О, да. Бе ги унищожила и се постара той да види това — грижливо смачка паметта в своята яка ръка без кожа, а Шам издаде неволен протестен стон. Когато тя разтвори яките си хидравлични пръсти, шепата ѝ бе пълна с пластмасов прах.

— Каквато и да беше тази глупотевина — заяви тя, — тя не засягаше нито къртоловците, нито лекарските помощници.

Нафи долепи механичен пръст до устните си.

— Тихо — изкомандва тя. Нарездането се отнасяше и до недодяланото му възклицание на страхопочитание, и до потенциалното му споделяне на видяното с другите.

— Капитане! — прошепна той. — Какво беше...

— Аз съм къртоловец — бе отвърнала Нафи. — Ти си лекарски помощник. Каквото и да си видял или да ти се е сторило, че си видял, то няма нищо общо с твоя живот и с твоите цели, каквито и да са те — не повече, отколкото с моите. Затова няма да говорим за него.

— Това беше Манихики — рече той. — Оттам идваха. Ние трябва да...

— Силно ти препоръчвам — заяви капитанката, втречена в собствените си ръце — нито сега, нито когато и да било да обясняваш на мен или на всеки друг капитан, под чието командване се лашкаш, какво „трябва“ да направим „ние“. — Кавичките се чуваха. — Аз размишлявам, Ап Сурап.

И тъй, Шам не каза нищо. Капитанката го бе извела от кафенето покрай стадата кози, които болонсианците оставяха да скитат из улиците, обучени да изяждат боклука и да се облекчават върху компостните купове в пасажите. Бавно, с все още разтуптяно сърце (приблизително в ритъма на тракане „фудус-тунна“ помисли си той, който идваше с високото, ала упорито и решително темпо), той размишлява върху видяното. Онези снимки.

Най-сетне сам, отново във влака, той бе проверил собствения си фотоапарат. Който тя не забеляза, че използва. Ето го. Изображението. Ужасно изопачено от треперенето му. Разцентрирано. Но то беше там и нямаше как да го объркаш. Единствената линия.

Той прехапа устни.

Имаше едно семейство. В центъра на морелсите. Жена и мъж от това семейство бяха поели на път. За да проучват? Необикновените безвлакови пейзажи. На проучване. Покрай животни. Покрай място, където може би дебнеше ангел. Отдалечени от него само толкова, колкото да не ги нападне. През области отвъд познатите морелси. До (онази линия)... До (онази самотна линия)... до онази самотна линия. До мястото, където морелсите се разплитаха, и извън тях.

А после се бяха върнали. По някакъв странен маршрут, най-сетне — през крайнините на Арктика. Несъмнено на път към дома. Където са ги чакали онези деца.

Какво пътуване, помисли си Шам, и знаеше, че онези сестра и брат трябваше да узнаят какво се е случило. Тези железничари са се завръщали при тях и те имаха право да го узнаят. „Ако някой беше

намерил нещо на влака, на който е бил баща ми — помисли си Шам, — аз бих искал да знам.“

и те щяха да узнаят. Колкото и странна да бе онази невъзможна релса, това бе безценно прозрение. Капитанката, бе си помислил той, сигурно отчаяно искаше да потеглят. Предполагаше, че тя сигурно съставя маршрути, които ще ги отведат до Манихики за нула време. Където тя и нейните офицери можеха да си вършат каквото там си вършеха, да измислят как и на кого да продадат сведенията, да реконструират маршрута, представен на онези плоскографии. А междувременно, ако те самите нямаха такива намерения, той, Шам, щеше да предаде тъжната новина за гибелта на влака и железничарите на онова момче и онова момиче.

С това сигурно се бе заела капитанката.

— Значи влакът ви скоро заминава — каза одобрително началникът на пристанището на Вуринам и това достигна до слуха на Шам. — Добре, добре. Чувам разни приказки.

„Приказки за какво?“ — искаше се на Шам да попита. Но така и не се добра до тази информация, а в Болонс самите приказки в качеството си на валута, стръв и оръжие си водеха до достатъчно главоболия. После се разнесе мълвата за очаквания им маршрут и Шам, неспособен да повярва, бе разбрал, че първоначално казаното от Нафи е било съвсем сериозно. Че не е било мимолетно рефлекторно пренебрежение към нисшестоящ, докато е мътела план. Че Нафи нямаше да ги отведе в Манихики.

Възнамеряваше да каже нещо, но като си спомни как откликна тя на първия му опит, и се разкандърдиса. Добре тогава, каза си той най-сетне с възможно най-заядливия си вътрешен глас, ако тя бездруго нямаше намерение да ходи там, както бе редно да постъпи, да му се не види, просто му се налагаше да я убеди.

и Най-добре обмислените планове могат да отидат зян, а планът на Шам дори не беше най-добре обмислен. На два пъти той понечи да заговори капитанката със сърце, трополящо по вътрешните му релси, готов да я попита как е могла да постъпи така, какво беше това, този отказ да преследва тези образи, решителността ѝ да не отваря дума за тях. „Медис“ потегли и пое, по мнението на Шам, в напълно погрешна

посока и той изобщо не се сещаше какво да ѝ каже. и всеки път, колчем тя задържеше миг по-дълго върху него ледените си очи, той преглъщаше и извъръщаше лице. и вместо към Манихики те потеглиха към Земята Стрегай, у дома.

ОСЕМНАЙСЕТ

Лошото беше, че един от железничарите на „Медис“ бе изоставен с наръфани и откъснати от костите меса и мускули във воняща на етер барака на брега на земя, която нито познаваше, нито му се нравеше. Хубавото беше, че бяха ударили кърт и половина. Трюмовете им бяха пълни с осолено къртиче месо, бурета с топена къртича мас, внимателно обработена лицева кожа и кожа с косъм.

Между нос Чатъм и съмнителните островчета твърда земя на планината Лиувъл удариха две звездонеси къртици. Там, където земята между линиите на морелсите бе изровена, забавяха ход и жените и мъжете на „Медис“ мятаха въдици и ловяха дребни подземни твари. Провесваха жици, окачваха тежести, закачаха кухи и слагаха за стръв тирбушони с часовников механизъм, които се извиваха и заравяха в пръстта с нанизани на тях късове месо. Понякога нещо захапваше, дърпаше въдицата и изскачаше от земята. Въдичарите се блъскаха, обираха жиците, издърпваха гърчещите се трескаво тела, увиснали на края им, и ги изтегляха вътре.

Хващаха най-дребните къртове, които в лакърдиите за улова нарастваха, дълги колкото ръка земни червеи — ловци, които караха екипажа да вие от погнуса, бръмбари колкото главите им, които в зависимост от кой остров произхождаха някои ядяха, а други хвърляха обратно. Земеровки, мускусни плъхове, хищни зайци. Заравящи се в земята пчели. Този район на морелсите бе богат на улов. Придирчивите чистници — ангелите, явно не се навъртаха тук често — между занемарените релси стърчаха ядливи бурени, които екипажът късаше за салатата.

— Господин Вуринам... — упражняваше се Шам в прочистване на гърло, за да подхване тема. — Доктор Фремло... — Той мислеше за онези образи, които бе видял и бе решил, че, по дяволите, да, той ще го направи, ще им каже, та те са негови приятели, нали така?

Но тайните пресъхваха в устата му като необичани горивни резервоари. Тя, онази местност, онзи самотен железен път, просто му идваха твърде много, бяха твърде невъобразими, че да се опишат. Той

можеше да им покаже снимката. Но дори и тази размазана плоскография да означаваше нещо за някого, който не е виждал оригинала, мълвата за думите му несъмнено би стигнала до капитана. А това щеше да значи, че е подсторвал екипажа към бунт.

Не беше само заради уплахата, който тя му внушаваше — въпреки че, дума да няма, го беше страх от нея. Беше и заради чувството, от което Шам не можеше да се отърси — че никак нямаше да му е излишно тя да е на негова страна.

На два пъти се разминаха достатъчно наблизко с влакове от Стрегай — спираха и се свързваха помежду си чрез катапултирани скрипци с въжета, за да си разменят клюки и писма. Капитан Скарамаш — капитанът на поелия към открити морелси „Мъргатройд“ ги посети на чай. Прехвърлиха го, седнал спокойно на висящ стол, увиснал и люлеещ се над релсовата шир.

Докато Шосундер и Драмин носеха най-хубавия чай, сухи бисквити, сребро и порцелан, Шам се покатери на външната задна стена на камбуза — смаян от себе си, — приклепна, за да се скрие от поглед, и залепен за един илюминатор слухтеше и надничаше.

— Та значи, капитан Нафи — чу той да казва капитан Скарамаш, — ще ми направите услуга, ако можете да ми помогнете. Аз търся един звяр. Голям, цяла грамада. — Гласът му зазвуча по определен начин. — Пор. Дълъг поне колкото вагон, и в главата му е забита кука. Аз му я забих. Сега тя стърчи като разкривени пръсти, виси и ми маха. — Той зашепна. — Маха ми да дойда, където и да отиде той. Старият Кукоглавец.

Значи Скарамаш също си имаше философия, и ето какво преследваше той. „Добре де, продължавай“ — помисли си Шам. Капитан Нафи се прокашля.

— Никакво подобно животно не е пресичало пътищата ни — рече тя. — Уверявам ви, след като вече зная името на вашия влак, при първия признак на този помахващ метал, забит в гъвкаво ерухтонно създание от семейство порови, аз внимателно ще си записвам неговото местонахождение и ще ви пращам вест. Залагам капитанската си чест.

— Благодаря ви — измърмори Скарамаш.

— Не се и съмнявам, че вашата ви е отнела нещо, както и моята отне нещо от мен — рече Нафи. Скарамаш кимна с мрачно, замислено изражение на лицето. Кое то сега, след като го формулира наум, Шам осъзна, че най-често виждаше на лицето на всеки капитан. Те така си изглеждаха.

Скарамаш запретна крачола на панталона си и почука с юмрук по дървото и желязото отдолу. Капитан Нафи кимна оценяващо, после вдигна ръката си, по която мигаха лампички — сложна плетеница от къртова кост, гагат и метал.

— Спомням си какво почувствах, когато онези челюсти щракнаха — рече тя.

— Благодарен съм ви за помощта — рече Скарамаш. — и аз на свой ред ще се оглеждам за жълтеникавия кърт.

Шам се облеци.

— С цвят на *стар зъб*, капитане — рече троснато Нафи. — Огромна къртица с цвета на древен пергамент. Напомнящ на кост. Подобен на лимфа. Мръсно бяло, като старите очи на размишляващи трескаво учени, капитан Скарамаш.

Гостът прошепна някакво извинение.

— Няма място, където не бих отишла, няма нищичко, което не бих преодоляла, за да я достигна. Моята философия — произнесе бавно Нафи — не е жълта.

Нейната проклета философия! Ето защо тя пренебрегваше онези снимки, помисли си Шам. Тези доказателства за... Той дори не знаеше за какво, за някакво грамадно, страховито преобръщане на света на морелсите най-малкото. Тя не би откъснала време от нейното къртоловно философстване!

Не повече, отколкото и Скарамаш, изглежда. Колко ли такива философии бродеха там нейде? Не всеки капитан от земите на Стрегай си имаше, но доста голяма част от тях изпитваха антипатия, която се развиваше до близка връзка с някое конкретно животно, което, както постепенно проумяваха или решаваха те — проушаваха? — въплъщаваше значения, възможности, погледи към света. На определен етап, трудно бе да се разбере точно кога, но човек го разбираше, като го види, обичайното хитруване за професионалната плячка преминаваше на ново равнище и се превръщаше в нещо друго — вярност към едно животно, превърнало се в светоглед.

Дейби се учеше да ловува. Дневният прилеп сега отново можеше да прелита кратки разстояния. Шам окачаше парче месо на края на въже в ъгъла на палубата и Дейби пърхаше и нападаше въртящата се хапка. Това бе то целеустремен лов.

Шам се замисли за страхопочитанието, с което се отнасяха към онези малцина, впримчили запленилия ги обект и влезли в Музея на Завършеността. Може би между капитаните съществуваше конкуренция, помисли си той. „Ти на това философия ли му викаш? — навярно се присмиваха те един на друг зад гърба си. — Това прерийно куче, дето го гониш? Леле-мале! Това пък какво би трябвало да значи?“ — Единоборство, капитаноборство по темите, в чиито символи се бяха превърнали някои плячки.

За да се приберат у дома, те прекосиха един пролом по един от плетеницата от мостове, протегнали се над два̀сет-трѝсетметровата пропаст. Шам знаеше, че това предстои, ала гледката го изнерви. Релсите минаваха по издигнати земни насипи и подпори от дърво и желязо и прескачаха езера и потоци, пълни с наблъскана на тясно риба.

— Земя! — обяви уредбата. и после: — Родината!

Здрачаваше се. Кръжаха птици. Няколкото междурелсови дървета бяха целите отрупани с тях, те стърчаха по клоните им. Екипажът щъкаше насам-натам и се смееше. Местните дневни прилепи се прибираха; излизаха прилепите на мрака. Те се поздравяваха, предаваха си с цвъртене дежурството по реене в небесата. Дейби, кацнал на рамото на Шам, цвъртеше в отговор. Той подскочи нагоре и полетя. Шам не се тревожеше: дневният прилеп винаги се връщаше на „Медис“, често, също както сега, захрускал някой щурец без късмет.

Последният червен залп на слънцето огряваше каменните хълмове. Като тъмна плесен петна от джунгли изпъстриха хълмистата страна, към която се приближаваха, и като светла плесен, къщи и сгради се трупаха по страните ѝ и създаваха град Стрегай. Откъм пристанището към тях се втурнаха дръзки влекачи — да карат стока към вътрешността на земята и навън, да отведат „Медис“ в дока.

У дома.

ДЕВЕТНАЙСЕТ

Завръщането на всеки къртоловен влак винаги е придружено от възторжените писъци на съпрузи, съпруги, деца, възлюбени, приятели и кредитори. Сърцето на Шам трепна радостно, щом съзря Воам и Трус на стената над морелсите да махат и крещят редом с всички останали. Те го прегърнаха, вдигнаха го във въздуха, като ревяха всевъзможни нежни думи и го помъкнаха, смутен и възрадваан, у дома, а Дейби въртеше глава насам-натам и се чудеше какви ли са тия човекообразни, дето нападат неговия човек и защо ли това явно правеше Шам толкова щастлив.

Братовчедите му не се изненадаха от животинската придобивка на Шам.

— Ако не това, то щеше да е татуировка — рече Воам — или накити, или нещо си, тъй че не е толкова зле.

— Много моми и момци от къртоловните влакове се връщат с по някой спътник — отбеляза Трус и кимна въодушевено. Воам намигна на Шам. Трус вечно кимаше. Кимаше открай време. Включително и докато мълчаха, все едно бе наложително той и светът да са в съгласие помежду си за всичко, включително и за нищото.

Къщата, където Шам бе израсъл: по нанаторнището, по средата на стръмна улица, с изглед към морелсите, епичният мрак, сегиз-тогиз пронизван от пунктира на светлините на нощните влакове. Всичко си беше там, където го бе оставил.

Не помнеше как е пристигнал там за първи път, макар и да имаше някои твърде неясни спомени за мигове, които той знаеше, че го предхождаха, гласовете и плътността на изчезналите му майка и баща. Шам дори не знаеше къде в Стрегай бе живял с тях. Веднъж, преди няколко години, Трус му предложи да му покаже, докато вървяха през една непозната част на града. Шам нарочно стъпи в локва и оплеска целите си панталони в кал, и се примоли да го отведат вкъщи, за да се преоблече, вместо да продължат нататък, накъдето бяха тръгнали.

Баща му бе изчезнал почти откакто се помнеше, докато пътувал с някакъв злочест влак вестоносец, жертва на най-обикновено

влакокрушение сред дивата пустош на морелсите, чиито подробности така и не се разбраха. Костите му несъмнено ги бяха отмъкнали животните, както костите на влака ги бяха отмъкнали търсачите на останки. Майката на Шам скоро след това бе потеглила да обикаля островите на архипелага. Писмо от нея така и не се получи. Скръбта ѝ бе твърде голяма, обясни внимателно Воам на Шам, и затова не може да се върне. Да бъде щастлива. Да бъде всичко друго, но не и сама. Завинаги. Беше се скрила от братовчед си — Воам ѝ се падаше далечен братовчед; от сина си; от себе си. и бе останала скрита.

— Какъв си голям! — провикна се Трус. — Имаш палубни мускули! Трябва да ми разкажеш за всичкия докторлък, дето си го научил. Разкажи ни всичко!

и тъй, докато сърбаха супата, Шам им разказа. и докато им разказваше, той откри себе си с удоволствие и донякъде с изненада. Преди няколко месеца, ако онзи залитащ хлапак, дето се препъваше във въжета и подпори по покривните палуби на „Медис“ се опиташе да разкаже история, нищо нямаше да излезе от това. Но сега? Той виждаше лицата на Воам и Трус, сияещи от възбуда. Шам се стараше да изтръгне от своята публика от двама души ахкания, охкания и запленени, обещени от почуда погледи.

— ... та значи — разправяше той — аз съм до наблюдателницата, капитанката вика, та креци на умряло, и една птица бръснач връхлита надолу право към мене. Кълна се, искаше да ми изкълве очите! Ама Дейби като хвъркна нагоре, като ѝ се нахвърли, и двамата се сбиха във въздуха... — и никоя сила на сушата, в морелсите, под тях или на което и да било небе не би могла да принуди Шам да признае, включително и пред себе си, че птицата хич не се беше спуснала толкова ниско, всъщност беше си едно петънце в небето, че тя и Дейби не се бяха сбили на живот и смърт, а по-скоро се бяха спречкали за някоя злочеста буболечка, а боят им е бил кратко боричкане.

Но Воам и Трус бяха във възторг. и имаше и други събития, които той им разказа без всякаква украса. Изригването на къртопльховете от пръстта; мраволъвовете, ръфаци пляката си, видими от влака; градът, преден пост — Болонс.

Докато Воам и Трус ядяха, той разказваше истории; разказваше им, докато луната изгряваше и накара метала на морелсите да блещука със свой собствен студен цвят; докато нощните звуци на Земята

Стрегай се надигаха из къщата. Устата му продължи да разказва и го остави свободен да си мисли за Манихики в центъра на света. Той не им каза какво е видял на екрана на ординатора.

— Сега вече си голям, вече си мъж — рече Трус. — Трябва да дойдеш с нас. Трима възрастни. — Двамата мъже щяха да се пръснат от гордост, когато Трус го каза. — Както правят възрастните като нас. Отиваме на кръчма.

Колкото и да подлагаха тези двамата понякога търпението му на изпитание, Шам почувства как и в неговите гърди се надига гордост, докато вървеше с тях из стръмните улици на Стрегай и подритваше камъчета, които отскачаха надалече и се търкулваха и спираха може би чак върху самите морелси. В толкова добро настроение беше, че почти не му докривя, щом разбра, че са стигнали до „Жизнерадостната гъгрица“ капитанска кръчма, една от най-прочутите. Където капитан Нафи несъмнено щеше да бъде. и да приказва за своята вкисната лимонена философия.

ДВАЙСЕТ

Вътре буйстваха на тясно. Водеха се жарки спорове. Хората седяха и слушаха словоизлиянията на звездите на вечерта. Нафи беше там и слушаше оратора — набит, мускулест мъж, близо два метра висок. По модулациите на гласа му Шам се досети, че е много напреднал с разказа си.

— Това е Ваджпаз — прошепна Трус. — Пак е имал среща.

— ... сега — разказваше здравенякът — моята философия френетично се носеше към хоризонта. Виждате ли? Понесла крака ми. — О, да, той беше еднокрак, забеляза Шам. Имаше моменти, струваше му се, когато капитаните съжеляваха, че техните идеи фикс можеха да ги лишат само от два вида крайници. Общо взето, оставаш без крак или без ръка — ако човек имаше опашка, която да загуби, чифт хватателни пипала, някое и друго крило, това би увеличило асортимента на тези ярки белези на философстването. — Но аз вече не се терзаех. Пристегнах чуканчето си, за да спра кръвта, и се разсмях. и погнах звяра с вагонетката. Взех курс към надеждата. Винаги с няколко метра преднина, гърбиците на хълмовете по дирята ѝ. Зад мен екипажът ми се беше струпал върху претърпелия крушение прекатурен влак и ми крещеше да се върна.

Голямата белка забави ход и се приготви, изскочи от земята и се изви над мен. Можех да посегна нагоре и да я хвана за козината. Гледах я как отново се понесе към хоризонта в стремглав подземен танц. и аз спрях да се мъча да я хвана, и се стремях само да не изоставам от нея, и ликувах, че тя ми го позволява. Предадох се пред бързината.

А, ето какво било. Значи същината на тази философия бе бързината. Ускорението. Капитан Ваджпаз теоретизираше върху стройна лъкатушна линия от козина и зверски зъби, забола целенасочено в него остър като шип поглед и заредена с настойчивост. Тя искаше да предаде послание. Дори и откъсването на крака му бе част от средствата ѝ за общуване. „Следвай ме! — казваше тя. — Бързо!“

Значи Ваджпаз следваше своята философия, тази голяма белка. Ускорението се бе превърнало в смисъл само по себе си и животът на Ваджпаз се променяше — той ставаше пророкът на вбелчената бързина. и тъй нататък.

— Бързината! — възкликна Ваджпаз. Разнесе се одобрителен шепот.

В кръчмите на Земята Стрегай, в книгите, които пишеха и които Шам и съучениците му бяха изтърпели, в лекции — публични и с ограничен достъп, капитаните редяха дълбокомислени тиради за кръвосмучещия червей, къртоплъха, за царицата на термитите или за сърдития заек рекс, или за язовеца, или за къртицата, голямата къртица, вилнеещия грамаден кърт на морелсите, превърнали се за тях в първоизточник на познанието и незнанието, на смирението, просветлението, обсебването, съвременността, носталгията и прочие. Историята на преследването бе също такава част от работата им, както и ловът за месо.

Историите, разказвани из кръчми и кафенета, барове и клубове в Стрегай, споменаваха също и за откриването на пътници, тайно промъкнали се на борда без билет, членове на Братосестринството на Морелските скитници, смушили се в някой от трюмовете. За непознати брегове. За въображаемите земи отвъд края на света. За призрачни влакове, за огромни кръвосмучещи червеи, които изскачаха от пръстта, и за насрещния вятър, облъхващ влака, преди да го завлекат под земята, за тайнствата на изоставени влакове без екипаж, скрибуцащи по линиите, за недоядени ястия, когато на борда няма жива душа, за ужасии по релсите сред затънтени, ужасни краища, за сирени, сцилери, клопки по линиите, за прахокракени. Но именно философиите бяха устоите на тези разказвачески сбирки.

Земята Стрегай — западният връх на архипелага Издънката Салайго. Прочут със своите ловци, къртича мас, произведения на изкуството от къртича кост и със своите философи. Техните текстове бяха интелектуално мерило из целите морелси.

Шам никога не бе чувал капитан Нафи да говори публично за собствената си плячка. Наблюдаваше я как става. Отпива от чашата си. Прочиства гърло. Кръчмата притихна.

Ама то нищо не се беше случило, помисли си Шам. „Медис“ дори не бе припарил до голямата къртица, която тя диреше — оная,

дето не била жълта. Какво ли имаше за разказване? Традиция за всеки капитан с философия беше да приказва за нея надълго и нашироко в края на всяко пътуване, но той досега не се бе замислял как биха постъпвали, ако обектът на тяхната страст не се е мярнал никакъв. Което, хрумна му сега, трябва да се случва често. Дали тя щеше да каже: „Съжалявам... Няма нищо за докладване“, и пак да си седне?

Да бе, надали.

— Последния път, когато ви говорих — подзе Нафи, — моята философия ми се бе изплъзнала. Остави ме да дрейфувам по морелсите без гориво и без посока, пред очите ми бяха само слягащият се подир нея прах и дълъг път от къртичини. Гледах го как си отива.

— Джак Присмехулника! — отекна из стаята.

— Знаете ги философията колко са предпазливи — рече Нафи. — Как смислите се изплъзват. Те мразят да им правят разбор. и тук отново се намеси коварството на неразумието. Аз бях изхабена, заблудена, знаех, че звярът с цвят на кост е избегнал моя харпун и продължава да рови непрогледно, да се съпротивлява на внимателното разчитане и разгадаването на неговата тайна. Аз изревах и в онзи ден се заклек, че ще го подложам на остро и разфасоващо тълкувание.

Когато най-сетне потеглихме, ние, „Медис“, поехме на юг. Джак Присмехулника бе някъде наблизко, без съмнение. Ала онова, което първо се изправи насреща ни, бе друго животно — то ни се нахвърли. и след това — ни вест, ни кост. Всички влакове, с които се разминахме, молих аз за помощ и сведения, ала затишието около Джак Присмехулника само по себе си бе присмех. Отсъствието му бе застрашително присъствие. Липсата му ме изпълваше с него и той ровеше не само из пръстта и калта на морелсите, а и из собствената ми душа, нощ подир нощ. Сега знам за него повече от всякога преди. Той, с едно и също вълшебно движение, оставаше далеч и се приближаваше.

Ах, помисли си Шам. *Блестящо!* Трус бе изпаднал в захлас. Воам — заинтригуван. Шам — развеселен, впечатлен и ядосан, всичкото това едновременно.

— Отдавна ли го очаквахте? — прошепна Воам на една жена до него.

— Аз идвам за всички добри философии — отвърна тя. — Порът на Невъзмездията на капитан Ген; Жорбал и Къртопльховете на

излишъка от знания; и Нафи. Разбира се. Нафи и Джак Присмехулника, Многозначният кърт.

— Каква е тогава нейната философия? — попита Шам.

— Ти не слушаш ли? Джак Присмехулника означава всичко.

Шам слушаше как неговият капитан описва срещите и разминаванията си с плячката, която тя преследваше години наред и която символизираше всичко, което някой някога би могъл да си представи.

— Този подземник — въплъщение на значения, е поглъщал моята плът и кръв — каза тя, размахала своята сложно устроена, великолепна ръка. — Насмешка, която ме предизвиква аз на свой ред да го погълна!

И точно тогава Нафи погледна право в Шам. Право в него, в очите. Тя млъкна само за частица от секундата. Толкова за кратко, че никой освен него да не го забележи. Той приглади непокорната си коса, изчервен от смущение, и извърна очи.

„Знам какво искам да направя — помисли си той. — Искам да се добера до Манихики, каквото и да си мисли капитанката. Онова момче и онова момиче заслужават да узнаят какво се е случило.“

Той отново погледна Нафи, представи си я как се носи по възли и из най-безумни плетеници от релси, как връхлита върху своята философия, зъбатия великан Джак Присмехулника.

„Какво ще прави тя, ако го хване?“ — помисли си Шам.

ДВАЙСЕТ И ЕДНО

Хората са искали да разказват още по времето, когато сме започнали да чукаме камъни един в друг и да се чудим на огъня. Разкази ще има, докато още е останал някой от нас, докато звездите догорят една по една като загасени лампи.

Някои от тези истории сами повестуват за разказване на други. Странно развлечение. Привидно излишно, или е лесно да се загубиш в него, като картина, съдържаща по-малко изображение на самата себе си, което на свой ред съдържа... и тъй нататък. Подобни феномени си имат приятно чуждоезично название: те се наричат *mise-en-abyme*^[1].

Току-що ни разказаха история за една история. Разкажете я и вие отново и ще се роди разказ за разказ в разказа, и вие също ще поемете на път към това *abytne*. Което е бездна.

През първите дни след завръщането му в Стрегай Шам го очакваха много разкази, някои от тях — за разкази.

[1] Буквално от френски „поставен в бездната“ — термин от хералдиката, прокаран впоследствие и в критиката на изкуствата от Андре Жид. Най-популярният пример е ефектът, който се получава, като застанеш между две огледала. ↑

ДВАЙСЕТ И ДВЕ

Странно беше тракането на колела да не диктува дните. Краката му да не се огъват и изправят с безсъзнателната вещина на железничаря, в такт с лашкането. Фремло не лекуваше пациенти на сушата и затова задълженията на Шам се изчерпваха с метене, чистене, тичане сегиз-тогиз по поръчки, вдигането на твърде рядко звънящия телефон — а после се измъкваше, не точно с изричното му позволение, но и без да среща възражения. Хукваше покрай пешеходци и коне, теглещи каруци, покрай бибипкането на малкото електромобили, които пълзяха из гъмжилото по улиците, за да се събере с други чираци от Стрегай, откраднали си свободни мигове от работата като помощник-готвачи, писари, портиери, щавачи на кожи и електротехници и художници, младежи, обучаващи се на всякакви занаяти.

Мнозина от тези, с които пътищата му се пресичаха по все същите стари маршрути, преди изобщо не биха го заговорили. Въпреки че се бяха обучавали съвместно години наред, той ги познаваше по-малко от другарите си от влака. и сега не се беше ошлайфал кой знае колко в сравнение с училище. Но сега той беше пътешественик, който е излизал в чужбина и се е върнал, а това означаваше, че има истории за разказване. Той разказа на Тимон, Шикаста и Бурбо за къртопльховете и за големия южен кърт. и те слушаха, макар сега, когато не разказваше на собствените си братовчеди, неговият разказ да бе колеблив. Насърчен от вниманието, Шам представи на слушателите си своя прилеп. Това реши нещата.

Бяха временна банда — влачеха се по покривите на индустриалната зона в Стрегай, дюдюкаха и трошаха прозорци в опустели зали, флиртуваха и се заяждаха, Дейби кръжеше край тях, обзет от любопитство, щъкаше из гората от извеждащи дим и пара комини. Наблюдаваха альш-вериша по пазарите на най-оживените улици в благоденстващите градски квартали и на други места, влизаха в изоставени складове и си устройваха биваци в студените котли на неизползваеми пещи.

Понякога си говореха и за останки.

Стрегай не е прочут със своите търсачи на останки. Разбира се, тези нещотърсачи, които се ровят във вехтата пръст и изкопават чудатости, бяха отвсякъде и отникъде. Най-различните сборни имена, с които се кръцаваха, отразяваха точно това: те бяха Разпръснатият колеж, чуваше се; те бяха Разпиляното братосестринство; Антиуседналите, Вселенските копачи.

Но колкото и малък да бе, Стрегай не беше затънтен край. Той снабдяваше морелсите с несъразмерно голям дял къртово месо и философия. Сред изследователите и небелазите той е известен със своите Каменнолики — взиращите се скални фигури, увенчали острова над зоната, където свършваха дърветата, по високите планини, където въздухът бе негоден за дишане. (Шам бе посещавал наблюдателните площадки под транзитната зона, вглеждал се бе през дългите перископи с лещи и огледала в огромните, грубо издялани съзерцаващи глави върху най-високите части на острова.) Затова, макар и да не бе първото пристанище, към което биха се завтекли, търсачите на останки действително посещаваха периодично Стрегай. Неведнъж Шам бе наблюдавал как влаковете им пристигат.

Те не приличаха на никое друго превозно средство, пътуващо из морелсите. Влакове, стъкмени от какво ли не. Мощни локомотиви, убийствени буфери отпред, страните им — покрити със занитени обшивки, от които стърчаха странните сечива на останкаджийския занаят. Бургии, куки, кранове, разни сензори от най-необичаен вид, които да откриват и сортират трупаните с хилядолетия захвърлени боклуци, осеяли морелсите. Разни останки, използвани и притурени. По горните палуби — самите търсачи на останки в характерното си облекло: колани с инструменти, патрондаши и оплескана с петна и нацепена лицева кожа, парченца обработени платове и пластмасови пера, и ефектни дрънкулки, извадени от земята и оцелели там по чудо. Каски с разнообразни сложни фасони.

Първо градските власти се качваха на борда и се пазаряха за исканите от тях останки. После високопоставените клиенти, богатите на Стрегай, и накрая, ако екипажите на търсачите проявяха щедрост и имаха няколко дни на разположение, правеха пазар.

Техните старинни и поправени стоки се нареждаха на сергии покрай доковете според различната таксономия. Изровени и окислени механизми от Ерата на тежкия метал, чирепи от Пластозоя, разпечатки върху тънка гума и древни ординаторни екрани от Изчислителната ера: всякакви отбрани архиостанки от поразително стари времена. А също и не чак толкова интересните неща, захвърлени или загубени отпреди няколкостотин години, та до вчера — ню останките.

Можеше да има дори и някоя и друга сергия с останки трета категория. Физически неовладяемите, невъзможни главоблъсканици, които изглеждаха и действаха така, както нищо не би трябвало да изглежда и действа. Шам си спомняше един такъв предмет — или пък бяха три? Трискелион на Стругацки, бе го нарекъл търсачът, докато го размахваше, за да привлече интерес. Три извити черни пръчки, отдалечени на еднакви разстояния една от друга, под формата на буквата Y. Мъжът бе хванал едната, другите стърчаха нагоре, а в средата, където трябваше да се съединяват, нямаше нищо. Те не се докосваха, въпреки че не се и разпадаха, колкото и да ги разтръскваш.

Това нещо беше алт останка. Нещо, изработено не само преди цели епохи, но и немислимо далече, далече отвъд най-далечните простори на горното небе. Донесени сред морелсите, използвани и изхвърлени от някой посетител от други светове, остатъци, изтръскани от космическите скутове през онези отдавнашни години, когато тази планета е била оживена отбивка, място за кратък престой на същите тези посетители, случайно заселили горното небе с животните си. Този свят бил бунице. Оттук от някое невъзможно далечно място на път за друго наминавали летателни апарати, които имали боклуци за изхвърляне.

Мисълта за потегляне към незнайни рифове от останки, ровенето, копаенето, гмуркането в пръстта, чопленето на брегове от древна смет — всичко това караше кръвта на Шам да кипи. Ала после какво? Той имаше въпроси. Къде свършваха останките? Какво се случваше, когато ги намериш? Кой за какво ги използваше, след като някой ги продаде на някого или ги размени срещу нещо?

и въпреки че за това му беше по-трудно да мисли, още едно нещо го гризеше и не му даваше мира: когато Шам си мислеше за останки, защо в началото благоговееше, а накрая се сдухваше?

ДВАЙСЕТ И ТРИ

Сред залива от разнебитени релси край източния край на Стрегай, току извън града, лежаха останки от влакокрушение. Намираха се на няколкостотин метра от брега — малък, ръждясащ локомотив и вагон, отдавна негоден за нищо — некадърен капитан, пиян екипаж, негодни стрелочници. Вече не можеше да се поправи, нищо не струваше като ню останки. Мухлясваше, пълен с птици, обитаващи сред ръждата, които грачеха възмутено, докато Дейби кръжеше около дома им.

Тимон, Шикаста и Шам бяха сами на чакълестия бряг. Седяха близо до клисура, където воден поток и релсорека — линия, издължена релсова примка — идеха откъм вътрешността и се вливаха в морелсите. Хвърляха камъни по стария локомотив недалеч от брега. Тимон и Шикаста разговаряха. Шам, все още изненадан, че е в тяхната компания, наблюдаваше животните — обитатели на плитката крайбрежна пръст. Сурикати, мармоти, най-дребните къртове. Шикаста, все същата командаджийка, каквато си беше и в училище, която обаче сега, незнайно защо, го забелязваше, не свалеше очи от Шам и той се изчерви.

— Значи ще ставаш доктор на къртоловците, Шам? — попита Тимон. Шам вдигна рамене. — Ще станеш като шефа си? Никой да не те знае мъж ли си, жена ли си?

— Млъкни! — отвърна неловко Шам. — Фремло си е Фремло.

— Мислех си, че ти искаш да се занимаваш с останки — рече Тимон.

— и като стана дума — намеси се Шикаста. — Искаш ли да видиш нещо готино? Той е прав, останките са единственото нещо, което някога те е карало да се поопериш. Затова исках да ти покажа нещо. — От чантата си тя извади предмет, който приличаше донякъде на дистанционното устройство на стрелочник. Беше от черна пластмаса или керамика, със странна форма. По него блещукаха светлинки. Някакви неща стърчаха от него, неподредени по абсолютно

никаква логика. Издаваше жужене като жуженето на разтревожени мухи.

Шам се облещи.

— Това е останка — ахна той.

— Така е — отвърна гордо Шикаста. Тя извади и кутия, пълна с някакви неща колкото гроздови зърна, споени с грозни жици.

— Това е *алт* останка — възкликна Шам. Боклук от друг свят. — Откъде я докопа?

— От една железничарка. — Шикаста, също като Шам, работеше в морелсите, в нейния случай — на транспортен влак. — На нея ѝ го дал някой друг, който пък го получил от някой друг, и тъй нататък, и тъй нататък, та чак до Манихики. Тя каза, че мога да му се пробвам.

— Леле, Схватливи Ом! — възкликна Тимон. — Ти най-безочливо си го свила.

Шикаста си докара строг вид.

— Да заемеш не е кражба — заяви тя. — Можеш ли да накараш твоя прилеп да дойде тук?

— Защо? — попита Шам.

— Нищо лошо няма да му направя — рече тя и вдигна едно от гроздестите неща. На него беше закачена щипка.

Шам се загледа в кръжащия във въздуха Дейби. Някъде в подсъзнанието му се таяха истории, които бе чувал — за някои възможности на някои от нещата, зарязани в някои пластове от останки. Някъде там се таеше идеяка.

Той примами Дейби с ивица пастърма.

— Гледай да не ми нараниш прилепа — рече.

— Прилепът не е твой — заяви Шикаста. — Ти си неговото момче. — Тя прикрепил предмета към десния крак на Дейби. Той незабавно изцвъртя вбесено и се стрелна във въздуха, като за нейна погнуса ѝ опика ръката и тя се разкрещя.

Дейби зафуча из въздуха и записва сложни „лястовички“ лупинги, винтове, гърчеше тялото си и се опитваше да се измъкне от нещото. Шикаста избърса прилеповата пикоч от ръката си.

— Така — рече тя.

Кутията ѝ заподсвирква и загука. Защрака в сложно стакато темпо в такт с бясната аеробатика на Дейби. Екранът се изпълни със синьо сияние — електрическа мъгла, сред която се появи една точка,

която повтаряше като ехо въздушните движения на Дейби. Прилепът полетя в далечината, шумът на машината поутихна; приближи се — и той се усили.

— Това дали е...? — попита Шам.

— Да, точно това е — отвърна Шикаста. — Следач. Той знае къде се намира нещото, излъчващо сигнала.

— Как работи? Доколко далече?

— Това е останка, нали? — отвърна Шикаста. — Никой не знае. и тримата бързо се наведоха, когато Дейби полетя към тях. Приемникът изписка, а после изстена, когато прилепът, пляскайки криле, се отдалечи.

— Откъде ти... или твоята железничарка... сте взели това? — попита Шам.

— От Манихики. Където се намират всички най-добри останки. На пазара на улица Каменоделска. — Тя произнесе екзотичното име на улица внимателно, личеше си, че му се наслаждава, все едно е заклинание. — Тези неща действително вършат работа. Примерно, ако някой открадне нещо, а ти си му сложил ей такова чудо, би могъл да го проследиш. Затова хич не са евтини.

— Или пък ако има нещо, подир което цял живот търчиш... — произнесе бавно Шам. Нещо, което се промъква толкова близо до теб понякога, че го виждаш. Ала отново и отново ти се изплъзва.

— Ти досега не си виждал такова, нали? — усмихна се Шикаста. — Знаех си аз, че ще ти хареса.

„Ако прекараш живота си така — в преследване на някаква присмехулна плячка, какво ли не би сторил, за да имаш едно от тези неща? — помисли си Шам. — От кожата си ще излезеш, за да се сдобиеш с такова, нали? — помисли си той. Би отишъл в Манихики, за да си купиш.“

ДВАЙСЕТ И ЧЕТИРИ

— Капитан Нафи?

и да бе изненадана, че вижда Шам, тя с нищичко не го показва. Допустимо беше, предположи той, просто да е кривнал и влязъл в любимото ѝ кафене. Да не е издирвал свои другари от „Медис“ да ги пита къде според тях би могъл да я намери.

Тя седеше на една маса в ъгъла с дневник пред себе си и писалка в ръка. Нито го покани да седне, нито го отпъди. Просто го изгледа доста продължително и той, както си беше изнервен, се изнерви още повече.

— Сурап — каза тя. — Помощникът на доктора.

Тя се облегна назад и отпусна ръце на масата пред себе си — с тихо изщракване и силно тупване.

— Искрено се надявам, Сурап — рече тя, — че не си тук, за да обсъждаме...

— Не! — заекна той. — Не, съвсем не. Всъщност има едно нещичко, дето аз, такова, исках да ви го покажа. — Дейби дращеше под ризата му. Той извади животното навън.

— Твоя звяр съм го виждала — рече капитанката. Шам изпъна крачето на Дейби, върху което миниатюрният механизъм все така стърчеше като кърлеж.

След демонстрацията Шикаста се ужаси, че не може да подмами Дейби обратно при нея, за да си вземе трансмитера. Тя му махаше, а той, разбира се, не ѝ обръщаше никакво внимание.

— Няма да мога да си го взема! — кресна тя и на Шам му хрумна нещичко.

Той извика прилепа, но когато животинчето се приближи на няколко метра, Шам тайно промени движението от призивно на отпъждащо и бдителният Дейби отново закръжи нагоре, все по-надалече от тях. Шам вдигна извинително рамене и вежди, колкото се може по-убедително за пред Шикаста.

— Не ще да дойде — рече той.

— Дано никой не зацепи, че едно от тези неща ги няма — заяви тя най-сетне и цялото ѝ неочаквано дружелюбие от последните дни се бе изпарило. — Здравата ще загазя! — Шам кимна смирено, сякаш той беше виновен, че тя го е откраднала. — Когато твоят летящ плъх се върне, свали онова нещо и ми го върни, ясно?

Същата вечер, когато тя вече не го чуваше и не го виждаше, той подсвирна на Дейби и прилепът долетя в обятията му. Огледа щипката на крака му. Шепнейки извинения, той я затегна по-здраво. Сега, за да я махнат, бе нужен металорезач. и ето го сега тук — сочеше нервно един приемопредавател, или рецептор, или приемник, или трансцептор, или както и да се наричаше това нещо там, а Дейби мърдаше.

— Една от моите дружки намерила това, капитане — рече той. — Показа ми как се борави с него. Има... има една кутия като... въ... и тя знае къде се намира това нещо. — Лицето на Нафи не издаваше нищо. Шам се гмурна в дълбокото. Прокопаваше с думи тунел в студеното като пръстта мълчание на капитанката, същинска разговорна къртица.

— Помислих си, че може да ви заинтересува. — Последва несвързано и разбрицано описание на възможностите на чудатото нещо. — След онова, което чух... Аз бях в кръчмата, капитане. За мен беше чест да служа при вас и аз се надявах да ми позволите да ви служа и пак. — Нека да го мисли за подлизурко и за амбициозен. Добре. — и си помислих, че това може да ви е... ами, от помощ, нали разбирате.

Капитанката подръпна крака на прилепа достатъчно силно, че да накара Дейби да изцвърчи, а Шам — да трепне. Нафи изглеждаше напрегната. Дишаше по-учестено, отколкото преди малко.

— Твоята приятелка каза ли ти — попита Нафи — откъде може да се снабди човек с подобни предмети?

— Каза ми, капитане — отвърна Шам. — От Пазара на улица Каменоделска, така се нарича. Намира се на... — Той се подвоуми, ала откъде ли другаде можеше да се купят останки с най-авангардни технологии? — На Манихики.

Я, тя го погледна.

— Манихики — повтори. Най-лекият и ехиден призрак на усмивка заигра за секунди по устните ѝ. — и тъй като ти си добра

душа, ми носиш тая вест. — Призракът продължаваше да витае по устните ѝ, те трепнаха. — Колко предприемчиво. Какъв си предприемчив.

— Това може да влезе в работа, Сурап. Действително — рече тя най-сетне. Той преглътна. — Това е възможност, която си струва да се преследва. — Тя се загледа в пространството. Шам почти виждаше как влакът на нейните мисли се носи по релсите на планирането.

— и тъй — произнесе тя внимателно, — мина ми през ум, че ти може би ще искаш да научиш къде на Манихики се намират тези неща. и ако пак поемеш на път, знаеш ли... Как ме откри, Шам ап Сурап?

— Просто чух, че може и да сте тук — отвърна той. Да не би тя да имаше уговорена среща? — помисли си. Изобщо не си бе направил труда да се запита дали не се натрапва непоносимо. — Някой ми каза, че сте...

— Че имам среща с някого? — попита тя и точно в този възможно най-подходящ момент един човек зад Шам произнесе името на капитан Нафи.

Той се обърна — и не, не бе тайният любовник, който той си бе представил мимолетно. Беше Ънкъс Стоун.

ДВАЙСЕТ И ПЕТ

След шумните поздрави Шам, още докато тупаше по-възрастния мъж по гърба, забеляза, че Стоун куца тежко и се подпира на бастуни.

— Ти как въобще стигна дотук? — попита.

— Пооздравях — отвърна Стоун и се усмихна, но не излезе както искаше. — Метнах се на един товарен за Стрегай. Пощенски влак. Куц-не куц, има работи, дето един железничар като мене ги може.

— Здравейте, Стоун — поздрави Нафи.

— Капитан Нафи.

Мълчанието стана мъчително.

— Да си тръгвам ли, капитане? — попита Шам. „Ама аз едва започнах — помисли си той. — Успях да те заинтригувам с моята останка! Тъкмо потръгна! Още малко и щяхме някак да се разберем!“

— Какво сте дошли да ми кажете, Стоун? — попита капитанката.

— Слухове — отвърна Стоун. Погледна Шам в очите, а после хвърли поглед към вратата и наклони глава.

Шам схвана намека. Унило се обърна и се запъти към вратата. Докато вървеше, се опитваше да измисли стратегия. Но се чу стържене и капитанката произнесе неговото име. Беше придърпала още един стол.

— Щом са слухове — рече тя, — няма да сгупя да си въобразявам, че който ще да е от железничарите няма скоро да ги чуе тъй или иначе. — Тя посочи стола с пръста си от кост, метал и дърво. — и няма да съм такава гад, че да ги накарам да чакат по-дълго от нужното. — Шам се поклони благодарно с разтуптяно сърце и седна. — Така, значи благодарна съм ви, че ми препредавате онова, за което сте дошли, господин Стоун, каквото и да е то.

— Ами... — Стоун се изкашля. — Следят ни — рече той.

— Следят — повтори Нафи.

— Да. Е, вас, по-точно. Или са ви следили. Вижте, капитане, дълго време лежах в Болонс. Но мина време и се изправих на крака. — Той се размърда. — Поработих туй-онуй. Поопознах сестрите и някои

хора наоколо. Почнах да куцукам насам-натам из района. Научих ги сокаците там и...

— Моля — рече капитан Нафи — ускорете това пътешествие в посока по същество.

— Та, един от познатите ми продавачи на плодове ме попита кои са ми приятелите. — Стоун почти пелтечеше в старанието си да говори бързо. — Той разправя, че има хора, дето разпитвали какво се е случило с мен. С нас. Питат за сведения. Каза, че били чули нещо от някого си, от жена, дето била чула, че сме били намерили нещо... — Той тръсна глава и сви рамене. Шам преглътна и също сви рамене. „и аз нищичко не знам за това!“ успя да не изкрещи. — Те разпитваха за нашето пътешествие. За останките от влакокрушението. За екипажа. Питаха за вас, капитане. Отначало си помислих, че това нищо не е.

— Обаче... — додаде Нафи.

— Обаче... Вижте, когато се качих на тоя пощенски влак, за да се върна, след два-три дни някакво влакче се набира подир нас. На цели мили назад. Спретнат локомотив, един вагон, и каквото и да гори, не го виждам да изхвърля много изгорели газове. Екстра качество! Като видя добър влак, и го познавам, и би трябвало да се носи лудешката, ама все ни следваше на едно и също разстояние. Твърде отдалече.

Но дори и тогава можеше и хич да не се замисля за него. След време изчезна. Само дето пак го видях, и не само това.

Намирахме се сред равнина. Никакви хълмове, никакви гори, нищо. Няма къде да се скриеш. Пак го видях, а после и още един. На разстояние един от друг.

— Да следят вас — рече капитанката. — Дори и да приемем, че е вярно, несъмнено всеки е знаел къде отивате?

— Знаеха закъде съм казал, че тръгвам, капитане. и точно нататък пътувах. Но може и да са си помислили, че заминавам някъде другаде. Примерно да са решили, че имаме някакъв план.

— Благодаря ви, Ънкъс Стоун — рече най-сетне капитанката. Тя кимна. — Е... Е, каквото и да си мислят, че знаят нашите странни „опашки“ чака ги разочарование. В крайна сметка аз нямам никакви тайни, които да споделя с тях.

— Е... — Нафи изправи гръб на стола и се намуси. — Около нас явно са се развихрили слухове. Слухове и неверни неща. Ако решат, които и да са нашите нежелани следовници, няма да им е трудно да

разберат накъде ще поемем следващия път. А аз потеглям отново. Желаете ли да ме придружите?

— Вече потегляме отново, капитане? — попита Стоун. — За мен ще е чест. — Той преглътна. С неговите патрави крака Стоун нямаше да е първият избор за много екипажи. Нафи му правеше огромна отстъпка, която не всеки би направил. — Още велики южни краища чакат да бъдат открити?

— Разбира се. Та нали в края на краищата това ни е работата. Но може би това пътуване ще е дълго. Не се знае къде може да ни отведе и какви пътища може да ни се наложи да хващаме.

Ала щом видя погледа ѝ и как се взираше тя в механизма, закрепен на крака на Дейби, Шам заподозря, че той знае. Че той е наясно къде би могло да ги отведе всяко отклонение. и възбудата задумка в гърдите му. В този миг тя се блъскаше в ребрата му така, както си представяше да се мята вътре Дейби.

ДВАЙСЕТ И ШЕСТ

Ние дали...?

Да водиш влаков дневник е крайно необходимо. Добрият офицер ще е прилежен и ще се отнася към всеки подобен документ — независимо дали е набран на цифрова машина, написан на ръка на фина хартия, отпечатан със завързания шрифт на северните морелси и изобщо, какъвто и да е — като към външна памет, каквато по същество представлява.

Уви, воденето на влаков дневник понякога се пренебрегва. Всеки с удоволствие описва сблъсъци с хищници или жертви, драматични преследвания на къртици и откровения. Но дългите, многобройни дни, в които нищо не се случва, просто всекидневно пътуване по релсите, железничарстване, когато нищо забележително не се вижда, на нищо не се натъкваш и никъде не пристигаш, а си още далече-далече оттам, закъдето си тръгнал? През тези дни този, който води дневника, може да сбърка или да не си дава зор. и от такива ситуации възникват въпросите от рода на „Ние дали...?“.

Въпреки че понякога не липсата на внимание поражда неувереността, а дори и потреса. „Медис“ се готви да поеме по релсите. По път, съвсем различен от първоначално запланувания. и всичко това — само заради хитрата намеса на Шам.

Трудно е за вярване — и на самия него никак не му е лесно, — че това е причината за отклонението от курса, трудно му е да си припомни как е стигнал дотам. Собствената му хитрост така е стреснала Шам, че той не разбира. Не разбира как е възможно да пътува нататък, където е искал да отиде.

ДВАЙСЕТ И СЕДЕМ

Отново на релси, отново сред морелсите. Той се люлее на пети на борда на „Медис“. Скоро ще си спомни онзи разговор, предупреждението на Ънкъс Стоун. Изумително, какво удоволствие бе за Шам да усеща приплъзването на стъпалата си, тракането и клатушкането върху стремглавите релси. Дейби пикираше и разпръскваше летящите подире им гларелси.

Капитанката бе събрала почти същия екипаж като преди. Въпреки цялата си мълчаливост, отнесеност и досадни размишления — обичайните недостатъци на всеки капитан, преследващ философия — тя вдъхваше лоялност. Тук бяха Фремло и Вуринам, Шосундер и Наби, и Бинайтли, сега небръснат, рус и все още неразговорлив, който обаче така тупна Шам по гърба с неочаквано дружелюбие, че той се плъосна по очи. Трудеха се заедно с Шам както преди и пак подмятаха бъзици, и се отнасяха с него грубиянско-другарски, ала вече и пиеха с него, като му свърши смяната, и като че не му се дразнеха, че мълчи като пукал и не знае какво да каже.

и пак имаше животински борби, то е ясно. Линд и Яшкан се присмиваха на Шам, докато залагаха монетите си за изхода на ужасни боища между плъхчета, мишки, миниатюрни бандикути, птици и бойни буболечки. Шам странеше от арените. Когато завареше такъв бой, той се засуetyаваше около своя изненадан и благодарен дневен прилеп, усмихваше му се глуповато и го отрупваше с грижи. Не забелязваше, че Вуринам, който нерядко попоглеждаше как го дундуркаше, като че вече не ходеше толкова често на тези битки.

Близо до границата на горното небе пърпореше биплан и Дейби закръжи нагоре към него. Шам виждаше малката издутинка предавателче на крака му. Лесно се измъкна да върне джаджата на Шикаста.

Аеропланът се носеше с бръмчене на запад. Може би беше от Морнингтън, шикозния остров на авиаторите. Може би превозваше тайфа богаташи от Издънката Салайго. Заради сложната техника, която можеше да се намери само в няколко страни от морелсите, цената на

горивото, нуждата от дълги равни писти — те трудно се строяха на стръмни хълмисти острови — въздухоплаването беше скъпо и рядко срещано. Шам се загледа с копнеж нагоре към летателния апарат; питаше се какво ли виждаха водачите му.

От няколко дни бяха напуснали Стрегай и се носеха с добра скорост през гори и по вълниста земя. Преминаваха през необичайни релсопейзажи. Покрай реки и езера, над водни пътища по уродливо издигащи се надлези.

— Закъде пътуваме, капитане? — чу Шам да пита не един офицер, и въпросът, макар и леко нахален, не бе изненадващ. Те пътуваха на запад — не на юг или на югозапад, или на юг-югозапад, или дори на запад-югозапад, както можеше да се очаква, щом са тръгнали на къртолов.

— Трябва да набавим оборудване — бе единственият отговор на капитанката.

Шам си имаше задължения в сбутания кабинет на Фремло, но отделяше време за проучвания. Откриваше си бърлоги. Пролуки. Отсеци с трюмове. Сядаше в един голям шкаф в един вагон-склад, долепяше око до една несъвършено насмолена дъска и през пластовете дърво съзираше небето.

Минаваха по оплетени, пресичащи се мостове, прострели се високо над зейналите пропасти на проломи, преминаваха покрай островчета, щръкнали над безкрайните релси, понякога спираха, за да заредят с провизии и да си поразкършат краката на суша.

— Добро утро, Жед.

Шам си имаше причини да се подвоуми. Бе разменил досега само няколко думи с харпунджийката. Но той масажираше крилете на своя дневен прилеп и усещаше с нежния допир на пръстите си как на него му олеква, застанал близо до капитанския подиум, и ето ти я Жед, подпряла се на най-задната бариера, вперила поглед право в останалите зад гърба им релси.

Тя беше странна птица. Висока, мускулеста войничка, родом от южно Ками Хами. Все още носеше биещото на очи кожено облекло на тези войнствени и шантави далечни острови, където военните влакове се задвижваха от мотори — часовникови механизми.

— Добро утро — поздрави отново Шам.

— Добро ли е? — отвърна Жед. — Дали? Това се чудя. — Тя продължи да се взира. Кривнаха в покрайнините на една гора; дърветата се издигаха между гъстите линии, животни и птици с буйно оперение ги овикваха от клоните. Жед долепи пръсти до устните си и посочи едно петно високо горе над горския балдахин. Свистяща вихрушка от листа. Вихър от тревожни, издути от дъжд облаци.

— Виж. — Тя посочи за миг релсите от двете страни на линията, по която пътуваха.

След няколко проточили се мига, в които се чуваше само тракането на колелата — *чукачучу!* — Шам каза:

— Не зная какво виждам.

— Релсите няма как да са толкова чисти, ако по тях не са минавали от дни — обясни тя. — Ето какво виждаш. Неща, които се движат така само когато има нещо наблизо.

— Искаш да кажеш...

— Мисля, че някой е близо до нас. — Най-сетне тя се обърна и погледна Шам в очите. — За нас. Чака. Или ни следи.

Шам се огледа за Стоун.

— Сигурна ли си? — попита той.

— Не. Никак. Казах „мисля“. Но да, мисля си го.

Шам се вгледа в мрака на сенките, хвърляни от профучаващите покрай тях дървета.

— Какво би могло да е то? — прошепна той.

— Не съм ясновидка. Но съм железничарка и разбирам от релси.

Същата нощ Шам се олюляваше в койката си в такт с „Медис“ и движението на вагона в мрака се преобразяваше в нещастни сънища. Той крачеше напреки на релси, с дълги крачки от траверса на траверса, разтреперан и вцепенен от страх толкова близо до пръстта. Пръстта, която вреше и кипеше от живот, готова да го поеме при първото му препъване. А зад него се задаваше нещо.

То го изгони от покрайнините на гора. Биваше си го това нещо, о, биваше си го, дума да няма. Опита се да забърза крачка, препъна се, погледна, чу изпръхтяване, усети как релсите се разтресоха и видя нещо — и влак, и звяр, ръмжащо чудовище, което дращеше по релсите,

а колелата му стържеха подир него. Пухтеше. Морелски таласъм, ангел на релсите.

Когато се събуди, Шам не се учуди, щом откри, че все още е дълбока нощ. Той потръпна и се запромъкна към палубата, без да буди другарите си. Звезди или лампички мигаха далече над морелсите, далече-далече от безопасна суша.

— Вие виждали ли сте някога ангел? — попита Шам доктор Фремло.

— Виждал съм — отвърна Фремло с онзи негов глас, едновременно тих и тънък. — Или не съм. Зависи. За колко време трябва да си го мернал, за да се брой това за виждане? Пътувал съм по-дълго от всички на борда, знаеш ли. — Докторът се усмихна язвително. — Ще ти кажа нещо, Шам ап Сурап, което, макар да не е тайна, не е и общопризнато. Ние, влаковите доктори, сме ужасно поинтересни от вашите докторя у дома. Но най-вече ние хич не сме от най-добрите доктори.

Ние не можем да следим научните изследвания. Изостанали сме с години. и онова, дето ни вкарва в тоя занаят, е, че понякога ни се ще да мислим и за други неща освен за медицина. и тъкмо затова не се тръшкам чак толкова заради твоя непостоянен интерес. — Шам си замълча. — Не, не ме разбирай погрешно: с повечето неща, дето има вероятност да засегнат един влаков екипаж, ще се оправя. В най-лошия случай съм посредствен доктор, но пък на влак се справям отлично. и съм единственият човек тук — и да, според мен това включва и капитана, — който е виждал ангел.

Но ако си дошъл при мен да ти разказвам страхотии, боя се, че ще останеш разочарован. Беше много отдавна, беше много отдалече и беше само за миг. Те не са невидими, каквото и да си чувал ти. Ала се движат бързо. По отклонения и преходи, неизвестни на никой друг.

— Какво видяхте? — попита Шам.

— Пътувахме покрай брега на Колония Кокос. Търсехме съкровища. — Фремло повдигна вежда. — Минавахме покрай плетеница от релси вдясно, край някакви скални зъбери. Знаехме, че нещо ни наблюдава. и тогава чухме звук.

Малко по-нататък, на не повече от няколкостотин метра, гъсти релси се оплитаха, кръстосваха се напред — назад и се сливаха в тунел, изсечен в скала.

— Линията влизаше вътре? — попита Шам.

— Вътре беше непрогледен мрак. Беше пълен със сенки. и с нещо друго. Нещо, което бе надало този тръбен звук и внезапно, шумно и ужасно, то изскочи.

Шам се стресна, когато нещо се вкопчи в рамото му: Дейби се беше спуснал от въздуха и кацнал върху него.

— Не бих го нарекъл влак — продължи Фремло. — Влаковете във всичките им разновидности са машини, произведени, за да ни возят. Това не служеше за нищо, служеше единствено на себе си. То излезе от онази дупка, облъхнато от сребрист огън.

Да не мислиш, че се заседяхме там да видим дали ще дойде поблизо? Бързо-бързо офейкахме обратно към познатите морелси. и за наш късмет то ни пусна да се измъкнем. Върна се за още нареждания от великия режисьор на небето.

По начина, по който Фремло го произнесе, Шам не можеше да определи дали докторът бе вярващ, или просто цитираше фолклор.

☺☺☺

Невидим облак клечеше над влака. На Шам всички му изглеждаха вгълбени, потиснати. Никой дума не обелваше, ала всички като че бяха съгласни, че нещо със сигурност следи проклетия влак. Ангели ли бяха, изгладнели чудовища ли, пирати, мародери или въображаеми създания — влакът беше плячка.

Затова си беше жива изненада, че изобщо успяха да пристигнат някъде. Когато една прекрасна късна вечер, сред участък, където земята между релсите бе плътно обрасла с диви треви и високи бурени, които се вълнуваха и им махаха за добре дошли, разлюлени от вятъра, те видяха група острови. Скали, по които чайки си разпухваха перушината по дупетата, докато се пощеха и ги оглеждаха с интерес.

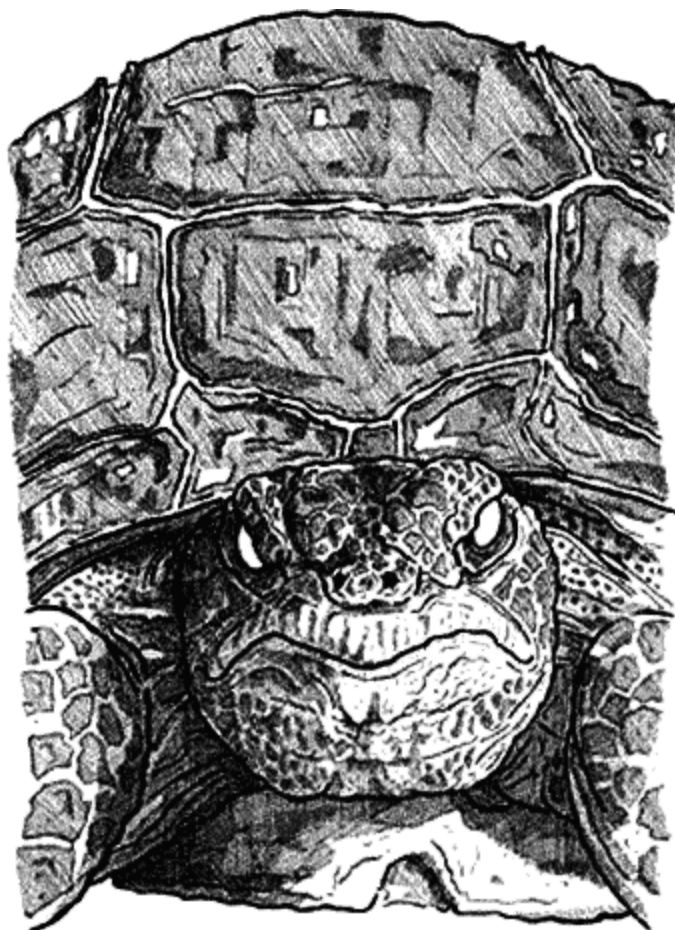
„Медис“ се приближи, премина покрай по-големи площадки, признаци за обитаемост, още ключове, електрически жици, фарове, предупреждаващи за участъци със слаби релси и ширнали се коварни скали, рифове и пилони, които се наелектризираха внезапно, тътреха се или не помръдваха, влакове от всевъзможен вид, наредени из

обширна скалиста земя. На брега ѝ — град. Град с кули и архитектура, въплътила изобретателността и внушаваща страхопочитанието, характерни за гробище за метални отпадъци.

— Земя! — обяви по уредбата някой от наблюдателницата, излишно до безумие. Вече всеки знаеше къде се намират.

В град Манихики.

ЧАСТ III

КОСТЕНУРКА ПОДЗЕМНИЦА
(*Magnigopherus polyphemus*)

Възпроизведено с позволение на архива на Стрегайското къртоловно благотворително дружество.

Предоставил: Чайна
Миевил

ДВАЙСЕТ И ОСЕМ

Значи това беше центърът на света.

Шам много се стараеше да не зяпа като балама. Но в Манихики това не беше лесно: зрелището започна още преди да са влезли в страничните коловози на най-голямото пристанище в познатия свят.

Преминаха покрай безкраен, хаотичен каталог от превозни средства. Покрай екипажи, които не ги и поглеждаха, екипажи, които ги зяпаха, екипажи в облекло, което ги изтъкваше като съседни на Стрегай, и онези, облечените като илюстрации или като сънища. и локомотивите. Или, ако бъдем по-точни — защото не всички влакове имаха локомотиви, — средствата за задвижване.

Тук — малък влак, само с три вагона, маневрира по релсите на пристанището, закачен за големи дрънкащи кабели, издърпвани от две големи птици. Я! Мишеловен влак, пратеник от архипелага Тийкхий. Дървени влакове, украсени с маски; влакове, покрити с калаени отливки; влакове, окичени отстрани с кокалена украса; двуетажни и триетажни влакове; влакове, обсипани с пластмаса, нашарени с акрилни бои. „Медис“ минаваше покрай тракащи и дрънчащи дизелови влакове като техния собствен. Покрай пискливите, суетливи щуротии на парните влакове, които плюеха, свиркаха и се оригваха на мръсни облаци като досадни набожни бебета. и други.

Морелсите: обширна и разнообразна екосистема от влакове. Те вървяха под жиците по няколкото малобройни мили оборудвани с ток крайбрежни релси. Ето тумбеста железница от лъсната стомана, с потъмнени малобройни прозорци, а колелата му ги въртяха закривени назад бутала, стърчащи от хълбоците ѝ. Какви бяха тия навъсени физиономии на Фремло и на целия екипаж на Шам? Тази овладяна погнуса, проличала у капитан Нафи?

Аха... Това беше влак галера. В жежкия му търбух десетки роби бяха приковани в редици и налягаха дръжките, за да въртят колелетата, насърчавани от бичове.

— Как могат да го позволяват? — въздъхна Шам.

— Манихики наричат себе си цивилизовани — отвърна Фремло. — На брега няма робство. Но ти знаеш как работи пристанищният мир. На всеки влак в пристанището важат законите на родината му. — По земите в морелсите имаше толкова много закони, колкото и земи. В някои от тях имаше роби.

Шам си представи как издънва вратите с ритници, търчи по коридорите на влака и застрелва тия подлеци, надзирателите. Срам го беше от безсилието му.

и соларни влакове от Гул Фофкал; лунни — от кой знае къде; педални влакове от Мендана; рококо влак с часовников механизъм, при вида на който Жед се усмихна и козирува, докато екипажът му пееше песни за навиване и въртеше големия ключ; влакове с бягащи пътечки от Кларион — екипажите им тичаха, за да ги задвижват; влакчета, теглени от стада от копитни животни, вървящи покрай релсите, способни да отблъскват хищниците, заровени в морелските плитчини; едноместни влакоциклети; тромави военни влакове, задвижвани от невидима енергия; електрически влакове, които преминаваха с пращане и искри.

Манихики.

Първата задача на Шам в пристанището не беше, както очакваше, да навива бинтове, нито да разтреби каютата на Фремло, нито дори да напазарува каквито там докторски джунджурии бяха нужни. Вместо това, за удивление на Фремло, който го посрещна с присвиване на очите, самата капитанка нареди на Шам да я придружи в така наречените „нейни поръчки“ в град Манихики.

— Ти никога досега не си бил тук — каза тя, докато си нахлузваше ръкавиците — лявата прекроена така, че да пасва на неорганичната ѝ ръка, проверяваше копчетата и закопчаваше фрака си, изтупваше праха от колосаните си дълги тесни панталони.

— Не, капитане. — Шам си мечтаеше да има хубави впити дрехи, в които да се нацеди.

Покрай вагонетката сред пукането и хрускането на разровена пръст се показваха любопитните чипи физиономии на местните къртици и земни плъхове, големи колкото бебета, полуопитомени и добре охранени от изхвърляните остатъци от храна и органични

отпадъци. Слепи или не, те като че поглеждаха Шам в очите. Дейби стискаше рамото му по целия път към пристана, чак докато слязоха на сушата.

и те навлязоха в града, който, както внушаваше на Шам ограниченият му опит с алкохола, беше също тъй главозамайващ като пиянството. Шумни докове, гъста многоезична тълпа. Дюдюкания, смях, крясъците на търговците. Шам виждаше хора, облечени с дрехи във всевъзможни фасони и цветове и от всякакви традиции, от просешки дрипи, през гумирани комбинезони до цилиндрите на жреците на Схватливия Ом, подражаващи на контешкото облекло на своя бог. и — Шам се кокореше насреща им — стъкмените от какво ли не откачени костюми и самоделни униформи на търсачите на останки.

Учени от Роквейн наблюдаваха фокусници от Тарп; пратеници от Кабиго придърпваха одеждите си, за да ги извадят от локвите на Манихики; ловци в комбинезони от Питман си разменяха карти и се закачаха с небелази от Колония Кокос. Кейовете бяха свърталища на джебчии, играчи на нагласени игри, мошеници, фалшиви оцелели от бутафорни влакокрушения, просещи милостиня. Шам нямаше пари, че да си ги пази.

Историята тук изглеждаше безсмислена или поне озадачена. Тази сграда бе величествено нова, със стомана, вградена в мазилката. Тази до нея — по-стара с няколкостотин години и занемарена. Град мелез. Каруци, теглени от животни, рикши, двигатели с вътрешно горене ръмжаха покрай улични съоръжения в безброй различни стилове, къщи, изградени от материали, които изобщо не приличаха на строителни. Все едно някой ги е вдигнал заради бас.

Флотски офицери от Манихики се разтакаваха в униформи — наполовина на дежурство, наполовина на показ, наполовина на флирт с минувачите. Да, сметката бе вярна: такава перчене можеше да се състои само от три половини. Те можеха да изреват някое наставление към преминаващо хлапе или да се намесят в някоя дребна препирня със суров, законно одобрен замах. Представете си ги на релси — помисли си Шам. Ферофлотски влак, който гони пиратите, топовете му гърмят, спасителни мисии и наемна защита.

Дейби излетя в ниското небе и се залови да проучва стрехи, резби, гаргойли, стъкмени, осъзна Шам, от останки.

— Внимавай! — подвикна той на прилепа. Може би над Манихики хвърчаха летящи скорпиони колкото ръка. Представа си нямаше.

Той следваше капитанката, промушваше се през гъмжилото. Покрай магазини, сергии и улични търговци, които продаваха бутилки и магнити. Цветя и фотоапарати. Илюстрации със зверове и ангели, наказващи високомерните, промъкващи се в нощта и поправящи релси, на въртокрили птици от отвъд пределите на света.

Влязоха в район с книжарници, където, осъзна Шам, имаха широки възгледи относно това кое прави книгата книга. Тъмни стаи, пълни с хартия и кожа, дискове за ординатори и ролки филмова лента. Поздравяваха капитан Нафи любезно и почитателно. На не един щанд тя съобщаваше името си и продавачът проверяваше в счетоводната книга или отваряше файл на светец екран.

— „Неизвестното“ — мърмореха те. — Правилно ли е това? Общи теории. Освен това „Плаващи означения“, „Асимптотен Телос“ „Изплъзваща се цел“, „Загуба“. Това имаме ние за вас. — Те сравняваха отбелязаните за нея теми с новопридобити текстове. — „За ловуването на философии“ от Сюлейман има ново издание. Имаше и една статия, чакайте да видя, „Залавянето на плячка“ в пред-пред-пред-предпоследния брой на „Тримесечник на капитана философ“, но вие сигурно сте я видели — и тъй нататък.

„Какво правя аз тук? — мислеше си Шам. — Ако й е трябвал черноработник, защо не е взела Шосундер?“

и все едно чула тази мисъл, капитанката измърмори:

— Хайде де, Сурап, вдигни очи. Твоето предложение ни доведе в Манихики. Браво. Смяташ да проспиш тези гледки ли?

Тя обмисляме достойнствата на различните текстове, които й преподнасяха. Тези, които купуваше, безмълвно подаваше на Шам. Чантата му натежа.

В един грамаден, запуснат и порутен склад, от чиято вътрешност се чуваше креслива препирня, Дейби се залови да проучва покривите. Нафи го проследи с поглед как излита.

— Я ми кажи пак — рече тя — на кои места според приятелката ти би могъл да се намери следач.

— На улица Каменоделска — отвърна Шам. — На пазара. Тя каза, че там са най-хубавите останки.

Тя посочи една табела на стената. „Пазарът на улица Каменоделска“. Шам зяпна. Нафи, не ще и дума, знаеше що за артефакти жадуваше да види той. След като се тътриха из всички книжарници, дали това бе награда, че ѝ каза за техниката?

— и тъй — рече Нафи и посочи с внезапен, прелестен замах на ръцете, че той трябва да влезе пред нея, — отивам на пазар за останки.

ДВАЙСЕТ И ДЕВЕТ

— Книгите у теб ли са? — рече капитанката. — Твоята задача е да ги отнесеш на влака. Сурап, няма да си ми нужен за известно време.

— Трябва да се връщам? — „Та ти току-що ме вкара тука!“ — помисли си той.

— Точно така. До мръкване си искам книгите.

— До...? — Дотогава имаше още часове. Разполагаше с часове. Тя му отпускаше часове! Часове, за да се ориентира из улиците на Манихики. Из този пазар. Нафи му подаваше банкнота. и пари ли?!

— За обяд. Ще ти го приспадна от твоя дял.

Той смотолевя някакви благодарности, но Нафи вече си бе отишла.

„Е, ето ме тук — помисли си Шам вяло. — Сред останките.“

Пазарът се намирал в един безистен. Горел — етажи с оживени пътеки, до които се достигаше по вити стълбища. Около Шам — сергия след сергия с потресаващи намерени отломки. Навсякъде къртеше шумът от опитите за продажби, караници, пеене, обявяването на стоката. Малък оркестър акомпанирал на всички тези дела на китара и обой, жена наглеждаше странните звуци, излизащи от нещо, прилично на костена кутия.

Хора, спретнати и мърляви, делови жени и мъже, наемници в сурово облекло и главорези за продан. Железничари. Книжовници. Сановници и изследователи, облечени в разкошното или странно, или варварско облекло на родината си. и навсякъде — търсачи на останки.

„Знам, знам — помисли си Шам в отговор на напътствията и предупрежденията, отправени му от Трус и Воам. — Знам, че са фукльовци. Но все пак!“

Търсачите на останки си подвикваха на жаргон. Приплъзваха многопластови забрала пред лицата си и пак ги вдигаха, натискаха капси и издатини по защитните си комбинезони, кожените си престилки тип касапски и панталони с многобройни джобове. Бърникаха и ръчкаха из странни кутии, разни парчетии и джунджурии — останки, които излъчваха цветове и образи във въздуха, пееха и

затъмняваха светлината на тукашните лампи и караха кучетата да лягат.

Любопитството на Шам надделя над страхопочитанието.

— Какво е това? — той посочи изкорубен от ръждата железен клин. Продавачът го изгледа накриво.

— Гаечен ключ — каза мъжът.

— А това? — някакъв покрит с петна от гниене разноцветен квадрат, върху който бяха наредени миниатюрни статуетки.

— Детска игра. Така казват учените. Или гадателски набор.

— Това? — филигранна паякообразна бучка от нещо, което изглеждаше като стъкло; крачката ѝ барабаняха в сложна съгласуваност.

— Никой не знае. — Мъжът подаде на Шам дървена сопа. — Удари го.

— А?

— Тресни го. — Мъжът се ухили. Шам халоса останката. Тя не се счупи, макар и да изглеждаше чуплива. Вместо това самата тояга се усука около себе си като ранено пипало. Шам я вдигна нагоре. Сега тя бе увита в стегната спирала, въпреки че все още я усещаше твърда в ръката си.

— Това е извънземно, мда — рече мъжът. — Това нещо, джаджата, дето се къдри, е алт останка. От една от небесните отбивки.

— Колко струват? — попита Шам. Мъжът го погледна любезно и произнесе цена, при която Шам стисна уста и се извърна. После пак се обърна към него.

— А мога ли да ви запитам... — Той се огледа, за да се увери, че Нафи не го вижда и не го чува. — Да познавате едни... едни деца? Семейство? Имат арка, която изглежда като направена от някакви стари останки.

Мъжът се втренчи в него.

— Каква ти е целта, момче? — попита той най-сетне. — Не, не ги познавам. Нямам представа кои може да са те и ти предлагам и ти да ги зарежеш. — Той се направи, че не забелязва как Шам се втрещи, и пак се разлая напевно, че продавал инструменти, къдрави джаджи и хубави евтини останки.

Шам попита жена, която се пазареше с раздразнителен купувач за старинни платки за ординатор; двойка мъже, специализирали се в

извънземни алт останки — бърлогата им беше пълна със страшно смущаваща самородна странност на буци; доставчик не на останки, а на оборудване за извличането им: магнити, измервани, телеочила, лопати, ботуши-бургии тип „тирбушон“, въздушни помпи и маски за пълно потапяне в пръстта. Група младежи и девойки, горе-долу негови връстници, наблюдаваше Шам. Те хихикаха и си шепнеха помежду си и си чоплеха ноктите с тъпашки ножчета. Щом един офицер от фeroфлотата с недружелюбно изражение ги погледна сърдито, те се пръснаха и когато той отмина, пак се събраха.

Маса с кукли. Стари кукли, кукли от останките. Колкото и да са ги чистили, мръсотията, в която бяха лежали поколения наред, ги бе оцветила трайно: каквато и да се е предполагало, че е кожата им на цвят, тя изглеждаше обагрена в цвят сепия, все едно я гледаш през мръсно стъкло. Повечето от тях имаха форма на хора, повечето — на жени или момичета, макар и с дълбоко съмнителни физически пропорции, с коси, оплетени и разбъркани като горски гъсталак там, където изобщо им бяха останали. Няколко бяха гротески, чудовища. Много бяха без крайници. Нужна им беше грижата на майстор на кукли.

Където и да отидеше Шам, отговаряха на въпроса му, на описанието на арката и двете деца или с привидно искрено неведение, или с предпазливо досещане, последвано от лъжи и/или предложения да зареже това. Първото се проявяваше най-вече от търсачите на останки, второто — от местните търговци.

Какво знаеше той за това семейство? По-голяма сестра, по-малък брат. Разхвърляна къща. С жизнени родители — далечни пътешественици. Които, както показваха костите, бяха умрели.

А тези мисли неизбежно наведоха Шам на мисли за собственото му семейство. Той не размишляваше често за своите загубени, за негова мъка, при злополука майка и баща. Не че му беше все едно — несъмнено той имаше чувства. Не че не подозираше важността на това, че вече ги няма. Той не беше глупав. По-скоро просто не помнеше техните грижи, тъй като цял живот го бяха гледали Трус и Воам и в действителност те бяха неговите родители, нямаше как да е другояче. Чувствата, които Шам имаше със своите мама и татко, бяха чувства към изгубени непознати и ако размишляваше твърде много за

тях, му се струваше, че проявява неуважение към тези, които са го отгледали.

Но той отчетливо осъзнаваше: явно с двете деца от изображението го обединява фактът, че технически той беше, ако трябва да бъдем точни, сирак. Е, тази дума пресядаше на гърлото. и тъй... Бяха ли това момиче и това момче също докторски помощници, недоволни, копнеещи за останки, тъгуваха ли за нещо? Шам се съмняваше.

Из цялата зала имаше часовници, стотици модели. Някои бяха модерни, други — очевидно останки, гордо отремонтирани, за да заработят пак и в определени мигове изтикваха навън птиченца. Някои бяха със сини екрани, на които светеха цифри. Всички показваха на Шам колко бързо лети времето.

— Вие как станяхте търсачка на останки? — Суровата на вид жена, която Шам заговори, вдигна очи изненадано. Тя пиеше черно и гъсто като катран кафе и си разказваше вицове за копаене с колегите. Тя му се засмя без злоба. Метна една монета на лекарката върху сергията ѝ и посочи на Шам да си вземе сладкиш.

— Копай — каза тя. — Намери нещо. Носи на някой останкаджийски влак. Копай още. Намери друго. Не си стой... — Тя го изгледа от глава до пети. — Черноработник? Прислужник? Стюард? Къртоловец ученик?

— Помощник на доктора — поясни той.

— А... Е, да де, и това също. Не си стой такъв.

— Намерих прилеп — каза Шам с уста, пълна с лепкавия хлебен подарък. — Ама то това сигурно не е останка. Той ми е приятел.

Малката банда продължаваше да го наблюдава, осъзна той. А тях, забеляза той, ги наблюдаваше друг младеж, жилав и подвижен момък, който Шам се зачуди дали е виждал някъде преди.

Търсачката на останки се разрови под масата си.

— Трябват ми още Цапаци бръмбазъци — рече тя.

— Благодаря ви много за сладкиша — каза Шам. Жената изглеждаше разкошно. Той примига и се опита да се съсредоточи. — Вие сигурно не... Да сте виждали две деца? Те живеят близо до...

— Арка — довърши тя. Шам примига. — Арка от останки. Чух, че някой ги търсел.

— Какво? — възкликна Шам. — Откакто съм влязъл, вече сте чули?

— Мълвата се разнася. Кой си ти, момко? — Тя наклони глава. — Какво знам аз за тебе? Още нищо. Знаеш ли, не съм тукашна, но тия брат и сестра, заобиколени от останки... Това нещо ми говори.

— Вие сигурно непрекъснато идвате тук — рече Шам. — Може и да сте чували някога за тях.

— Разбира се. Та тук е Манихики. Това, такъв един архитектурен детайл, който ти описваш, се запомня, нали? Бях тука, сигурно преди две-три пътешествия, което ще рече няколко месеца, май? Продавах направо. Както и да е... — Тя бавно кимна, щом си припомни. — Тука имаше двама като тия, дето ги описваш. Младоци! Малчовци, ама спокойни колкото си щеш. — Тя вдигна вежда. — Ръчкаха, досаждаха, разпитваха. и разбираха от останки.

— Смятате, че са били тези, които търся?

— Дочух какво си шепне оная сган. — Тя врътна ръка, за да посочи съдържателите на сергии, не останкаджиите, а местните агенти, търговците. — Говореха дивотиите за тях. А дивотиите са моят занаят. — Тя се усмихна. — Купиха от мен една камара неща. — Тя щракна с пръсти. — и това ме подсеща, че трябва да си гледам работата.

Тя вдигна кутийка, пълна с алт останки. Големи колкото палец, всяка с различна от другите форма; всяка представляваше парче зелено стъкло и от всяка стърчаха жици. и всяка от тях се приплъзваше до другата като жива върху масата и размазваше подир себе си като охлюв диря от нещо, което изглеждаше като черно мастило и след няколко секунди изчезваше.

— Цапаци бръмбазъци — обясни тя. — Бих ти подарила един — каза тя. — Само че няма.

— Трябва да намеря онези деца — каза Шам, втренчил алчен поглед в извънземната смет.

— Мога да ти помогна. Те купиха толкова много неща, че не можеха да ги носят и поръчаха доставка.

— Къде? — Гласът на Шам изскочи бързо от гърлото му. — У тях?

— Беше в Субзи. Знаеш ли къде е това? — Тя начерта с пръст карта във въздуха. — Северно от стария град.

— Спомняте ли си улицата? Номерът на къщата?

— Не. Но за това не се тревожи. Само питай за арката. Ще ти е достатъчно. Беше удоволствие да си побъбрим. — Тя протегна ръка. — Сироко. Трависанде Сироко.

— Шам ап Сурап. — Името му предизвика такова изражение, че той се сепна. — Какво?

— Нищо. Само... Мисля, че е може би защото някой те спомена, Сурап. — Тя пак килна глава. — Момчурляк горе-долу на твоите години, озърташе се за едни неща. „Медис“ нали? Това не е ли твоят влак?

— Да — отвърна Шам. — Откъде знаете?

— Моята работа е да се ровя из подхвърлените неща, а това може да включва и подхвърлените думи. „Медис“. Неочаквано спрял в Болонс. — Шам ахна ужасно красноречиво. — А, това не е кой знае какво — заяви Сироко. — Мога да ти кажа същите откъслечни сведения, същата страшна скука за доста от новопристигналите. — Тя се усмихна.

— Щом казваш — смотолели той.

— Все още ли ти се иска нещата да се бяха развили по друг начин? — Тя наклони глава. — На твое място не бих се делила от екипажа си. — Не го каза нелюбезно.

— Ами... Благодаря.

— Мисля, че твоите приятели те чакат. — Сироко кимна към бандата, която все така го наблюдаваше.

— Те не са ми приятели — заяви Шам.

— Хм... — Жената се понамръщи. — Тогава се пази, ако обичаш!

Щеше да се пази. Шам вече беше готов.

Имаше случаи, в които го обвиняваха, че бил малко заспал, той, Шам ап Сурап, но не и този път. Той метна чантата с книгите на рамо, благодари пак на Сироко и излезе от сградата. и действително не се изненада кой знае колко, когато излезе на следобедното слънце в Манихики и бандицата се изсипа накуп от залата подире му и го погна; задърпаха чантата му, парите му, връхлетяха го, размахали юмруци.

ТРИЙСЕТ

Значи бой.

От какъв вид?

Таксономията на боевете е обширна. Те са били подложени векове наред на сложен и изчерпателен категоричен императив. Човеците не обичат нищо повече от това да класифицират събитията и явленията — препинателни знаци на техния живот.

Някои се оплакват от този факт: „Защо всичко трябва да бъде подредено в кутийки?“ — казват те, и това си е оправдано до някаква степен. Но този енергичен стремеж да разделяш, подразделяш и назоваваш е доста оклеветяван. Подобно преразпределяне на понятията е неизбежно и е разумна защита срещу онова, което иначе би се възправило срещу нас като свършен хаос. Уместните разногласия са не дали ще делим, а как.

Определени типове събития биват особено внимателно категоризирани. Например боевете.

Онова, което тичаше към Шам и обявяваше присъствието си с гърлени насмешки, беше зараждаща се бойност, пренасяна по векторите на осем-девет агресивни младежи и девойки. Но какъв вид бой?

Нека бой да е равно на x . Дали тогава това беше x на игра? X до смърт? X за чест? Пиянски x ?

Шам се съсредоточи. Към него летяха ръце и обувки. Една от ръцете всъщност посягаше към чантата му и по този начин отговаряше на въпроса.

Това тук беше *обирджийство*.

ТРИЙСЕТ И ЕДНО

Двама едри момци го нападаха. Шам се приведе — движеше се бързо за набит младеж. Беше обкръжен, нападателите му крещяха и отново го нападаха, и сега той риташе, и този ритник беше повод за гордост, ала те бяха твърде много и той се опита да скубе, но някой го удари в окото и той целият се разтресе за миг...

Нещо се намеси. Звук, пронизителен и напълно нечовешки. Разгневени прилепови бели дробове! „О — помисли си Шам. — Красавецо!“ От неговата принудителна гледна точка, проснат по гръб, вдигнал ръце, за да отбие удар, той видя, обрамчен от осветените отзад облаци, с разперени криле и изопнати ципи на крилете да връхлита малък, покрит с козина призрак отмъстител — Дейби.

Чу се и друг глас. Момчешки:

— Абе, копеле!

Зад най-високия и най-тежкия от обирджиите стоеше младежът, който Шам бе забелязал да наблюдава тези, които следяха него. Той се приближи, като се блъскаше здраво, вдигнал ръце. Посипалите се удари на новодошлия и пърпоренето на кокалестите, ципести криле на Дейби. Атаките на момчето бяха, за посинените очи на Шам, по-скоро сърцати, отколкото резултатни, но обирджиите офейкаха. А Дейби им внушаваше неподправен ужас — дребен, ала толкова демоничен на вид, и с тия тракаци зъби.

Нападаха в изблик на лудост. Шам се надигна колебливо на крака, нападателите внезапно търтиха да бягат, момчето, притекло му се на помощ, крещеше подире им проклетия, а Дейби, храбрият, великолепен телохранител с размер на мишка, да го благословят и пазят Каменноликите богове на Стрегай, продължаваше да ги преследва, все едно щеше да ги хване и изяде като мухи.

— Добре ли си? — Спасителят му се обърна и помогна на Шам да се изтупа. — Малко кървиш.

— Да — рече Шам и поопипа лицето си с пръст, за да провери колко тече. Не беше тежко. — Благодаря. Мда. Много ти благодаря.

Момчето тръсна глава.

— Сигурен ли си, че си добре?

Сигурен ли беше Шам, че е добре? Остатъците от докторлъка изплуваха най-отгоре в ума му. Беше леко изненадан, че изобщо са си там. Зъби? Всички тук, само леко разкъравени. Нос? Не се лашка насам-натам, макар и да боли. Лице — ожулено, но това беше всичко.

— Да. Благодаря.

Момчето вдигна рамене.

— Побойници — рече то. — Те всички са страхливци.

— Така казват хората — рече Шам. — Аз мисля, че все някъде трябва да съществува някой и друг побойник смелчага и всички малко ще се шокират при срещата с тях. — Той провери джобовете си. Парите все още бяха у него. — Ти как разбра, че ще ме нападнат?

— А... — махна неопределено момчето и се ухили. — Ами... — Той се позасмя, малко смутено. — Достатъчно съм причаквал през живота си, че да разбера, като видя как някой друг се готви да се нахвърли.

— А ти защо ги спря?

— Защото осем срещу един не е честно! — Момчето се изчерви и извърна очи за малко. — Аз съм Робалсон. Къде се дяна твоят прилеп?

— А, той вечно си хвърчи. Ще се върне.

— Трябва да тръгваме — подкани го Робалсон. — Флотата ще дойде скоро.

— Това не е ли хубаво? — попита Шам.

— Не! — Робалсон го задърпа. — Те няма да помогнат и хич не ти и трябва да си имаш работа с такива-онакива.

Шам повървя с него, объркан, а после рязко вдигна ръце и затисна очи.

— Взеха ми чантата — каза той. — Нещата на моя капитан. Яката го загазих.

Огледа се наоколо напосоки. Искаше си чантата, искаше да накаже тия обирджии, искаше да издири децата от влакокрушението, ала с дробове, задръстени от прах и поражение, внезапно го обзе униние. „Стига, де!“ — опита се да си каже. Опитваше се да се нахъса мислено. Не му се получаваше.

— Аз по-добре да си ходя — смънка той.

— Това ли е значи? — попита Робалсон гърба на Шам. — Стига де, приятел! — Шам не отговори. Не се огледа назад. Повлече се нещастно обратно към пристанището.

Все повече забавяше крачка. Започна да усеща болката и жуленето от всичките рани. Слизаше надолу по хълма, по улици и покрай ориентири, които не знаеше, че е забелязал по пътя. Шам протакаше. Никак, ама никак не бързаше. Мислеше си за книгите. Беше загрял колко скъпи и редки са някои от тях.

Една фигура се показа от една алея отпред и пресече мрачното му спускане. Той се спря. Беше Робалсон.

— Книги? — рече Робалсон. Погледна Шам в очите; протягаше му чантата; в нея бяха всички текстове, които той си мислеше, че е загубил — до един.

— Как ги намери? — Въпросът на Шам дойде след вихрушка от благодарности и почуда.

— Познавам Манихики по-добре от тебе. Бил съм тук няколко пъти. Второ на второ, стори ми се, че видях прилепа ти да кръжи над нещо и отидох да проверя. Е, беше това; над това кръжеше. Оная паплач, дето те нападна, такива работи не я интересуват.

— Но те са ценни.

— Те не са майстори престъпници, само са излезли за някой и друг бърз долар. Захвърлили са ги.

— А ти ме намери пак.

— Знам къде е пристанището. Личеше си, че си имал кофти ден и реших, че ще тръгнеш да се прибиращ. и тъй... — Робалсон вдигна вежди. Спогледаха се. — Та, както и да е... — каза Робалсон и кимна. — Радвам се, че си ги получи обратно — рече той най-сетне и се обърна да си ходи.

— Чакай! — подвикна Шам и поопипа парите в джоба си. — Страшно съм ти задължен. Позволи ми да... Бих искал да ти се отблагодаря. Да знаеш някакви свестни кръчми или нещо такова?

— Много ясно — рече Робалсон и се ухили. — Да, знам всичките най-хубави места в Манихики. Край пристанището? и двамата ще се връщаме на влакове.

Шам се замисли.

— Може би утре в осем? Че сега имам работа.

— „Кална сирена“. На улица Протоколна бездна. В осем. Там съм.

— А кой е твоят влак? — попита Шам. — Моят е „Медис“. За всеки случай, ако възникне проблем, да мога да те намеря.

— А — възкликна Робалсон. — Моят влак е... Това ще ти го кажа по-нататък. Не само ти си имаш тайни.

— Какво? — възкликна Шам. — Какъв е? Къртоловен влак ли е? Търговски? От релсовата флота? Боен? *Останкаджийски*? Ти какъв си?

— Какъв е той? — Робалсон закри заднишком и погледна Шам в очите. — Какъв съм аз? Защо според теб исках да се измъкна от флотата? — Той долепи длани от двете страни на устата си.

— Аз съм пират! — изрече той с театрален шепот, ухили се, обърна се и изчезна.

ТРИЙСЕТ И ДВЕ

Дейби се завърна. Изглеждаше доволен от себе си, лениво щракаше със зъби към местните бръмбари повече от принципност, отколкото от глад.

— Ти си толкова добър прилеп! — гукаше му Шам. — Толкова добър прилеп! — Животинчето го одраска по носа и капчица кръв изтече, но той знаеше, че това е от обич.

Шам последва указанията на търсача на останки. „Защо ти е да ходиш там?“ — питаха местните, но го напътваха. През шумните улици, гъмжащи от машини и флота, към по-мърлявите квартали, пълни с боклуци и треперещи кучета, които оглеждаха Шам и го изнервяха.

— Той разправя, че е пират! — прошепна Шам на Дейби. В съзнанието му изникнаха образи — как ли да не изникнат? — на пиратски влакове. Дяволски, бълващи дим, със стърчащи от тях оръжия и накачулени с храбри и сеещи смърт мъже и жени, които размахваха къси закривени саби, зъбеха се под вимпели с кръстосани гаечни ключове и връхлитаха върху другите влакове.

— ’Звиня’айте — питаше той насядалите пред входовете хора, уличните продавачи, майсторите и кибиците покрай пътя, — къде е арката? — Усещаше как улиците се спускат, слизат към морелсовото равнище. — Може ли да ми кажете къде е арката? — попита той един уличен метач, който се облегна дружелюбно на тресящата се машина за почистване и му посочи.

Районът беше пълен със строителни площадки, бунища, боклучарници. и точно там, сред тях — „Как да не я забележа, Дейби?“, прошепна Шам — беше входът към един парцел, а над него като знак се издигаше арката.

Шестнайсет метра висока, триумфална и странно нескопосана, все едно пикселирана, тя изглеждаше като издялана — *изсечена*, вероятно би казала капитанката, от студен бял камък. Но това пред очите на Шам не бяха каменни плочи. Метални бяха. Останки.

Арката беше останка. и архиостанка също — ала не криеше тайни. Природата ѝ отдавна бе установена от учените. Арката беше сглобена предимно от перални машини.

Веднъж беше гледал демонстрация на пералня. На един панаир в Стрегай, изложба на възстановени находки. Подключено към пухтящи генератори нещо, което виеше като животно — принц, настояващ за внимание и раздаващ тъпи заповеди: факс апарат. Древен екран, на който некадърно нарисувани ентусиасти се млатеха: видеоигра. и едно от тия бели неща, използвано за пране на древни дрехи.

Защо да използваш архиостанки за нещо, за което те очевадно не бяха предназначени? Когато имаше куп проклетии, от които по-лесно можеш да стъкнеш арка?

— Ехо? — Шам почука по нея. Под кокалчетата му кухите машини прокълтяха.

Зад арката растеше кокалесто на вид дърво без листа, а зад него имаше голяма градина, ако можеше да нарече така плетеницата от къпинак и жици, ако пуста земя, по която не растяха други растения освен буйни плевели, приличаше на градина. Земята в действителност наподобяваше вечното жилище на безкрайни останки — парчета метал, пластмаса, гума, изгнило дърво със странна форма, окичени с гирлянди от кашкави остатъци от стари реклами. Имаше едно местенце, покрито с издраскани пластмасови телефони. Кабелите им стърчаха, вкоравени. Накрая на всеки се мъдреше цветна слушалка — като извито пластмасово цвете.

— Ехо? — Пътеката водеше съм голяма стара тухлена къща с допълнително пристроени стаи, забеляза Шам, стъкмени от още перални, древни ледници, които наричаха хладилници, от старинни ординатори, от колела от черна гума и тромавото рибешко тяло на кола. Шам тръсна глава.

— Ехо?

— Остави го в края на пътеката — обади се някой. Шам подскочи. Дейби също подскочи от рамото му и продължи да лети, описа кръг около едно дърво. От една клонка наблюдателна камера следеше Шам; тя примигна. — Какво си донесъл? Остави го в края на пътеката. Ще сме ти длъжници — произнесе пращящ глас от високоговорител, от толкова време захванат в чатала, образуван от

един клон и ствола, че дървото го беше обрасло, запечатало в кожата си и той стърчеше като бубон.

— Аз... — Шам пристъпи по-близо и заговори в него. — Мисля, че сте се объркали за мен. Не съм доставчик. Търся... Не им знам имената. Търся момиче и момче. На около... ами, не знам колко са стари снимките. Единият е три-четири години по-голям от другия, струва ми се.

Шам дочу по високоговорителя далечна препирня, гласове, които мрънкаха един на друг, прикрити от пращенето. „Върви си“ — чу той, а после друг глас: „Не, чакай!“ и пак мърморене, и най-сетне му зададоха въпроса: „Ти кой си?“ Шам долавяше подозрителност. Той прекара пръсти през косата си и се загледа в облаците и безцветното небе горе.

— Аз съм от Земята Стрегай — каза той. — Имам някои сведения. От един загубен влак.

Вратата му отвори фигура с тежка стъпка, напълно покрита от черен кожен костюм, с очи, скрити зад кремъчно стъкло — униформа, цялата накачена с въгленови филтри и бутилки за вода, някакви уреди, тръби и крайници, обкичена и клатушкаща се като плодно дръвче. Шам дори не мигна. Фигурата вдигна ръка и тромаво го въведе вътре.

Къщата изобщо не го изненада. След онази арка и градината той напълно очакваше тя да е смесица от разточителен упадък, временни закърпвания с каквото попадне, великолепие и мърляви останки — такава си и беше. Покрай всевъзможни странни предмети, предмети останки, мълчаливият му водач го отведе в една кухня. и тя беше нагъчкана — всяка една повърхност беше покрита с всичко и всякакво. Боклуци покриваха огромната маса като неапетитни ордъоври. Смет, покрита с прах, по первазите на прозорците.

Зад грамадната маса, вперило поглед в Шам и скръстило ръце върху джинсовия си комбинезон, седеше момчето от плоскографията. Шам издиша.

Момчето беше може би две години по-голямо, отколкото на снимката. Може би на десет? Тъмна кожа, къса тъмна коса, щръкнала право нагоре като таралежови бодли. Кафяви очи, изпълнени с подозрение. Беше набит, стегнат, гърдите му бяха широки като на по-

голямо момче. Той вирна брадичка и изпъчи долната си устна — все едно сочеше Шам с тях — и зачака.

Човекът, въвел Шам, смъкна странните си горни дрехи. От шлема се спуснаха дълги до раменете къдрици. Беше момиче — тя ги отметна от лицето си; другото дете от загубената снимка. На възраст беше почти колкото Шам. Кожата ѝ също беше тъмна и сивкава като на брат ѝ, макар и изпъстрена с ръждивокафеникави лунички, лицето ѝ бе също тъй сърдито, челото ѝ — също тъй набраздено като неговото, устните — също тъй строги, но изражението ѝ не беше толкова заканаелно. Тя бутна един пропит с пот кичур коса от очите си и погледна спокойно Шам. Под горните дрехи, сега струпани в краката ѝ, беше облечена с оцапан пуловер и наполеонки.

— Трябваше да го изпробвам — каза тя. — Значи...

— Значи... — повтори момчето. Шам им кимна и успокои Дейби, който се въртеше на рамото му.

— Значи — каза момичето — имаш да ни казваш нещо.

и бавно-бавно, като ту спираше, ту пак почваше, не много свързано, но изчерпателно, доколкото можеше, Шам разказа всичко. Развалините на странния влак, отломките. Нападението на къртопльховете.

Не спомена нито скелета, нито черепа, но, извърнал очи, каза, че е имало доказателства, че някой е умрял там. Когато вдигна поглед, братът и сестрата се взираха един в друг. Не гъкнаха. и двамата не помръдваха; никой от тях не каза и дума. и двамата мигаха, а от очите им бликаха сълзи.

Шам се ужаси. Поглеждаше настоятелно ту единия, ту другия, отчаяно искаше да спрат. Те не хълцаха, бяха почти безшумни. Само мигаха, а устните им трепереха.

— Ама вие какво... Можете ли... Аз не съм... — избъбри Шам в отчаян опит да ги накара да кажат нещо. Те не му обърнаха никакво внимание. Момичето прегърна брат си бързо и силно, отдръпна се на една ръка разстояние и го огледа. Каквото и да бе онова, което трябваше да премине между тях, то премина. Най-сетне те се обърнаха към Шам.

— Аз съм Калдера — представи се момичето. Прокашля се. — Това е Калдеро.

Шам повтори имената, без да сваля очи от нея.

— Викай ми Деро — каза момчето. Не подсмърчаше, ала бършеше сълзите от бузите си. — Деро е по-лесно. Иначе прекадено много прилича на нейното име и можеш да се объркаш.

— Шроук — додаде сестра му. — Ние сме Шроук.

— Аз съм Шам ап Сурап. Значи... — додаде той малко по-късно, след като те не проявиха никакво намерение да заговорят — ... този влак е бил на баща ви?

— На майка ни — уточни Калдера.

— Но тя вземаше татко със себе си — додаде Деро.

— С какво се занимаваше тя? — попита Шам. — Те с какво се занимаваха? — Може би не бе редно да пита, помисли си той, но любопитството така го изгаряше, че не можеше да устои. — Толкова надалече?

Шроук се спогледаха.

— Майка ни — рече Деро — беше *Етел Шроук*^[1]. — Все едно това даваше обяснение. Все едно името трябваше да е познато на Шам. А не беше.

— Защо си дошъл, Шам ап Сурап? — попита Калдера. — и как разбра къде да ни намериш?

— Ами... — отвърна Шам, все още разтревожен — далеч повече, отколкото осъзнаваше — от гледката на тяхната скръб. Мислеше за прекатурения настрана влак, за праха и костите, и дрипите вътре в него. За пътешественици, за семейства и приключения с лоша съдба и за влакове, превърнали се в саркофази с кости.

— Вижте, по едно време видях нещо, което май не биваше да виждам. — Говореше припряно, а дъхът му излизаше на пресекулки. — Нещо от онзи влак. Карта памет от фотоапарат. Беше все едно... те са знаели, че ще ошушкат всичко, но са намерили начин точно това да го скрият.

Шроук го гледаха.

— Сигурно е татко — каза тихо Калдера. — Той много обичаше този фотоапарат.

— На нея имаше снимки — каза Шам. — Аз... ви видях. Снимал ви е двамата.

— Снима ни — потвърди Калдера. Деро кимаше. Калдера се загледа в тавана. — Много време мина — рече тя. — Винаги сме знаели, че е възможно те да... и с течение на времето ставаше все по-вероятно и по-вероятно. — Говореше на релсокреолски с прелестен, странен акцент. — В действителност, мислех си аз, ако се случеше нещо, ние никога нямаше да узнаем. Само ще чакаме ли, чакаме. А сега ти идваш тук с тези истории.

— Е... — рече Шам. — Мисля, че ако някой от моето семейство никога не се завърнеше... Което всъщност един вид... — Той пак пое дъх. — Мисля, че бих искал някой да ми каже, ако са ги намерили. По-късно. — Калдера и Деро се взираха спокойно в него. Той се сети за снимките и сърцето му затупка развълнувано; не можеше да се сдържи. — и освен това — додаде той — заради останалото, дето беше на тия снимки. Затова исках да ви намеря. Какво търсеха те?

— Защо? — попита Деро.

— Защо? — Очите на Калдера се присвиха.

„Тука има нещо“ — помисли си Шам и възбудата го преизпълни. Той извади фотоапарата си. Разказа им за образите, които бе видял, един по един. Чукаше по екранчето, което показваше собствените му снимки и ги запревърта една по една — смотани, безполезни изображения на релси и пингвини, релсови обитатели, времето, екипажа на „Медис“ и нищо и никакво, докато стигна до онази снимка. Снимката на последната снимка, направена от родителите на Калдера.

Неговият фотоапарат беше евтин, разфокусиран, беше я снимал, падайки. Снимката не ставаше за нищо. Но беше достатъчно ясна, ако знаеш какво има пред очите ти. Пуста равнина и една-единствена линия. Релси, протягащи се в нищото. Самотни.

— Защото — рече той — са се връщали ето оттук.

[1] Името — както и арката и цялата обстановка — са отпратки към британската сатирична пиеса на абсурда „*The Bed-Sitting Room*“ от Спайк Милиган и Джон Антробъс от 1962 г., по която е заснет и филм от режисьора Ричард Лестър през 1969 г. Действието се развива няколко години след ядрено опустошение. Г-жа Етел Шроук (в пиесата Гладис Шроук) е бивша чистачка на кралицата, наследница на трона. ↑

ТРИЙСЕТ И ТРИ

Имало е време, когато не сме оформяли всички думи както сега при изписването им върху страница. Имало е време, когато думата „и“ се е изписвала с една точно определена буква. Сега това изглежда налудничаво. Но това е така и ние с нищо не можем да го променим.

Човечеството се научило да се придвижва по релсите и това движение ни направило тези, които сме — фероплавателен народ. Линиите на морелсите се простират *навсякъде* и никога не водят от едно място право на друго. Винаги има зигзази, възли, серпантини около и над собствените ни влакови релси.

Коя дума би могла да символизира по-добре морелсите, които свързват и разделят всички земи, от самото „и“? Къде ли другаде ни отвеждат морелсите освен на това място и на онова, и на онова, и на онова и тъй нататък? и кое ли по-добре въплъщава под замаха на писалката витиеватото движение на влаковете от „и“?

Един експедитивен маршрут от началната до крайната ни точка ще превърне думата в тъничка черта. Но лъкатушен маршрут е нужен — нагоре и назад, подминаване на целта и поправка, пак надолу, на юг, и на запад, пресичане на собствения по-ранен път, смяна на посоката, пак застъпване, за да спрем най-сетне на няколко косъма разстояние от мястото, откъдето сме тръгнали.

и маневри, и отклонения, прехвърляния по пътя към крайната цел, както правим всички ние.

ТРИЙСЕТ И ЧЕТИРИ

— Не мога да спра да се чудя — рече Шам — с какво са се занимавали.

— Къртоловец ли си? — попита Деро. Шам примига.

— Да.

— Ловуваш къртици?

— Ами, аз не. Помагам на доктора. и понякога мия подове и прибирам въжета. Но го правя на влак, който лови къртици, да.

— Не ми звучи като да си доволен — рече Деро.

— От къртолова ли? Или от докторлъка?

— С какво би предпочел да се занимаваш? — попита Калдера. Тя го погледна и от нещо в погледа ѝ му секна дъхът.

— Добре съм си — рече Шам. — Както и да е, вижте. Не това съм дошъл тук да обсъждаме.

— Не, действително — съгласи се Калдера. Деро тръсна глава, после кимна, после пак я тръсна със строго изражение като малък генерал.

— Но все пак какво би искал ти?

— Ами... — отвърна Шам. — Такова... — Срам го беше да си каже. — Хубаво ще е да се занимавам с онова, с което се занимава вашето семейство. Да бъда търсач на останки.

Деро и Калдера се втренчиха в него.

— Ти ни мислиш за *търсачи на останки*? — попита Деро.

— Ами, тъй де, да — отвърна Шам. — Тоест... — Той сви рамене и посочи къщата, направо преливаща от технологични находки и реконструирани парчетии. — Да. и местата, по които са обикаляли. — Той размахна фотоапарата. — Това е било издирване на останки. Далече-далече. Не е ли така?

— Твоето семейство с какво се занимава? — попита Деро.

— Ами... — отвърна Шам. — Нашите, те ми се падат нещо като братовчеди, се занимават с разни работи, ала с нищо подобно. и... обаче майка ми и татко ми са били... ами, татко е бил по влаковете. Обаче никой от тях не е бил търсач на останки. Не като вашите.

Калдера повдигна вежда.

— *Били* сме нещо като търсачи на останки — рече тя. — Сигурно. Мама беше. Татко беше. Някога. Но това ли си мислиш, че ще те вдига сутрин от леглото?

— Ние не сме търсачи на останки — каза Деро. Шам не отместваше поглед от Калдера.

— Казах, че сме били — рече тя. — Не че сме. Ние сме *близо свързани* с останките.

— Ама, искам да кажа, всичкото това дирене... — Колкото повече говореше Шам, толкова по-припряно звучеше гласът му. — Това сигурно е интересно, нали? Да откриваш неща, каквито никой преди не е откривал, да копаеш надълбоко, да откриваш още, да разкриваш миналото, да майсториш нови неща непрекъснато, да се учиш и прочие.

— Противоречиш си — рече Калдера. — Не можеш да откриваш неща, които никой преди не е откривал, като разкриваш миналото, нали? Търсенето на нещо. Разбирам с какво те привлича. — Тя се втренчи в него. — Но ти не разкриваш миналото, ако си търсач на останки; ти събираш боклуци. Миналото според мен е последното нещо, за което трябва да си мислиш. Точно в това бъркат тук.

— Тук?

— Тук, в Манихики. — Тя вдигна рамене и разтвори широко ръце, за да посочи острова отвъд стените.

— Защо сте тук? — попита Деро.

— Да, защо? В Манихики? — попита Калдера. — Вашият екипаж. Тука няма къртици.

Шам размаха ръка.

— Всеки все някога неизменно попада в Манихики. За припаси и за какво ли още не.

— Нима! — възкликна Калдера.

— Останки — каза Деро. — За останки ли сте дошли?

— Не — отвърна Шам. — За припаси. и какво ли още не.

Той се разходи с Калдера и Деро из къщата им. Беше такава разхвърляна съборетина, че наум той я нарече „разхвърлетина“. Към горния етаж, пак надолу с асансьор, с ескалатор нагоре, по подвижна стълба надолу, покрай всякакви странни местенца като например сайванти вътре в къщата.

— Много си добър, че дойде да ни кажеш — каза Калдера.

— Да — потвърди Деро.

— Много съжалявам за татко ви и майка ви — каза Шам.

— Благодаря ти — рече Калдера.

— Благодаря ти — произнесе тържествено Деро.

— и ние съжаляваме за твоите — додаде Калдера.

— А... — Шам не знаеше какво да каже. — Това беше преди столетия.

— Сигурно е било много трудно да стигнеш дотук — рече Калдера. — Да ни кажеш.

— Ние и без това щяхме да дойдем — отвърна Шам.

— Разбира се. — Тя се спря пред една врата. Хвана дръжката. Погледна брат си и той също я погледна. Тя вдъхна дълбоко. Деро кимна, тя му кимна в отговор и ги въведе в стая, която някога е била спалня, а сега две от стените бяха бутнати и тя се откриваше към ниско надвисналото над градината небе. Щом усети уханието на свежия въздух, Дейби изцвърча. Това пространство бе изпълнено колкото с мебели и паркет, толкова и с пръст, бръшлян, стари петна от дъжд и външен въздух. Калдера прокара пръсти във влажния прах.

Зад едно бюро, с лице към зейналата дупка, седеше един мъж. Той пишеше — ту с писалка по лист, ту набираше на ординатор. Пишеше почти обезпокоително бързо.

— Татко — каза Калдера.

Очите на Шам се облециха.

Мъжът се огледа назад и им се усмихна. Шам не помръдваше от вратата. Очите на мъжа изглеждаха не съвсем на фокус. В радостта му, че ги вижда, се долавяше малко отчаяние.

— Здравейте — каза мъжът. — Гостенин? Моля, моля, влезте!

— Това е Шам — каза Калдера.

— Той дойде да ни направи услуга — обясни Деро.

— Татко — каза Калдера. — Имаме лоши новини.

Тя се приближи и по лицето на мъжа трепна безпокойство. Шам тихо заотстъпва назад и затвори вратата. Опита се да се отдалечи повечко, но след минута-две му се стори, че дочува плач.

А още минута-две след това децата на Шроук с печални лица излязоха от стаята.

— Стори ми се, че вие казахте, че татко ви е този, който... Че него съм намерил — прошепна Шам.

— Него си намерил — отвърна Деро. — Това е другият ни татко.

Съществуваха почти толкова видове семейства, колкото и скални острови сред морелсите — това, разбира се, Шам го знаеше. Съществуваха много хора, които не бяха склонни да приемат формата, предпочитана от родината им. и в тези страни, където нормите не бяха строго налагани от закона, ако тези хора бяха съгласни да се примирят с неодобрението — а беше ясно, че Шроук са съгласни — те можеха да възприемат своя собствена форма. Оттук произхождаше и тяхното странно домакинство.

— Те бяха трима — обясни Калдера. — Но татко Байро... — Тя погледна към стаята. — Той нямаше тази потребност да скитосва като татко Еван и майка ни.

— Да скитосват — повтори Шам с надеждата да му разкажат още.

— Той поддържа домакинството — обясни Деро. Зад гърба му, невидимо за него, сестра му погледна Шам в очите и безмълвно изговори думата *поддържа*ше. — Той пише. — *Пишеше*, поправи го безмълвно Калдера. — Той е... разсеян. Обаче се грижи за нас. — *Ние се грижим за него*, изговори беззвучно Калдера.

Шам замига.

— Тук никой друг ли няма? — попита той. Как ли успяваха да се грижат за този объркан човек и за себе си съвсем самички? Хрумна му нещо.

— Знаете ли какво съм чувал? — рече той. — Чух, че съществували начини за сглобяване на изкуствени хора. От ей такива работи. — Той посочи останките. — и те можели да се разхождат и да мислят, и да вършат разни неща... — Той се огледа, сякаш очакваше, че подобна сбирщина от боклуци, бавачка от вехтории, задвижвана от странни енергии, ще се появи и ще загука на питомците си.

— Останкобот? — възкликна Деро и издаде подигравателен звук.

— Митове — рече Калдера. — Няма такова нещо. — Фигурата от метал, гума, стъкло и камък в ума на Шам изчезна сред облак от реалност и остави Калдера и Деро да се грижат за себе си и за скръбния си втори баща.

ТРИЙСЕТ И ПЕТ

Въпреки странното чувство за общност, което го теглеше към Шроук заради тяхното пряко потвърдено със сигурност две трети сирачество — връзка, която той не бе очаквал, — и въпреки недоволството, че не е научил нещо повече от историята на възрастните Шроук, Шам не можеше да остане. Времето постъпваше, както винаги си постъпва — летеше все по-бързо и по-бързо, сякаш се носеше надолу по стръмнина. А и в действителност, призна пред себе си Шам, не беше сигурен дали Шроук не искаха да си тръгне. Че не искаха да останат сами с едничкия останал им родител.

Деро го изпрати до изхода, а Калдера отиде отново да нагледа татко Байро. Докато следваше в обратна посока стъпките си в градината, минаваше под арката от перални машини и отново навлизаше в улиците на Манихики, Шам си мислеше за разписанието на дежурствата, за доктор Фремло и за всички останали, които можеха да са наоколо, за това от чии нареждания можеше да се измъкне, а от чии — не, обзет от нетърпение да се измъкне и да посети отново Шроук. Може би тъкмо защото си мислеше за властта и за нежеланото внимание, той забеляза мъжа пред къщата им.

Той стоеше, подпрян на една стена, омотан в дълго сиво палто, по-дебело, отколкото явно изискваше температурата. Изпод широката периферия на шапката бе невъзможно да видиш лицето му. Шам се намръщи. Мъжът можеше и да гледа право в него. Със сигурност гледаше по посока на къщата на Шроук. и докато минавачите си минаваха, а светлината продължаваше да се процежда от небето, Шам го обзе увереност, че присъствието на мъжа не е случайно.

Наблюдателят, под втренчения поглед на Шам, тръгна, без да бърза, да пресича улицата. Шам печелеше време. Коленичи за кратко и заопипва обувките си. Мъжът идваше към него. Възможно най-нехайно Шам се заотдалечава. Напрегна волята си да не се оглежда през рамо, но двете петна колкото очи на гърба му там, където си представяше, че попада погледът на мъжа, го сърбяха; той не издържа

и метна бърз поглед натагък. Мъжът го настигаше. Шам ускори ход. Още неизвърнал очи, Шам се натресе право в някого.

Задърдори извинения още преди да е видял в кого се е блъснал. Беше жена, толкова висока и широка, че въпреки якото телосложение на Шам сблъсъкът не я беше и помръднал. Тя го гледеше загрижено. Прихвана го над лактите.

— Ей — каза я. — Добре ли си? — Забеляза го, че гледа назад. — Онзи мъж притеснява ли те?

— Не... аз... да... не... не знам — отвърна Шам. — Не го знам какво иска, наблюдаваше...

— Наблюдаваше? — попита жената. Мъжът беше спрял, внезапно заинтересуван от една стена. Жената присви очи. — Ти оттам ли излезе? — посочи тя дома на Шроук. Шам кимна.

— Не се тревожи, синко — рече тя и го прегърна през раменете. — Каквото и да иска той, няма да позволим да му попаднеш в ръцете.

— Благодаря — смотолеви Шам.

— Хич не се безпокой. Ние в Манихики се грижим за гостите си. — Тя го поведе към по-добре осветените квартали на града. — Както са постъпили и Шроук, сигурна съм. Ти за какво си говореше с тях? — Въпросът излезе от устата ѝ без ни най-малка промяна в тона. Но все пак накара Шам да погледне нагоре. Да забележи, че в този миг тя не гледаше към него, а към мъжа зад тях, и че не го гледа подозрително, а двамата безмълвно си общуват.

Чак гърлото на Шам запулсира — толкова бързо се разтупка сърцето му, щом забеляза това. Неговата спасителка, която не го спасяваше, го погледна, лицето ѝ се скова, а ръката ѝ стисна рамото му. След като го лишиха от възможността да лукавства и да увърта, Шам пое по единствения друг път, който виждаше. Настъпи жената по крака.

Тя нададе вой, взе да къльне, да подскача и да реве, а черният мъж отзад със скритото лице хукна подир Шам. Беше бърз. Палтото му се ветрееше около него.

Шам тичаше. Разтвори ризата си и пусна Дейби. Прилепът пикира като бомба върху мъжа, но подобно на младите побойници и този мъж не беше лесно да го укротиш. Той перна Дейби и продължи да тича и да настига Шам.

— Нагоре! — изкрещя Шам. — Бягай! — Той размаха ръце и прилепът се заиздига.

Ако зависеше единствено от бързината, щяха да пипнат Шам за секунди. Но той се чувстваше обсебен от душите на поколения младежи, преследвани из кварталите от възрастни по неясни или нечестни причини. Той се съсредоточи върху техниките им за оправдано бягство. Макар и не твърде бърз, той описваше зигзагите на справедливостта, изкатерваше ниски зидове с енергията и непреклонността на бягството от неправдата, стигна до една улица, все още кънтяща от дюдюкания, от врявата на късната следобедна търговия и шумотевицата на движението, претърколи се в гаснещата светлина под возилата с ниски шасита с доблестна предпазливост. и замря. Притаи дъх.

„Дейби! — помисли си той в яростен опит да му предаде мисълта си. — Не се приближавай!“

Сред перкусията на градските стъпки, безплътните крачки, преминаващи покрай него, стърженето на колелета и любопитните звуци на котки и кучета Шам съзря два ботуша от черна кожа да тропат по средата на улицата. Спряха. Обърнаха се. Изтичаха няколко крачки в една посока, още няколко — в друга, и най-сетне поеха в трета. Когато се изгубиха от погледа му, Шам изскочи и хриптейки, се измъкна изпод колата.

Окалян, разтреперан и окървавен, той погледна нагоре, вдигна ръце и Дейби долетя, спусна се от небето и се шмугна обратно в ризата му. Шам залитна. Стоеше там, местните от Манихики почти не го забелязваха, най-сетне изграчи един въпрос към един от тях, онзи го упъти как да се върне на доковете и той пое дебнешком по възможно най-заобиколните пътища обратно към „Медис“.

Пътят към доковете водеше Шам под неорганизирани улични лампи — електрически, газови, със светещи сепии. През места, където тези лампи бяха останки от миналото на човечеството, с ярки, исторически несъответстващи цветове; и дори алт останки, за ефект, които разхвърляха сенки като следи от стъпки или разгръщаха спирали в осветителните си полета.

Охлузените места се подуваха. Една вагонетка с разлюлян фенер, която разпръскваше сенки, докато се плъзгаше между задрямалите влакове, го откара на „Медис“.

— Поокъсна, а? — провикна се Кирагабо. Шам се сви и се запрепъва по палубата.

— Закъснях — рече той. — Капитанката жив ще ме одере.

— Няма. Има си други грижи на главата.

и действително, когато слезе под палубата, той не само се промъкна до каютата на Нафи, за да пусне текстовете в нейната каса, а някакви звуци от офицерската столова му привлякоха вниманието и той отиде да проучи какви са.

Капитанката и нейните офицери се бяха скупчили около нещо.

— Шам! — повика го някой. — Влизай тука да видиш това!

Дори и капитанката го подкани с ръка. Офицерите направиха място около масата. Върху нея имаше артефакти.

Шам си мислеше, че външността му, мръсотията и белезите от побой по него ще изискват обяснение, но на никого не му пукаше. Шам никога не бе виждал капитанката толкова словоохотлива. Ръката ѝ щракаше и присветваше с лампички, пръстите ѝ танцуваха толкова бързо, колкото пръсти от плът не са способни да се движат.

— Я вижте това. Виждате тук. — Тя опипваше един приемател. Той присветна и се разкудкудяка като кокошка. Заприсветва в комбинации от различни светлинки. Значи е намерила продавача на приематели.

— Обхватът му е... ами, цели мили, ми разправят. Може би цели сто! и може да преминава през метри земя.

— и по-дълбоко от това достигат, капитане — обади се някой.

— Да, и пак излизат нагоре. Никой не казва, че то ще ни заведе на прага на кърта, господин Куекс. Никой не твърди, че приемателят ще ни пусне вътре и ще ни свари чай. Пак ще си имаме работа за вършене. Вие пак ще сте си ловец. Дори все още тепърва ни предстои да разучим показанията на това чудо. Но... — Тя се огледа. — Проумейте това изцяло: то ще промени нещата.

Бозлатийн Куекс пооправи контешките си дрехи и с позволение на Нафи взе в ръка приемателя. Беше стъкмен от каквото дойде. и съвсем както дойде — бъркотия, която всеки момент ще се разпадне. Сглобен от архиостанки и алт останки. Той шептеше като жив. Малка

странна електрическа верига. Древност и извънземна вещина, забъркани в една грозна, поразителна машинарийка.

Шам се измести, за да вижда по-добре. Куекс въртеше шайби и светлинките се променяха. Меняха цвета си, разположението си, скоростта си. Шам спря да шава, а после пак продължи и щом се размърда, и онези светлилки се оживиха. Той премига и пак се размърда. Лудориите на светлинките продължиха да съпровождат движенията му.

— Какво става, по дяволите? — възкликна Куекс. Боцна едно копче и сиянието в ръката му се разрасна. Инструментът се водеше по Шам. Дейби си показва главата от ризата му.

— А! Животното е! — възкликна капитанката. — Онова нещо още е на крака му. Това тук улавя нещо от онова, някакъв обратен сигнал. Куекс, ще трябва да го настроиш. Да се погрижиш вместо това да търси ей тези. — Тя разтърси шепата си, пълна с приемателни устройства. Те се раздрънкаха, а приемателят се разкроя като патка и светлината му пак се промени.

— Както казвам — рече капитанката, — учене ще падне. Но все пак това променя нещата, нали? Тъй, тъй, тъй. — Тя потри ръце. Погледна Шам, от когото беше тръгнала идеята да издири този механизъм. Не се усмихна — та тя беше капитан Нафи! — но пък му кимна! Което бе достатъчно да го ошашка. — Проверете с какви подробности разполагаме, установете къде за последно се е появил знак. Къде бихме могли да намерим добри къртоловни полета. Точно нататък ще поемем.

ТРИЙСЕТ И ШЕСТ

— Зная, но не можем просто така да го зарежем — рече Деро.

— Ние не го зарязваме просто така — възрази Калдера. — Не е като да нямаме хора, които ще идват да се грижат за него. Мислиш си, че на мен няма да ми е мъчно за него ли? Ти знаеш, че той би искал да заминем.

— Знам, но аз не искам да заминем. Не и той да остане тук. Той има нужда от нас.

Братът и сестрата Шроук се бяха оттеглили в друга стая, за да водят този спор, но ако си мислеха, че така Шам няма да ги чува, грешаха.

— Деро! — Калдера говореше полугласно. — Той ще забрави, че сме заминали.

— Знам, но после ще се сети и пак ще се натъжи.

— и после пак ще забрави.

— ... Зная.

Когато Шроук излязоха в коридора, където чакаше той, Деро, със зачервени очи, се вторачи в Шам, сякаш го предизвикваше. Калдера стоеше малко по-назад от брат си, с ръка на рамото му. Те се вгледаха в очите на Шам.

— Заради него не заминахме да ги търсим — обясни Калдера. — Доста време мина. Не че това, което ни каза, беше голяма изненада. Но той...

— Той чака — рече брат й.

— Байро чакаше вест — допълни Калдера. — Това пише той. Писма до тях. Ти пишеш ли писма, Шам?

— Не толкова често, колкото е редно. С Трус и Воам... — Шам млъкна, изведнъж осъзна колко време е минало, откакто им е пращал вестите. — Снощи — рече той. — Предния път, когато идвах. Когато излязох, видях нещо. Някого. Къщата ви... — Изглеждаше мрачен. — *Наблюдават я.* — Шроук го гледаха втренчено.

— Ами, да — Деро вдигна рамене.

— А... — възкликна Шам. — Щом знаете...

— Разбира се — рече Калдера.

— Ама разбира се, то е ясно — потвърди Шам. — Но нали се сещате, само исках да се уверя. А защо? Защо „разбира се“?

— Защо я наблюдават ли? — попита Калдера.

— Защото ние сме *Шроук* — отвърна Деро и се посочи с десния си палец, щом обяви това, а с левия изплющя с тирантите си. Вдигна вежда. Шам не можа да сдържи смеха си. Дори и Деро се понацупи, но после също се засмя.

— Те са нещо като търсачи на останки, както казах — обясни Калдера на Шам. — и нещо като създатели. и изследователи. Ходили са по места и са вършили неща, които на тази паплач много ѝ се иска да върши. Искат да знаят къде са се дянали и защо.

— Кой иска? — попита Шам. — Коя паплач? Манихики?

— Манихики — отвърна Калдера. — и затова, разбира се, след като те не се върнаха, Байро не можеше да отиде във флотата. Издирването и спасяването не са им приоритет. О, те дойдоха с предложение за издирване, разпитваха какви карти имаме, къде са ходили те.

— Все едно пък ще им кажем *на тях!* — възкликна Деро. — Все едно пък сме знаели!

— Те не водеха дневници, докато пътуваха с влака — каза Калдера. — Затова са скрили онази памет. Дори и ранен, единият от тях се е погрижил да я закопае в земята. Сигурно са разбрали, че съдържа намеци за това къде са били.

— Там, където ходеха, те минаваха по заобиколни пътища, и по обратния път също — обясни Деро.

— Татко Байро може и вече да е малко... — Гласът на Калдера затихна и пак се извиси. — Но не беше чак толкова изкуфял, че да се довери на флотата. Нито пък да им каже какво знае за маршрута.

— Значи е имало скица? — попита Шам.

— На влака — не. Нямахме и такава, която биха могли да разчетете ти или те. Манихики искаше да ги намери, но поради свои причини, не заради нас. *Шроук* никога не са им давали онова, което искат те. — Гласът ѝ звучеше гордо. — Всевъзможни мотори и машини, направени така, че никой друг не можеше да ги направи. Те искаха да се върнат не мама и другият ни татко, а онова, което може би са носили със себе си. Онова, което може да са създали или открили.

— Щяха да ги издирват векове наред — рече Деро. — Откакто изчезнаха.

— Но сега ти си тук — каза Калдера — и те за първи път от години ще си шушнат: „Имаме следа!“

— Накараха ме да се крия в канавката — рече Шам. — Повечко от тях си трябват, каквито ще да са, че да докопат момче от Стрегай.

— Искали са да узнаят кой си — поясни Калдера — и какво знаеш. За това къде се намират *Шроук*. — Шам си спомни колко предпазливо го бяха посрещнали Калдера и Деро при първото му идване. Нищо чудно, че бяха подозрителни. Нищо чудно, щом нямаха приятели; дори и да не полагаха толкова грижи за татко си Байро и да не копнееха за завръщането на останалите си родители, те бяха длъжни да предполагат, че всеки посетител е потенциален шпионин.

— Преди ти да дойдеш — измънка Деро на Шам, — аз не спирах да се надявам, че те може и да се върнат.

— Това беше най-дългото им отсъствие, но човек не спира да се пита — рече Калдера и наклони глава към стаята, където татко Байро скърбеше объркан. — А как бихме могли да го оставим, като не бяхме сигурни? Да заминем в някаква посока и те да се върнат от другата?

— Обаче сега сме сигурни? — рече Деро. Прозвуча като твърдение току допреди самия край, където внезапно се извиси във въпрос, мимолетна надежда за несигурност, от която сърцето на Шам се сви.

— Сега сме сигурни — кротко каза Калдера. — Затова трябва да тръгнем по техния път. Да довършим започнатото от тях. Точно това биха искали мама и другият ни татко. и точно това би искал и той. — Тя отново погледна към вратата.

— Може би — каза Деро.

— Той може би пак им пише — рече Калдера.

— Щом ще забрави — попита Шам — защо му казахте, че вече ги няма?

— Та нали той ги обича? — каза Калдера. Заведе Шам в кухнята и му поднесе някакъв мазен на вид чай. — Не заслужава ли да ги оплаче?

Шам разбърка напитката колебливо.

— Когато и да отворя дума за това място пред някого — каза той, — ме поглеждат особено. Очевидно хората одумват вашето семейство.

А и видях влакокрушението. Такъв влак не бях виждал, а после и онази снимка. — Той вдигна очи към нея. — Ще ми кажете ли? С какво се занимаваха те? Знаете ли?

— Знаем ли какво са били намислили? — попита Калдера. Къде са отивали и защо? О, да.

— Знаем — потвърди Деро.

— Но пък и ти знаеш — каза Калдера. Погледна брат си. След миг той сви рамене. — Не е много сложно — продължи Калдера. — Както казваш, видял си снимката.

— Търсели са нещо — каза Шам.

— Открили са го — каза малко по-късно Калдера. — Търсели са нещо и са открили нещо. Кое е било...? — и тя зачака като учителка.

— Изход от морелсите — каза най-сетне Шам. — Нещо отгатак релсите.

Ама *разбира се!* Шам бе видял онази линия, тъй че някак си го знаеше. Но все пак да го чуе! Богохулството го изпълни с наслада. Да изричаш ереси се оказа колкото освежително, толкова и съсипващо за нервите.

— Отвъд релсите няма нищо! — изграчи той и се издразни от собствения си глас.

— Като че си имаме работа, Деро — каза Калдера. В гласа ѝ се промъкна сериозност, усилие. Когато брат ѝ проговори, и в неговия глас се долавяше същото.

— В стаята на татко Байро има разни неща — каза Деро. — Ще ги сваля долу, като му занеса вечерята.

— Отвъд релсите *няма* нищо! — повтори Шам.

— Дали можем да го изоставим, сериозно? — попита Деро и погледна през рамо вратата, зад която чакаше останалият жив техен баща.

— Няма да го изоставим — каза нежно Калдера. — и ти го знаеш. Ще се погрижим за него. — Тя се приближи до Деро. — Всичко онова, което сме заделяли за болногледачите — ти знаеш, че те ще се грижат за него. Знаеш, че той сам би постъпил така, ако можеше. Той не може, но ние можем. Заради него. Заради всички ни.

— Знам — каза Деро и тръсна глава.

Шам реши да се пробва пак.

— *Няма...*

— Ох, престани, де! — тросна му се Калдера. — Явно има. Видял си снимката.

— Но всеки знае, че... — подхвана Шам и млъкна. Издиша. — Добре де — рече той. Нямахте нищо сигурно. Той си припомни какво знае. — Никой не знае откъде са се взели морелсите.

— Е, никой не *знае* — каза Калдера, — но за вероятностите се досещат. Какво казват там, по твоя край? Стрегай ли каза? Какво мислите вие? Боговете ли са сложили релсите? — Въпросите ѝ заваляха все по-бързо. От вдън земя ли са изтикани горе? Дали изписват небесни писмена, които хората, без да знаят, рецитират, докато пътуват? Дали релсите са резултат на все още неразбрани природни процеси? Някои радикали твърдяха, че богове изобщо няма. Дали релсите бяха изплюти на повърхността вследствие на взаимодействията между камък, жегга, студ, натиск и пръст? Дали хората, маймуните с големите мозъци, измислят начини да ги използват, когато релсите са възникнали, за да нямат допир със смъртоносната пръст? Дали така са били измислени влаковете? Дали светът бе безкрайност от релси както наоколо, тъй и надолу, и техните шевове прошиват пластове земя и останки чак до ядрото? Надолу, чак до ада? Понякога бурите вдигаха във въздуха горния пласт на почвата и откриваха отдолу желязо. Повечето запалени копачи — търсачи на останки, твърдяха, че са откривали линии на метри под земята. Ами Небесата? Какво имаше в Небесата? Къде се намираше те?

— Мисля... Това, което ни казват, сецате се... — каза Шам, издразнен от собствения си несвързан говор — Всичко идва от Схватливия Ом.

— А, да — рече Калдера. От всички богове, на които се кланяха, от които се бояха, които презираха, омиротворяваха и с които водеха препирни, неговото влияние бе най-широко разпространено. Великият коминоглав контролър в тъмни одежди. Той закриляше морелсите, неговите държави и пътици и се разпореждаше с тях. — Някога може и да е съществувал — каза тя. — Преди много, много години. Шеф. Къде ли отиват те? Релсите? Какво има на края на морелсите?

Шам се размърда неловко.

— Шам — продължаваше Калдера. — Какво е горното небе? Не казвай, че там боговете пускат отрова. Откъде идват релсите? Каква е тази свада между боговете?

— Това е, когато след възникването на света всички богове са се карали как да създадат земята и Схватливия Ом бил най-силният, и докато се карали, морелсите се издигнали от земята.

— Било е сблъсък между различни железопътни компании — каза Калдера.

Шам призна нервно, че е чувал и тази теория.

— Случило се, след като всичко рухнало и те се опитвали пак да започнат да печелят. От обществени строежи. Хората плащали за път, а властите плащали за всяка построена миля. и настанала лудница. Те се конкурирали, всички прокарвали нови пътища навсякъде. Безскрупулно, защото колкото повече строели, толкова повече печелели.

Горели гадости, трупани с години — така възниква горното небе, — и накрая почнали да наблъскват какво ли не и в земята, да изменят нещата. Можели да покрият целия свят с временни конструкции. Било междуфирмена война. Всеки залагал клопки за влаковете на другите и затова там, навън, има възли-клопки и линии клопки.

— Те построили линиите — обясняваше Калдера. — Унищожили се взаимно. Но не могли да предотвратят разрухата. и само релсите им останали. Ние живеем сред последиците от сблъсъците в бизнеса. — Тя се усмихна.

— Нашите мама и татко са търсили нещо — каза Деро. — Те познаваха историята. Разкази за мъртви съкровища, история, ангели, юдол плачевна.

— Всичко това съм го чувал! — възкликна Шам. — „Призраците на всички богатства, родени нявга и неродени още, живеят на небесата! — Той декламираше думи от стари легенди. — Окаяна юдол плачевна!“ Казвате ми, че те са преследвали митове?

— Ами ако не е мит? — възкликна Калдера. — Небесата може и да не са такива, каквито си мислят всички, но това не значи, че са мит. Не значи и че призраците на всички богатства не съществуват там.

С рязък цифров рев един от стенните часовници призова Шам за внимание. „Не сега!“ — помисли си той. Искаше да чуе тези истории за останки, да прерови тази къща.

— Аз... трябва да тръгвам — каза той. — Имам среща с някого.

— Жалко — каза учтиво Деро. — и ние трябва да тръгваме.

— Какво? Накъде? Кой?

— Не точно сега — каза Калдера и затвори очи.

— Но скоро — додаде Деро. — Ала сега, когато вече знаем какво се е случило, след като ти ни каза, трябва да довършим една работа. Не гледай изненадано, Шам. Чу какво си говорехме. Знаеше, че ще ни се наложи. Мисля, че точно затова дойде да ни покажеш снимката.

— Нали не си мислеше, че ще оставим недовършено делото на мама и татко?

ТРИЙСЕТ И СЕДЕМ

„Калната сирена“ беше препълнена като повечето останали пристанищни кръчмета и кънтеше от електронното цвъртене на игри. Шам оглеждаше търсачите на останки, скупчени на бара. Не бяха облечени с търсаческите си дрехи, но дори и облеклото им за периодите на бездействие ги отличаваше — реконструирани труфила от епохите на висшата мода, за които човечеството отдавна бе недостойно. Приблужи се достатъчно, за да ги чува как подмятат своите търсачески жаргонни думички — наричаха се помежду си „авер“ и „душа“, говореха за *Разкопки* и *Гръбначни бонбонки* и *Нечерупки*. Шам изговаряше безгласно тези думи.

— Е? — попита Робалсон. — Значи твоята капитанка е харесала книгите си? — Той удари яка глътка от питието, с което го почерпи Шам. Наричаше се Влакова смазка — смесица от сладко уиски, тъмна бира и меласа, едновременно отврат и доста приятно.

— Да — отвърна Шам. — Пак ти благодаря, нали се сецаш, за вчера.

— Е, какви си ги вършил, Шам? Откога си на релси?

— Това ми е второто пътешествие.

— Ето на значи. Хората си падат по това, надушват ги новаците. Не искам да те обидя, просто си е така.

— А има ли тук някой от твоя екипаж? — попита Шам.

— Те не пият по такива места.

— По специални пиратски барове ли ходят?

— Да — отвърна най-сетне Робалсон. Каза го с напълно сериозна физиономия и вдигна вежда. — Специални пиратски барове.

Много по-късно, отколкото бе възнамерявал, когато френетичните барабани на песента „Скачайте навред по влака, маски“ гръмнаха от джубокса, Шам закрепця от удоволствие и зарева размирния припев заедно с другите. Робалсон също пееше. Други

клиенти ги наблюдаваха неодобрително, ала и развеселени в същото време.

— Неодобреселие — предложи Робалсон, когато Шам му го посочи.

— Весенелодобрение — предложи на свой ред Шам.

— Шам — рече Робалсон, — ако я караш така, ще ни изхвърлят заради тебе. Ти какво си си паднал по тия търсачи? Откакто влезе, си ги зяпнал като язовец червясало месо.

— Ами аз, нали знаеш... — Шам се размърда на стола. — Облеклото им, говорът им... Това, с което се занимават... То е... Ами, готино е, нали така? Ще ми се...

— Ти разговаряше с една от тях в онази зала, нали? Онази жена.

— Да. Някоя си Сироко. Беше сладурана. Черпи ме сладкиш. — Шам се ухили.

— Не мислиш ли — рече Робалсон, — че нейде сред морелската шир на някой търсачески влак някой винаги, когато се разминат с къртоловен влак, си казва: „Те се занимават с нещо много по-интересно от мен!“

— Не знам — рече Шам.

— Казват си: „Ах, представи си само, да си помощник на доктора на онзи влак.“

— Дай ми адреса им. Ще им се обадя да се разменим.

— Освен това не чух ли, че твоят капитан си има философия? — попита Робалсон.

— Е, и?

— А не е ли това достойно да се стремиш към него? На бас, че търсачите сигурно са скучна тайфа.

Един мъж и една жена в ъгъла на бара наблюдаваха двамата младежи. Шам ги огледа. Не са търсачи, помисли си той. Те забелязаха, че ги оглежда, и извърнаха очи. Цялото му тяло замръзна, вцепени се от внезапния спомен за укриването под каруцата.

— Срещал съм двама-трима, които мисля, че може и да бяха — рече той. — Търсачи. *Нещо като* търсачи. — Той присви очи. — Не бяха скучни, повярвай. Брат и сестра.

— А, това нещичко ми говори — рече Робалсон. — Шут ли бяха? Шврак? Шок?

— Откъде знаеш?

Робалсон вдигна рамене.

— Подочувам разни истории. Достатъчно се разказват. Има една за някакви смахнати брат и сестра, дето тръгвали на някакъв лов в земята на проклетото Зелено сирене, или каквато ще да е, идния Локомотивден. Шушне се, че някой се гласял да ги последва. Да търсят въображаеми съкровища.

Шам този път се беше измъкнал от Шроук по пътища, предложени от тях, които го отведоха далече и обратно към града, без да привлича вниманието на несъмнено присъстващите там наблюдатели. Примига срещу Робалсон, когато той му каза това. Самият Робалсон като че не се интересуваше от слуховете — обект на държавно внимание, които, без да мисли, преразказваше.

— Просто не те виждам — каза той. — Тебе, искам да кажа. Ти си мислиш, че искаш да си търсач, но изобщо не съм сигурен, че е така.

— Странно — каза Шам. — Така разправяха и те. Ами ти? С какво изобщо се занимаваш ти, Робалсон?

— С какво се занимавам ли? Зависи от деня. В някои дни мия палуби, в други чистя главини — олеле, това е такъв мазен ад, че бих предпочел да ме пребият в свадата на боговете. В други дни върша по-приятни неща. Знаеш ли какво видях днес? Нещо, паднало от горното небе преди около месец. На един плаж на север. Държат го в един буркан и си плащаш няколко медни монети, за да го видиш.

— Живо ли е?

— Шам, паднало е от горното небе. Не, не е живо. Но го държат в оцет или нещо такова.

— Ала все пак ти знаеш, че аз говоря за друго — каза Шам. — Кой е твоят влак?

— А — възкликна Робалсон. — Няма значение.

— Е, карай — каза Шам. Добре, нека си се прави на потаен. — Горното небе — рече той разсеяно. — Грунднормът. Хоризонтът. Всички тези краища. Какви истории знаеш за... сецаш ли се... за края на целия свят?

Робалсон примига.

— Истории? — попита той. — За Небесата ли говориш? Същите като тебе сигурно. Защо?

— Не ти ли се иска да узнаеш дали са верни? — попита Шам с внезапен плам, страст, която доста изненада самия него.

— Ами не — отвърна Робалсон. — Първо на първо, това са просто истории. Второ на второ, и да са верни, за някои от тях не ти се ще да са. Ами ако е вярно, *че трябва* да не припарваш нататък? Какво разправят, че има там? Цяла вселена на риданията, нали? Или плачещо съкровище? — Той тръсна глава. — Не е нужно да е особено смислено, за да знаеш, че не е добро. Сърдити призраци? Вечен плач?

ТРИЙСЕТ И ОСЕМ

Собствениците на „Медис“ искаха парите и престижа, които носеха къртовото месо, кожи и масла. Не ги засягаше дали Нафи е уловила този, онзи или друг конкретен кърт. Освен донякъде заради това, че някои събития биха засилили мощта на тяхното име, а подобно разпознаване на марката можеше да означава доходи за тях.

Те минаваха нарядко — капитаните, които не само имаха своя върховна плячка, своя немезида, но и които я впримчваха. Като всички стрегайски младежи и Шам бе посещавал Музея на завършеността, бе видял прочутите плоскографии на жени и мъже, стъпили върху трупите планини на философии: Хаберстам върху своя бръмбар, Ап Могрейв върху своята къртица; Птармийн върху змиевидния язовец мутант, Брок Нихила, ухилен като ученик, настъпил своя мъртъв символ на нищото.

Екипажът на „Медис“ разполагаше с три дни да превърне среден къртоловен влак в пътуваща крепост на преследването на философии. Гърмяха чукове, въртяха се гаечни ключове. Железничарите изпробваха двигателите и резервните двигатели. Остреха се харпуни, трупаха се барутни запаси. Закърпваха пролуките в обшивката. „Медис“ от години не беше изглеждал толкова добре. и когато е бил чисто нов, не е изглеждал толкова добре.

— Знаете какви са залозите — каза Нафи. Тя не беше по уточняването, но нямаше как. Както ѝ бяха казали нейните офицери, екипажът имаше нужда да чуе нещо. — Може дълго време да се носим из морелсите — каза капитанката; гласът ѝ пращеше през тръбите. — Месеци. Години. Този лов ще ни отведе далече. Аз съм подготвена. Ще дойдете ли с мен? — „Охо, добър щрих“ помисли си Шам.

— Няма железничари, които предпочитам да взема със себе си. Ние ловуваме за слава на Стрегай, не заради собствениците на този чудесен влак. — Това бе посрещнато с няколко многозначителни ухилвания. — За знания. и ако искате — ловувайте за мен, и аз няма да го забравя. Потегляме на юг — а после поемаме нататък, накъдето ни водят знанията. Господа и дами на релси... Тръгваме ли?

Екипажът нададе ликуващ вик. Шумно приветстваха лова, свършека на несигурността. „За философията на капитана!“ — викът бе подет по целите палуби, от всеки вагон на влака. „Сериозно?“ — помисли си Шам.

— Шам — каза доктор Фремло, щом екипажът се залови със задачите си. — Началникът на пристанището донесе това. — Докторът му подаде запечатано писмо, в което Шам се взря втрещен. Измърмори някакви благодарности и почтително отказа да го прочете пръв. „Сам Саруп“ — пишеше на писмото. Що-годе са го уцелили, предположи той. Почтително или не, на доктора не му липсваше любопитство и той изчака Шам да разчупи печата.

„СПЕЦИАЛНО ПРЕДЛОЖЕНИЕ! — прочете Шам. — ЗА ПОСЕТИТЕЛЯ НА ШРОУК. ЗАПЛАЩАНЕ ПО ДОБРА ТАРИФА ЗА СВЕДЕНИЯ ЗА ТЕХНИТЕ ПЛАНОВЕ! ПОСЕТЕТЕ НАЧАЛНИКА НА ПРИСТАНИЩЕТО, ЗА ДА РАЗБЕРЕТЕ ПОВЕЧЕ! ДЕЙСТВАЙТЕ ВЕДНАГА, ЗА ДА ПОЛУЧИТЕ БЕЗПЛАТНИ ПОДАРЪЦИ!“

— Какво е това? — попита доктор Фремло, щом Шам смачка листа и нацупи устни.

— Нищо — отвърна Шам. — Рекламна поща. Боклук.

— Не знам какво ме е прихванало — каза Шам, — но изобщо не се трогвам. — Шам разказваше на Шроук за реториката на Нафи и как тя наелектризира тълпата.

Калдера сви рамене.

— Нито пък аз — каза тя. — Но може и да си късметлия.

— Късметлия?

— Че не ти идва да си хвърляш шапката във въздуха. — Калдера броеше някакви неща, които приличаха на карфици, на винтове или кой знае на какво на кухненската маса. Деро нареждаше консерви в куфари.

Шам все повече се усъвършенстваше в измъкването от „Медис“. Когато пристигна в къщата на Шроук, братът и сестрата го посрещнаха, без да се учудват.

— Влизай — усмихна се Калдера — тъкмо приключваме с уроците.

На „уроците“ се оказа, че Деро и Калдера сядат един срещу друг в библиотеката сред сипей от книги, ординатори таблети и разпечатки. На лавиците около тях имаше колкото книги, толкова и кости и странни предмети. Деро подреждаше и прибираще учебните материали по някаква непонятна система.

— Вашите уроци в Стрегай какво представляват? — попита Калдера. — Какво представлява вашето училище? — Тя примига срещу втренчения поглед на Шам. — Не познавам много хора на твоята възраст тук, за другаде да не говорим — каза тя. — Любопитна съм. — Изчервяваше ли се? Е, не. Но малко се стесняваше.

— Ходили сме в Стрегай — каза Деро. — Нали?

— О, те ни водеха навсякъде — отвърна Калдера. — Но не помня. Не мога да кажа, че *познаваме* което и да било място.

и Шам ѝ разказа това-онова за земята Стрегай. Макар и тя да не се изчервяваше, изчервяваше се той. Запъвайки се, той превърна една-две случки от съвсем обикновеното си детство в истории от екзотична страна, докато Деро приключваше с прибирането на нещицата.

Шам не спираше, а Калдера го слушаше, без да го поглежда. Деро излезе от стаята. Шам чу вратата на стаята на Байро да се отваря и затваря. и продължи да говори, и след малко тя отново се отвори и Деро се върна. Лицето му бе безжизнено, очите — зачервени. Той застана между Шам и Калдера. Историите на Шам най-сетне секнаха. Младежът от Стрегай и дъщерята на квази-търсачите на останки се отвърнаха един от друг.

— Мой ред е — каза Калдера и се измъкна от стаята.

— Ред за какво? — попита Шам. Не очакваше Деро да обясни и Деро не обясни. Само стоеше, изпъчил устна, все едно бе готов да се сбие и мълчанието се проточи, все по-дълго и по-неловко, докато Калдера се върна. Тя носеше снимка на татко Байро, шал, очукан стар сгъваем ординатор от бюрото му.

Изражението ѝ бе също тъй съкрушено като това на брат ѝ, но когато заговори, успя да накара гласа си да зазвучи нормално.

— Къде ти е прилепът? — попита тя.

— Някъде на лов. — Шам преплете замислено пръсти. — Някой ми изпрати писмо — каза той. — Предлагаше ми разни неща, ако му разкажа за вас.

— Ти какво отговори? — попита Калдера.

— А ти как си мислиш? Изхвърлих го. и дойдох тук по задните пътища, за които ми казахте. Но като че се носят все повече и повече слухове за вас. Знам и че за „Медис“ се носят слухове.

Калдера замислено допря пръст до устните си.

— Много слухове се носят за вашия влак, да — каза тя. — Релси и мълва. Как сте дошли тук, къде отивате, какво сте намерили по пътя.

— Разпитвах хора какво си мислят, като чуят тия работи за края на света — каза Шам. — и да ви кажа, не звучи приятно.

— Идваш ли с нас, Шам ап Сурап? — попита Деро.

— К-какво? — заекна Шам.

— Не сега, Деро — обади се Калдера.

— Чакай, какво иска да каже той? — попита Шам.

— Не сега — повтори Калдера. — Какво разправяше ти за речта на твоята капитанка, Шам?

— А, ами... Само това, че тя не... не ми въздейства. Наистина не ми се ще пак да се кача на къртоловен влак. — Шам се огледа из къщата, огледа всички останки.

— Има хора — каза Калдера, — които твърдят, че всеки от нас си има Задача — така го казват, не го произнасят *задача*, а *Задача* — и ти разбираш каква е тя, когато я чуеш. Че тя е някъде там и те чака.

— Може би — рече замислено Шам.

— Аз самата смятам, че това са дивотии — заяви Калдера. Деро се изкиска. Шам примига.

— Значи *никой* от нас няма задача — каза Шам.

— Не съм казала такова нещо. Да съм го казала? Казах, че може би *ти* нямаш задача. Моята задача точно сега е да мъкна багаж. — Тя се натовари с разни предмети. — Не, Деро, твоята задача точно сега е да останеш тук и да подредиш всичко това. Шам, каква според тебе е твоята?

Деро зацъка с език и се размрънка, а Шам последва Калдера покрай кутии, вързани с канап и прикрепени на място, покрай дънери, издути отвътре като преяли змии навън, в затрупаната с шлаки градина. Там, където се виждаше забележителната арка от бял метал, тя сложи един ключ в метална кутия от кафе и я пхна под излъскана черупка от костенурка, а нея — под една кофа.

— Радвам се, че за теб е било толкова важно да ни намериш и да ни кажеш — каза Калдера. — А какво е станало с *твоите* родители?

Шам вдигна очи към нея.

— Какво? — възкликна той. — Защо?

Тя се втренчи в него, докато той се огъна. Повлече се след нея през осеяната с останки градина и смънка кратка версия на историята на бащиното му изчезване и майчината му скръб.

— Но Воам и Трус се грижат за мен — каза той.

— Вярвам ти — отвърна Калдера.

— Много са доволни, че си намерих работа на къртоловен кораб — каза той. — Че ще видя свят.

— Част от него — уточни тя. — Бях наясно какво ще ни кажеш още в мига, в който отворих вратата, знаеш ли. За родителите ни, искам да кажа. и аз дотогава не знаех колко много съм чакала. Искане ми се някой да беше открил останките от влакокрушението на татко ти. Или къде е майка ти. Да ти бе казал. Да го бе направил за теб така, както ти го направи за нас.

Усмихна му се. Много бързо и мило. Усмивката ѝ почти веднага угасна. Калдера разтвори дрипавите плевели пред него, за да му направи път.

— Светът си е наред — каза тя. — Но почваш да се чудиш какво ли има отвъд него.

Намираха се, осъзна Шам и се сепна, на брега. Пръстта само на няколко ярда от тях ставаше равна, прашна и внезапно — по-неплодородна, гъсто покрита с преплетени релси. Застлана с дъски алея се простираше напред, издигната на няколко метра над релсите, а на края ѝ бе привързана вагонетка. Големи каменни плочи, подобни на зъби, криеха градината от поглед.

— Имате си частен плаж? — възкликна Шам.

Калдера тръгна по кея. Дъските бяха стари и през пролуките между тях Шам виждаше как люспи от боя се ронят върху пръстта, разбутвана от свирепи малки бозайници.

— Там — рече тя — има толкова много неща. На мили навътре има хора, които се носят с вятъра, знаеш ли — с влакове, неизменни от векове. Нашите родители открили ловните им полета, открили и тях. Тръгнали с тях, учили се от тях. Как да пътуват без двигатели. Всички техни истории за морелсите и Небесата и как да стигнеш дотам, и за риданията. Всичко. Всеки знае нещо, което си струва да научиш.

— Не всеки — възрази Шам.

— Добре де, не всеки. Но повечето хора — да.

Облаците се разкъсаха за миг и Шам мярна жълтото горно небе.
Чу самолет.

— Ти вярваш ли, че там е пълно с всички тези богатства? — попита Шам. — Това ли търсите вие?

Калдера вдигна рамене.

— Не зная дали вярвам, или не. Но не за това заминаваме.

— Вие *проучвате* — каза Шам. — Просто искате знания.

Тя кимна.

— Ние ги чакахме — каза тя. — и ти, доколкото можа, ги доведе обратно. Какво друго ни остава, освен да ги последваме по пътя им? и това не е само дълг. Кълна ти се. Ти ми показа снимка. Е, и аз ще ти покажа една снимка.

Калдера извади един отпечатък от джоба си. Скала, озъбена от ветровете, възвишения, а по тях — мършави сухоземни животни, кактуси и бръшлян. Цели мили морелси. и стълбище.

Стълбище. То се издигаше от земята, високо колкото къща, стърчащо под ъгъл 45 градуса, и свършваше във въздуха. Висока площадка — останка! Шам се взря в нея.

— Това е ескалатор — каза Калдера. — Там нейде, далече — тя посочи към морелсите. Под най-високата площадка на стълбището имаше конус от пръст и боклук. Онова, което се сипеше от него, не бяха дори и останки, а истински безполезни боклуци, отпадъци, негодни вече за нищо, изригвани от търбуха на света.

ТРИЙСЕТ И ДЕВЕТ

— О, каменнолики мои! — възкликна Шам. — Къде е това?

Калдера се огледа към къщата.

— Деро ще откачи, че съм го зарязала така. Просто ми трябваше малко време. — Тя погледна Шам. — Само слушай. Нека ти разкажа какво има там долу. — Тя прочисти гърло. и Калдера му разказа:

Стълбите продължават да скърцат. Те се изкачват нагоре безспир. и когато стъпиш на тях — а релсите не стигат толкова близо, трябва да скочиш! — трябва да хукнеш надолу, срещу движението, та старият ескалатор, задвижван от кой знае какъв поток там долу, да не те стовари заедно с боклука...

— Откъде знаеш? — попита Шам. Калдера замига.

— Веднъж ме заведоха — каза тя. — Нашите. Те си променяха плановете. Знаеха как да използват останките, те просто... ме заведоха там, когато на тях вече не им се ходеше. За да ми обяснят защо. Шшшт.

Калдера продължи:

... С боклука.

и тичаш надолу, срещу движението, със своя пакет в ръце, надолу по металните стълби и навлизаш в мрака под морелсите. Знаем какво си мислиш — че там живеят животните и защо ти е това изобщо? Но те почти не идват в тези тунели и не, не зная защо. Затова не мисли за хищниците подземници, токсичната земя, скалните срутвания, сивкави хтонични смърти.

Там, долу, има електрически лампи. В мината за останки.

Не мисли за животните, които ровят земята. Не мисли за това, че виждаш издутина върху онази стена от боклуци, докато вървиш прегърбен, за да минеш под гредите на подпорите, покрай дрезините,

вагоните и разхвърляните сечива; не мисли как тази издутина ще се разтвори с рев в мрака под света и от нея ще се покаже сляпа зъбата муцуна, която души.

Само гледай този коридор. Между пластовете втвърдена от натиск земя и шистова скала, археология на отпадъците, напластявани векове наред. Стърчащи ръбове на боклуци, чирепи, стъкла, парчетии, тънки протягащи се папрати от разкъсани найлонови торбички; зеленикав пласт — дребни чаркове от епохата на часовниковите механизми; смачкана пластмаса; зрънца от стъклената епоха; парцаливите жили от овехтяла видеолента; сбирщина — съсирек от разбъркани странности.

Има места, където натискът на вековете и блъсканицата на континентите един в друг — мудни и създаващи си неудобства другари по легло — изтласкват грамадни залежи във въздуха и опасните зъбери на рифове от останки, пълни със съкровища от боклуци, набраздяват морелсите. Има и тунели. Също както има тунели там, откъдето минават влаковете. Знаеш, че ги има.

Онова, което учените искат, е да узнаят какви са били тези неща. Търсачите искат да узнаят какви са били тогава и само тогава, ако това им помага да ги продадат. А ако не помага, не им пука. Хората, които искат да ги използват, искат да знаят какво са представлявали, ако това означава, че могат да се използват. Въпреки че все ще измислят един или друг начин да ги вкарат в работа. Ако потрябва, ще грабнат някой намерен предмет, ще коват пирони с него и ще му казват чук.

— Че какво му е лошото на това? — попита Шам.

— Лошо ли?

Нищо лошо няма в това. и хубаво също няма. По повод останките има само едно нещо, с което всеки е съгласен. Дали ще ги изкопаваш от земята, или ще ги продаваш или купуваш, дали ще ги изучаваш, или ще подкупваш някого с тях, дали ще ги носиш по себе си, или ще ги издирваш, те хващат окото. Действат както станиолът на свраките.

Търсачите на останки не са длъжни да се обличат по този начин. Правят го по желание. Това са техните паунови пера. Това е единственото нещо, което винаги можеш да кажеш за останките. Изглеждат яко.

и действително, на кого му пука?

На кого му пука? Да кажем, че ти си търсач на останки, или сте двойка търсачи, който/които вече не обича/т останките. Може би не е нужно да се луташ, докато откриеш с какво искаш да се занимаваш вместо това. Може би е достатъчно да осъзнаваш, че не искаш онова, което си мислил, че искаш. Това стига, за да продължиш нататък.

— Въпросът е — каза Калдера — дали това... — тя размаха снимката — искаш да преследваш ти? Затрупани боклуци? Може би има нещо по-добро. Или може би просто има нещо по-инакво. Помисли си. Имаш час-два.

— До какво? — попита Шам. — Какво ще стане тогава?

— Тогава потегляме. Затова дотогава трябва да решиш дали идваш с нас.

ЧЕТИРИЙСЕТ

Дейби кацна изневиделица на рамото на Шам. Калдера подскочи. Шам дори не погледна животното, което мъкнаше нещо в ухото му и го гъделичкаше с мустак.

— Ключът, който остави — каза той.

— За болногледачите — поясни Калдера и тръгна обратно към къщата. — Добри хора са. Дълго търсихме. Пари има. Ще отведат татко Байро в санаториума. — Тя затвори очи. — Защото ние си имаме работа. Та...

— Вие дори не знаете къде са ходили те!

— Байро знаеше — отвърна тя. — Колкото и объркан да се чувстваше, никога не го споделяше. Машината му е у нас. Тя си има тайни. Там е и онова, което ти ни каза.

Шроук търчаха от една стая в друга — коя претърпкана с останки, коя открита към небето и без стена, коя — лабиринт от механични и дизелови инструменти. Събираха неща, трупаха ги на колички, нареждаха ги в кухнята. Вадеха от шкафове дрехи, разпъваха ги, за да пробват здравината им, опипваха ги дали са топли, душеха ги за мухъл.

— Ама чакайте! — възкликна Шам. — Чух, някой ми каза, че ще тръгвате на Локомотивден. А дотогава има цяла вечност!

— Значи номерът е минал — каза Деро.

— На Локомотивден казахме, че ще тръгнем — обясни Калдера. — За да си осигурим малко време, преди някой да се досети да провери или тръгне да ни преследва.

— Да ви преследва? — попита Шам. — Вие действително ли смятате...?

— Съмнение няма — отвърна Деро.

— Да — потвърди Калдера. — Ще ни преследват. Твърде много слухове се носят за това какво са търсили родителите ни. — Тя потърка палец и показалец, жест, означаващ пари.

— Вие казахте, че не било заради това — рече Шам.

— Не беше. Но на слуховете не им пука заради това ли е било или не. и затова... — Тя долепи пръст до устните си.

Мислите на Шам препускаха като колела на влак на предела на скоростта.

— Защо искате да заминете? — попита той.

— А ти не искаш ли? — попита го Калдера.

— Не знам! — Да проучва. Да открие нещо ново. Там, далече. — Ами моето... моето семейство? — попита той и млъкна. Чакай, Трус и Воам щяха ли да са против той да замине?

Да, щяха. Но не толкова, колкото той години наред да бъде нещастен, некадърен доктор.

— Струва ми се — заговори бавно Шам, като се мъчеше да обмисля всяка своя дума, — че те искаха аз да преуспея, дори може би да намеря своя собствена философия.

— Аз мислех, че само капитаните го правят — рече Деро.

— От доктор можеш да станеш капитан. Макар и да не смятам, че те чак толкова са се замисляли върху това. — Онова, с което Трус и Воам бяха наясно, беше, че в него има празнина, която трябва да бъде запълнена, помисли си Шам с мъничко тъга по тях.

— Деро — каза Калдера. — Върви го вземи. Ти искаш ли да философстваш? — попита тя Шам, когато брат ѝ излезе. — Да се вманиачиш по някакво животно? Да му припишеш смисъл? Да му посветиш живота си? — В тона ѝ нямаше ни капка подигравка. Тя залитна под товара си. — Има места, където релсите продължават от брега към горните земи.

— Релсореките, да — каза той.

— Да. Някои се изкачват нагоре в планините. Право в горните земи.

— и отново се спускат надолу някъде другаде. Всички те отново се вливат в морелсите.

— Някои отиват до старите мъртви градове там, горе.

— и отново излизат от тях — каза Шам. Калдера го изгледа.

— Това е тежко — каза тя. Нейният товар, не историята. Шам го пое от нея и го отнесе на кея. Там спря и се загледа.

Нещо идваше насам между могилките, надигащи се сред морелсите. От земята около него щръкваша любопитни къртичи муцуни. Деро идваше насам с... Ами, с влак.

Локомотивът беше чипоноса, яка на вид машина с няколко вагончета, закачени отзад. От двете му страни имаше стъклени

илюминатори. Дейби се втурна в разделящото ги въздушно пространство, за да го проучи. Локомотивът беше брониран и без комин. Нямаше никакви издайнически отходни газове, които Шам да види или да подуши. А релсите не бяха електрифицирани.

— Как работи? — прошепна той.

Деро се показа от идващата насреща машина. Погледна нагоре към Дейби, който пикира, докато завиваше, и изви крилете си под ъгъл.

— Калдера! — провикна се Деро.

Тя застана до Шам.

— Значи ние тръгваме — каза му тя. Огледа морелсите през пролуките на околните скали. Тук завързана плетеница от линии, там — сложна стрелка. — Е... Ти искаш ли да дойдеш, Шам?

и Дейби изграчи — необичаен гарванов звук, сякаш беше чул идеята и тя го развълнува, а Деро се провикна:

— Калдера, айде бе!

— Ами ако е страшно? — издърдори Шам. — Ами ако всичко свърши с плач? Не е като да няма предупреждения. Точно ти ми напомни, че тази юдол е окаяна!

Калдера не отговори. Тя и брат ѝ се обърнаха едновременно и се възряха в къщата. Шам знаеше, че мислят за татко Байро. От очите на Калдера бликнаха сълзи. Позадържаха се там, а тя после безмълвно ги изтласка обратно надолу.

Шам можеше да тръгне с тях. и макар че нямаше да е търсач на останки, нито влаков лекар, нито къртоловец, щеше да бъде нещо друго.

Но той не казваше нищо; мина време, а той все така не казваше нищо. Чуваше се как мълчи. Калдера го гледа дълго, продължително. Най-сетне тъжно сви рамене. Влакът идваше. Стрелките по пътя му прецракваха. Калдера извърна лице от Шам и погледна нататък.

Влакът ускоряваше ход по-бързо, отколкото Шам би могъл да си представи. А и завиваше по-акуратно. Той, наопаки, не помръдваше.

— Чакайте! — извика той и най-сетне се втурна напред. Ала тичаше бавно, а влакът беше бърз, и ето, вече беше на края на кея и се отваряше врата, и Калдера скочи вътре, без да го поглежда, решително без да го поглежда, и влакът отново потегли. Как стана толкова бързо? Що за авангардна, стъкмена от останки машина караха те?

— Чакайте! — провикна се отново Шам, посегна към края на дървото и скочи сред отблясъците от релсите долу, ала времето бе продължило своя ход и Шроук се отдалечаваха.

Шам седна. Свлече се по дупе. Гледаше как задният край на влака се отдалечава със зашеметяваща скорост.

Стъмваше се. После слънцето залезе, залезе бързо. Сякаш се отказа от всякакви усилия и се шляпна долу с облекчение. Влакът на Шроук се виждаше далече в сумрака.

Той остави Шам да се надигне, когато напълно се загуби от поглед. Шам се загледа в плитките крайбрежни релси. Пое през градината, покрай къщата, мина под арката от перални и навлезе отново в проклетия Манихики. Където го очакваше неговият къртоловен влак.

Тъп и смотан. Това си повтаряше по целия път назад.

ЧЕТИРИЙСЕТ И ЕДНО

Робалсон пак беше в кръчмата.

— Какво те е прихванало? — попита той, щом забележа физиономията на Шам.

— Аз съм тъп и смотан.

— Бре, бре — възкликна Робалсон.

— Нали ти казах, че ще ходя при едни хора? Е, те ми дадоха възможност да замина нанякъде с тях. Искаха да замина с тях, струва ми се. Едната от тях. А и аз исках да замина с нея. Ама не ми стискаше. и дори не зная защо! Мисля, че наистина исках да тръгна. Обаче не можех да тръгна, нали така?

— Кой бяха те?

— Просто едно семейство. Открих нещо тяхно. Нещо като карта със съкровище. Един вид. и те заминаха да проверят дали е точна.

— Това са ония, Шльок. и ти не замина?

— Не. Защото съм тъп...

— Ей, я млък. Виж сега. Разкажи ми за това. Аз не те мисля нито за тъп, нито за смотан. Тебе не е лесно да те метне човек, Шам.

Хубаво е да си имаш някого, който да мисли така. Шам разказа една много скапана версия на историята. Разправяше надълго и нашироко за влакокрушението, говореше мъгляво за „доказателство“, за „нещо“, за тайна, които клетите мъртви търсачи явно бяха успели да запазят, а Шроук имали право да знаят.

Робалсон се прехласна.

— Аз чух, че щели да заминат на Локомотивден! — рече той.

— Това беше... дезинформация.

— Не! — възкликна най-сетне Робалсон. Изглеждаше замислен. и мрачен. — Мисля, че разбирам. Слуховете са верни!

— А? Що за слухове?

— Слуховете за тебе.

— Какво? — ахна Шам. — Какви ги говориш?

— Взел си правилно решение, като не си заминал, Шам. — Робалсон говореше напрегнато. — Имам да ти казвам нещо. — Той се

оглеждаше насам-натам.

— Какво има? За какво говориш?

— Ела да излезем — рече Робалсон. — Ще ти обясня. Чакай. Да не си личи, че излизаме заедно. Трябва да внимаваш. — Докато говореше, той не поглеждаше Шам. — Вън, вляво, има един сокак. Аз ще се шумугна пръв. След пет минути ела и ти. и, Шам... Никой не бива да те вижда, че си тръгваш.

и той излезе, а Шам остана смутен и поуплашен. Зачака. Преглътна. Усещаше как кръвта му зазира. Най-сетне, със замаяна глава, но не от пиенето, той се изправи. Следяха ли го? Огледа пиячите в сумрака. Нямаше представа.

Излезе на сивкавата светлина на местните лампи в нощта на Манихики. Заобиколи и се промъкна в тъмното. Дейби се спусна от небето и кацна върху му. Притисна нос в него. Робалсон беше там, отпуснат до стената; чакаше го до една кофа за смет.

— Прилепът ти с тебе ли е? — прошепна той нервно.

— Каква е голямата тайна? — прошушна Шам.

— Голямата тайна — кимна Робалсон. — Помниш ли, като ме пита кой е моят влак? и с какво се занимавам?

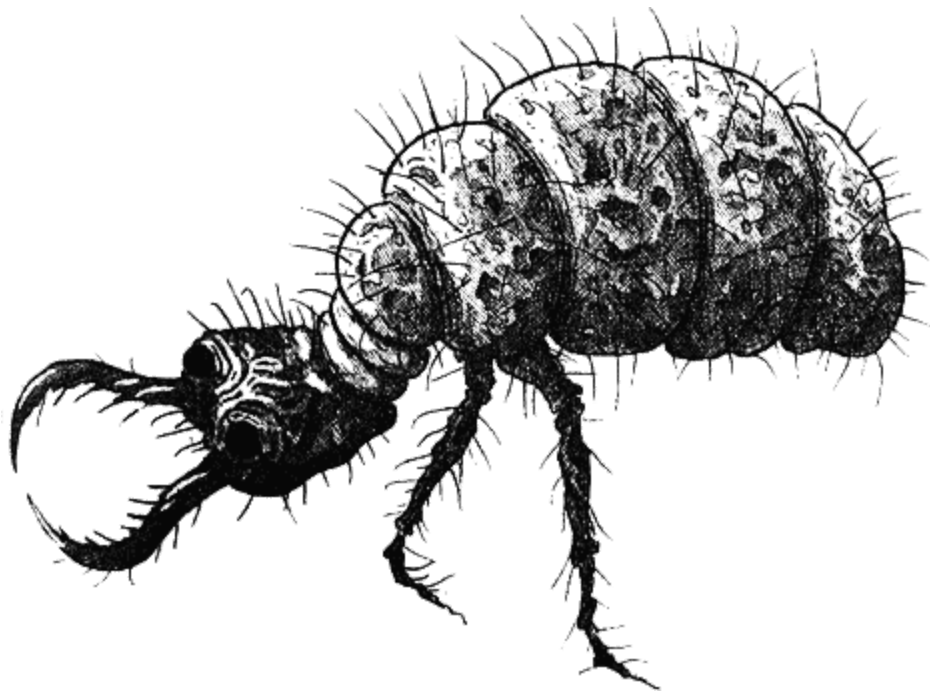
Шам потръпна.

— Да — каза той. — Ти каза, че си... абе, измайтапи се нещо.

— Да. Помниш. Тайната е следната... — Робалсон се наведе към него. — Не те излъгах. Аз съм пират.

и Шам откри, когато го награбиха грубо изотзад и го стиснаха така, че не можеше да шавне, и невидимият му нападател прилепи върху устата и носа му кърпа, от която се надигаха изпарения, и миризмата на белина и ментол се втурна и изпълни дробовете му и завинти главата му в мрака като тирбушон, и чу Дейби да надава прилепов писък... Шам откри, че никак не е изненадан да го чуе.

ЧАСТ IV

МРАВОЛЪВ
(*Myrmeleon deinos*)

Възпроизведено с позволение на архива на Стрегайското къртоловно благотворително дружество.

Предоставил: Чайна
Миевил

ЧЕТИРИЙСЕТ И ДВЕ

С какво можем да се сдобием, докато съзнанието ни си почива? Един изследовател на разума, психоним, картограф на мислите може да заяви, че това е безсмислен въпрос: че без нашето съзнание ние сме нищо. Когато то си почива, почиваме си и ние.

Наопаки, други може да видят в това някакъв парадокс, който поражда критично мислене, умствено новаторство. Провокациите няма нужда да бъдат разумни, за да помогнат на ума ни да се справи с положението на ниво. Ами ако нелепите въпроси са незаменим философски инструмент?

Нашия разум ние сглобяваме от боклуците на историята и той е машина за превръщане на хаоса в история. Това е историята на едно кърваво момче. Неговият разум я представя. Но в едно подобно представяне можем да устоим на парадокса, да се впуснем в нахалната ескапология на разказа и така почивката конкретно на това съзнание може да не ни попречи. На въпроса: *Какво да прави сюжетът, когато главният прозорец, през който го наблюдаваме, се затвори?* можем да отговорим: *Той трябва да погледне през друг прозорец.*

Което ще рече да поеме по други релси, да вижда през други очи.

ЧЕТИРИЙСЕТ И ТРИ

Късно вечер той цепеше здрача, спускаше се към нощта и в самата нощ — влакът на Шроук. Носеше се и не се стряскаше и от най-тъмния мрак.

Шроук оглеждаха скъпи карти, използваха своите най-фини и авангардни сензори, обгръщащи влака в ресни от чувствителност. По линиите достатъчно близо до брега, които властите на Манихики обявяваха за свои, влакът на Шроук — както можеше да се каже за всеки друг влак — пълзеше. Шепнеше по тях неосветен.

Шроук се бяха издокарали с най-хубавите си дрехи. Въпреки тайната дата и въпреки че не бяха взели почти нищо освен дрипави, грозни дрехи, избрани заради своята практичност, всеки беше нарочил един кат облекло за достойно за изключение. Няколко мили навътре от бреговата линия на Манихики, откъдето би могло да се каже, че пътешествието им действително започна, те се преоблякоха.

Деро се нагизди с финяшки костюм с ревери от син памук, който му беше само възтесничък, и среса непокорната си коса на път по средата. Калдера облече свободни виненочервени панталони и фру-фру блузка, която накара брат ѝ да вдигне вежда и към която и тя самата не питаеше луда любов, но безспорно това беше най-елегантната ѝ дрешка. Тя и Деро се гледаха с еднакво кафявите си очи.

— Там — каза Деро. Това сега беше официален случай, бяха решили те.

В далечината фарът на главното пристанище просветваше, лъчът му се въртеше — сияние, простиращо се мили навред, когато преминаващата светлина докосваше хиляди релси. Двигателите и оборудването на влака, неговите карти и цели привличаха интереса на властите, както знаеха пътниците му. и затова те пътуваха на тъмно дни наред, както бяха решили — за да не привличат внимание.

Най-сетне, отвъд непосредствената граница на тяхната държава, те надуха здраво странния си двигател, ускориха ход и включиха лампите си. Отпред локомотивът беше циклоп с един фенер и ослепителният му кремав лъч заливаше плетеницата от желязо пред

него и разпръскваше настрана стреснатите подземни зверове. Влакът пътуваше на изток, на север, на изток, на север, на север, на север. Цели поколения, цели цивилизации пеперуди се втурваха към това сияйно и вълнуващо нещо и — каква жестока идея фикс! — бързо се размазваха върху тъй възлюбената светлина.

Да бе прелетяла някоя от тях покрай това безмилостно сияние и влетяла вътре, какво ли щеше да види? Първият вагон на вид донякъде го докарваше на къщата на Шроук. По-компактен и чистичък, ала тук леглата, столовете, масата, бюрото, дискретният скрин също бяха обсадени от изписани листове, книги, инструменти и останки.

На горното легло спеше Деро и се полюляваше в такт с движението на влака. От време на време рязко се будеше — сънят му отдавна беше такъв, откакто две трети от родителите му бяха изчезнали. Когато се будеше, сядаше и се взираше, сякаш погледът му проникваше през металния таван, сякаш той бе очите на влака. Погледът бе същият като на майка му, когато ѝ додеяше от останки, от сглобяване и майсторене на разни неща и тя се взираше отвъд тях. Деро беше твърде малък, та да помни това наследено изражение върху лицето на тази, която му го бе завещала, ала когато сестра му го забеляза на неговото лице, ахна, защото тя не бе малка.

Калдера, уморена, ала нахъсана, наблюдаваше екраните, които майка ѝ и бащите ѝ я бяха научили да разчита. Изпробваше инструментите за управление, с които я бяха учили да борави. Тя седеше сред гнездо — съчетание от авангардна техника и останки. Побутна един механизъм — и креслото ѝ се издигна към тавана и тя можеше да гледа през една висок лентовиден прозорец; после го свали долу, за да се съсредоточи върху картините, предавани от различни камери на екраните около нея.

Надпявайки колелата и тяхното раскаба и фученето на двигателя, задвижван от ядрен синтез, Калдера си тананикаше. Дали се взираше със същия онзи копнеж по далечното, по кой знае какво, като брат си и като майка си? Навярно. Нещо такова.

Тя си мислеше за Шам с благодарност за сведенията, които им бе донесъл, за снимката, която им бе показал. Чукаше по клавишите на татко Байровия ординатор. Извличаше информация. Съпоставяше я с тяхната собствена информация, включително и с описанията на Шам. Започна да съставя маршрут.

С усещането за далечна привързаност Калдера съжеляваше, че Шам не дойде. Отхапа няколко хапки от сандвича, попя си.

Една аларма изблея и засия в червено. Тя прегледа своята тракаща информация. Предстоеше смяна на ширината на линиите.

Тя занатиска копчетата. Колко ли ето тази технология е възбуждала бургерите, търсачите на останки, каперите на Манихики, помисли си тя.

Раскаба-так — влакът забави ход, ала не много, — едно-две дръпвания на лостове, поредица от превключвания и локомотивът се разтърси точно като подплашено животно; от долната му част се подадоха скоби, поеха теглото му в движение, повдигнаха го за миг, механизмите се завъртяха, колелата на временно повдигнатия влак се плъзнаха и се събраха, за да се върнат на земята — *сникт!* — върху новите, по-тесни релси.

Нямаше проточили се часове на сложни врътки с релсите и колелата, смяната на коловозите се осъществяваше за секунди. Калдера включи в песента си поздравителни и похвални слова за своето семейство.

Не събуди Деро, когато подминаха купчина метал, и тя внезапно заподозря, че това е един от вагоните на родителите ѝ. Зарязани от тях още в началото на пътешествието им по незначайни причини. Не каза нищо.

Когато ѝ се доспа, тя спря влака и задейства защитата му. Ординаторът сигурно би успял да продължи пътешествието и без надзор, но тя би предпочела да избегне всякакъв риск. Скоро щеше да стане пет часът и да дойде редът на Деро.

и в последвалия ден, и дни наред след това Шроук продължиха целенасоченото си пътуване през враждебната земя. Поемаха по творчески маршрути из морелсите към най-затънтените му и занемарени кътчета и следваха тайния маршрут на своето семейство в търсене на незначайното откритие на техните майка и баща.

ЧЕТИРИЙСЕТ И ЧЕТИРИ

Най-важната наука без съмнение е феровиаокеанологията — изучаването на самите железни линии на морелсите. Тя господства над всички проучвания и ги свързва. При правилния подход тя се простира подобно на релсите и траверсите върху размишленията от всички области на науката. Да изучаваш релсите означава не само да изучаваш металургията, чрез която е произведено изграждащото ги веществото, а и приложните технологии, грижещи се за тяхната изправност — тяхната поддръжка, почистване и ремонт чрез тайните служения на ангелите локомотиви. Означава да изучаваш биологията, да градиш хипотези за връзката между леговищата на всички подземни животни — и ерухтонните, и тези, които вечно са под пръстта — и заплетените линии над тях.

Означава да изучаваш символология. Още от времето на свадата между боговете, откакто останалата част от света е добила форма и е започнала да съществува, за да служи на естетическите и символически нужди на морелсите, ние — градове, континенти, села, влакове, и ти, и аз — сме функции на релсите.

Ако стигне надалече, една железничарка ще открие поклонници на богове с всякакви форми и размери, с всякакви способности, от всякакви вероизповедания и с всевъзможни склонности, и не само богове — извисен морал, духове на предците, абстрактни принципи. В Северен Питман теологията е особено поразителна. Там една църква проповядва паметното учение, че ако всички влакове спрат заедно само за миг, ако никакви колела не тракат по железния път, целият човешки живот моментално ще угасне. Защото подобни шумове са хъркането, диханието насън на морелския свят и релсите са тези, които ни сънуват. Не ние сънуваме релсите.

ЧЕТИРИЙСЕТ И ПЕТ

В съвсем други краища на морелсите един много по-стар, много по-традиционен влак пухтеше на юг. Пътят му не бе толкова странен като този на Шроук, той пътуваше само по една линия с постоянна ширина, ала с не по-малък устрем.

Това бе „Медис“, отново погнат от алчна котерия, свадлива опашка на комета от гларелси, които нагъваха подхвърляните от железничарите отпадъци. Само един ден им бе нужен, един ден бързо и решително препускане, и Манихики, крайните му предели с десетките скалички, стърчащи между релсите, останаха далече. Релсова шир, напред, на юг! Може би с малко меланхолия.

В последния ден на „Медис“ на Манихики неколцина души, разбира се, закъсняха да се върнат на палубата. Един по един те се прибираха и един по един бяха наказвани. Не твърде тежко — това си беше типично дребно нарушение.

А Ап Сурап?

Шам ап Сурап?

Къде беше Шам ап Сурап?

Той не отговаряше на *никакви* повиквания. Той не се завърна.

Дори самата капитанка попита къде е. Подготовката продължаваше. Самата капитанка крачеше напред-назад и питаше дали се чува нещо за докторския помощник.

Докато най-сетне пристигнаха стопаните на пристанището с писмо до Фремло, което докторът прочете, напсува и го прочете на капитанката, като остави вратата леко открената. Докторът бе твърде нахитрял, че това да бе случайност. Тази техника бе известна като „бордови телеграф“. Минути по-късно целият екипаж знаеше съдържанието на писмото.

До д-р Фремло, капитан Нафи, офицерите и всичките ми приятели на влака „Медис“. Съжалявам задето ме няма там, но повече това не мога да го работя имам си нов екипаж те са търсачи на останки предвождани от Т Сироко.

Те ще ме изучат за търсач на останки аз никога не съм искал да бъда къртоловец нито доктор и затова ще замина с тях. Моля кажете на семейството ми благодаря и извинявайте. Съжалявам за това обаче винаги съм искал да бъда от тия дето намират останки и това е моят шанс късмет и благодаря.

Ваш покорен слуга Шам ап Сурап

Те препускаха срещу ветрове, които плющяха все побезмилостно. Главите, телата на животните, които излизаха от подземните си прикрития, ставаха все по-едри, колкото по-навътре навлизаше „Медис“ във все по-диви и по-мразовити земи. Остарели ръце отбелязваха промените в зова на колелетата и названията на тракането им, а желязото изстиваше.

На четвъртия ден те навлязоха в сянката на една стара сонда, издигаща се над горичка, която продължаваше да вади петрол, макар и вече на последни издихания. Стадо къртове — сиви зверове, средни по размери и качество, изскочи на повърхността близо до тях; заиграха се, вдигнаха прах. Три от тях бързо бяха набодени, овързани, замъкнати в касапските вагони и разфасовани.

— Ей, помните ли — рече изведнъж Вуринам, без да се обръща към никого конкретно — как оня Шам ап Сурап носеше грога, като трябва? — Той се прокашля. — Така и не вдянах дали това му се харесваше все пак повече от обичайния му докторлък? Не беше ли тъй, Фремло?

Неколцина се разкискаха. Щастливи ли бяха или тъжни, че Вуринам бе споменал техния беглец? Да. Бяха щастливи или тъжни.

— Млъквай, Вуринам! — заяви Яшкан. — На никого не му пука.

— Но го каза с половин уста.

— Не знаех, че ще му стиска — измърмори Фремло на Мбендей, докато пиеха гаден чай с привкус на пушек късно вечерта.

— Той беше безнадежден случай, макар и да нямаше как да не го харесаш тоя момък, ала през ум не ми минаваше, че ще има дупе да стане търсач, колкото й да се заплесваше по тях.

„Медис“ подмина един задвижван от роби влак от Роквейн, който капитанката не поздрави. Шосундер и Драмин готвачът се взираха в

морелския простор, а по дирята им един голям стар мъжкар броненосец като сумтяща бронирана колесница се надигаше във въздуха, душеше за плячка и пак се гмурваше в пръстта.

— Той много придиряше на яденето — каза Драмин.

— Странно е, като го няма наоколо — отбеляза прислужникът.

Настигнаха един грамаден и дрънчащ военен влак от една от монархиите на Кабиго. Приближиха се до двуетажната крепост на колела, набучена като морско свинче с оръдия; тя изхвърляше с вой дим и сажди, докато маневрираше и разузнаваше.

Адмирал Шивърджей прие Нафи и след размяната на любезности и чаша кактусов чай, след като обърна достатъчно учтиво внимание на злонравната му влакова котка, тя го попита на спънатото съчетание от езици, на което успяваха да се разберат, дали той няма някакви вести за голям блед кърт.

и той пък да вземе да има, да му се не види.

Много влакове поддържаха дневници за достигнали до ушите им вести за забелязани мегазверове и за всякакви попаднали им приказки за изчадия и страшилища, тъй като знаеха, че къртоловците, които срещаха, може би ги търсят. Шивърджей прокара пръст надолу по списъка със слухове, подмина разказите за най-големия борсук, мраволъви албиноси, мравояди с чудовищни размери. До някои бяха отбелязани и имената на капитаните. Някои си имаха повече от един — о, това бяха неловки ситуации, ловни сблъсъци. *Как да постъпим, когато повече от един философ издирват един и същи символ?* Наставаше чутовно неудобство.

— А, сега... — рече Шивърджей. — Ето нещо. — Той разполагаше с превъзходен запас от истории. — Вие знаете къде скитосват баджерите? — Нафи кимна бегло. Номадите ветроходци се събираха и ловуваха из огромни пространства между линиите на морелсите. — Една дълбинноморелска ловджийка с копие, която се връщаше от техните земи, тя ми каза, че чула нещо от един кожухар, дете търгувал с един търсачески екипаж...

Потеклото, родословието, придружена от което историята достигна най-сетне до ушите на капитан Нафи, беше витиевато и маловажно. Същественото беше ето това:

— Един самотен релсоплавател видял плячката ни — каза Нафи, когато се завърна на собствената си железница. Тя се владееше — скована, изпълнала гръб и предпазлива, но цялата вибрираше от новината като струна на бас. — Той *не е много далече*. Стрелочници, юг-югозапад.

и все пак на борда на „Медис“ лъхаше на загуба.

Географска особеност запращаше морелсите по нанадолнището на един притулен склон, където гъмжеше от зайци. Там имаше един лек парен влак, който идваше чак от Гълфласк и им препредаде истории, които и те, също като военния влак, бяха чули за онзи *Talpa rex*, който имал вид на болен от жълтеница. Те насочиха „Медис“ на запад, към земите, където земните червеи бяха огромни и туткави и там се хранеха най-огромните къртове.

Три дни вървене по земни дири, които се разрастваха все повече — и „Медис“ видя два големи южни кърта. Единият, охранен млад мъжкар, бе твърде далече да го подгонят; втората, мазна женска, можеха и да успеят да заловят. Но Нафи нареди на харпунджиите да не стрелят.

Когато слънцето залезе и настана свиреп студ, те стигнаха до опасен, сложен възел от релси с най-различна ширина на коловозите. За да преминат през него, беше нужно да го картографират. Никаква умора не бе докоснала капитанката. Тя се взираше напрегнато, в захлас през телескопа си в последните слънчеви лъчи.

Тя рязко нареди на Мбендей, Браунол, Бинайтли и Бор да тръгнат с нея. Екипажът сякаш се състоеше от надуваеми хора — толкова омотани бяха във вълна и кожи. Самата капитанка бе облечена само със сако, умерено подплатено с вата.

— На нея кожи не й трябват, нея лудостта я топли — прошепна Бор на Бинайтли, когато бавно подкараха вагонетката напред. Те картографираха и внимателно си водеха записки, подготвиха предстоящите смени на стрелките за „Медис“ и гледаха с копнеж към все по-отдалечаващите се топлина и светлик на влака.

Бавно заобиколиха един храсталак, на който сумракът придаваше металически цветове... залькатушиха между дървета, тънки и разкривени като изрисувани скелети... събаряха камъни от релсите с

железничарските си куки... Пропълзяха през гъсталаци от буйна растителност в участък, плътно покрит с релси, разделяни тук-там от оскъдни парчета земя, нагоре към извивката на хълма, към който държаха курс.

— Спрете тук — нареди Нафи с разтреперан глас и се изправи, готова да слезе на суша. — Да видим какво се вижда от върха. — Те приближиха белезникавия хълм. Рунтавия хълм с цвят на кост.

Хълмът, обрасъл не с бледа, избеляла от мраз трева, а с косми.

Жълтеникавият хълм забоботи и се размърда.

Хълмът заръмжа.

Трепване, помръдване и израстъците и косматите буци по хълма се размърдаха. Размърдаха се и се чу жвакане, а отвсякъде наоколо се разнесоха тракане на зъби и гърлени животински издишвания.

Хълмът отвори зловни очи.

— *О, богове милостиви!* — кресна някой. — Това е той!

и внезапно и яростно земята се разтресе, и птиците нададоха силни крясъци, също като екипажа, и хълмът се оказа не хълм, а грамадната извивка на хълбока и гърба на Джак Присмехулника, белия кърт. и екна гърлено ръмжене, озъбиха се бивници колкото дървета, които пръскаха лига, и се нахвърлиха с ужасяващо движение с такава мощ, че сякаш и светът, и времето се изкорубиха, и безброй тонове месо и зловни мускули и козина с мъртвешки цвят се размърдаха, и с червени очи, почти слепи, ала страшни, звярът мигновено се надигна и се хвърли напред, право надолу и остави подире си разруха, изметнати релси, траверси на трески, яма с разтърсващи се краища.

Една пушка стреля — проблясък в тъмното. Земята отново се разтресе. Бинайтли, Браунфол, Бор залитаха и се вкопчваха в стените на вагонетката, а светът се люлееше. Някой удари рязко спирачки, за да не пропаднат подир звяра в пропастта, откъм която се разнесе заглушаван от пръстта рев.

Ах, какъв противен тембър.

Един по един, екипажът във вагонетката отваряше очи. Те кашляха, обгърнати от облаците прах по дирята на Джак Присмехулника. Оглеждаха раните и синините си, проверяваха дали не са умрели.

Един по един, замаяни, те поглеждаха нагоре и виждаха изправената, невъзмутима, всъщност ликуваща капитанка, подпряла пушка на бедрото си. От дулото се надигаше пушек, който шареше из въздуха.

Нафи се навеждаше към новата дупка, взираше се в новия мрак. В изкуствената си ръка държеше купения от нея механизъм. По него святкаха лампички. Тя разтърси пушката и електрическата кутия и се усмихна. Вледеняваща усмивка.

— Сега — каза тя. — Ще видим.

— Гуцери! — прошепна Мбендей най-сетне — кълнеше, споменавайки странните богове игуани на Мендана, неговия дом. — *Знаела си* какво е това. Обаче си знаела и че ние няма да дойдем, ако *и ние* знаем. *Видяла си* го. Такъв ти е бил планът. Първи етап. Не е ли тъй, капитане? — В гласа му се долавяше колкото гняв, толкова и възхита.

Капитанката не каза нищо. Тя натисна едно копче на кутията в ръката си и заразчита светлинните сигнали. Скенерът в ръката ѝ проследяваше подземния ход на нейната немезида, изпращаше информация от следача, който бе изстреляла в плътта на кърта великан.

ЧЕТИРИЙСЕТ И ШЕСТ

Това бяха среднодостъпните морелси — все още не най-дълбоките открити релси далече от сушата, нито заливите и строго вардените протоци на териториалните участъци. Линиите и влаковете по тях се виеха през гори от закърнели, жилави дървета.

— Уу, уу! — подвикна Деро и отклони влака на Шроук подалечко от струпаните като барикада сгради на някакво мъничко, кацнало на скалите селце, и отново се втренчи в прозорците откъм лоста в стадото дребни човекоподобни маймуни, които го наблюдаваха от дърветата. Още веднъж се опита да ги изимитира. — *Иии, иии!* — и заподскача нагоре-надолу.

Маймунското семейство наблюдаваше преминаването на влака превзето и начумерено. Най-възрастната женска изсумтя и се изпика. Останалите се отдалечиха по клоните, ръка подир ръка.

— *Чишиш* — рече Деро. — Тъпи животни. Нали?

— Както кажеш — отвърна Калдера, докато пишеше в железопътния дневник на Шроук.

— Стига де, Кал, нали щяхме да си караме кефа.

— Да си караме кефа? — произнесе тя бавно и остави книгата. — Да си караме кефа? Ти знаеш ли накъде сме тръгнали? Не знаеш, много ясно. Нито пък аз. Там е целият смисъл. Обаче знаеш, че това не е шега работа. Ние даваме обещание, ето какво. На тях. Та пак да те попитам — смяташ, ли, че ще е веселко?

Тя се втренчи в брат си. Той я погледна в очите. Беше по-дребен от нея, и то доста, но вирна брадичка, набърчи чело и заяви:

— Да. Малко.

и след миг Калдера се отпусна, въздъхна и каза:

— Да... Сигурно трябва да е и малко весело. Виж какво ще ти кажа. — Тя погледна към горичката, която бяха напуснали. — Като минем през следващата гора, ще замеряме маймуните с плодове.

Друга характерна черта на тези нито вътрешни, нито външни участъци — покрай скалните рифове, полетата с разпръснати останки, непропорционално нащърбени с метал, дърветата и тесните протоци между островите от суша — беше, че те бяха опасни. Водете се по картите, машинисти. и бяха още по-опасни, ако си решил да пътуваш нощем.

Шроук бяха решили да пътуват нощем. С инструменти нащрек, те седяха сред мигаща пещера от диоди, а влакът им напредваше. Тази беззвездна вечер беше още по-мрачна от обичайното — пред тях се виждаха само далечните, беззвучни въртящи се бели лъчи на поредния фар.

— Тук полекичка — измърмори си Калдера и прегледа картата, която предупреждаваше, че релсите минават опасно близо до падащи камъни и плаващи пясъци.

— Да го вземат мътните — измърмори тя, забави ход и свери маршрута. — Ще ни закарам нататък — каза тя. — Това трябва да е Убежище Добър фар. — Тя пак провери на картата. — Значи, ако тръгнем по този маршрут...

Тя зацъка с дистанционното по разни стрелки, като бавно избираше кои щяха да ги изведат до фара. Колелетата шептяха по железото. Мънички сенки караха светлината да трепти, когато нощни птици и прилепи настояваха пред лъча за летателните си права.

— Къде се намираме сега? — попита Деро. Калдера посочи на картата. Деро се намръщи. — Наистина ли? — попита той.

— Знам те какво ще кажеш. — Калдера скръцна със зъби и влезе в схватка с управлението. — Знам, знам, от посоката на линиите сигурно си заключил, че сме малко по на север, нали? Ами... — Влакът затрополи по несигурна земя. — Ами тези карти не са от най-съвременните. Сигурно грешат.

— Щом казваш — рече колебливо Деро. — Искам да кажа... — Той се взря в тъмното.

— Е, няма какво друго да е, нали? — възкликна Калдера. Нагласяше, превключваше. — Я виж фара. Няма да са построили нов я! Нали?

Но, разбира се, когато последните думи излязоха от устата ѝ, Калдера вече си беше отговорила на въпроса наум. Деро я гледаше и

нищо не разбираше, но погледът ѝ го ужаси. Някакви проблясъци навън отклониха вниманието му. Твърде близо святкаше.

— На тоя бряг има нещо — каза той.

— Спри! — кресна Калдера и удари здраво, много здраво спирачката. Колелетата на влака наддадоха негодуващ писък и той неохотно спря. Деро залитна и падна. — Назад, назад, назад! — кресна Калдера.

— Ти какво...?

— Провери отзад! — Лъчът мина над тях. Влакът бавно се размърда отново и тръгна назад, по-далече от един къс мрак сред многото.

— За какво да се оглеждам? — попита Деро.

— За каквото и да е зад нас.

— Нищо няма.

— Идеално! — заяви Калдера и ускори на заден ход. — Продължавай да оглеждаш! Ще завием, когато можем.

и отстъпващият влак се заклати, ослепителното сияние на фара му се люшна и освети на няколко метра по-встрани, и Калдера видя колко близо и от двете страни на избрания от тях път се издигат кремъчни скали. Беше на един дъх разстояние да вкара влака в проход, от двете страни на който над тях, върху огромните скали, готови да се сближат и да я съборят от релсите, мълчаливи фигури наблюдаваха.

Успя да си поеме дъх и прехапа устна. Лъчът се люшна пак и освети бледите лица на причакващите. Те гледаха отстъпващата ѝ железница, гледаха през стъклото, през камерите, право в нея.

Мъже и жени със спокойни лица. Въръжени. Със сечива в ръце, инструменти, с които да разпарчетосат заблудения влак. Стояха си там, където се бяха спотайвали, и израженията им не издаваха ни срам, ни агресия — само леко разочарование, че плячката е избягала.

— Много ясно, че някой е построил нов фар — прошепна Калдера.

— Какво е това? — попита Деро. — Не те чувам. Ама какво става?

Какво ставаше ли? Хората бяха счупили фенера на истинската автоматизирана кула, която, помисли си Калдера, сигурно стърчеше безполезна в мрака в стойка мирно на някой близък бряг, съвсем не там, където тя си мислеше, че я вижда. След внимателна справка с

морелсовата карта местните бяха запалили фалшив фар на място, избрано така, че да подхожда за пътеводен знак в най-тъмните нощи и да подмамва извадилите лош късмет в ужасен, непроходим релсов участък, където ги причакваха екипажите, построили фалшивия маяк, за да се разправят подобаващо с пътешествениците и обрат металните отпадъци, останали след тяхната намеса. Най-жестокият вид събиране на останки. Железопътни вампири, дерайлировачи и крадци.

— Разбойници, които подмамват влакове — прошепна Калдера.

ЧЕТИРИЙСЕТ И СЕДЕМ

Червен сигнал на този кръстопът по линията на сюжета.

Поколения мислители са стояли с разтворени бележници по бреговете, а пред тях се е ширел безкраят от желязо и траверси, безброй възли, стрелки, възможности във всички посоки, и са настоявали, че онова, което характеризира релсите, е, че те нямат крайна точка. Няма график, няма край, няма посока. Това се е превърнало в общоупотребимо понятие. Това е клише.

Всяка релса изисква зачитане на всяка друга и на всички отклонения, с които може да се свърже тази друга релса. Съществуват тези, които издават заповеди и контролират хода на всички подобни повествования. Те могат от време на време дори да налагат своята власт. Обаче невинаги успешно. Човек може да смята историята за безкрайна свада между тези съставители на планове и другите, които си подкарват железниците по заобиколни пътища.

Та сега сигналът изисква разказът да спре. С дизелово хриптене и недоволно тракане на колелета нашият влак завива обратно. С трясък на железопътни куки разказът влиза в стрелка и нашият текст тръгва отново оттам, докъдето беше стигнал преди няколко дни. За да отговори на въпроса, изреван, както можем да си представим, от къртове критици, докато ние следяхме накъде са подкарвали Братът и сестрата Шроук и къде ловува „Медис“. Любопитни и нетърпеливи слушатели къртици надигнаха глави от земята и се развикаха над равнините на неизказаното. и настояваха вниманието да се насочи другаде.

ЧЕТИРИЙСЕТ И ОСЕМ

Значи Шам.

Това, което се случи преди мили и преди дни, бе, че Шам бавно изплува от дълбините на безсъзнанието и изскочи право в собствената си глава, и тя го цепеше, и той потрепери и отвори очи.

Стая. Тясно купе във влак. Студен лъч светлина от илюминатор. Кутии и хартии, натикани по рафтове. Над него — стъпки. Лъчът трепна, люшна се и се повлече по стената, когато влакът смени посоката си. Шам вече усети с гърба си разтърсването. Усещаше, че пътува бързо.

Не можеше да се надигне. Беше вързан за койката. Едвам си виждаше ръцете, които драпаха към нищото. Опита се да извика и откри, че запушалка му пречи. Шам се замята, обаче полза никаква. Обзе го паника. и от паниката полза никаква. Най-сетне паниката се отказа и си тръгна. Той изпъна всеки мускул, който можеше.

„Вуринам? — помисли си той. — Фремло? Капитан Нафи?“ Опита се да произнесе гласно имената и от устата му изскочиха сподавени звуци. „Калдера?“ Къде се намираше той? Къде бяха всички? Завладя го образът на влака на Шроук. Възможно ли бе да е на влака на Шроук? Изминаха минути или часове, или секунди. Най-сетне вратата се отвори. Шам се напрегна, извърна глава и изпъшка. На вратата стоеше Робалсон.

— Ах-ха! — възкликна Робалсон. — Най-сетне! Не смятахме, че чак толкова ще го проточиш. Аз си мислех, че ще се свестиш още преди цяла вечност. — Той се ухили. — Ще ти развържа ръцете и ще ти отпусна устата, та да можеш да седнеш. В замяна на това ти няма да ми създаваш досада.

Той остави купа с храна, развърза оковите на Шам и Шам се разкрещя веднага щом мръсният парцал излезе от устата му:

— Какво правиш, по дяволите, моят капитан ще ме намери ще си платиш за това, свиньо смахната... — и тъй нататък. Шам се бе надявал това да прозвучи като рев, но по-скоро си беше шумен хленч. Робалсон въздъхна и тикна парцала обратно.

— На това несъздаване на досада ли му викаш? — рече той. — Козя каша срещу необразуване на досада. Това е уговорката. Мога да направя и по-гадни работи от запушване на уста.

Този път, когато Робалсон извади запушалката, Шам не каза нищо. Само се вторачи в него с ледена ярост.

Вторачи се и в кашата. Беше гладен.

— Ти как му викаш на това, да го вземат дяволите? — каза Шам с уста, пълна с вкусотия.

Робалсон се почеса по носа.

— Отвличане сигурно. Ти как му викаш?

— Не е смешно!

— Абе, донякъде си е.

— Ти... ти си *пират*!

Робалсон тръсна глава, все едно имаше насреща си слабоумен.

— Аз това ти го казах — рече той.

— Къде отиваме?

— Зависи.

— Къде ми е прилепът? — попита Шам.

— Отлетя, като те хванахме.

— Защо пътуваме с такава скорост?

— Защото искаме да стигнем бързо там и защото сме пирати. Не сме само ние, дето сме чули разни работи. Търсачите разпитваха за теб и като си вдигнахме дърмите така изведнъж, на бас, че на още куп хора им е интересно накъде сме хукнали.

— Какво искате от мен?

— Това, което искаме, Шам ап Сурап — обади се един нов глас, — е информация. — От коридора влезе мъж.

Беше облечен с инженерски комбинезон. Косата му беше късо подстригана и напомадена. Преплиташе кротко пръсти, говореше тихо, а зачервените му очи се взираха интелигентно в Шам.

— Аз съм капитан Елфриш — представи се тихо той. — А ти си... още не съм решил.

— Аз съм Шам ап Сурап!

— Още не съм решил ти какъв си.

Капитанът на пиратския влак не беше облечен с балтон, приютил порове и невестулки. Нямаше брада с вплетени в нея барутни фитили, та да го обгръща смрад и демонична аура. Не носеше килната триъгълна шапка, нито кървави отпечатъци от длани по ризата. На врата му не висеше гердан от кости и парчета плът. За всички тези работи Шам беше чувал — чрез тях пиратите от морелсите внушаваха ужаса, на който разчитаха.

Този мъж носеше големи очила. Лицето му при други обстоятелства Шам би определил като добродушно. Постоянно си го мислеше и при тази мисъл не можеше да сдържи и се подсмиваше печално.

Мъжът отпусна скръстените си ръце.

— Твоето положение развеселява ли те? — попита той. Говореше като канцеларски началник, който моли някого да изясни колонка с цифри.

— Не — отвърна Шам. За негова собствена изненада и мрачно удоволствие по-скоро бе обзет от гняв, отколкото от страх. — Здравосте загазили, не се ли сецате? Моят капитан ще ви догони! и тя ще ви...

— Нищо няма да ни направи — рече капитанът и избърса очилата си. — Тя получи писмото ти. Дето пишеше, че искаш да станеш търсач? Че заминаваш с тях? Пълно с подробности, дето само ти ги знаеш? и й пожелаваш късмет и се сбогуваш? Съобщаваш й, че ще си търсиш щастието? Тя го получи.

Той пак си сложи очилата.

— Всеки знае, че ходеше при онези Шроук. Не е като стремежите ти да са изскочили от нищото. Капитанката знае, че си заминал и следваш мечтата си. Тя няма да дойде за тебе, момче.

„Всички онези неща“ — помисли си Шам. Всички онези истории, тайни, желаня, стремежът към приключения, копнежът по търсачите в живописни премени, които бе таил и споделил на Робалсон, използвани против него.

— Какво искате? — изпъшка той. — Пари нямам.

— Нямаш, действително — рече Елфриш. — А на нашия влак няма място. Ако не вършиш работа, няма смисъл да те държим, разбираш ли? Та може би си струва да си помислиш какво можеш да предложиш вместо парици. За да си потребен.

— Какво искате? — Шам вече шептеше.

— А, не знам — отвърна Елфриш. — Какво да иска човек? Палубите ми са лъснати. Готвачи си имаме, екипаж си имаме, имаме си всичко, дето може да ти потрябва. А, я чакай малко! — Той доби замислено изражение. — Има едно нещо. Сетих се. Какво ще речеш да ни покажеш карта на мястото, където си намерил останките от влакокрушението? За които никой от твоя екипаж не биваше да говори. и като си почнал, разкажи ми и какво намери вътре. За тебе се носят разни истории още от, въ, Болонс. За това къде си намерили края горкичките стари капитани Шроук. Какво ще кажеш да ми разправиш всичко, и като казвам всичко, значи всичко, което донесе, за да го предадеш на онези Шроук?

Ние тук на този влак сме направили малко нещо капиталовложения. Тези имена не са ни съвсем неизвестни. Имена, с които не очаквах пак да си имам работа, въпреки че, разбира се, човек се ослушва какви ги тъкмят ония умници Шроук от второ поколение. Много хора се ослушват, разбира се, ама някои сме вложили повече от други.

Експериментите не ме интересуват. Пътешествията обаче, особено пътешествия, подтикът за които са тайни посмъртни съобщения, пътешествията по следите на напълно уникални съкровища, виж, те ме интересуват. Покрай всичко друго те карат човек да си мисли, че е изтървал нещо, а пък това чувство никога не е приятно, нали така?

— Какво? — попита Шам. — Какво да е изтървал? — Но Елфриш не отговори, а извади от джоба си фотоапаратчето на Шам.

— На това тук има една снимка, която особено ме интересува — каза той. — Ос-со-бен-но! и не ти говоря за пингвините. Виж какво, аз изобщо нямах представа, че се канят да тръгват, тия Шроукенца. Иначе сами щяхме да тръгнем подир тях. Изловиха ни в крачка. Но знаем, че ти си приказваше с тях. и ако... — тук гласът му изведнъж стана смразяваш, костелив, метален, като стърженето на много гадно насекомо — ... не искаш да те разпорят и да те провесят от тоя влак, и да те влачат, и краката ти да се тътрят по земята и от тебе да шурти кръв, която всичко живо под земната плоскост може да подуши, докато караме бавно-бавно мили и мили наред, та да могат те да се надигнат и

да те заглозгат от пръстенцата на краката нагоре и отвътре навън,
знаеш ли какво би могъл да направиш за мен, Шам?

Да ми кажеш накъде са се запътили Шроук.

ЧЕТИРИЙСЕТ И ДЕВЕТ

— и какво правят те? — Откакто се измъкнаха на косъм от разпръскващите светлина разбойници, Деро беше обсебен от тях и онова, което Брат и сестра Шроук бяха успели да избегнат.

— Не знам, казах ти — отвърна Калдера. — Намали малко налягането, имаме покачване в двигателите на бакборда. Подмамват разни, потрошават ги и ги разглобяват, предполагам.

Влакът се изви над едно възвишение — тук земната плоскост не беше чак толкова плоска. Минаваха покрай поточета и езерца, чорлави дървета никнеха направо между релсите. Понякога, когато клони се удряха в железницата, се разнасяше хлопане, все едно нещо искаше да го пуснат да влезе.

— Така постъпват с влаковете — каза Деро. — Ами с хората? Във влаковете? Ами ако ни бяха хванали?

— Какво е това? — попита Калдера. Железните релси отпред като че тръгваха в различни посоки *от* нещо. По-точно от един хълм, изглежда, от остров, стърчащ сред морелсите. Но през един остров не бива да се вижда. Той не бива да има силует на филигран, един остров не бива да *проблясва*.

— Това е детелина — каза Деро.

Релсите се сплитаха в гъсталак, в туфи, слепваха се, преплитаха се една над друга и една под друга, върху греди и подпори, опорни стени и пилони, в абсурдно гъсто кълбо, подобно на железния скелет на съвсем невъзможно грамадно чудовище. Вътре на различни нива Шроук забелязваха два-три стари влака. Студени, пусти, със старовремски изглед. Безжизнени като кухи черупки и зарязани отдавна.

— Заобиколи го — рече Деро.

— Не е толкова просто — отвърна Калдера и мина на съседната линия. — Всички релси тук наоколо излизат от нея. Като восъчни струи от свещ. Часове и часове наред ще отнеме да се измъдри заобиколен маршрут. Ние искаме да попаднем от другата страна — посочи тя.

— и?

— Ще минем през нея.

Тракането на влака се промени, когато релсите се отлепиха от земята. Внезапно издигнат върху паянтови, скрибуцащи подпори, тактът се промени от биене на сърце в трудов ритъм, по-метален и по-еквив. Релсите на подпори образуваха временни малки небета. Шроук навлизаха в сенки и преминаваха под ромола на влагата, капещи отдолу от коловозите.

Релси долу, релси горе. Бяха на пет-шест метра над земята, разтърсваха паянтовия лабиринт, преминаваха от стрелка на стрелка, през сърцевината на всичко. Линиите се разлюляха и двамата се спогледаха стреснато.

— Това нещо безопасно ли е? — прошепна Деро.

— Ангелите ще да са го поддържали сносно — отвърна Калдера.

— Да се надяваме — додаде Деро.

— Да се надяваме.

Слънчевите лъчи се промъкваха през старите линии и ги изпъстриха със светли петна. Влакът на Шроук бе цял нашарен с тях, все едно се намираха навътре в някой жив плет.

— Кой претърпява влакокрушение посред такова нещо? — попита Деро, докато оглеждаше пустите железници, обгърнати от конструкцията. Една от тях беше наблизко. Наближаваха я.

— Нехайни хора — отвърна Калдера. — Хора без късмет. — Тя огледа старовремските очертания на влака. — Обаче тези не са претърпели влакокрушение. Те са... попаднали в безветрие. — Железницата беше тежка и огромна, и проектирана в естетика, излязла от мода. Нямахше нито комини, нито отходни газове — от гърба ѝ стърчеше огромен лост. Часовников механизъм.

— Може би ето затова — каза Калдера. — Мисля, че е от Ками Хами. Изкачили са се до средата и колелетата са спрели. Лостът, с който се навива... тук няма как да го завъртиш, няма място да въртнеш ключа.

Влакът бе надвиснал над тях върху стръмна странична линия все едно ги гледаше как преминават. От всеки негов прозорец изригваха облаци от бръшлян и жилави къпини. Вътре — поне през най-предния

прозорец — се виждаше бъркотия от инструменти, съсипани от дъждовете каски и кости. Избуялата растителност бе превзела пространството и изтикала мъртъвците.

— Още няколко стрелки — каза Калдера — и ще излезем от другата страна. — През обраслия с мъх и обветрен палимпсест от траверси отпред тя съзираше откритите морелси.

— Имаме изумителна гледка — отбеляза Деро. Смениха линията. Прехвърлянето разтърси релсите. Детелината се олюля. Калдера скръцна със зъби. Зад нея нещо звънко изпраця — звук на метал, който се чути под натиск. Стон, и треперенето на релсите се усили.

— Какво беше това? — Калдера провери в огледалата. — Ох... — възкликна тя.

Старият влак не беше свикнал на такова друсане. Болтовете се бяха разхлабили, напрегнали и счупили. Старите спирачки отдавна бяха атрофирали. Някога стегнатите скоби на колелетата рязко бяха поддали под въздействието на вибрациите. Посипаха се парчета и парчетии, механичният влак се хлъзна надолу и се приплъзна подире им по тяхната линия. Все по-бързо.

— Олеле... — възкликна Деро.

— Сега бързо! — измърмори Калдера. — Бързо, бързо, по-живо, дай, дай! — Тя задърпа лостове и даде жегга на влака на Шроук. Техният хладен непреднамерен преследвач все така ги преследваше непреднамерено.

Влак в действие срещу такъв, отдавна превърнал се в скрап? Предрешено е кой ще е по-бързият, не е ли така? Но Калдера имаше един много сериозен недостатък. Тя беше жива. и искаше така да си остане. Значи трябваше да подхожда с внимание. Вкаменелостта, която ги преследваше, не страдаше от подобни ограничения. Там, където Калдера забавяше ход на разклоните, тя профучаваше. Там, където момичето търсеше най-добрия маршрут сред плетеницата от подпори, на нея не ѝ пукаше. Там, където то се стараяше да е сигурно, че няма да изпрати себе си и брат си към гибел, гибелта отдавна бе сполетяла преследвачите им и техния смъртоносен стремеж единствено към скоростта.

Старият влак ускоряваше ход. Следваше ги възел след възел, стрелка след стрелка, разтрисаше цялата детелина и караше Шроук да надават писъци. Той фучеше подире им, понесен от гравитацията,

набираше инерция и разхвърляше паянти и подпори от странната конструкция подире си като трески.

— Побързай! — изкрещя Деро.

— О, благодаря ти! — кресна в отговор Калдера. — Не бях се сетила! Едвам-едвам се мъкнех! — Те се носеха към светлината с мъртвия екипаж по петите. Вече само метри ги делиха от земната плоскост, където можеха да се отклонят от пътя, но механичният влак ги настигаше твърде бързо, само след мигове щеше яростно да ги събори от линията.

— Откачай! — изкрещя Калдера. Деро се поколеба само за миг, а после се подчини.

Занатиска копчетата. Калдера изброяваше какво щяха да загубят. „Оставих си пуловера в онзи вагон — мислеше си тя замаяно. — Оставих си почти най-хубавата писалка, там са всичките лакрицови бонбони...“ — Но време за вайкане нямаше. С последното натискане Деро се провикна „Чистка!“ и последният вагон на влака на Шроук се откачи и отхвърча назад с гръм и трясък право срещу техния преследвач.

Мъртвият влак се заби в плъзналия се назад вагон. Нямаше как откаченото вагонче на Шроук да спре този тежък скелет, но и нямаше нужда. Трябваше само едно — и то направи точно това сред писъка на колелета, — да го забави временно. Достатъчно, няколко мига, та Калдера, Деро и тяхното малко влакче, вече по-леко и по-бързо, да свърне и да излезе навън, да излезе отново сред морелсите, ликуващо, че е живо-живеничко.

Преминаха на друга линия, вече бяха далече, следваха по отклоненията маршрута си и се втурнаха към прозорците да гледат. Щом изскочи с вой на яркото слънце, забит в препречилия му се вагон, преследващият ги локомотив се разтресе от трусовете, обхванали детелината. А тя скърцаше, олюляваше се и най-сетне с гръмовно дрънчене и мощен въздушен полъх цялата паянтова ръждясала маса на конструкцията започна да рухва.

Механичният влак гробница се олюля, прекатури се и запокити сред пустошта спирачката си, която само допреди малко бе спалният вагон на Шроук. Старият локомотив описа ужасяващо, мощно салтомортале, разпадайки се в полет, и разпръсна отломки, недоволен бръшлян и мъртвешки кости надалече по релсите.

Дълго време продължи да се вие прах. Какофонията на разпадащата се детелина продължаваше. Парче по парче, тя се разпадаше в агония, докато най-сетне замря и разрушеният ѝ силует се показа от прашните облаци. Парчета от потрошен влак се търкаляха из морелсите.

Дълго след ужасния звук, най-накрая, любопитството на гризачите успя да надделее над тяхната предпазливост и подземните морелсийски зверове се показаха от недораслите треви. Ветреца развяваше косата на Калдера и Деро. Те се надвесиха през прозореца и зяпнаха срещу разрушенията и втората смърт на механичния влак.

— Ето защо никога не се оставя нищо важно в последния вагон — рече Калдера.

ПЕТДЕСЕТ

— Не знам! Не знам! Там е цялата работа! Не знам къде отидоха!

Елфриш не го беше и докоснал, само бе приближил лице досами лицето на Шам, вперил в него поглед, който вече никак не изглеждаше благ. Беше като отрова с лед. Стоящият зад капитана Робалсон изглеждаше притеснен.

— Кълна се — дърдореше Шам, — нищичко не знам, само видях снимките и реших, че е редно те да знаят...

— Снимки — повтори Елфриш. — Като... — и той разтърси фотоапарата.

— Снимки! От фотоапарат! Бяха в претърпелия крушение влак!

— Лъжеш, момче. — Гласът на Елфриш бе леден и убеден. — Не са били там.

— Бяха! Само че в земята! В една дупка!

Капитанът наклони глава.

— В дупка?

— Единият от Шроукя е изкопал! На мястото на прозорците. и го е пъхнал вътре.

Елфриш се загледа вгълбено в тавана и се вторачи в него, потънал в мисли или спомени.

— Дупка — прощушна той. — Дупка. — Погледна Шам. — Щом е *имало* снимки, може някой да ги използва, за да възстанови точно къде са ходили Шроук. Те винаги усърдно са се старали да не разкриват маршрутите си. Независимо как са ги насърчавали.

— Да! — възкликна Робалсон. — Трябва непременно да го направим! — и той кимна нервно на капитана си.

— Обаче — прошепна Елфриш на Шам — снимките вече не са у тебе.

и въпреки че повече от всичко му се искаше да каже „Не, у мен са“, на Шам, след като протака, доколкото му стискаше, му се наложи да прошепне:

— Да, не са.

С рев на звяр капитан Елфриш грубо издърпа Шам от стаята в коридора и го помъкна надолу, покрай пиратите, които си гледаха работата. Изглеждаха като всички железничари. Само мебелировката беше събрана откъдето падне, облеклото им беше по-разнообразно и до един бяха въоръжени.

Натика го в стая, където чакаха нашарени с белези офицери. Шам видя през прозореца, че препускат през тучни земи, над които се привеждаха пъстролисти клони и увивни цветя, и дървета, които сякаш крещяха, толкова много яркоцветни птици и ошашкани мармозетки имаше в короните им. Шам усещаше как влакът се тресе, когато преминаваше по възли, покрай семафори и стрелки, когато линиите се отклоняваха от техния курс.

Значи пътуваха на север. Някой притискаше Шам надолу в едно кресло. Той се мяташе и крещеше, но не можеше да се изтръгне. На масата пред него някой разстла дебел лист хартия, все едно да я запази от зацапване. Шам отново кресна. Един офицер бавно разгъваше кожен калъф, в който блещукаха разни остри неща.

— Нищичко не знам! — кресна Шам. Що за гадни инструменти бяха тези? — Казах му!

— Джудамор — рече Елфриш. — Започвай.

Грамадният мъж извади от калъфа страховит сив шип. Облиза палеца си и го притисна в острието. Потръпна одобрително. Шам писна. Мъжът го наклони и то посочи лицето на Шам.

— Е... — заговори Елфриш. — Ти каза, че си намерил снимки. Ще да са тези. — Той вдигна няколко хартийки — мазните, вече разкъсани и порядъчно изхабени изображения, които Шам бе надраскал за себе си, спомени за онова, което бе видял на екрана. — А върхът е това. — Евтинкото фотоапаратче на Шам. На екрана му — онази самотна линия. Дори и толкова малка и разфокусирана, тя накара цялата стая да млъкне.

— Знаеш ли накъде води това? — прошепна Елфриш. — Не. и аз не знам. Но аз, както вече знаеш, страшно си падам по истории. А подобни намеци за хора, които дирят, да подчертая, легендарни, митични, явно съвсем несъществуващи места в отвъдното, се въртят около пари. Много пари. Схващаш ми мисълта.

О, хората ще тръгнат да ги търсят тези Шроук. Надали съм само аз. С тоя техен влак това до нищо добро няма да доведе, подозирам. Но

тъй като знаят, че ги следят, те ще криволичат по пътя. Това, което искам, е да ги *изпреваря*. Което значи да знам къде отиват.

Сега благополучието ти си зависи от тебе, Шам ап Сурап. Тези... — Той разтръска изображенията. — ... за тебе могат да значат нещо. На мен не са ми много от полза. За мен това са драсканици. Та онези неща, дето си ги видял?

Опиши ги.

Мъжът на име Джудамор наклони острия връх към хартията. Това бе молив. Той започна да рисува.

Той преобразуваше бръщолевенията на Шам в образи. Джудамор беше даровит. Дори и залят от страх и облекчение, Шам се впечатляваше, докато гледаше как рисунките възникват от нахвърляните сиви линии, оплетени като морелсите.

„Някой ще дотърчи да ме спасява“ — мислеше си той и описваше изображенията и спомените си за в случай, че никой не дотърчеше всъщност. През дните и седмиците, докато бе подготвял пътуването си до Манихики и уточнявал плановете си, Шам си бе припомнял подробно образите и неведнъж бе прелиствал драсканиците си. Спомняше си ги съвсем живо.

— и после на третата, да, на нея...

— Какво е това? — промърмори някакъв пират с плътен глас, втренчил се в един от оригиналите на Шам. — Птица ли е?

Шам. Някакъв художник не беше той.

— Не, това е... това е като... нещо като, като перваз, като, като... и като ръкомахаше трескаво, Шам описваше под какъв ъгъл е скалата и тъй нататък. За да оживее. Джудамор рисуваше описваното от него, а Шам коментираше и го поправяше като някой възбуден до полуда критик. — Не така, горичката беше малко по... с по-ниски дървета, така...

Всеки от тези пейзажи бе първоначално избран и замразен, защото в края на краищата беше гледка. Всеки от тях притежаваше някакво качество, някаква черта, нещо, което да го отличава от обичайните морелси и да го прави достоен за заснемане. Часове наред Джудамор рисува по описания на спомени или съзрени дигитални изображения на отдавна видени гледки. Пиратите офицери оглеждаха с

наклонени глави и се търкаха по брадите. Обсъждаха това, което виждат.

— и това ли е редът?

— Виж, това тук мяза на кътче от брега на Северозападен Покой.

— Носеха се слухове за разни релсови щуротии нагоре към Ками Хами, та не може ли това да е онзи проход в планините, дето води нагоре покрай западните им острови?

Проследиха маршрут. Размишляваха с картите до тях. Дълго време, с гадаене, където се налагаше и като туряха настрана противоречията, най-добрите умове на пиратския влак възстановяваха маршрута на мъртвите изследователи. Докато, поразително, решиха, че знаят — повече или по-малко, приблизително, в най-широки граници — накъде ще поемат.

„Това и през ум не ми беше минавало — помисли си Шам. — Аз даже и пират не съм. Аз съм пиратоподстрекател.“

ПЕТДЕСЕТ И ЕДНО

Ама чакайте. Вие, изучаващите морелсите, ясно, че ще имате въпроси. Вероятно ще ги ограничите до несигурните и тайнствени въпроси на железопътната теология.

Вие желаете да знаете коя е най-старата цивилизация на морелсите, коя островна държава разполага с най-стари документи и според кой календар? Какво ни казват те за световната история, за Обедните векове, за предисторията, за времената преди разпръснатите остатъци от случайно дошли на пикник екскурзианти от други светове да се добавят към трупаните с векове останки? Вярно ли, че горното небе било пълно със същите птици, дето сега летят из долното? и ако е така, какъв му е смисълът?

Ами упадъкът и рухването на империи? и човешки, и божествени империи? Ами онези богове — Схватливия Ом, Мери Ан Земекочката, Бийчинг Релсомразаца, цялото това люпило? и преди всичко *дървесината*?

Тази е ключовата мистерия. Дървесината прави дърветата дървета. Дървесината е и онова, което прави траверсите — тези трупчета, дето стоят напреки на морелските релси — траверси. Едно нещо може да има само една същност. Как тогава е възможно това?

От всички отговори на философи три се отличават като най-малко неправдоподобни.

— Дървото и дървесината са въпреки външния си вид различни неща.

— Дърветата са творения на дявол, за когото е наслада да ни обърква.

— Дърветата са призраците на траверсите, тяхно разкривено, изопачено, подобно на съновидение ехо, пораждено, когато части от морелсите биват повреждани и унищожавани. Трансовеществена материя.

Всички останали предположения са дълбоко ексцентрични. Едно от тези трите по всяка вероятност е вярно. В кое ще повярвате — това си зависи от вас.

А ние си имаме пирати, при които трябва да се върнем.

ПЕТДЕСЕТ И ДВЕ

Общо взето, Робалсон носеше храната на Шам. Робалсон изчакваше Елфриш да си тръгне при кратките му посещения за повторна проверка на картинните описания, след които Шам трепереше. „Да“ — казваше Робалсон, сякаш се съгласяваше с всякаквите ужаси, които внушаваше Елфриш. Разкривяваше лицето си в насмешка, подкопана само мъничко от видимото му притеснение от страха на Шам.

Един път той дойде и поведе Шам към горния етаж вързан — китките му бяха закопчани за колан, на свой ред прикрепен към прът, който Робалсон държеше. Влакът беше модерен. Дизелов. Движеха се с по-голяма скорост, отколкото „Медис“ би могъл да постигне. Сега релсовият участък минаваше покрай брега на езеро откъм десния борд, а откъм левия — край плаващи пясъци, от които торни червеи подаваха бледите си безоки лица.

Шам оглеждаше преценяващо. Никога нищо не се знае. Седем, не, осем вагона. Два от тях — двуетажни. Екипаж навсякъде. Командна кула. Не чак толкова висока като наблюдателницата, с която беше свикнал, но телескопът, който стърчеше от наблюдателния отвор, изглеждаше мощен. „Таралеш“ не преследваше никого, не развяваше печално известния флаг с череп и гаечни ключове. Ала беше настроен от стърчащи дула. От специални амбразури и дупчици се подаваха оръдия и картечници. и там стоеше Елфриш. Шам потръпна.

— Е? — кресна Елфриш. Капитанът посочи. Право пред тях мижавата гора отстъпваше на пясък, добил цвета на тухла на странната светлина. — Ти това ли видя?

Ето затова го бяха извели навън — не за негово собствено добро, а за да свери пейзажа. Елфриш и офицерите му се бяха скупчили около картините на Джудамор.

Да излъже ли Шам? Да им каже ли да вървят по дяволите във въздушния ад? Да им каже ли, че мястото не е това, когато... той се вгледа, и о, да, то беше. Притаи дъх. Това бе първият образ, който бе видял през рамото на капитан Нафи. Трябваше да излъже. Да им каже

„не, на съвсем друго място трябва да отидете“. Да ги отклони от дирята на Шроук?

„Слух и снимка?“ — помисли си Шам. Що за умопобъркан тип беше този Елфриш, та това да е достатъчно да го запрати през половината морелси към неznайни простори заради слабата вероятност за кой знае какво? Той можеше да е зъл и студен, и да всява ужас, но Елфриш никога не е изглеждал умопобъркан...

и не беше. Шам изведнъж го осъзна. Капитанът говореше, че нещо досега му е липсвало. Увереността в гласа му, когато опровергаваше разказаното от Шам за вътрешността на претърпелия крушение влак. Усещането, което внушаваха всичките му приказки за Шроук — не за алчност, а за недовършена работа.

„Той е бил — помисли си Шам. — Той е този, дето им е видял сметката. Този влак е нападнал Шроук.“

„О, Калдера! — помисли си Шам — Деро, Калдера... — Представи си как «Таралеш» връхлита върху влака на Шроук, сигурно тежко пострадал. Куки, изстреляни над студените релси. Абордажът, нападателите се втурват из малката железница, размахали къси закривени саби, стрелящи с пушки. — О, Калдера.“

Случайна среща по внимателно подбрания заобиколен маршрут на Шроук към дома? Елфриш сигурно е попадал на намеци за пътешествието. На свидетелства за удивителните подвизи на инженерството и издирването на останки. и е разбрал, че това не са просто номади, спомнил си е историите за рая, към който уклончивите шифровани записи в бордовия дневник намекваха, че са се приближили те, пълен с безкрайни богатства, призраците на пари, родени и умрели и все още неспечелени.

Как ли са търсили пиратите нещо да им подсказе маршрута! Опоскали са, разкъртили са, ограбили са претърпелия крушение влак. Брутално са настоявали за отговори, ако по това време някой от двамата Шроук все още е дишал. Подминали са трескаво изкопаната дупка. Нищо чудно, че Елфриш беше обсебен. и да отхвърлим всички възможни награди, тези снимки бяха упрек за него. Доказателство за провала му като пират.

Щом погледна капитана, Шам се разтрепери. Трябваше — реши той непоколебимо, загледан в Морелсите. Със сигурност трябваше да излъже.

— Нека да ти кажа защо със сигурност не бива да лъжеш — обади се Елфриш. — Защото онова, което те пази жив, са твоите насоки. Това е като списък. Слагаме ти по една чавка за всяка картинка. Имаме приблизителна представа накъде сме тръгнали, но трябва да сверяваме с теб. Дванайсет чавки и печелиш — стигаме до края. Но ако времето между две чавки твърде се проточи, тогава не печелиш и стоп. Спирка... Смърт. — Шам преглътна. — Та... Ако това не е мястото, където трябва да сме, по-добре ни кажи, та да премислим и да стигнем бързо там, закъдето сме тръгнали, защото имаш *нужда* да ти турим първата чавка.

— Просто знам — додаде Елфриш, — че не ти се умира, нали така?

Не, никак. Но въпреки това някаква част от Шам просто искаше да изкаже някаква абсурдна неистина, да ги накара да се понесат с рев в напълно невярна посока, докъдето можеше да ги залъгва. Дали това щеше да е славна смърт?

— Виждам, че размишляваш по въпроса — рече благо Елфриш. — Ще ти дам минутка-две. Напълно разбирам. Това е важно решение.

— Хайде де — измърмори Робалсон и дръпна рязко веригата на Шам. — Без глупости.

Шам почти го бе решил. Беше изгубил всякаква надежда и защо не, защо пък да не ги изработи? Почти го бе решил, но в този миг се загледа в малката виелица от гларелси, които се издигаха в дъга около влака и съзря силуета на криле, които съвсем не бяха птичи.

Дейби! Хвърчеше и трескаво пляскаше с криле по прилепски, устремно, лудешки, съвсем не като птиците! Шам не помръдна, с нищо не показва възбудата си.

Прилепът определено го беше видял. Гърдите на Шам се издуха. От колко ли далече идваше Дейби? От колко ли време го следваше? Точно това, внезапната несамота, присъствието на приятел, па макар и животно, накара Шам да размисли. По причини, които не би могъл много ясно да изкаже с думи, изведнъж за него стана много важно да остане жив, което в момента означаваше полезен колко се може по-дълго. Защото вижте — Дейби беше тук!

— Да — каза той. — Точно това беше на снимката.

— Добре — рече Елфриш. — В действителност нямаше какво друго да е на първата снимка, която ти описа. Ако ни беше казал не,

сигурно щеше да ми се наложи да те пречукам. Добро решение. Да ти е честито, че оживя.

Когато се обърна, Шам мярна лицето на Робалсон. За негов ужас пиратчето се взираше в летящия във въздуха прилеп. Той знаеше! Беше го видял! Но Робалсон го погледна и нищо не каза.

Той отведе Шам обратно в килията, провери дали са сами и после му намигна енергично.

— Няма лошо да виждаш наоколо лицето на приятел — прошепна той и се усмихна нервно на Шам.

„Какво?! — помисли си Шам. — Ти искаш да *бъдем приятели*?!“

Ала не желаше да излага на риск свободата или живота на своя дневен прилеп. и Шам преглътна отвращението си и му се усмихна в отговор.

Изчака стъпките на младия му надзирател да заглъхнат, а после бързо отвори миниатюрното прозорче на килията си и промуши ръката си навън, на вятъра, доколкото може. Ъгълът беше неудобен, болката в ръката му — чувствителна, прехвърчащите петънца — случайни и мимолетни като сажди, понесени от буря. Шам махаше, шепнеше и издаваше звуци, които вятърът и тракането на колелетата сигурно заглушаваха, ала той въпреки всичко ги издаваше. и само след няколко мига нададе тържествуващ вик, защото онова, което пикира надолу и кацна на ръката му, тежко, топло и рошаво, беше Дейби, и той се разкиска за поздрав.

ПЕТДЕСЕТ И ТРИ

— Тия ангели не ще да са си гледали работата по тая детелина — отбеляза Деро.

— Небесната намеса — рече Калдера — не е вече като едно време.

— Виж! — посочи Деро. Дим. В далечината. Мръсен, черен пушек — дъхът на парен локомотив, който гореше нещо нечисто — гъделичкаше долницата на горното небе, което него ден се кълбеше и мъглявеше.

— Какво има? — попита Калдера. Деро огледа, и пак огледа, взря се през далекогледа си и убеди ординаторите на влака да екстраполират и приведат най-вероятните догадки.

— Де да знам — рече той. — Много е далече. Но мисля... мисля...

— Той се обърна към сестра си. — Мисля, че са пирати.

Калдера погледна нагоре.

— Какво? — провикна се тя. — Пакли?!

Пак. Тяхната уловка утряя колкото утряя — мълвата, дето я бяха пуснали за заблуда. Но сега всички в Манихики, които се интересуваха, трябва да са научили за заминаването им, а това означаваше слухове и партенки, и тъкмо затова бяха започнали тези дни да мяркат пиратски влакове.

Тези морелски пространства не бяха от най-безопасните. Тук имаше изобилие от островчета и неотбелязани на картите гористи местности и пропасти, в които един ловък капитан можеше да се укрие. Не беше изненада, че са любимци на морелските разбойници. Ала не бяха очаквали чак толкова много от тях да ги търсят.

Няколко дни по-рано се бяха сблъскали с първите. Все още имаше вероятност срещата да е случайна, помислиха си те. Едно нахално влакче с животинска тяга изскочи от едни ниски дървета забележително близо до тях и ги нападна. Капитанът изплюща с

огромния си бич — беше достатъчно близо, вятърът духаше откъм него и Шроук го чуха — и подкара пръхтящия си впряг от шест животни — по три от всяка страна на релсите, в стремглав галоп, а малкият, свиреп на вид пиратски екипаж им се подиграваше и присмиваше от натруфената черна палуба.

— Я гледай! — възкликна Деро. — Носорози. Не съм и предполагал, че ще видя носорози.

— Тъхъ — Калдера с презрително ритниче вдигна мъничко скоростта и те оставиха преследвачите да им дишат изгорелите газове и да кашлят. Влакът на Шроук, задвижван от херметичен двигател, не изпускаше дим; обаче имаше резервоари със специално синтезирани гадни изпарения, които с едно натискане на копчето можеше да избълва отзад, за да изясни нещо.

— Носорозите ме изкефиха — рече Деро. — А тебе, Калдера? — Тя си замълча. — Понякога ти се иска да не бях с тебе, нали? — измърмори той.

Калдера завъртя очи.

— Я без дивотии — каза тя. Просто от време на време би било добре наоколо да има някой, това бе всичко. — Радвай се на гледката на носорозите докогато можеш, Деро, защото други няма да видиш.

— Защо?

— Не са много местата, където влак на животинска тяга няма грижи за тягата си — поясни тя. — и тука има неща, които без проблем могат да довършат един носорог. Няма да издаянят дълго. Много са далече от дома си. Сигурно търсят нещо.

и когато тя го каза, братът и сестрата се спогледаха, ала все още не схващаха, че те бяха мишената на тези пиратски набези. Докато два дни по-късно, когато една банда от дребни железници, всяка бронирана като черна костенурка, почти ги настигна в нощта с изненадващо умели маневри. Щом алармите им екнаха и Шроук надуха двигателя и офейкаха, те чуха как водачът дизелпънкар кресна: „Те са!“

Оттогава те препускаха на скорост, за да избягат от всякаква опасност да ги забележат.

— Ти знаеш ли — рече Калдера — че долу, на юг, има железничари, дето постоянно ги наричат „пирати“, а те само пазят своите брегове, защото години наред влакове откъде ли не само си

изхвърлят там боклука? Мама ми го каза. Купища народ, които ние наричаме пирати, нищо лошо не вършат.

— Тия не са от тях — отвърна Деро, докато следеше напредъка на преследвачите им.

— Не са — съгласи се Калдера. — Тия като че са от другите.

Маршрутът им беше съставен въз основа на съчетанието от разказите на родителите им преди заминаването, онова, което бяха успели да пооберат от останените от тях бележки и обърканите спомени на оцелелия от техните бащи. Те и ординаторните файлове, и описанията, дадени им от Шам, от онзи стар екран.

Наближаваха река.

— Мост? — попита Калдера света. Не виждаше мост.

— Ъм... — Деро провери на картата. — Мисля, че ако тръгнем надясно, след... ами, след цяла вечност ще стигнем до един. — Калдера пресмяташе времето наум. — Знаеш ли какво? — произнесе бавно Деро. — Можем да минем и по-бързо. Ами ако минем по тунел?

— Тунел? — възкликна Калдера. — Мислиш ли?

Подземните пътища никога не бяха за предпочитане. Имаше нещо нечестиво в преминаването по релси там долу, като някой земекопач от дълбините, запътил се към дома. Тунелите караха благочестивите да се вайкат. Влаковете обикновено гледаха да кривнат и заобиколят тези ужасии. Обикновено.

— Ще ни спести време — настоя Деро възбудено.

— Хммм — рече Калдера. Наистина, изглежда, имаше пътища, които минаваха директно под водата.

Релсите ги отведоха надолу, покрай жилав шубрак и подобен на уста пръстен от скали в една бетонна шахта. Някои от тях били равномерно осветени, беше чувала Калдера. Тази не беше. Носеха се подир яростния блясък на собствения си фар и линиите, циментът, нашарен с петна от влагата, и подобните на ребра укрепени подпори изскачаха от мрака и пак потъваха в него, щом ги подминеха.

— Звучи *шантаво* — възкликна Деро с широко отворени очи. Бяха обвити от ехо, всеки трясък и издрънчаване гръмваха наблизко и отекваха в металните стени на влака. — Колко е далече според теб?

— Не би трябвало да е далече — отвърна Калдера. — Стига да вървим приблизително в тази посока.

В мрака изплуваха още тунели, които тръгваха от техния подземен лабиринт. Край всеки те забавяха ход, проверяваха стрелките и продължаваха.

Внезапен неземан звук ги стресна — треперлив, дюдюкащ писък, от който релсите се раздрънчаха, а земята наоколо се разтресе. Калдера удари спирачки.

— Какво беше това? — Собственият ѝ глас прозвуча сподавено. Деро се взря и я стисна за ръката.

Писъкът пак се разнесе. Този път — по-агресивен и по-отблизо. Кашляне, преглъщане, глух пъшкащ писък. После — едва чуто припляскване.

От тъмното в сиянието на фаровете се показва нещо. Наклони се. Залитна и размаха крайници. Грамадното му треперещо гърло лъщеше. Птица. Птица със запечатани очи, покрита с мъх, птица, по-висока и от най-високата жена или мъж. Тя размаха недораслите си криле, които никога не биха издържали теглото ѝ, и се олюля. Зад нея идваха и други, излизаха с клатушкане пред очите им.

— Виж ги! — извика Деро. — Какво *правят* те тук? Те са... Те са бебета! — Той се усмихна. — Какво правиш, Кал? — Сестра му натискаше разни копчета, проверяваше радара, движеше се бързо и скърцаше със зъби. — Кал, те не могат да влязат вътре. — Та тези пиленца едва ходеха. Идваха насам и се прекатурваха, настъпваха се, надаваха кръсъци и извиваха жални трели.

— Онова там — каза Калдера — е гнездо. Тези тук са пиленцата на подземен бухал, който го е домързяло сам да си изкопае дупка. Просто се е нанесъл тук. Звуците, които издават...

Щом проумя това, Деро ахна.

— ... са сигнал за тревога — довърши той, стовари се в креслото си и зацъка копчетата. Заотстъпваха назад. Новоизлюпените пиленца тръгнаха подире им с клатушкане и жално писукане.

Зад влака се разнесе много по-плътен, по-силен вик и от него костите на Калдера се смразиха. Дочуха скърцащи крачки.

Като се клатушкаше насам-натам, с очи като грамадни фенери, хипнотични от гняв, и човка, злобно закривена като кука, родителят бухал изникна в светлината на задните им фарове. Ноктите му бяха извадени, готови. Той се втурна да защити малките си.

— Аз бих тръгнал в обратна посока — сподавено изрече Деро.

Бухалът беше по-висок от техния влак, прегърбил се, за да издрапа през тунелите, преградил шахтата с криле. Очите му сияеха като най-страшната луна. Той кресна. Тези нокти щяха да разпердушният влака на Шроук. За да докопат меките Шроукови хапки вътре.

Щрак, трака-трак. Калдера задобряваше в тези резки и внезапни смени на коловозите. Подминаха възела, където пилетата се препъваха, а ужасяващият възрастен ги приближаваше, отново напред, по едно отклонение, все по-бързо, във от бърлогата на хищника.

— Той продължава да ни преследва — отбеляза Деро.

— Знам — отвърна Калдера. Смяна, напред, вдясно, бързо.

— Продължава! — изкрещя Деро.

— Чакай! — извика Калдера. — Мисля, че ние...

Втурнаха се напред, всички близки звуци милостиво се разпръснаха и те пак изскочиха на дневна светлина. От другата страна на реката. Разяреният бухал търчеше подире им, почти със същата скорост като тях, махаше с криле и се клатеше на кокилоподобните си крака, полутърчеше, полуплетеше, бързо, ала не толкова бързо като фучащия през тревата влак беглец на Шроук.

— Сбогом, прощавай, бухале сърдита! — извика тържествуващо Калдера.

— Край! С! Кратките пътища! През шантави дупки! — провикна се Деро.

— Я тихо! Идеята беше твоя. Успяхме, нали?

— Да, обаче сега се чудя... — рече Деро.

— Какво? — възкликна Калдера. — Поне едно браво няма ли да ми се каже за това, че ни измъкнах?

— Просто... За правенето на малки бухалчета не трябва ли два големи бухала? — попита Деро.

Грохот в небето, гръмотевично плющене на криле.

В този случай, научиха те, когато една сянка затули слънцето отвъд горното небе, бяха нужни един голям и един много, много голям бухал. Този, последният, се спусна с басов рев, от който се разтрепериха и влакът, и кокалите на Шроук. Той връхлетя върху задницата на последния вагон, стисна нокти като пристанищните кранове и те разцепиха и направиха на трески покрива му; бухалът отново заплющя с крила и се издигна нагоре. Все така вкопчен във

вагона. и тъй, един по един, отзад напред, вагоните на влака на Шроук се откъсваха от релсите и се издигаха във въздуха.

ПЕТДЕСЕТ И ЧЕТИРИ

Другаде сред морелсите траверсите бяха корави като камък, желязото на релсите — толкова черно, че колкото и влакови колела да го лъскаха, нямаше да го накарат да заблести, а земята под тях и между тях — скована от мраз. По такива релси пътуваше „Медис“.

Ако някой бог, небесен обитател, поназнайващ нещичко за къртолова, го наблюдаваше отгоре, скоростта на железницата би поразила един такъв наблюдател. „Медис“ препускаше по заледените релси с *шекачашек*, ритъм, подходящ за разгорещено преследване, а не за тези условия. Никакъв кърт се не виждаше — на този влак, би предположил въображаемият наблюдател, по би му подходило да дебне плячка на по-ниски скорости и по-плъзгави ритми на колелетата.

На носа на „Медис“ капитанката със следача в механичната си ръка оглеждаше нагоре и надолу между екрана и хоризонта. Последният бе изцяло скрит от сив въздух и гибелни облаци; по първия танцуваше червена точка, жалващ се диод.

— Господин Мбендей — рече Нафи. — Той зави надясно. Стрелочниците готови за маневра. — и те маневрираха, лъкатушейки през поредица от точки, докато светлинката на скенера отново присветна почти право напред.

Когато не следеше този безмилостен екран, капитанката се оттегляше да чете книги за философии. Четеше мемоарите, идеите и размишленията на редките успели. Водеше си бележки в полетата. Какво се случва, когато неуловимите идеи, които преследваш, бъдат открити?

Три пъти дяволският му чевръст звяр, когото следваха, копаеше твърде надалече, твърде бързо, твърде дълбоко, че да успяват да го следват, завличаше мъждукащото си същество извън обхвата на капитан Нафиевия четец. Всеки път след няколко дни скиторене, със скенер, включен на максимална мощност и прилагане на по-традиционни техники на дедукцията, приложими в къртолова, тя отново изнамираше сигнала.

Втория път, когато загубиха и намериха светещата точица, означаваща голям кърт, видяха как далече-далече се ражда къртичина. Изригване на пръст, пред което те замлъкнаха страхопочтително, остави след себе си наистина чудовищна могила.

— Ще ми се момъкът да можеше да види това — бе измърморил Фремло. — Чух, че той й намерил скенера. Щеше да му се хареса.

Никой не отговори.

Все още се водеше преследване, те все още бяха къртоловци, следяха и вадеха заключения и правеха преценки, ръководейки се от своята проницателност на ловци. Ала сега философията на капитан Нафи оставяше електрическа диря. Може би веднъж-дваж капитанката като че си зашепна, мърмореше нещо, което като че включваше и думата „благодаря“, докато се заиграваше с нейния приемник.

Джак Присмехулника не се придвижваше така, както е редно да се придвижва един кърт.

— Той откъде *знае*? — питаше настоятелно Вуринам всички присъстващи. — Той откъде *знае*, че сме му по проклетите пети? Как така постоянно се опитва да се измъкне? — Така тълкуваше той необичайните, изплъзващи се бързина и движения на животното.

Той винаги е дразнил капитанката, прошепваха му някои от неговите другари. Затова той е нейната философия.

Хоб Вуринам имаше и друг въпрос. Докато обикаляха из едно ледено поле в наситено кървавото сияние на залеза, като си обръщаше джобовете наопаки и пак ги прибираще изтормозено, той попита доктор Фремло:

— Да ви се е струвало някога, че това може и да е измама?

Докторът наблюдаваше как мармоти се чепкат край дупките си. Нищо не каза.

— Ако Нафи хване Джак Присмехулника по този начин — продължи Вуринам, — няма ли да е измама да постигнеш своята философия така? Дали можеш да минеш по краткия път, когато преследваш едно проникновение, мислите ли? — Фремло подхвърли от влака топка смачкани хартии право насред кавгата на едни мармоти. — Питам се какво ли щеше да мисли Шам — додаде Вуринам.

— Нищо особено — отвърна Фремло. — Та нали не става въпрос за останки? А просто за един голям кърт.

Докато траеше разговорът им за Шам, слънцето залезе, а железницата, на която те дължаха временна платена вяроност, описваше щърбави спирали по пресичащите се релси и все повече се приближаваше до капитанската идея фикс.

ПЕТДЕСЕТ И ПЕТ

Първите няколко пъти, когато го призова от небето, Шам само галеше Дейби и набираше кураж от присъствието на нещо, което го харесваше и никак не го интересуваха дали той може да потвърди, че някаква част от морелсите точно съответства на дадена рисунка на морелсите. Той все така имаше това задължение. Казваше „да“ на вкаменена гора; на пълзящ към тях ледник, чийто бавно настъпващ край вече поглъщаше морелсите; на една конкретна местност с характерен хълмист релеф.

— Ти това ли видя?

Всеки път, когато Шам излизаше да сверява, Дейби кръжеше в небето. Всеки път Шам казваше да... до онзи, последния път, когато след известно колебание той им каза истината: не. А след още известно колебание Елфриш кимна и промени курса.

Дейби не искаше да влиза в мрачната килия на Шам, но кацваше на ръба на миниатюрното прозорче. Размахал ръце, с пресилени посочвания, Шам го подканяше да прелита до местните острови, да разпъжда гларелсите и да му събира по нещичко за хапване. Със замах го привикваше обратно. Гледаше го как се стрелка под облаците и към горното небе над назъбен риф от останки.

Къде се намираха?

Шам зависеше от милостта на човек, когото познаваше като напълно безскрупулен. От убийци, които щяха да го изхвърлят зад борда или да го набодат на кука ей така, на майтап, ако идеята им се стореше привлекателна. Но докато успяваше да оживее и да бъде полезен, той се намираше някъде, където никога досега не е бил. Не се занимаваше с докторлък и не вехнеше от копнеж, но се намираше на съвсем ново място и вършеше нещо съвсем ново, и това пораждаше, каквато и да бе опасността, вълнение.

Робалсон го посещаваше по всяко време и дърдореше празни приказки. Почваше с половин уста да подбъзква Шам, докато привършеше с това и просто си седеше там като на тръни.

— Толкова много истории се разправят — рече той най-сетне. — Ако онова, което преследват Шроук и което семейството им е открило, е поне наполовина толкова добро, колкото си мислят хората, ние ще станем... — Той премлясна с устни. — Казват, че направо не можеш да си го представиш. Затуй не бива да спираме, преди и някой друг да е загреял. Ама те, разбира се, нямат твоите картинки, нали?

Не, помисли си Шам, ала ще погнат Шроук. Той прехапа устна.

Изсвири свирка и се разнесе тежкия ритъм на бягането. Влакът ускори ход и се отклони от посоката, в която вървеше. Това бе умело маневриране. Бързите маневри продължиха, тези внезапни смени на посоката, резки ускорявания и забавяния. Робалсон подскочи.

— Какво има? — извика Шам. Надзирателят му се позабави, стрелна го с много нервна усмивка, а после излезе и въртна ключа. Шам погледна през малкия прозорец и дъхът му секна. „Таралеш“ гонеше друг влак. Някаква дребна търговска железница, превозваща стоки между морелските острови, сега препускаше на границата на парните си сили.

— Бягайте оттука! — провикна се той над ширналите се мили, и сякаш го беше чул, по-малкият влак се опита.

Чуха се гърмежи. Залп от снаряди полетя в дъга, ужасяващо лениво, от пиратския влак над релсите и се приземи с последователност от унищожителни взривове, които размятаха късове релси и траверси във всички посоки. Една от летящите бомби улучи задницата на тяхната плячка.

Шам изохка. Камбузът избухна и разплиска във въздуха пламъци, метал и дърво, а също и, о, Каменнолики мои, малки фигурки, въртящи се като хартиени въртележки. Те се пръснаха по земята. и близо до тези, които все още мърдаха — вече в агония, ранени, земята изригна, щом хищните подземни твари надушиха човешко.

Нова вихрушка от изстрели и влакът бе обездвижен. Няколко ужасни минути „Таралеш“ се приближаваше. Шам чуваше дюдюканията на екипажа и как той се въоръжаваше. На палубата на обездвижения влак мъжете и жените чакаха с мечове, пушки и ужасени лица. Те може и да не бяха нито войници, нито пирати, ала щяха да се бият.

Не че това им помогна кой знае колко. „Таралеш“ ги бомбардира още, разхвърляше защитниците като трески по ужасната земя. Железницата на Елфриш дойде и спря отстрани, на една съседна линия, и закачи осакатения търговски влак с куки. Като шумно насъскваше някакъв агресивен пиратски бог, бойният екипаж на „Таралеш“ се метна на борда и ръкопашното меле започна.

Шам не виждаше много-много. Същинска благословия. Но виждаше достатъчно. Виждаше как жени и мъже се стрелят от упор и запокитват ранени и мъртъвци от влака във въздуха. Някои падаха доста близо и той чуваше виковете им, виждаше ги как пълзят със строшени кости, стискат раните си, мъчат се отново да се качат на борда.

Песъкливата почва закипя. Завихряше се и потъваше. Кръг се хлъзна надолу и изрови конус. Един мъж също се хлъзна надолу с вик. От дъното на тази яма изскочиха две остри като ножици огромни хитинови мандибули, коси с цвят на бръмбар. Фасетни очи.

Шам извърна поглед, преди челюстите на мраволъва да щракнат върху обяда му и писъкът рязко да секне. Той се залепи за стената под илюминаторчето. Чувстваше как сърцето му бие толкова бързо и силно, че щеше да разклати влака. Когато отново погледна, хищниците се биеха помежду си и земята кипеше не само от мъже и жени, но и от кавгите на великански насекоми и къртопльхове, земеровки и къртове. А пиратите бяха завладели съсипания влак.

Пиратите на борда, все още живи, бяха спасени. Търговците, разхвърляни по земята, ги оставиха сами да се влачат обратно към останките от своя влак, покрай мраволъвски ями и пръстта, разрохкана от гладни язовци.

Екипажът на Елфриш вадеше стока от трюма и я прехвърляше с кранове, куки и скрипци на „Таралеш“ Последните обезсърчени, ридаещи търговци ги наблюдаваха под въоръжена стража. Шам не чуваше какво говори Елфриш, ала видя как извлякоха двама-трима от победения екипаж — като че най-хубаво облечените, капитана и офицерите. Завлякоха ги на пиратския влак и те се скриха от погледа му. Чу тътрене на крака горе. Стон на ужас нададоха останалите търговци, всички втренчени в онова, което се случваше над главата му.

Когато най-сетне „Таралеш“ потегли, той остави подире си празен и неподвижен влак, голям къс ню останки, който някой щеше да очисти до шушка. На покрива му последните от неговия екипаж, от мързел оставени живи, скърбяха и мръзнаха, изоставени.

— Какъв ден, а? — възкликна Робалсон.

— Какво ще стане с тях? — Шам нямаше сили да се обърне и да го погледне.

— Някой сигурно ще дойде да ги търси, може би като не дойдат там, където ги чакат — рече Робалсон и сви рамене. Не можеше да погледне Шам в очите. — Не ме гледай така — смънка Робалсон и напусна остави една купа.

— Какво направихте с последните? — попита Шам. — Чувах...

— Скочиха зад борда — отвърна Робалсон и показа ходене с пръсти. — Те бяха офицерите. Не ме гледай така, казах ти. Знаеш ли, че ние загубихме шестима? Ако просто се бяха предали, нямаше да ни се наложи да вършим всичко това.

— Да — рече Шам и пак се обърна към прозореца. Плачеше му се. Потрепера. — Какво имаше зад борда? Къде го направихте? — Когато отговор не последва, додаде: — Мраволъвовете бяха повече, нали? Стоножките?

Робалсон вече беше излязъл.

Шам затърси хартия тъй внимателно, както навремето неговият екипаж преследваше къртове. Намери парче хартия за застилане на чекмеджета. Продължи да търси. Най-сетне намери зарязана огризка от молив. Наложил се да го остри с дъвчене. Написа:

„Моля ви! Аз съм пленник на влака «Таралеш». Пирати са. Те имат пушки. Те са пиратски влак. Карат ме да показвам пътя към една тайна ако не им показвам ще ме хвърлят в морелсите, може би в капан на мраволъв или нещо такова. Името ми е Ш. ап Сурап, обучавам се под командата на капитан Нафи, капитан на влака «Медис». Моля ви, можете ли да ми помогнете. Моля ви, кажете също и на Трус ин Верба и на Воам ин Сурап от Стрегай, че не съм избягал и че ще се върна! «Таралеш» иска да навреди на двама млади пътешественици от Манихики и на мен също моля помогнете!! Запад и Север, само това знам, че отиваме нататък. Благодаря.“

Шам се наведе навън в тъмното и забърбори и замаха, докато Дейби дойде. Шам нагъна листчето много стегнато и го затъкна в

следача, все още прикрепен към крачето на прилепа.

— Слушай — рече той. — Знам, че ще е трудно. Ти дойде да ме намериш. и не знаеш какво означаваше за мен това. Ала знаеш ли сега какво ми е нужно да направиш? — Той протегна ръка със замах в посоката, откъдето бяха дошли. — Ти трябва да се върнеш. Да отлетиш обратно. Да намериш някой. Намери когото и да е.

Прилепът се взираше в него, напласен от нощта. Сгуши се, близна го, погледна го в очите. С болка в сърцето Шам се зае с дългия процес на увещаването, принуждаването, сплашването му, ако трябва, за да отлети.

ПЕТДЕСЕТ И ШЕСТ

Още един вагон си отиде, отнесен към небето в отмъстителните, огромни нокти на бухала. Калдера бе натиснала копчето за освобождаване, щом бухалът полетя. Тъкмо навреме, в необходимия момент — сдържаше се, докато бухаловите нокти бяха надвиснали точно над линията, по която локомотивът на Шроук продължаваше да препуска, него щяха да отмъкнат нагоре последен, и беше много точна — влакът се килна напред, когато вагоните паднаха надолу и сред искри и ужасяващи трясъци се приземиха на колела обратно върху релсите. Още един миг — и вагоните щяха да са вече твърде високо, или отвлечени твърде далече на една страна или на друга, и щяха да загубят цялата железница.

Шроук, задъхани, самите те опулени като бухали, наблюдаваха как тоновете метал на бившия техен последен вагон бяха издърпани нагоре и се сляха с летящия в небето силует, който яростно ги кълвеше и разхвърляше парчета метал. Докато падаха, те приличаха на слама и на тюл, и падаха с грохот на земята, и тя се тресеше.

Най-сетне се скриха под покрива на огромна нощ, в чиито дълбини шумяха хищниците от горното небе. Шроук...

Но чакайте! Като се замислим, сега на Шроук не им е времето. Точно в този миг твърде много неща се случват или предстои да се случат на Шам ап Сурап.

Вижте, Шам току-що отпрати надалече своя космат приятел с малките крилца. Някога окървавен, заловил се неуспешно да изучава медицината и мечтаещ да издирва останки, а сега — пленник и затворник на пиратски влак.

Този влак, нашият разказ, няма, не бива сега да се отклонява от тази линия, по която — макар и не по негов избор — влачат Шам.

По-късно, Шроук. Шам е при пиратите.

ПЕТДЕСЕТ И СЕДЕМ

— Какво ти става? — Робалсон винаги се ядосваше на Шам, когато той беше тъжен. А на сутринта, след като най-сетне бе убедил Дейби да отлети в мрака, той беше много тъжен.

Сега се намираха сред дива пустош, сред странни земи и морелсите бяха прошарени с аномалии. Могилите на мостове, ротатори за завъртане на локомотив посред звездно избухване от релси, остров с многобройни дупки. Останки. и то не само стари архиостанки. Останки от влакокршения. По размери — от малки патрулни вагонетки до грамадни железници, които не приличаха на скелети. Разраснали се, разглобени от дъжда и вятъра, ръждясали, студени. Гробище за влакове.

„Някой сигурно ще дойде да ги търси“ — беше казал Робалсон за онези безпомощни търговци. Шам се чудеше. Никога не се знаеше. Онази нощ, сам, той наблюдаваше птиците и никоя от тях не идваше при него, когато им махаше. Току подсмърчаше, защото сърцето го болеше, че Дейби е отлетял и сега няма пукнат приятел на този влак.

А после, на следващата сутрин, погледна отново навън и ахна. Шам притаи дъх и прехапа устна, за да не се разкрещи от радост. Защото на хоризонта, същинско чудо, сякаш по негова молба и зов, може би призван от прекрасния му приятел прилеп, той съзря влак от ферофлотата на Манихики.

Той се движеше неотклонно, бързо и умело. На него имаше релсоплататели. Беше може би на три мили от тях. Приближаваше се по курс, който щеше да ги пресрещне. Беше вдигнал вимпели, които Шам, вече железничар, можеше да разчете: *Подгответе се* — гласяха те — *за проверка*.

☺☺☺

Сред вихрушката от стъпки и нервни приготовления Робалсон подаде глава през вратата.

— Ти — каза той. — Млък. Нито дума. Аз съм отвън. Само да си гъкнал... — Той поклати глава. — Капитанът само чака оправдание.

Ха си гъкнал, и... всякакви неща ще се случат. — Той му показа с жест да си затваря устата и си тръгна.

— Внимание, „Таралеш“! — прокълнтя глас от усилвателите на влака от Манихики. — Подгответе се за посрещане на посетители.

— Шам го гледаше как се приближава по близките линии и сваля на релси вагонетка, развиваща великолепна бързина и с модерен облик, пълна с униформени офицери. Той се наведе през прозореца и започна да ръкомаха и да вика.

Дали го бяха видели? Що за небивалица смяташе да им пробута капитанът? Дали бяха успели да покрият всички принадлежности на пиратския живот? Шам чу тропане по палубата горе. Не знаеше кога щеше да е безопасно да се разкрещи. Някой идваше насам по коридора. Той се подвоуми. Чуваше гръмогласна кавга. Нищо не успяваше да различи, докато кавгаджиите не спряха пред каютата му и сърцето му се качи в гърлото, и вратата рязко се отвори, и един висок офицер от флотата на Манихики, капитан в спретната черна униформа, украсена със сърма и позлата и с лъснати копчета, застана пред него и крещеше на Елфриш и Робалсон. Офицерът посочи Шам и се провикна:

— Ето *това* момче — за него ви говоря! Изведете го навън. Имате да давате много обяснения.

— Те ме държаха в плен! — викна Шам, докато подтичваше подир офицера. — Не се лъжете, сър, те са пирати! Сър! Благодаря ви, че ме спасихте! — Елфриш се мъчеше да го накара да млъкне, да запуши устата му с ръка, но Шам беше твърде чевръст. — Те искат да ги заведе на едно тайно място, сър, а аз изобщо не го знам ни какво е, ни къде е, ама те си мислят, че разпознавам разни неща и ме държаха тук дни наред, и нарушават закона...

Бяха излезли навън и се намираха сред още по-зловещ пейзаж от онези, които бе видял Шам. Пред тях релсите се преплитаха между обрасли с хрусталаци скалисти хълмове и се пъхаха в тях, в къси тъмни тунели, над които се извисяваха дървета без листа. Имаше и други офицери от Манихики на палубата. „Капитан Рийт!“ — залаяха те, щом спасителят на Шам се появи.

Рийт направи властен жест. Беше снажен и гледаше всички отвисоко. Той махна на Шам да се приближи. Шам издиша и потръпна облекчено.

— Действително не бива да слушате това идиотче, сър! — заяви Елфриш и му се закани с юмрук. — Той е нашият прислужник.

— Вие казахте, че този е вашият прислужник — Рийт посочи Робалсон.

— И двамата са прислужници. Те, прислужниците, никога не стигат. Само че този, този Шам... Той, откакто постъпи при нас, ни създава главоболия.

— Значи сигурно прислужниците са ви много. — Офицерът сложи ръка на рамото на Шам.

— Съмнение няма, капитан Рийт. Тикнахме го в карцера за... за кражба, сър. Открадна храна.

— Те лъжат! — и Шам забърбори, разказвайки историята си с объркани, ала изтощителни подробности, прекъсван от възраженията и показното неверие на Елфриш. — Всичките трябва да ги арестувате! Те извършиха куп убийства и грабежи и ще убият и мен! Той е убил Шроук! Разбил е влака им преди цяла вечност! Чували ли сте за тях?

— Той е фантазьор! — подметна презрително Елфриш.

— Може и да е — рече Рийт. — Но за ваша зла беда знаем, че двама млади манихийци на име Шроук са заминали от града и това напълно отговаря на истината. Чухме да разправят, че останките на тяхното отдавна изчезнало семейство всъщност са били открити, и тези младежи са заминали с влак, който ние ревностно издирваме. Това също го знаем. А сега, капитане... Смятате ли, *действително* ли смятате, че нищо не сме чували за младия мъж, чието посещение е подтикнало новото поколение Шроук да следва досадните си стремежи?

Сигурно беше дал някакъв сигнал с примигване на очите. Подчинените му вдигнаха оръжие едновременно. Шам стаи дъх.

— Ако проверя вашия трюм, капитан Елфриш — рече Рийт, — какви стоки щях да намеря там?

Последва мълчание. Екипажът на „Таралеш“ опипваше оръжията си. „Приклези ги!“ — помисли си Шам.

Елфриш въздъхна.

— Е, добре — каза той. — Да... Горедолу е така, както казва той.

— Видяхте ли? — провикна се Шам. — Арестувайте ги!

— Но... — продължи Елфриш и с успокоителни движения, подчертаващи, че не посяга към оръжие, той извади от джоба си кожен портфейл, отвори го и показа сребърен печат. — Моето разрешително за каперство. Под лиценз съм. Печат от Манихики. Всичко е официално.

„Какво?!“ — помисли си Шам.

— Защо не го казахте от самото начало? — попита Рийт.

— Какво да каже? — обади се Шам.

— Ами... — рече Елфриш и се ухили смутено.

— Данъкът? — попита Рийт. — Като капер двайсет процента от всичко, което притежавате, принадлежи на Манихики. Вие сте проклет укривател на данъци.

— Кога ще го *арестувате*? — кресна Шам. Елфриш го перна с юмрук и Рийт не го спря.

— Вижте — рече Рийт. — Ето какво. Ако неговият разказ е верен, и той, и вие отивате на същото място, където и тези млади Шроук. А на мен описанието на техниката, която използвате, ми допада. — Той се замисли.

— Арестувайте ги! — настоя Шам. Никой и пръста не си помръдна.

— Вземам го — реши Рийт. — В замяна на вашия данък. Ще видя какво мога да измъкна от него.

— Какво?! — изкрещя Шам.

— Какво?! — изкрещя Елфриш. — Така не може!

— Може и още как — заяви Рийт.

Това тук не беше разговор между полицаи и престъпник, осъзна Шам. Вътрешностите като че се бяха разсипали в прах. Мъртъвците и обраните търговци, които бяха изоставили, не бяха търговци от Манихики, в края на краищата флотата не отговаряше за тях. Елфриш не практикуваше свободно. Той си имаше разрешително за пират, беше подчинен на правителството, агент на Манихики, също като Рийт. Това беше спор между колеги. Междуведомствена политика.

— Вие знаете ли... — попита Елфриш — ... какво има отгатак морелсите? и аз не знам. Ала и вие, капитане, и аз знаем, че

съществува универсална корелация между приближеността и паричното възнаграждение досежно съкровището. Иначе казано, колкото по-далече е имането, толкова е по-голямо. Та... какво предполагате, че има *оттатък морелсите*?

— Няма такова нещо като „оттатък“ — заяви Рийт.

— Позволявам си да не споделям мнението ви. — Елфриш вдигна пистолета си, полека, под зорките погледи на подчинените на Рийт, готови за стрелба. Сякаш движенията му бяха толкова бавни, че това ги парализираше, докато го наблюдаваха. Насочи го към Рийт. Някои от неговия екипаж също вдигнаха своите.

— Момчето е мое — заяви Елфриш.

Рийт се разсмя.

— Добре го изработихте — рече той. — Току-що загубихте лиценза си. Засега броя възпрепятстване на офицер, заплашително поведение и нелегално пиратство.

— Но аз съм склонен да се обзаложа... — възрази Елфриш, — и вижте, и екипажът ми също — че заради онова нещо на края на света всичко си заслужава.

Беше тихо под слънцето. Птиците кръжаха. Вятърът разрошваше косата на Шам. Рийт най-сетне каза една-единствена дума:

— Огън.

Колкото и дълго да бяха стояли като истукани, неговите офицери бяха възвърнали самообладанието си. Не се бояха и действаха експедитивно. Стреляха.

Пиратите отвърнаха на огъня. Всички се биеха за Шам. Който се сниши.

На палубата настана лудница. Крясъци, изстрели, търчащи крака. Хората тичаха да се скрият. Ехтяха писъци. Рийт, като продължаваше да стреля, повлече ранен свой другар по палубата и изкрепя сигнал в микрофона на рамото си. Едрокалибрени оръдия на военния влак се завъртяха. Рийт и офицерите му се снишиха и побързаха да се смъкнат обратно във вагонетката си.

— Да го вземат дяволите дано! — кресна Елфриш. Дори и влак, цял набоден с оръжия като „Таралеш“ нямаше шанс срещу военен влак на Манихики. — Потегляй на пълна мощност! На пълна мощност! Дай, дай, дай, дай! Да се махаме от тях!

Стрелнаха се напред. Железницата се килна и се втурна с все побясна скорост в милостивия лабиринт от хълмове и тунели.

Шам си имаше план. Ако можеше да се нарече така. Той пълзеше; хаосът продължаваше. Стигна до основата на наблюдателницата и бързо се закатери нагоре. Военният влак продължаваше да ги гони.

— Свалете го! — кресна Елфриш. „Таралеш“ се носеше към тунел.

Флотският влак стреля. Ето това, това беше взрив! Цяла планина от гръм израсна от нищото. „Таралеш“ се люшна, блъснат от ударната вълна. Военен влак се задаваше.

Шам се опитваше да изчисли траекториите. Внезапно много спокойно пред очите му изникна какво ще се случи, къде, кога.

— Хванете го! — ревеше Елфриш и размахваше оръжието си към Шам, но екипажът му търчеше насам-натам. Робалсон беше точно под него и го гледаше отдолу с печално удивление.

и военният влак пристигна, неотклонно и бързо, и пак стреля, и един снаряд улучи, и задната част на „Таралеш“ се засили неуправляемо и избухна.

Хоров вой. Пирати хвърчаха във въздуха и се пръскаха из морелсите. Взривът яростно блъсна напред грамадата на влака и тя се понесе неуправляемо към тунела и хлътна в него — по краткия маршрут под скалистия хълм пред тях.

Докато Шам се взираше надолу, взривът отнесе Робалсон. Шам хлъцна.

Виждаше, че „Таралеш“ се разпада в движение. Той гледаше ужасен как влакът се гмурна в тъмното, а самата наблюдателница, на която се бе изкачил, се трясна в островната стена и се лашна като отсечено дърво. Той беше подготвен — яхна я. Тя падаше надолу бавно, както му се струваше, и го спаси от най-острите скални зъби. Падаше надолу, към пустия остров, в който се разбиха.

Пиратите, разпръснати, виеха в пръстта и сред морелсите. Ето го и Елфриш, взираше се в Шам от една черна дупка в земята, където беше паднал — той беше самият гняв, самата омраза. Взираше се, а долу някакъв невидим подземен звяр, разбутан в бърлогата му, се надигна, разтръска се, изръмжа и изскочи горе да го сграбчи. Дори и

когато го награби и го засмука надолу, Елфриш не откъсваше очи от Шам.

А после Шам вече не виждаше нищо.

Падна долу. Целеше се в един храст — знаеше, че ще го заболи по-малко, отколкото ако падне на камъните; мощно свистене и трясък, и пукот на метал, и той излезе прав — ох, как болеше, ала вече се търкаляше по сушата и дишаше, и трепереше, и легна и замря, не помръдваше — отчасти от болка, но отчасти и защото не можеше да повярва, че е успял, и защото знаеше, че все още го преследват.

Шам лежеше и се вслушваше в звуците на приближаващия се военен влак и във виковете за помощ откъм развалините на „Таралеш“ и на ужасените пирати в гъмжащата от хищници земя.

Там, горе на хълма, върху остров сред гробище за железници сред дивите краища на морелсите, лежеше Шам.

ЧАСТ V

БУХАЛ ПОДЗЕМНИК
(Athea cunicularia trux)

*Възпроизведено с позволение на архива на
Стрегайското къртоловно благотворително
дружество.*

Предоставил: Чайна
Миевил

ПЕТДЕСЕТ И ОСЕМ

Изследвайте една карта. Търсете най-слабо проучените, най-малко посещаваните, най-дивите, най-странни, най-опасни, най-проблематични отвсякъде части на морелсите.

От една точка на северозападния край на света нататък се простират крайнини, пълни с неизвестност. На изток от тази планина и плато, и място, из което бродят чудовища, има петна от тревожни, оскъдно скицирани релси; най-тъмните полярни ледени дупки на юг си имат своите ужасни страни и тъй нататък. В тези диви краища релсите като че са пияни от необичайности. Релсите не слушат. Стрелките не се държат така, както им е наредено, земята не е толкова здрава и стабилна, там стават шибании и белї, самото желязо е отлято така, че да погажда номера на влаковете. Ужасно скандални нередности.

Тук божествата са си бърникали по релсите един на друг — воюващи сестри и братя, за да си осуетят взаимно плановете. Подобни участъци е имало, откакто ги има морелсите. и така и ще бъде, докато ги има.

Ще е глупаво да се каже за всяко едно подобно място, че е *непроходимо*. Дълго нещо е това историята, съществуват, съществували са и ще съществуват много влакове. Почти всичко в крайна сметка се случва. По-малко спорно обаче, та дори съвсем безспорно, е твърдението, че подобни участъци са най-малкото *страшно трудни*.

ПЕТДЕСЕТ И ДЕВЕТ

Търсачите на останки търсеха останки — най-вече един от тях. Пиратите пиратстваха. Флотските влакове издирваха и завладяваха острови за Манихики. А животните?

Talpa Ferox. Той никога не е бил най-предвидимият кърт. Неговата хищност и мощ са го направили подземен крал. А сега?

Не бе останало никакво съмнение, че Джак Присмехулника, философията на капитана, е променил поведението си. Копаеше тунели по-бързо, зигваше по-малко и не загваше чак толкова като някога, повече праволинействаше. Направо можеше да си го наречете „бягство“.

Страстта на капитанката към кърта бе заразила нейния екипаж. Ентузиазмът е вирус, също както и любопитството, и вманиачаването. Някои не се поддаваха: неколцина плюваха отвратно, докато препускаха с влака, и хракките им попиваха в пръстта; други гледаха да лобират по-тънко пред офицерите, като ги насърчаваха обратно към по-традиционния лов. Вуринам се тревожеше. Но те бяха малцинство.

Офицерите на Нафи се редуваха да следят малкия екран, а влакът не спираше дори и през нощта. Преминаваха с рев покрай усамотени махалички — бучици светлина като светулки, покрай скали. Джак Присмехулника отиваше на север. Далеч от обичайните си свърталища.

— Това щеше да ти хареса — прошепна доктор Фремло на палубата, докато се взираше в нощното нищо, в тънките светлини на влака, които разтваряха ципа на мрака и пак го затваряха. — Надявам се, че животът на търсач ти понася добре.

☺ ☺ ☺

Върху един риф от останки лежаха развалините на изядени от ръждата влакове, разпръснатите кости на железничари. Брулени от вятъра черупки на огромни буболечки-свредели, бръмбари, навити стоножки, отпреди много хора. Птиците избягваха това оскъдно

прорязано от релси пространство, но точно тогава поне едно същество кръжеше във въздуха над него.

Покритата с боклуци земя кипеше. Нещо се надигна. С хленч, суетня, сред вдигнала се прах и отломки от смет, нагоре се издигна покрита с метал въртяща се кула, машина, дълъг вагон, който се надигна от подземие и се стовари накриво, с пухтене, напреки на релсите. Подземница с лъскав и заплашителен дизайн. Прахът, който вдигна при преминаването си, се уталожваше около нея, люкът ѝ се отвори и от него щръкна глава. Подземничарката огледа околностите и свали далекогледа си от лице, толкова мръсно и оплескано с гориво и смазка, че кожа почти не се виждаше.

— Е, добре — измърмори си тя. — Чисто е. — Тя щракна с пръсти. С поредица от издрънчавания и сърдити изпуктявания шасито на земекопа започна да се разгръща в крайници, съставени от многобройни сегменти, механични хващачи. Трависанде Сироко огледа боклукопейзажа с професионално безпристрастие. Пътуваше нататък, където според слуховете имаше наскоро разбит търговски влак за оплячкосване. Сироко присви устни. Да си помислите, че пресмяташе цените на боклуците, които вижда — и щяхте да сте прави.

Нещо пикира отгоре и се отклони към нея. Щураше се възбудено във въздуха.

— Здравсти — рече Сироко. Бинокълът ѝ се извъртя нагоре, подвижните обективи забръмчаха и защракаха. — Ха здрасти, вярно! — възкликна тя. — Ти не си тукашен. — Тя пак присви устни и този път това нямаше нищо общо с парите.

— Малко месо — каза тя. — и вѐже. Като че ще хвърлям примамка в небето. Имаме си гостенин.

ШЕЙСЕТ

Шам се кри. Часове наред, кажи-речи, друго не прави. Здравата се криеше, влагаше цялата си енергия.

След онзи безумен скок към осеяната със скали свобода ето го тук — с взривения пиратски влак зад гърба си, разпръснат и размятан по релсите, флотата на Манихики настъпваше, оцелелите пищяха, шумотевицата на последните остатъци от битката, ръмженето на хищници. Воят на пленници.

Шам се приплъзна надолу по сипея до стръмен склон, затулен от вятъра, в сенките на камъните, и се разтрепери, когато студът на този самотен остров го скова. Сгуши се в една хлътнатина и обгърна коленете си с ръце. и зачака. и двете борещи се помежду си сили го искаха за себе си, а той не искаше никоя от тях.

Как бе редно да постъпи?

Шумотевицата не трая дълго. Той чуваше как вият последните пирати, докато последните от флотата слухтяха за последните доловими звуци. и между всичко останало издирваха него. Чу как грамадният влак се връща, откъдето беше дошъл. Чу вагонетките, с които от някаква патрицианска милост войската на Манихики събираха ранените пирати, да се отдалечават лениво.

Шам се опитваше да отпъжда мисълта, че не може да остане вечно така. Затваряше очи и се опитваше да прогони от мислите си постоянно кръжация в тях образ на Робалсон, отнесен надалече сред огън и пушек.

През втория-третия час след последната схватка, дълго след като всички звуци замлъкнаха, той се вслушва в абсолютната безвлаковост на острова. Чуваше гларелси, вятър, прах, който шури камъка. Претърси джобовете си внимателно, като същински изследовател, за някое сбъркало се да попадне там парченце карта. Намери ядки и остатък от лепкаво блокче. Изяде мизерната си вечеря.

А после се стъмни. Как и кога успя да се стъмни?

А после той заспа.

Нямаше какво друго да прави, лишен от избор, изтощен, изплашен, гладен, съвсем и напълно сам, Шам се оттегли от будното състояние и изненадан, че изобщо е способен на това, заспа.

Събуди се много рано — студът го разрязваше като кремък, а небето се беше просветлило, ала не беше ясно. Беше се вдървил като жалка кукла, като сноп влажни вейки. Обгърна се с ръце и се заслуша как стомахът му души като вълк. Онова, което най-сетне го накара да стане, беше, че от ужаса му писна.

Този ден той бе изследовател. Сред морелсите край брега видя останките на пиратския влак и тук-там — зловещите останки на мъртвите неизвозени оттук пирати.

Неговият остров беше сигурно около две мили в обиколка. Бреговете му бяха абсурдно стръмни и обрасли с бръшлян и лози от всякакви нискорасли видове, от някои от които висяха на малки чепчици нещо като плодове. Той предпазливо ги опита. Отвратителна, горчива, кашкава гадост, която изплю. Стомахът му заскимтя. Но пък вода имаше. Тя църцореше надолу от някакъв висок водоносен пласт. Шам долепи устни до струйката и засърба, без дори да забелязва колко е студена и острия ѝ минерален вкус.

Островът ехтеше от звуци. Шумоленето на птиците, бълбленето на други неща, които млъкваха, щом той се приближи, само за да извисят глас отново зад гърба на Шам. Изкатери се, докдето можеше, без да рискува, и се загледа по-нагоре, където може би върхът се забиваше в горното небе. Спусна се до чакълестия бряг, където островът се срещаше с тъмните, древни релси.

Няколко парчетии и дреболии лежаха разпръснати покрай брега. Даже можеше и да ги достигне с пръчка, ако се пробва. Загубени неща от пиратските джобове, отломки от влаковзривове. Нещица, твърде дребни, че търсачите да им обърнат внимание, и твърде неугледни за птиците, които обичаха лъскавото.

Щом се сети за търсачите, това го подсети за Шроук. Въпреки че те не бяха търсачи, разбира се. Може би тъкмо затова се беше сетил за тях. Разумът, помисли си той, понякога ги върши едни такива странни. Шам се замисли за Калдера, съвсем малко по-млада от него, как

управлява своя невъзможно модерен влак. Тя не би и спряла заради подобни олющени боклуци.

Имаше много думи за онова, което притежаваше тя. Хъс, живец, стръв, жар. Калдера и Деро направо преливаха от всичко това. Като че за никой друг не беше останало. Шам седна на брега. По-скоро тупна върху него със скръстени крака. Взе едно парче дърво и го зачопли с нокът.

Това тук трябва да е печално известно люпило на острови, предизвикващи влакокрушения. Виждаше и други навътре в морелсите, оттатък черупките на вагони и локомотиви. Разпердушиненият „Таралеш“ бе само последният. Дори и толкова близо до границите на картата търсачите бяха идвали и отнасяли най-лошото или най-доброто от разрушенията. Но там имаше и купища негодни за нищо отпадъци.

Шам погледна надолу. и осъзна, че с нокътя на палеца си бе придал на старото парче дърво в ръцете му чертите на лице.

Най-близкият до неговия остров, забеляза той, беше с по-тучна растителност, по-нисък и по-равен. Обрасъл с дървета. Може би те даваха плод. Шам се облиза. Между този бряг и онзи се простираха може би две мили релси. Между всички тези линии минаваха ивици бурна пръст. и движение. Животинско движение. Шам потрепери.

Гръбнак от каменисти, издадени над земята островчета се бе изпънал от брега нататък и всеки от тях бе покрит с бурени и дърлеци се птици. Камъните стърчаха накриво, като счупени зъби, между траверсите, за да запрацат железничарите на земята. Шам виждаше остатъци от товари, разсипани и мумифицирани или изгнили; ръчна количка, покрита с дебел слой ръжда; натрупана пирамида от повредени части от двигател; изпотрошен камбуз.

Стомахът му мърмореше — нетърпеливо животинче. „Какво искаш от мен?“ — попита го той и се помъчи да овладее паниката си. Една сюррия птици литна към него и за миг той си представи, че може да е предвождана от Дейби, който идва да щракне гальовно със зъби пред лицето му. Но не беше той, а само някаква анонимна, злонравна, бомбардираща с гуано чайка.

Другият остров изглеждаше все по-изкусителен. „Вече не съм дете — помисли си Шам. — Не бива да приемам нищо наготово. — Щом си го помисли, една птица изграчи и Шам прие това за

аплодисменти. — Цял живот са ми разправяли за опасностите, които крие пръстта — помисли си той. — Може и да е вярно. Но... — Той не отлепяше очи от пълния с храна остров отгатакъ тесния морелски проток. — Но пък може и да им е от полза всеки да го вярва. Хората да се страхуват да стъпнат на нея.“

Без да си дава време да се замисля, Шам закри.

Изпъчи гърди, вторачи се напред и потегли с маршова стъпка от края на скалистия бряг. Стъпи върху най-близката релса, положи крак между траверсите и железата и продължи.

„Аз ходя — помисли си той. — По пръстта.“ — и продължи да върви и да пресича линия след линия. Засмя се. Ускори крачка. Нададе вик. Спъна се. Пльосна се на земята. Тропаше по траверсите. Пръстта се разтресе.

О... Да, пръстта определено се размърда. Шам се надигна, вече не се смееше. Ето го, спрял, загледан обратно към брега. Който изглеждаше ужасно далече.

Земята вече не се тресеше, земята направо се разтърсваше. Пак. Той гледаше отвратен как над нея се издига хребет. Нещо мърдаше под земята. То идваше към него. „Провал на експеримента“ — помисли си Шам, врътна се и побягна.

Побягна, а зад него се чуваше бум, тряс, стърженето на земята. Кал обсипа Шам, когато онова, което идваше, пръсна земята изотдолу. То се приближаваше към него с дрънчене.

Шам нададе вопъл и се юрна. С два последни огромни скока успя да се приземи обратно върху спечената, камениста земя, почти издухан от воя на преследвача си — нещо подобно на свирещ чайник и на късо съединение едновременно. Той се препъна, претърколи се и се обърна да погледне.

Лъскава, сглобена от сегменти черупка с щракащи щипци отзад — дупечелюстите. То пак се загърчи и се скри от светлината. Щипалка. О, Каменнолики. Шам извади късмет. В по-инакво настроение тя можеше да го погне и по брега.

Той взе един голям камък и го метна в неспокойната земя по дирята на щипалката. Отново тътен — и той видя главата на месояден червей. Вихрушка от козина и корави като желязо нокти — една разярена земеровка се подаде от земята, колкото да го дръпне надолу.

Накъдето и да погледнеше Шам, земята между траверсите, пръстта около релсите, калта под подпорите, клокочеше. Той кресна по възбудените птици, малките му се присмяха, а по-големите го подканиха да се върне още по-навътре.

— Добребедаму сене види! — кресна им той. — Пръстта е опасна, да!

ШЕЙСЕТ И ЕДНО

На този етап съществуваше намерение да се каже, че този западен терен бе толкова хлъзгав, колкото малцина железничари са виждали някога, с такива странни и нелепи релси — теренът, до който Шроук бяха стигнали дотогава и из който и по който пътуваха. Но още не му е дошло времето.

В мига, в който това е осъществимо, Шроук ще се намерят. Та това са Калдера и Деро в края на краищата — все едно можеш да ги пренебрегнеш!

Съществуват чудовища под земята, и по дърветата над нея, и увиснали от тези дървета към палубите по покривите на вагоните, съществуват и твари, които едва ли могат да се нарекат животни, които гледат от горното небе, и всяко от тях може да открие, да подуши, да нацели Шроук. Няма да е редно да ги зарязваме цяла вечност. Но въпреки че самите релси навсякъде са в изобилие, разперени и разпрострели се във всички посоки, ние можем да пътуваме по линиите само една по една.

Това е разказ за едно кърваво момче. Шроук заслужават свой собствен разказ и ще го получат. Защото техните дела и Шамовите сега са преплетени. Неразривно.

ШЕЙСЕТ И ДВЕ

Възможно ли беше? О, те смятаха, че да. Бяха повярвали, че те, екипажът на „Медис“, ще влязат в Музея на Завършеността.

и отново, докато „Медис“ продължаваше да се носи по морелсите, държейки на прицел Джак Присмехулника, те разговаряха за Шедни ап Йес, хванал неуловим сурикат, съответстващ на игривата вежливост. Плячката на Хуми — пустинна костенурка, известна като Бошевел, куполовиден символ на неотстъпността. Гуя и Самов, издирили и открили кралица на термитник (съмнение) и бандикут, голям колкото бик (предразсъдъци).

Често настоявах, че най-лошото, което може да се случи на някого, е да се сдобие с мъдростта, към която се е стремил.

— Фу — възкликна доктор Фремло. — Повярвайте, повечето хора действително искат онова, което искат. Сдобиването с него може да си има и лошите страни, но добрите, както и лошите страни на неуспеха, солидно натежават срещу тях.

Вече нямаше никакви преструвки, че това е най-обикновен лов. Дали от вярност към Нафи заради вълненията, които можеха да преживеят, или заради внезапно станалата не чак толкова немислима възможност за богатствата, които се полагаха на влак, завършил мисията си, повечето от екипажа бяха доволни да не обръщат внимание на останалите къртове и да следват сигнала на предавателя — към забутани кътчета на морелсите, където големи южни къртове си нямаха работа да копаят, които би трябвало да са твърде топли, земята им — твърде корава или мека, твърде прошарена с многобройни жили от останки — като жилки сланина в пържолата.

В едно мъничко градче „Медис“ бе изменен от търговци на дизел, които коректно ги изментиха, че ужасно много бързат и нямат време за размяна. Изненадаха бургерите на Маркеса, като помахаха към чакълестия бряг, но не спряха. Навлязоха отвъд всякакви граници, освен границите на най-умозрителните карти. Сред бурни релси. Диви брегове, по които дърветата се тресяха от движенията на животни сред тях. Безименен атол, от който обстрелваха влака с ръчно оръжие.

Куршумите само рикошираха с драматично свистене, но си беше страшно.

— Още малко остана — уверяваха се те помежду си. Но всички до един се бояха от злобното коварство, което Джак Присмехулника — грамаден и ужасен, ала тъп звяр, не би трябвало да притежава. Ала като че го притежаваше. То ги бе отвело до места, където релсите бяха зацапани и не лъщяха.

— Доста отдавна никой не е идвал насам — отбеляза Драмин.

и от ясното небе отгоре се разнесе рев, басов грохот, като че буря известяваше, че иде. От него косите на екипажа настръхнаха, влакът се разтрепери, облъхнаха ги прах и вятър. Тишината след него бе по-тиха от всяка тишина от много време насам. Яшкан се опита да се разкиска, но нервите решиха, че е неуместно.

— Какво, в името на Каменноликите... — обади се Вуринам, сякаш беше тайна. Отговори му самата капитанка.

— Джак Присмехулника.

Тя се наведе над релсите.

— Джак Присмехулнико! — провикна се тя. — Джак Присмехулнико! Джак Присмехулнико! — Най-сетне тя се обърна и изрева, без да се обръща към никого конкретно, срещу всички: — Дайте — му — газ — на — тоя — влак!

Влакът се втурна по посока на звука, в опасните морелси, осеяни с чакъл. Невидимият кърт отново нададе зов.

— Да го вземат мътните! — прошепна някой. Пътят напред беше преграден от огромни каменни колони. Откъм левия борд зееше огромна пропаст. Дупка в тъканта на земята, мили в диаметър, с дълбочина стотици метри, толкова дълбока, че ти се свиваше стомахът. Линиите стигаха до ръба ѝ и стърчаха изпотрошени. Из ямата бяха разпръснати траверси и отломки от релси. Гледката предизвикваше мъка. Релси там, където не можеше да ги стигне ни ангел, ни търсач на останки. Там, долу, лежаха руини от влакове.

Джак Присмехулника призова трети път. Беше близо. „Медис“ се насочи към отсечка между разкривена антена и грамадния каньон.

— Стрелочници! — извика Мбендей. — Готови!

Те се наредиха с дистанционните устройства и куките в ръце.

— Хайде, господа и дами! Да покажем на този звяр как действат къртоловците! — Еба Шапи метна лоста си и задаващият се възел

прещрака гладко, и релсите застанаха на мястото си, щом „Медис“ се приближи.

Но точно тогава, шумно, страшно, когато предните им колела бяха едва на няколко стъпки от него, той се размести отново, върна се по своя воля в първоначалното положение и „Медис“ премина по него и пое наляво, право към пролома.

ШЕЙСЕТ И ТРИ

Пандемониум. Бездната бе близо. Капитанката крещеше и с най-бързата от бързите мисли, най-енергично натискане на копчета и мятане на лостове от най-героичните стрелочници, нова смяна на линията ги спаси от неминуема гибел. Йенс Торн се бе навел надолу и натискаше копчета, за да ги отведе вдясно.

— Те пак се местят, капитане! — извика той. Стрелките се връщаха *обратно*, възлите заговорничеха да ги съборят в ямата.

Стрелочниците се бореха с механизмите, побеждаваха възлите, които един по един, ужасяващо, се мъчеха да ги запратят наляво. Поеха надясно към скалната колона, напредването беше борба.

— Клопка от свадата на боговете! — извика Мбендей.

— Капитане? — попита Вуринам. — Всичко наред ли е?

— Не — отвърна Нафи. — Има нещо... — Тя се загледа в стълба, покрай който трябваше да минат; той хвърляше неимоверно дълга сянка върху света. Те се намираха в тази сянка. Капитанката вдигна микрофона си и произнесе:

— На оръжие!

В първите мигове екипажът не разбра.

— На оръжие! — повтори капитанката.

После се разнесоха писъци.

Разгъваха се от местата, където лежаха, прикрити от каменносивата си кожа, изскачаха внезапно от пещери в стените на подобния на кама остров — към тях прииждаха змиеподобни твари.

— Какво, в името на Схватливия Ом...? — прошепна Вуринам.

Бяха три, бяха пет, бяха седем твари. Извиваха се, мятаха се, безоки, ала не безусти — всяка завършваше с кръг с бордюор от лигави венци и хитинови зъби.

— Оръжията! — крещеше някой. Някой стреляше. Къртоловци тичаха за пушките си. — На оръжие, сега! — Гърчещите се твари се издигнаха над земята. От пулсиращите им усти бликнаха лиги, и закапаха, оставяйки лепкави дири там, където ухапваха. Железничарите стреляха, куршуми жилеха нападателите като

пощурели мухи. Подобните на пипала чудовища се отдръпваха назад, а после отново нападаха, бързи като камшици.

Едно се стовари с ужасен засмукващ звук на гърдите на Йоркай Теодосо. Той изпищя. То го дръпна от влаковата палуба, разтърси го и го запокити към острова, който подминаваха.

— Огън! Огън! — кресна капитан Нафи. Железничари крещяха името на Теодосо. Когато куршумите се забиха в кожата на нападателите, оттам шурна черна кръв. Те се свиха на кълба, ала недалече и не за дълго; и отново скочиха, хапеха на сляпо, устите им влажно мляскаха.

Нахвърлиха се на екипажа. Яшкан нададе вопъл и побягна, като стреляше с пистолета на сляпо зад гърба си. Едва не уцели Линд. Мбендей се сниши под една спирална извивка, прескочи друга, съсече трета с мачете. Хлъзгавата твар се сгърчи в спазъм и от нея закапа лепкава слуз на огромни буци.

— Огън и ускорение! — кресна капитанката. — Натисни педала! Напред, давайте! — Примките отново връхлетяха надолу и отново намериха плячка. Едно от тях ухапа Сесили Клайми за лявата ръка, друго — за дясната. Нейните другари ревяха името ѝ. Втурнаха се към нея, сграбчиха я, Линд и Мбендей, и дори ломотещият Яшкан се протягаха, за да я хванат, но двете страшилища-усти се движеха съгласувано, в ужасно съвместно усилие и я смъкнаха пищяща от влака в движение. Екипажът сега стреляше целенасочено, расичаше, обзет от друго чувство, не от паника.

— Клайми! — крещяха те. — Теодосо!

Колегите им вече ги нямаше. Бяха ги издърпали пред очите им в скалата. Звяр филиз след звяр филиз се опитваха да впримчат влака, докато се движи, засмукваха стържещите колела, цепещата се палуба.

— Няма! — Крещеше самата Нафи. — Не някъде отзад, а там, сред всички, стреляше с оръжие в ръка; смени поредица от шипове и остриета на лявата ръка, докато се спря на гадно назъбено острие и съсече с него гънещия се враг.

— Трябва да се върнем! — извика Вуринам, но влакът продължаваше да се носи напред все по-бързо, а тварите нападаха отново. — Трябва да се върнем за тях! — Бинайтли изрева, стреля със скорострелно оръдие и изчадията се разтрепериха. Надигна се вълна, уви се като тирбушон и се издигна висока колкото острова.

— Боже мой! — възкликна Фремло. — Та то е едно същество!

Върху камъка шиите се сливаха в едно-единствено дебело, жилаво тяло, което се извиваше чак до горното небе. На самия връх на земната форма, на равнището на отровните облаци, се разполагаше издутото от разреден газ тяло на съществото — като короната на огромно дърво, цялото отрупано с плодове — зорки очи.

Планината се разтресе, бреговата линия се огъна. „Медис“ успя да се отдалечи на безопасно разстояние от пропастта от едната страна и чудовището от другата и спря на слънце. Обърканият, смазан екипаж се събра. Някои плачеха.

— Какво беше това, да го вземат проклетите дяволи? — изруга някой.

— Сцилер — отвърна Фремло. Докторът погледна капитанката, после страшилището зад тях. Вече не виждаха пипалата му беше ги прибрало и лежеше неподвижно. — Нарича се сцилер. Диша там, горе, а израстъците, с които се храни, спуска тук. А това... — Докторът посочи каньона. — Това е дупката на Крибда. Затова сцилерът ловува тук — защото, за да не те завлекат в дупката, трябва да се приближиш до нея.

— Тези релси! — викна Вуринам. — Дето те отвеждат в проклетата дупка! Защо ангелите не ги поправят?

— Те не са повредени — отвърна доктор Фремло. — На това място релсите трябва да бъдат точно такива. Това е стара, стара-престара клопка.

— Капитане! — възкликна Вуринам. — Трябва да се върнем!

Капитанката проверяваше тракера. Нищо не каза.

— Мислех, че това място е легенда, да му се не види — издърдори Вуринам, впери очи в Нафи и рязко изправи гръб.

— Вие сте знаели! — извика той.

Последва мълчание. Нафи вдигна глава и го погледна в очите. Не изглеждаше стресната. Тя остави скенера. Разпери изкуствените си пръсти.

— Без шикалкавене, господин Вуринам — каза тя. Изложете обвинението си.

— Знаели сте къде се намираме! — издиша той. — Но тъй като проклетият ви кърт е наблизно, си замълчахте. Нямаше какво да се церемоните с нас и да минаваме по заобиколния път. — Той се задави

и млъкна. Всички от екипажа ги гледаха втренчено, с широко отворени очи.

— Други? — попита най-сетне Нафи. — Друг с подобни обвинения? Говорете свободно. — Нищо. — Много добре. Чувала съм за това място, както и вие. и е вярно, че когато господин Мбендей каза, че стрелките не слушат, в ума ми изникна някаква вероятност. Затова, ако вашият съд ми отправя обвинение в недоосмислени идеи, в мимолетни спомени, то се признавам за виновна.

Ако обаче твърдите, че умишлено съм позволила на своя екипаж да се подложи на опасност — как смеете, сър? — Тя тръгна към Вуринам. — Не съм ви чула да се оплаквате от маршрута ни, нито от целта ни. Не съм ви чула да се отказвате да поемете своя дял от всичко онова, което ни се наложи да правим, ако искаме да постигнем успех в това начинание.

Вуринам се гърчеше под погледа ѝ.

— Вие *продължавате* да преглеждате онзи скенер — каза той. — Все още искате да знаете къде се намира този проклет кърт повече от всичко.

— Да! — кресна Нафи и вдигна ръка — шумната си, дрънчаща ръка — и я разтърси. — Да, така е! Него *ловуваме*. Затова *сме тук*. Ако нещо може сега да помогне на семейството на Клайми да поддържа жива паметта за нея и за Теодосо, да осмисли това ужасно преживяване, това е *да победим звяра*. Да впримчим философията. О, да, господин Вуринам, аз искам Джак Присмехулника!

Капитанката продължаваше да му размахва юмрук. Лампичките по него мигаха, той трещеше. Но... чакайте...

— Ръката ви! — възкликна Вуринам. — Капитане! Онази твар ви е ранила, вие... кървите?

Изкуствената ѝ ръка се беше пукнала и, съвсем непонятно, от пукнатината бликаше кръв.

— Как е възможно тя...?

— Къде е...?

Самата капитанка се взираше като омагьосана в червените капки като всички останали. Фремло веднага притича и започна да опипва и да оглежда с присвити очи повредения крайник. Нафи като че се освести, опита се да изтръгне ръката си, ала докторът нямаше да търпи това и продължи с прегледа.

— Раната е доста тежка, капитане — обяви най-сетне доктор Фремло, пусна ръката с презрение, защото беше се нажежила, обърна се към екипажа и продължи. — Ръката ви, капитане. Тази, която бе покрита с метал и къртова кост през цялото това време. Тя всъщност изобщо не липсва, само е скрита. Вашата все още налична лява ръка е ранена, капитане.

Тишината се разпълзя като нефтено петно. Нафи спокойно се изправи. Нито за миг по лицето ѝ не трепна срам. Бавно, показно, без да трепне под втренчените погледи на екипажа си, тя вдигна кървящата ръка.

— Действително — рече тя най-сетне. — Ще ми е нужно да се погрижите за нея.

— През цялото време! — прошепна Вуринам. Мбендей се взря в Нафи, после — пак в приятеля си Вуринам, взираше се ту в нея, ту в него. — Вие сте лъгали! — продължи Вуринам. — Това е било игра! Аха, разбирам. Било е, за да ви вземат на сериозно. — Вуринам се размърда заядливо в мръсното си палто, широко разтвори очи. — За да не странят от вас.

Това, тази бутафорна липса, бе знак за устременост, за чест. Дали Нафи се бе страхувала, че ако притежаваше оригиналното си тяло цяло-целеничко, ще ѝ липсва нужната непреклонност? Несъмнено изглеждаше така.

Тя изправи гръб.

— Има хора... — заговори тя. Говореше с най-великолепния си глас. — ... чиято вяра... в техните философии... произтича от нещо, което им е било отнето. Които се нуждаят от това ужасно захапване и разкъсване, за да пришпорят своя блян. Своята мъст.

Това е проява на слабост! — заяви тя. — Аз не желяех да го чакам. Ала не бих пропуснала да позная какво е да търпиш тези мъки заради една философия. и следователно... и поради това... — Тя вдигна своята механична ръка ръкавица. — Не разбирам вашата мисъл. Моята непреклонност, господин Вуринам, е такава, че аз едновременно и се жертвах, и отказах да се жертвам.

Добре казано! Един по един членовете на екипажа отново впериха очи във Вуринам. Той тропна от яд.

— Та това нищо не значи, да го вземат дяволите! — отчая се той. — Това са само празни приказки!

— Нещо ми се върти в ума — обади се доктор Фремло. — За това може да се спори, но точно сега къде е Джак Присмехулника не бива да ни занимава. Забравете за малко за кожата, костите и електрическите вериги на нашия капитан. — Отнякъде се разнесе шум, стържене на двигател. — Да се съсредоточим върху най-важното. Току-що загубихме двама приятели. — Лекарят поизчака, за да го осъзнаят. — Важно е не толкова къде се намира къртът, а какво прави той.

Фремло посочи прохода, през който бяха минали.

— Смятате ли, че си е лежал тук и е вдигнал такава врява точно в онзи момент, точно когато се намирахме на онова място, случайно? Той е *искал* ние да минем оттук. Подмамвал ни е в капана.

— Не говори дивотии... — понечи да възрази някой.

— Той ни примамва към опасността — прекъсна го Фремло. — Къртът се опитва да ни убие.

Дълго време подир това говореше само вятърът. Като че Джак Присмехулника се смееше — струваше им се, че долавят гръмогласно къртово кикотене... Но не.

— О, Каменноликите да са ни на помощ! — възкликна най-сетне Жед де Йимер. Капитан Нафи размърда пръсти като конски копита. — Какво ще правим? — попита Жед. — От това по-смахнато няма накъде.

Би било просто невъзпитано от страна на реалността да не откликне на подобно предизвикателство. Щом последната дума излезе от устата на Жед, се чу свистене, сякаш нещо падаше, и едно дребно, стегнато, тежко телце тупна от въздуха право в ръцете на Вуринам.

Всички се развикаха. Вуринам извика и залитна назад, но кацналото в ръцете му същество се вкопчи здраво в него и Вуринам съзря цвъртящата му муцунка. Прилепът на Шам. Дейби, с мигация предавател на крачето.

ШЕЙСЕТ И ЧЕТИРИ

Време ли е за Шроук?
Още не.

ШЕЙСЕТ И ПЕТ

Шам запретна ръкави, слезе на брега и се загледа в разбитите влакове.

С внимание, усилие и храброст успя да се закрепил върху желязото, траверсите, различните отломки от природен произход и от претърпелите крушение железници, до които можеше да достигне. Дори вървя по пръстта, където се налагаше, повлякъл подире си стъкмена от подръчни материали количка. Най-сетне стигна до развалините на някога величествен товарен влак, обра му обзавеждането. Разкопа земята и изрови отломки.

Работата беше опасна, ала той се справяше. Стоварваше находките си на брега. Събираше боклуци. Още няколко разходки до претърпелия крушения влак, и Шам натрупа цял метър ню останки. Когато се свечери, той започна да ги стъкмява. На изгрев-слънце той гордо стоеше в колиба.

Успя да проникне в трюма на стария влак, където откри, че по щастлива случайност той е карал семена. Засади ги. Продължи да строи и вдигна малко градче от рифелувана ламарина. Посевите му израснаха. Шам събираше дъждовна вода и тъчеше лен. Опитомяваше местни животни и докарваше още неща от влака. Печеше хляб.

На втората година се почувства малко самотен и тогава за щастие се натъкна на отпечатъците от стъпки на друго човешко същество на острова. Проследи ги и срещна туземец, който се слича, ала и се впечатли от него и стана негов верен слуга. Заедно продължиха да строят и след още няколко години Шам успя да сглоби истински влак и напусна новата държава, която бе основал с остатъците от старите времена, които му вършеха работа, и пое обратно към Стрегай с развети от вятъра коси.

Нищо подобно не се случи.

Шам седеше премръзнал, изплашен, прегладнял на брега и се вираше в нищото. От тази фантазия не му стана по-добре. Никак не беше убедителна.

Дъвчеше... ами, някакво листо, което намери.

— Ммм — каза той. На глас. — Напомняш на бор. Ти си първата съставка на новото питие, което ще приготвя. — Направи гримаса и преглътна. — Ще те нарека физбунт.

Той действително си беше построил заслон от отпадъци, но би се поколебал да заяви, че това бяха издирени от него останки — бяха си просто боклуци, разхвърляни по брега. Би се поколебал и да каже, че го е „построил“ — по-скоро беше подпрял някакви неща върху други. Би се поколебал и да го нарече „заслон“ — беше по-скоро купчина.

— Трус... — произнесе той и подсмръкна. — Воам...

Техните надежди за него... Толкова глупави ли бяха? Дали крайната им цел — той поне да се отърка в някоя философия, толкова ужасна ли изглеждаше сега?

Вятърът го духаше и на него му се струваше, че му се подиграва. Все едно казваше презрително „Пфффф!“ на мощния му провал като влакокрушенец. „Както ще да е“ — казваше му вятърът и го млатеше по главата. Идеше му да се разплаче. и си поплака — малко. Само няколко сълзи в ъгълчетата на очите му. и то само защото се взираше във вдигнатия във въздуха пясък, ама пък всъщност не беше само заради това.

Шам прекара много време, загледан в останките, също като в бляновете му. Беше много гладен. Вече бяха минали два дни. Много беше гладен. По цял ден гледаше разбитите влакове, разперените, подобни на кости остатъци от кранове, разпръснатите вагонетки, посини и разкървави палеца си, докато го използваше като грубо длето или шило, с което да дяла бавно оформящата се във фигура пръчица. Питаше се какво ли ще стане с него.

Пръснати вагонетки. Някои бяха взривени, други — прекатурени наопаки. Една полускрита сред шубраци на няколко десетки метра от брега, в посока вдясно, стоеше на колелата си.

На колела. Върху релси.

Шам бавно се изправи и отиде до мястото, където започваха релсите. Та това и вагонетка за разходка не беше. Нямаше мотор. Даже и стени нямаше. Това беше древна, миниатюрна, плоска дрезина. Общо взето, дъска, с лост като климушка, които двама оператори да помпат нагоре-надолу, за да завъртат колелата.

Помпа за двама, която, като е на зор, можеше да задвижва и един човек.

Всъщност...

„Всъщност — помисли си Шам — стига вече!“

Взрян право във вятъра, веещ над морелсите, примигащ заради вдигнатия от него прах и понесен от вихрушката на собствената си решителност, Шам усети как нещо вътре в него се задейства. Отдавна спрели колелца, напрегнати, за да се зацепят едно за друго. Напрягаше се да се стегне.

Шам преглътна. Като релсоплавател, какъвто си и беше, с уменията, на които беше обучен, той набеляза на око релсов маршрут до вагонетката и захвърли недовършената си дялана с нокът фигурка.

Не трябва ли просто да останеш?

Шам чу този вътрешен глас неведнъж. Докато събираше безполезния си багаж — туй-онуй от боклука по брега. Докато се протягаше и нахъсваше. Страхливата част от разума му го питаше дали е съвсем сигурен, че не предпочита да поизчака? То не се знаеше, можеше пък да се случи нещо.

Стига! Накара го да млъкне. Изненада сам себе си, като настъпи тоя хленч, все едно беше някаква гадост, търкаляна по палубата от вихър. „Не, не бива да чакам — помисли си той. — и няма!“

Трябваше да потегли. Шам изобщо не се замисли какъв е залогът — просто знаеше, че няма да стои и да чака. Искаше храна, искаше мъст, искаше да намери стария си екипаж. и се тревожеше за Шроук. Враговете им продължаваха да ги дебнат.

Застана на брега и размаха ръце. Съблече се гол до кръста. Беше отслабнал. Загреба шепа камъчета и започна да ги мята за заблуда. и още една. После, докато неговите снаряди все още падаха тук-там, скочи върху най-близката траверса. Тръгна по релсата. Удържаше равновесие върху желязото и прескачаше от талпа на талпа. Пак метна шепа заблуждаващи камъни. Стигна един възел и тръгна по отклонението, и прескочи няколко метра гладка земя до друга релса.

Шам се люшкаше, Шам залиташе, Шам мяташе още камъни. Той вървеше по релсите! Беше сред морелсите! Единственото по-лошо нещо беше да стъпва по самата земя.

Тихо, не си и помисляй за това. Той се затича бързо, и още по-бързо, сърцето му тупкаше силно, следваше планирания маршрут,

докато с мощен скок и тържествуващо ахване скочи и се приземи върху дрезината. Притихна.

— Дейби, как ти се струва, а? — изпъшка той. — Какво ще кажеш, Калдера?

Не беше почнал да се умопобърква. Знаеше, че прилепът е другаде, че по-голямата Шроук бе на безброй мили оттам. Спомни си цветовете на хубавата козинка на първия, откровения поглед на втората, онзи поглед, който го караше да се смуцава. Изправи се. Застанал там, на новата си стойка, на Шам съкрушително му писваше да се чувства съкрушен. Колкото повече работеше, осъзна той, толкова по-бързо работеше.

Разбира се, дръжката се беше запоила от ръждата, но той се зае с нея и я заудря с камък. Опита се да смаже механизма с остатъците от грес по него. Пак и пак и пак. Удряш, мажеш.

Дарите му продължиха толкова дълго, че морелсите, морелските животни започнаха да не му обръщат внимание. Бавно фауната взе да се отказва, а Шам продължаваше непохватно да борава с техниката. Муцуната на кърт с треперещ нос се показа от пръстта наблизо — екземпляр, голям горе-долу колкото него. Той подуши във въздуха, издаде продран гърлен звук, а Шам не му обърна никакво внимание. Пасаж от земни червеи колкото ръката му се виеше между траверсите. Чу се тракането на люспи като удари на пластмаса върху пластмаса — заровена в земята щипалка; мярна мандибулите ѝ и му стана ясно: много хубаво, че беше на платформата. Бам, мазка, дрън, мазка. Вече се стъмняваше, а Шам все така удряше и мажеше.

и тогава дръжката се размърда. Размърда се, а Шам нададе вик и се отпусна върху нея с цялата си тежест, краката му увиснаха във въздуха и със скриптене и хрущящото мрънкане на предаващата се ръжда, тя бавно слезе надолу, а колелетата на дрезината, и те с негодуващи врясъци, се завъртяха.

Това беше превозно средство за двама. и да дърпаш нагоре, и да буташ надолу беше изтощително. Много бързо ръцете и раменете го заболяха. Скоро вече страшно го боляха. Но дрезината вървеше и с всяка измината педя тя се движеше все по-бързо, старите ѝ чаркове си припомняха своите роли, люспите оксид се лющеха.

Шам, замаян, пееше железничарски песни, помпаше и навлизаше все по-навътре в... — Боже, ама то беше късно!... — в здрача над морелсите.

Нямаше светлина, ала виждаше. Нямаше много облаци, а луната светеше с всички сили и лъчите ѝ пробиваха цялото горно небе. Шам не можеше да пътува бързо. Спираше и пак потегляше, за да почиват клетите му крайници. На възлите забавяше. Най-общо продължаваше по съществуващата траектория; само понякога, по прищевки, за които не си задаваше въпроси, се напрягаше да удря или рита стари стрелки, докато сменят посоката си и да поеме по ново отклонение.

Шам нямаше представа накъде отива. Но въпреки че мръзнеше и се движеше със скорост, която не беше скорост, а наказание, той бе спокоен. Не беше уморен, въпреки че Каменноликите знаеха, че би трябвало да бъде, а умиротворен. Вслушваше се в мученето на подземните животни, във виковете на нощните ловци. Видя краткия биолуминесцентен проблясък на хищник в горното небе — приличаше на мигащо с цветни светлилки нервно влакно или на дантела. Отблизо, знаеше той, сигурно този оплитащ в мрежата си звяр внушаваше чудовищен ужас, но точно тогава това не му пречеше да бъде коприна, развявана от вятъра, да бъде прекрасен.

Може би бе заспал. Отвори очи, бледата светлина на деня струеше, а той продължаваше да помпа. Скръц, скръц, хленч — тези звуци се бяха превърнали в звуците на живота му. Часове наред помпане, спиране и потегляне отново, и се появи нов пасаж. Ларви колкото крака му излизаха на повърхността, пъхаха се в тунели, движеха се групово със същата скорост като него на старата дрезина.

А сега какво? От челюстта на един от мърморещите зверове се подаваше остатък от кука. Някой се беше опитал да я хване някога. Той ги последва. Гледаше как собствената му издължена сянка се люшка нагоре-надолу и помпа собствената си издължена сянка на дрезина. Зави към кипящата земя зад един шубрак, където ларвите играеха.

Играеха ли? Защо бяха спрели? Животните бяха вкарвани в клопка. Оплетени във фини мрежи. Шам се пробуждаше. Обзети от паника, ларвите се гърчеха, мятаха и пръскаха прах. „Сега наистина

нямаше да е много трудно да хванеш една“ — помисли си Шам и едва не припадна от натрупалия се глад.

Зачуди се какво ли да направи, за да улови някоя, как би могъл да я сготви, дали ще му понесе да я яде сурова, и когато стомахът му се размърда и му каза да, най-вероятно ще му понесе, Шам чу звуци, различни от дращенето на неспокойната земя.

Погледна нагоре. Към него се носеха издути платна. Шам се втренчи. Облиза пресъхналите си устни с пресъхнал език. и най-сетне нададе треперлив, продран вик.

Не беше мираж. Това бяха платна. и те идваха насам.

ШЕЙСЕТ И ШЕСТ

Валеше, и дъждът правеше калта и гладкия метал на морелсите и траверсите хлъзгави. Леещите се облаци скриваха горното небе. „Медис“ клечеше под проливния дъжд.

До него не клечеше, а по-скоро стърчеше от калта земекопачката „Пинчон“. Капитан Нафи стоеше там, обкръжена от своите офицери, около тях се бе събрал екипажът, а до нея, в средата на кръга на горната палуба на „Медис“, стоеше Трависанде Сироко.

Когато Дейби кацна на палубата, екипажът направи бърз оглед на околностите и видя една тръба да стърчи от земята не особено далече. Въртеше се, за да ги наблюдава, и се влачеше в пръстта. Перископ. Земята се бе надигнала и разтворила и един глас бе прокълтял от високоговорителите на изравящата тунели машина:

— Ахой! Извинете за безпокойството. Има нещо, което трябва да научите.

— Гледай ти — каза Сироко, щом се качи на борда на „Медис“ и се загледа в сцилера с чудовищните корени в далечината. — Не бях виждала такъв от, охо... А това е ямата на Крибда, нали? Как ми се ще да сляза там долу! Всичките тези отломки! Обаче скалата е много твърда и там има такива кърлежи, че не е за вярване! Както и да е, аз си падам по архиостанки.

Сироко вдигна ръка. Разни стърчащи бъзикни по защитния й костюм също се бяха надигнали, сякаш в отклик.

— Нека обясня защо съм тук. Срегнах вашия младеж в Манихики. Побъбрихме си. Изглеждаше свястно момче.

— Той е с теб, нали? — провикна се някой. Тя завъртя очи.

— Знаете ли какво му казах аз? — рече тя. — Като се раздърдори, това ми ти търсачите, онова ми ти останките и тям подобни? Казах му да си стои при екипажа. Точно затова вдигнах вежди, като малко по-късно чух да разправят, че бил с мен. Щото не е.

Та значи поела в дадена посока, усука го неопределено тя, да пробере евентуалната нова развалина, останала след намесата на един определен влак, за която ѝ известили в Манихики. Влак, който даже би могъл да има нещо общо с техния изчезнал младеж. и тъй тя пътувала нататък, когато ей това тук копелдаче паднало от небето.

— Имаше писмо — каза тя. — Стори ми се, че имам някакъв спомен за прилеп, споменаван от Шам. Той носеше писмо, което реших, че бихте искали да видите. и затова поразпитах. Вие оставяте подире си следа, нали знаете. Къртоловен влак там, където не му е мястото. Къртоловен влак, погнал най-големия дивеч, далече-далече от местата, които му се полагат. — Тя се усмихна. — Мъчех се да ви намеря. А после изведнъж през последните два дни ей този — тя посочи Дейби — превъртя. Почна да хвърчи, все едно е чул нещо. Последвах го.

Как би могъл прилепът да знае къде се намира „Медис“? Сироко сви рамене.

— Да не мислите, че ще вървя подире му през целите морелси заради едното здраве? Аз си имам занаят, и моят занаят са останките. Нямам влечение към миткане подир прилепи ей тъй за едното нищо.

— Е? — попита капитан Нафи. — Защо го последва?

Сироко вдигна писмото, написано с почерка на Шам. Нафи посегна да го грабне, но Сироко отстъпи назад и го прочете на глас, сама, на наострилия уши екипаж.

— Моля ви! — зачете тя. — Аз съм пленник на влака „Таралеш“...

Когато приключи, отново последва дълго мълчание. Екипажът, търсачката, прилепът и капитанката стояха подгизнали на палубата на „Медис“, без да забелязват дъжда, и се гледаха. Всеки се вираше — в Сироко, в другите — и те в него, в капитанката.

— Каменнолики мои! — възкликна някой.

— Това е нелепо — заяви капитанката и сграбчи листа. Въпреки кървенето изкуствената ѝ ръка като че работеше отлично, както винаги. Следите от молив върху хартията се разтичаха от дъжда. — Невъзможно е дори да се разчете какво пише тук — рече тя, — а камо

ли кой го е написал. Твърде възможно е това да е някаква сложна шашма, разигравана и аз не зная заради какво.

— Нима? — Беше доктор Фремло. — Някой тук сериозно ли иска да се преструваме, че вярваме, че Шам по свой избор ще пусне Дейби? Това е тъкмо търсачката, с която уж е заминал. Обаче ето я нея, без Шам до самата си същина. А ето го и неговия любим въздушен вредител, на който знаем, че е предан поради някаква си там своя сбъркана сантименталност и който му отвърща със същата обич — той е тук, обезумял от нетърпение да го последваме нанякъде. Където и да е нашият другар по екипаж, той не е там по свой избор.

— Това няма никакъв смисъл! — процеди Нафи през зъби. — Не знам защо някой се мъчи да ми попречи да... — Тя погледна нататък, където се подвизаваше Джак Присмехулника, после се взря в Сироко. — Каква е целта ти? Ти искаш от нас...

— Нищо не искам от вас — прекъсна я Сироко. — Просто предавам писмо, пристигнало по прилеп. и с това приключих. — Тя отиде до парапета.

— Нямам представа откъде се е взело тук това животно — рече капитанката. — Знаем ли, то може и да е избягало и загубило Шам. Нито една част от тази история няма никакъв смисъл.

Екипажът се вираше в нея. Капитан Нафи затвори очи.

— Както му казах веднъж — рече тя, — сантиментите и къртоловните влакове не вървят заедно.

— Няма по-сантиментално място — обади се доктор Фремло — от къртоловния влак. За щастие.

Вуринам се заоглежда ту към едната, ту към другата страна на палубата, внезапно обзет от наперена настойчивост; стареше се да погледне колкото се може повече хора в очите. Прокашля се. Шам. Най-некадърният помощник на влаков лекар на света. Не можеше да играе на обръчи. Екипажът се вираше.

— Аз му желая най-доброто — обади се внезапно Яшкан, — обаче не можем...

— Най-доброто? — възкликна Вуринам. — Ти?!

— Славата на търсачите ги изпреварва — рече Нафи и погледна Сироко. — Ние нямаме представа защо е дошла тук. и какво търси. Какви са целите ѝ. Господин Мбендей, определете курса. — Тя извади скенера, размаха го, за да улови сигнал, разтърси го два пъти.

Близостта на предавателя на крака на Дейби явно му влияеше. Дейби изцвърча и потрепери. Дъждът барабанеше като пръсти. Никой не тръгваше наникъде. Екипажът се оглеждаше във всички посоки.

— Господин Мбендей — каза капитанката. — Вие ще ни начертаете курса. Ние сме на някакви си мили от най-големия кърт, който и вие, и аз, и всеки от нас някога сме виждали. — Капитанката бързо посегна и улови Дейби с оголената си ръка от плът. Той запърха, Сироко изсъска и го хвана за другото разперено крило. Двете разпънаха прилепа помежду си. Той изцвърча.

— Звяр — рече Нафи, — който аз преследвам още от момиче. Звяр, отчаяно желаещ да го хванем. — Гласът ѝ ставаше все по-силен. — Ние сме само на един изстрел с харпун от една философия. Аз съм ваш капитан.

Железничарите гледаха как капитан Нафи дърпа, а търсачката дърпа в другата посока. Разпънаха крилата на Дейби. Той изписка уплашено.

— Шам... — измърмори Вуринам. Като че се гласеше да продължи, но в този миг Драмин се прокашля. Всички го погледнаха. Готвачът вдигна пръст, явно мислеше.

— Момчето е... — каза той най-сетне и по гласа му си личеше, че е изненадан от собствените си думи — ... в беда.

— Какво? — възкликна Яшкан, но изрекъл-неизрекъл думата, Линд, негов другар в не едно разиграване на Шам, притисна пръст до устните му.

— Господин Мбендей — рече Вуринам. — Мога ли да предложи да се заемем със задачата и да насърчим този дневен прилеп да полети? Бас държа, че той ще полети обратно към него. Може би да попитаме тази търсачка откъде е дошла?

— Добра идея — рече Мбендей. — Мисля, че това е *отлично предложение*. — Той погледна Нафи. — Капитане? Ще издадете ли заповедта?

Капитан Нафи местеше поглед от едно лице към друго. Някои гледаха с копнеж нататък, където се таеше *Talpa ferox*. Други изглеждаха съкрушени. Направо се чуваше пляскане на крила, докато парите, които си въобразяваха как влизат в джобовете им след въображаемия им успешен лов на Джак Присмехулника, въображаемо отлитаха. Ала повечето — капитанката видимо и предпазливо

протакаше — нямаха колебания. Зад учтивата молба на Мбендей се таеше бунт.

Капитанката сведе очи. Дълбоко от гърдите ѝ се изтръгна звук. Въздишка. Тя вдигна глава и зарида, вдигаше очи все по-високо и по-високо и накрая се взря право в изсипващото се небе и нададе вопъл. Протяжен, гръмък вой. Жалба по загубеното. Екипажът ѝ я даде. Тя въпреки всичко бе добър капитан.

Тя привърши. Сведе очи. Пусна прилепа и той се сгуши в прегръдките на Сироко.

— Господин Мбендей — рече тя. Гласът ѝ бе съвършено спокоен. — Намерете ни възел. Стрелочници, готови! Госпожо, мадам, Сироко, търсачке, човек. — Тя не направи пауза. — Прилепът според нас помни посоката, от която е дошъл. А той сега доверява ли ви се?

Търсачката вдигна рамене. и да се бе усмихнала, усмивката ѝ бе тъй неуловима, че бе трудно да я различиш.

— Аз ще се навъртам около вас — каза тя. — По пътя няма начин да няма останки.

— На позиция! — провикна се капитанката. Влакът се разтресе, когато двигателите запалиха. — Намерете начин да заобиколим тази яма. Търсим един млад железничар на име Шам ап Сурап.

ШЕЙСЕТ И СЕДЕМ

Лавираха, местеха стрелките с вещица, с вятъра и против него, плъзгаха се от релса на релса с бързи докосвания на точките — пътешествениците идваха. Група железничари с отделни мотриси. Всяка беше лека, направена от закалено дърво. Никоя не бе обременена с двигател — бяха ветроходи, с мачти и покрити със сложна бъркотия от триъгълни платна. Платната им се издуваха от поривите на вятъра. Ветроходните мотриси се носеха на зигзаг през морелсите. На носа на мотрисата водач стоеше Шам.

Още продължаваше да се диви на безшумния ход. (Дори и докато се мъчеше да ги накара да помръднат, по дяволите.) Речникът му от наименования на тракането беше безполезен за тези номади — самите им колела бяха от дърво, а вибрациите им, които той усещаше със стъпалата си, бяха по-меки и по-шепнещи от всички, които му бяха познати. Трябваше да въведе нови думи, след като се върне в Стрегай. *Храхуум* при умело изпълнена смяна на линиите, *техтехтех* по дълга права отсечка.

Спасителите му — баджерите, следваха стадо къртове: къртове с рижа козина колкото коне, бързи, своенравни по природа и още повече заради нападенията на баджерските питомни ястреби, които връхлитаха като пикиращи бомбардировачи, и тракаците зъби на кучетата, които търчаха заедно с тях по дирята им, от тормоза на ловците, които ги мъчеха с копия, за да ги уморят. Мотрисите лъкатушеха напърно на пътя на животните, съгласувано, с разлюлени платна.

Това преследване разчиташе на възникналите възможности, рискуваха в движение към и от капаните — мрежи, от които баджерите събираха по-голямата част от месото. Край един такъв капан намериха Шам, който вече халюцинираше от глад и изтощение.

За няколко дни свикна с подправките, с които готвеха неговите спасители, и със сушеното на въздух, леко вмирисано къртово месо, с което търпеливо му възвърнаха здравето. Беше облечен с остатъците от

старите си дрехи, които успя да запази и не му бяха толкова големи, че да падат от него, наред с одеждите от кожи и козина на баджерите.

Един мъж, само малко по-голям от Шам, дойде и застана зад него. Как му беше името, Стофер или нещо такова? Той беше един от тези, които поназнайваха някоя и друга дума на релсокреолски и беше запален да научи и още. С неколцина от баджерите Шам успяваше със запъване да провежда разговори на проста смесица от езици.

Шам знаеше, че неговата настоятелност започва да ги дразни.

— Е...? — попита той. — Кога? Кога Манихики?

Младежът вдигна рамене. Шам дори не знаеше със сигурност, че отиват точно там.

Баджерите без съмнение бяха спасили живота му. Шам знаеше и че няма нито право, нито причини да очаква те да нарушат ритъма на собствения си живот. Но бе отчаян, и нямаше търпение, и не можеше да се удържи да не пита. Пътешествията на релсовите номади ги отвеждаха, както разбра той, от време на време до места, където се въртеше търговия и където можеха да го оставят. Това бяха главно малки пазарни селца и изолирани ловни общества сред морелсите. Може би и пиратски градове. Е, това щеше да е интересно. Както и да е. Понякога обаче отиваха да търгуват в някой от по-големите центрове — много рядко — в Манихики.

Доколкото Шам можеше да прецени, неговата пламенна умолителна кампания бе успяла да убеди баджерите да включат този град сред спирките на безкрайното си пътешествие мъничко по-рано, отколкото щеше да се случи иначе. Несъмнено щеше да е опасно, но това бе най-големият му шанс да намери начин да се прибере у дома или да последва Шроук. Междувременно му оставаше единствено да се утешава с два факта: първо, че пътува много по-бързо, отколкото ако пътуваше сам; и второ, че не е мъртъв.

Шам се опита да се научи на ветроходство. Постоянно се безпокоеше за Калдера и Деро. Флотата щеше да ги преследва. Успокояваше се със знанието, че ако някога в която и част на морелсите е съществувала двойка, способна да избяга от такъв тотален враг, то това бяха Калдера и Деро Шроук. То го караше да се усмихва.

Тъкмо тези мисли, мислите за това семейство му напомниха за нещо. Шам бе разказал на своите спасители малко от своята история, колкото успя. Те като че не бяха съвсем изненадани. Кое то на свой ред

изненада него. Може би те вечно спасяваха влакокрушенци и приютяваха очаровани пътници, помисли си той.

и тогава в него се пробуди един спомен. Нещо, което Калдера беше казала в задръстената си от останки кухня за подготовката на родителите си, за проучванията им. Те бяха морелсолози. Бяха се подготвили прилежно за своето пътуване. Те, внезапно си спомни Шам, бяха издирвали и проучвали специфичните познания на морелските номади.

— Шроук! — произнесе той настоятелно. — Познавате ли ги? Шроук? Във влак?

— Шрууд? — замърмориха баджерите помежду си. — Шот? Шрахт?

— Шроук!

А! Един-двама си спомниха името!

— Минали години — каза един. — Учи релси.

— Какво ви питаха те? — попита Шам. Пак мърморене.

— Небеса — казаха те.

Небеса?

— Разкази. За... — мрън, мрън, мрън, баджерите спореха коя дума е най-подходяща.

— Окаяно — каза някой. — Сърдити ангели.

Така, помисли си напрегнато Шам. Пак окаяност.

— Плач — казаха баджерите. — Вечен плач.

Да, беше го чува и преди. Окаян плач. Както и да го тълкуваш, помисли си Шам, не звучи много-много като райски Небеса.

ШЕЙСЕТ И ОСЕМ

Най-често вечер баджерите от тази трупа намираха място, където релсите се събираха на едно място, подреждаха в кръг подвижните си домове, доколкото могат, и палеха огън на земята направо сред морелсите. Готвеха и обсъждаха разни неща. Пускаха полудивите кучета, които ловуваха покрай тях, на светло и на топло.

Като гостенин — отначало почитан, а сега, боеше се той, вече им ставаше малко досаден — Шам бе гощаван с прилични парчета месо. Друг път специфичните черти на този начин на живот биха го очаровали, щеше да се научи на въдичарство, да залага мрежи за бягащите буболечки, да пее песните, да играе на зарове, на виковете, с които зовяха ловните птици. Но точно сега изобщо не му беше времето. Всяка сутрин той се будеше рано и се заглеждаше в хоризонта, отвъд къртичини и хълмове на термити, право напред, без да забелязва появяващите се тук-там пещери с останки.

Когато баджерският екипаж на Шам забеляза платната на друга група, те се отклониха, за да се срещнат с тях. Докато те се мотаеха, събираха заедно мотрисите си на весели вечери, разменяха новини и клюки, които различни ентузиастични му превеждаха шепнешком на ухо, на него направо му се плачеше.

— О... Казаха, този човек умря, мраволъв го изял. — Пауза, мигове на скръб. — Тази другата група намерила, ъм, място за лов... То добро, те казва трябва ние отиде. — „Ох, да го вземат мътните, моля ви се, недейте!“ — помисли си Шам. — Те искат да знаят ти кой. Как ние тебе намерил. — и баджерите разказаха историята за Шроук, пиратите, Шам и флотата.

Същата вечер прескачаха от мотриса на мотриса доста повече от обикновено. Неприкритото внимание на едно баджерско момиче горедолу на неговата възраст смути и стресна Шам. След дълбоко ошашкване и колебания той избяга от нея и се тръшна в леглото си; където напълно безуспешно се помъчи да заспи. „Друг път“ — помисли си той, о, де да беше друго време!

На другата сутрин групите се разделиха с церемониално прощаване и Шам забеляза, че са си разменили няколко членове. Цялата веселба, предполагаше той, му бе струвала едва половин ден. Но няколко дни по-късно отново забеляза бързо приближаващи се платна и направо му идеше да се разреве от яд.

Този път обаче нямаше да има почивка, лафче и вечеря. Когато те се приближиха, той забеляза израженията по лицата им — изражения на нещастие и гняв. Те размахваха флагове и сочеха. Сочеха право към Шам.

Неговите спасители се опитаха да обяснят. Някъде нещо твърде ценно за баджерите било нападнато. На място, където ходели да ловуват и събират реколтата. Не било случайно. и било някак свързано с Шам.

— Какво *говорят* те? — възкликна Шам.

Не го обвиняваха, въпреки че го гледаха подозрително и гневно. Беше по-скоро намек, отколкото вменяване на вина. Нищо не беше сигурно — тези пътешественици не бяха видели нищо с очите си, предаваха изопачени сведения така, както са били предадени на тях. Но въпреки че с отдалечаването от източника подробностите се губеха, мълвата, която тичаше по релсите и сред скитнишките банди свързваше извършеното — някакво зверство, извършено от свирепи пирати, избиването на някаква банда и отравянето на ловните им полета, с историята за спасяването на Шам при таляна.

Малцината оцелели от нападението казаха, че нападателите им търсели някого, настоявали за сведения, за да спрат със зверствата. Загубено момче. Момче от Стрегай, което се загубило и избягало от пирати.

— Ние тръгва. — Всички подготвяха мотрисите и оръжията си. — Виж. Всички баджери тръгва. — На изток. Към мястото, където се беше случило, каквото се е случило. Далече от Манихики и от всяка посока, в която можеха да са потеглили Шроук.

— Ама... — На Шам му идеше да го удари на молба. — Не можем да губим повече време!

Но как би могъл? Това бе техният народ. Как да не отидат?

☺ ☺ ☺

Нищо не ги бе подготвило. Три дни след като се отправиха на изток, двете банди заедно, те стигнаха покрайнините на обширното пространство, където се бе случило нападението. Където Шам си мислеше, че може да открият ранени бегълци, може би останките на мъртъвци, разбита ветроходна банда.

Във въздуха се носеше смрад. Смрад на химикали, по-гадна от всяка, която Шам бе подушвал някога. Пред тях се кълбеше дим.

— Вижте — посочи Шам. Отдолу лъхаше воня. Очите на Шам се отвориха широко. Петрол и отпадъчни води, залели земята между релсите, корените на дърветата, те капеха от клоните върху самите релси. Железничарите маневрираха, завиваха, направляваха мотрисите с мрачни лица.

Настана скръбно мълчание. Дори и колелетата сякаш тракаха приглушено, докато минаваха покрай потрошените и разпръснати останки на баджерски мотриси. В края на полезрението си Шам забеляза кула, огромна машина от онези, които осейваха морелсите и черпеха енергия от дълбините на плоскоземието. Тя не помръдваше, над нея не се виеха отходни газове.

— Разливане ли е имало? — попита Шам. — Избухване? Това ли се е случило тук?

Още платна се приближаваха. Мълвата пълзеше и бандите се насочваха насам. Със сигнали и цветни флагове те си разменяха малкото сведения, които знаеха, и те идеха все по-отдалече, бавно, все по-отвратени и нещастни, в зоната, която като че се разтваряше, залята и съсипана от индустриална помия, дефолианти и токсини.

— Това не е повредена сонда — каза Шам. Това бе убийство, касапница, извършена над пейзажа. Някой изпращаше послание на баджерите. Оттук нататък тук нямаше да растат диви посеви. Нямаше никакъв лов и нямаше да има още години наред. Земята не помръдваше, всички животни гниеа в дупките си.

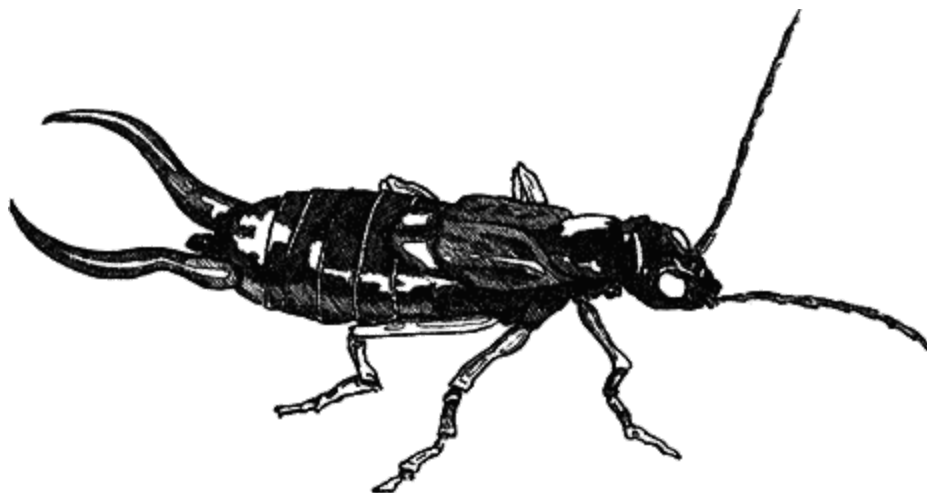
Сред приближаващите превозни средства Шам видя едно много по-голямо от трополящите дървени мотриси. Навсякъде около него баджерите се взираха в остатъците от петролните бойни действия. Шам присви очи. Големият влак идеше от далечината и изпускаше дизелов пушек.

Въпреки опустошението наоколо, унинието и гнева на спътниците му цялото тяло на Шам се разтресе от шока, защото

влакът, който приближаваше през опропастените земи, придружаван от носещи се леко баджерски мотриси, идеше напъряко през новопогубените морелси, беше „Медис“.

и макар баджерите да бяха вперили безпомощно погледи в катастрофата, Шам нададе радостен вик. А после и още един, когато като муцунест гръм от небето право в ръцете му падна и го целуна със силно пухтене Дейби, прилепът.

ЧАСТ VI

ЩИПАЛКА
(Dermaptera Monstruosus)

Възпроизведено с позволение на архива на Стрегайското къртоловно благотворително дружество.

Предоставил: Чайна
Миевил

ШЕЙСЕТ И ДЕВЕТ

Разбит, жестоко изпотрошен и скърцащ бе влакът, с който Шроук достигнаха отвъд всеки хоризонт, до който някога би стигнал железничарски поглед, и тук започнаха техните беди.

Всъщност...

Всъщност на Шроук още не им е дошло времето. Не съвсем.

Този израз — „оттук започнаха бедите“ — е древен. Той е опорната точка на много разкази — мигът, когато всичко се оказва много по-голямо и шеметно, отколкото някой е предполагал. Такава е природата на нещата.

Технически нашето наименование — за тези, които се изразяват с научна реч — е *Homo Sapiens*: разумен човек. Но са ни давани и много други описания. *Homo narrans, juridicus, ludens, diaspora*: ние сме също и разказващи, правни, играещи, разпръснати хора. Вярно, ала непълно.

В този стар израз е тайната. Ние всички сме, винаги сме били, винаги ще бъдем *Homo vorago aperiensis*: човек, пред когото зейва грамадна и величествена яма.

СЕДЕМДЕСЕТ

От изток и юг идеше влакът. Той виеше и свиркаше, докато прекосяваше познатите морелси и излизаше извън пределите им. Дишаше с дизелово дихание. Обикновен къртоловен влак, преобразен от нуждата и особеното направление в нещо повече, в нещо по-величествено, в герой, размахал меч с плам и жар.

„Медис“ не беше сам — той идеше с цяло множество.

В синкоп със стакатото на железните му колела тракаха и дървените колелета на баджерски военен отряд, носен от вятъра по дирята на „Медис“. Като грамаден полуопитомен хищник подземницата „Пинчон“ бързо изскачаше с тътен на светло там, където релсите позволяваха, и пак се потапяше, за да копае тунели около и под ловците.

Наведен напред от борда на „Медис“ Шам оглавяваше армадата. „Не размишлявай за това — говореше вътрешният му глас. — Дори не се замисляй. Имаш си работа.“

Срещата сред опустошените земи на баджерите бе и сладка, и горчива. Разбира се, изригналите приветствени викове на неговите другари железничари накараха Шам да се разплаче от радост. Сълзите продължиха да текат, а радостта се изпари, когато чу какво се бе случило там долу, за загубата на Клайми и Теодосо, отвлечени от чудовище, паднало от страшното небе.

— Някой ни наказва — каза един баджерски воин, втренчен в локвите гнусна отпадъчна течност там, където някога имаше плодородни земи. — Кой? За какво?

— Лесно е да се каже кой — обади се Сироко, облегната на люка на подземницата.

— Ти! — възкликна Шам.

— Радвам се да те видя пак, младежо. — Тя докосна периферията на въображаема шапка.

— *Ти* какво правиш тук?!

— Шам! — Хоб Вуринам протягаше ръце, дрехите му все още напомняха на контешки, но бяха още по-разпарцаливени от

обикновено от безмилостното пътуване, умората го състаряваше много повече от действителната му възраст, ала прорязаното му от бръчки лице сияеше от радост. Той награби Шам и двамата започнаха да се тупат по гърбовете за поздрав, и Вуринам роши вече израслата и чорлава коса на Шам много по-дълго, отколкото си представяте, но след няколко секунди го досрамя.

Там беше и Мбендей, който подскачаше от крак на крак, приветствайки го също толкова енергично, и Кирагабо Лък, поддържана, но не кой знае колко, Шапи, всичките му другари железничари; изведнъж доктор Фремло го притисна силно и продължително в прегръдките си, и Шам изписка щастливо, а после се отдръпна, хванал го за раменете, и се ръкува с него.

— Ако не беше тя, никога нямаше да те намерим! — Мбендей посочи търсачката. — Тя знае как да върви по диря и следеше прилепа, а после се разнесе мълва, че си при някого и че се е случило нещо ужасно. Но заслугата е нейна.

— Моя? — Сироко се загледа надолу, към търбуха на „Пинчон“. — Аз дойдох само заради останките.

Хората се наредиха да поздравят завърналото се момче. Дори и Линд и Яшкан стиснаха ръката на Шам, кисело, ала не съвсем нелюбезно. А после изведнъж се появи капитан Нафи.

Тя стоеше по-надалече. Шам се поколеба. Радваше ли се да я види? Или не? Не можеше да каже. Тя изглеждаше малко по-оклюмала. Умърлушена? Носеше... Щом забеляза, Шам примига — тя носеше превръзка около изкуствената си ръка. Той се поклони и капитанката му отвърна с поклон.

— Ап Сурап — каза тя. — Доволна съм да те видя жив. Здравата се потрудохме. Големи жертви направихме, за да те намерим. *Големи*.

— Как разбрахте къде се намирам? — попита той. — Защо сте прекратили лова? Аз... — Той се загледа в смрадта наоколо. — А кой тогава...?

— Кой е сторил това? — попита Сироко. — Кой според теб?

— Пиратите! — кресна някой. Сироко поклати глава.

— Онова там? Виждате ли? — Тя посочи една конкретна клоака. — Петролът... Извинявайте, но, както можете да си представите, аз си познавам отходните води и изтичания на отпадъци... Та точно този

петрол... — Тя си повя с ръка и подуши въздуха като познавач — ... се използва изключително от една войска. От ферофлотата на Манихики.

Всички мълчаха.

— Това... — Тя посочи един храст, който не просто беше убит, а от него капеха останките на листа, разградени чрез ензими до лига като лигата на посолена охлюв — ... е любимото им обезлистяващо вещество.

— Чух, че били пирати. — Беше същият глас като преди.

— Може и да са пътували под знамето с черепа и гаечните ключове — сви рамене Сироко, — но... — и тя козирува подигравателно.

— Какво *искат* те? — възкликна Шам, загледа се над акрите нещастни баджери и додаде. — Знам защо. Търсели са сведения. и са наказали баджерите заради онези, на които са помогнали някога.

— Какво? — попита Вуринам. — На кого са помогнали?

— Те търсят сведения за мен — каза Шам. — и за хората, които се опитвам да изнамеря. и наказват тези хора. Заради онези, които са учили на разни неща за морелсите.

Баджерите, които го разбираха, закимаха.

— Шроук — каза някой.

— Шроук — повтори Шам. Тази частичка история! Това проучване, осъществено от родителите на Калдера и Деро, срещата на тези умове. Толкова години по-късно тази умъртвена земя бе цената, която баджерите бяха платили за това, че са помогнали на Шроук да стигнат до Небесата и вечността на сълзите. За това, че са им помогнали, а сега помогнаха и на него.

— Може ли някой... — заговори Фремло — и под „някой“ имам предвид теб, Шам ап Сурап, да ми обясни, моля, за какво, в името на Каменноликите и Строгия им Взор, *говориш*?

и тъй, като засега пропускаше подробностите с обещанието да се върне към тях по-късно, Шам разказа на събралите се за брата и сестрата Шроук, за тяхното семейство и работата му, за тяхната одисея на път към нещо, в което изобщо не бяха сигурни, и кой и какво ги преследва.

Баджерите нямаха високоговорители, но пък Сироко имаше три.

— Не мога да повярвам, че тя дойде за мен — прошепна Шам на Вуринам, докато проверяваха оборудването и го изюркваха да работи.

Вгледа се в капитан Нафи, застанала на своя подиум.

— Ами... — Вуринам сви рамене. — После ще ти разкажа.

Шам забеляза, че капитанката проверява скенера отново, и пак и пак, но подобни мъждукащи проблясъци на носталгия по лова, в който почти бе успяла, несъмнено бяха простими. Когато заговори, гласът ѝ бе непоколебим.

— Мога ли да предложа — каза тя — да въведем някакъв ред?

и един по един високоговорителите минаха по всяко едно превозно средство, звучаха повторения, преводи и спорове, докато всеки там доби представа за какво иде реч. За това, че по същество Шам търси преследвани момиче и момче.

— и каквото и да решите вие, останалите — заключи Шам, — аз тръгвам да ги търся. Длъжен съм. Те имат нужда от помощ.

Баджерите беснееха. Мъртвите и земята, казваха те — а на Шам му превеждаха шепнешком между призивите, — настояваха за мъст.

— Не мислете, че тези, които са сторили това, са приключили с вас — рече Шам. — Докато не получат онова, което искат.

— Наказание! — бързо преведоха тази дума и все повече и повече баджери я заповтаряха на релсокреолски.

— Освен това — додаде Шам след доста дълга пауза — там, където отиваме, има Х. Х, това е неизвестното. Отвъд пределите на картата. Образно казано. Вие знаете какво значи Х. — Той потърка пръсти.

Нощта ги застигна. Вятърът търкаляше кълбета от храсти и те проучваха сборището, докато най-сетне сред викове и декларации се стигна до консенсус.

Шам слушаше. Бавно се олюляваше. Налагаше се да си хапе устната. Дали от чувство за справедливост при мисълта за младите Шроук, преследвани от бронирани влакове, от надеждата за съкровище, от ярост, предизвикана от това хищничество, от солидарност с него или поради някакво съчетание от всичко това, поразителен брой от присъстващите бяха готови да тръгнат с него.

— Но накъде? — попита Мбендей. — Целият смисъл на това... — той посочи отровната кал — ... е никой да не разбере къде са отишли Шроук.

Последва мълчание и докато траеше то, Шам размишляваше над стратегия, която сам не би могъл да приложи, ала в компания не би

могла да се изключи.

— Баджерите ходят навсякъде, нали? и Сироко? — Тя правеше лунни бани върху капака на земекопа си; учтиво вдигна очи. — Сигурно си пътувала много, с останки е пълно навсякъде. и ние.

— Шам огледа екипажа на „Медис“. — Имаме хора от Стрегай, от Манихики, Роквейн, Молочай, отвсякъде! Ние сме железничари. Ако не знаем нещо за морелсите, то не си струва да се знае! Като вземеш всички ни, кажи-речи, всичко сред тях ни е познато без съмнение.

Капитане — продължи Шам и издаде последната тайна. Предизвикваше я. — Много отдавна ние с вас разглеждахме едни снимки. — Всички се обърнаха и втренчиха в нея. — Искам вие да ми помогнете, защото и вие ги видяхте. Ако искаме да намерим Шроук, то трябва да открием накъде пътуват. Затова слушайте всички! Ще ми казвате къде според вас се намират тези неща. Ще ви опиша някои места.

СЕДЕМДЕСЕТ И ЕДНО

Сега. Най-после. Безусловно.

Сега трябва да е моментът да се върнем при Шроук и да им влезем в релсите. Безусловно.

Да, всъщност да, часът на Шроук удари! Странният влак издържа. Колко беше очукан! Колко скъсен, колко окърпен там, където се бяха трошили стъкла, зверове го бяха нападали, където сърдитата стрелба на пирати беше похабила бронята!

Там, където релсите се стесняваха, техният механизъм все още — едва-едва — продължаваше да работи. Там, където лашкането по надигащите се релси щеше да ги направи непроходими за повечето железници, Шроук — едва-едва — издрапваха. Дори и след зверски случки.

Пиратски биплани, далече-далече от дома, нарушаваха основното правило на изследователските полети, което беше: Недейте. Бомбардираха ги от въздуха, докато се скрият под някоя издадена скала. Релси, минаващи през камъка и навлизащи в мрака, обвити в коприна, тунели, завзети за леговища от грамадни отровни паяци влакояди. Откъсваха още задни вагони за разсейване, както гущерът къса опашката си. Веднъж, изкачили един бряг от спукани каски, гледаха счепкване между две подобни на точки страшилища от горното небе, докато едното явно ги мярна и ги поръси с разяждаща плюнка, и те офейкаха.

Калдера, и тя пребита и изтормозена като влака си, следеше данните от все още работещите екрани.

— и тъй — каза Деро.

— и тъй, какво? — попита Калдера с продран глас.

— Чакай. Мисля.

— Ако и тази е някоя криво-ляво дегизирана, от тия, дете мама и татко ги носеха от баджерите и си я спомням от времето, като бяхме малки, губиш десет милиона точки — заяви Калдера.

— Млъкни.

— Вече си на минус седемнайсет милиона.

— Млъкни! — тросна се Калдера. — Имало една мишка. Тя живеела в дупка. — Докато пътуваха, историите ги разказваше главно Калдера, но не и този път.

— Къде? — попита Калдера. — Между релсите ли?

— Тъпо. Щяха да я изплюскат. В дупка в стената. и тя можела да прави магии.

Калдера провери няколко бележки.

— Какви магии?

— Магии с пръчки — реши Деро. — Можела да съживява пръчките.

и тогава Шроук ахнаха. Внезапно във въздуха извън влака гръмна шумотевица. В тяхното къше зави аларма, все едно какофонията не стигаше. Над тях прелетя нещо, което хич не приличаше на самолет. Нещо насекоместо, което тръпнеше и се лашкаше, увиснало на петно от размазан въздух.

— Какво е това? — прошепна Деро.

— Какво прави то? — попита Калдера.

— Боже мой! — прошепна тя. — Това е ангел!

Не някой от грамадните и ужасни небесни влакове без машинисти, ангели на колелета, подпиращи основите. Стражар. Птица кука. Той се носеше над тях. Обърнал издутата си тъмна лъскавина към тях, той ги гледаше безизразно. Те притаиха дъх. Той си носеше собствен облак. Издишаше мръсотия. Беше толкова близо, че виждаха черупката му. С полепнали по нея пръст и ръжда. Изподран и разбит. Страшилището се наклони във въздуха.

Най-сетне то се обърна, наведе глава с дрънчене и грохот, и побързо и от птица, и от прилеп изчезна сред облак сажди.

— Това — рече Калдера — си беше живо фиаско.

— Разочарована ли си? — попита Деро.

— Никак. Просто не съм свикнала да виждам неща, дето не се мъчат да ме убият.

— А... — смънка Деро. — Дай му малко време.

Шроук разчитаха на последните остатъци от оборудването си. Живееха стъпкани и сбутани в машинното отделение. Редуваха се да

спят — единият се изпъваше на пода по диагонал, а другият караше влака.

Деро разтърка очи, пи вода, прехапна нещичко от техните (стопяващи се... шшшт!) запаси.

— Леле, как се *тътрим* — заяви той и подуши наоколо. — Смърдим.

— Ти смърдиш — сръза го Калдера. — Аз ухаля като цвете.

— Трябва да ускорим ход — рече Деро. — Трябва почти да сме стигнали там. — Той се залюля напред-назад, като че можеше да придаде ускорение на влака. Обърна се и погледна през задното стъкло.

— Действам предпазливо — рече Калдера. — Стори ми се, че чух нещо. По-бързо от това няма да е безопасно.

— Е... — Деро говореше много отмерено. — Е, според мен би трябвало да приемеш, че да ускориш малко темпото може да е мъничко по-безопасно, отколкото да не го забързваш. Защото, видиш ли, зад нас има влак.

— Какво? — Вярно беше. Скенерите им явно бяха изпушили, обаче ей го, там си беше, видим с просто око. — Те пък откъде се взеха? — ахна тя.

— Иззад онази горичка — отвърна Деро. — Струва ми се.

— Но там няма нищо! Пак пирати... — възкликна Калдера и хлъцна. Влакът се приближаваше. и не бе онова, което си мислеше тя. Това беше влак от ферофлотата на Манихики. Несъмнено. А това беше съвсем друга работа.

Шроук се спогледаха.

— Сипаха ни — прошепна Деро. — Най-сетне.

— Най-сетне — повтори Калдера. — Или може би... Може би са подире ни от цяла вечност. Може през цялото време да са ни следвали. — Тя преглътна. — Те вече знаят пътя. Може и да сме им го показали.

— Калд — заяви Деро непоколебимо. — Все още имаме шанс. Измъкни ни оттук. Газ до дупка. *Сега!*

Калдера не помръдна.

— Сега — рече Деро — става.

— Не мога. — Калдера ухапа устната си.

— Двигателят?

— Двигателят.

— Пак ли се прецака?

— Пак.

Той я гледаше и тя го гледаше, а полицаите от Манихики все повече приближаваха.

— Ти каза, че си карала бавно нарочно — каза Деро.

— Лъжех.

— Така си и помислих, че лъжеш.

Те знаеха как да изюркат влака на Шроук, когато му скимнеше да заработи, но не им се щеше да бутнат не каквото трябва сред странните железни сърца и тръби, сглобени от родителите им. Железницата пухтеше с жалка скорост.

— Та... — обади се Калдеро — какво предлагаш да правим?

Калдера се показа от прозореца.

— Знаеш ли какво — рече тя, все по-възбудена. — Не знам дали са ни видели всъщност. Виж ги как маневрират. Знаят, че сме някъде тука, но...

Тя завъртя кормилото с нов прилив на енергия. Прекара ги през точки, от които линиите се отклоняваха покрай една надвиснала скала. Обрасла с гъста и пищна растителност. Дългото пътуване беше вече изцапало страните на влака им с кал и прах.

— Така — каза Калдера и още повече забави темпото, и спря влака в сенките. — Бързо! — Изкатери се през люка на покрива и с кука и ръце се вкопчи в растителността по надвисналите скали. Деро направи същото, докато стигнаха под грамада от сочна зеленина с наситено ухание. Обвиха железницата си с увивните растения.

— Този план е боклук — заяви Деро, щом пропълзяха обратно вътре.

— Нямам търпение да чуя предложенията ти как да го подобрим. А мрънкането *страшно* ми помага.

Отблизо влакът на Шроук изглеждаше абсурдно, рунтаво зелено и неубедително. Но може би сред резкия светлинен контраст на морелсите от много далече в движение клетата им трошка можеше да мине за някакво нищо и никакво, обрасло с увивни растения. Деро и Калдера изчакваха. Гледаха задаващия се влак през мръсните стъкла, а сега вече и иззад зелени ресни.

— Винаги съм знаел, че мама и татковците ни ги нервират — рече Деро. Дватамата с Калдера се държаха за ръце и чакаха. Флотският

влак се приближаваше все повече. Идваше все по-близо и по-близо, вече беше рамо до рамо с тях, само на няколко коловоза разстояние.

Подмина ги и продължи нататък. Най-сетне Братът и сестрата Шроук издишаха.

— Тая машинария едва-едва се тътри — рече Деро най-накрая и ритна стената на вагона отвътре. — Какво ще правим?

— Пак ще ни намерят, знаеш ли — каза Калдера. — Просто надали ще им се измъкнем. Сигурно ще ни намерят.

— Да — съгласи се Деро. За един тъжен, кратък миг той като че аха-аха щеше да се разплаче. — Та какво ще правим?

— Че какво да правим? — каза най-сетне Калдера. — Ще продължаваме. Ще правим всичко възможно.

Тя вдигна рамене. След малко и брат ѝ също вдигна рамене.

СЕДЕМДЕСЕТ И ДВЕ

Подробностите са отчетливи, особеностите особени, но тенденцията е ясна. Събитие, среща, драпане нататък, бавното разпадане на влака на Шроук, продължаване въпреки всичко.

Влакът е разбрицана сянка на себе си. Но така е то сред морелсите. По-голямата изненада несъмнено е, че Шроук въобще са още живи.

Какво би признал Деро — кой ли да ти каже? Но Калдера без съмнение е смаяна.

— Е, това вече сте го правили! — Калдера вече дори не знаеше на кого говори.

Това, че влакът от Манихики не зави обратно и не се върна, и не ги намери, си беше чист и напълно незаслужен късмет. Обаче някой друг ги преследваше.

Влакът на Шроук, придуман да се закрепил на последни издихания, се мъкнеше от релса на релса. Сега вече нямаше къде да се скрие. Нищо из тези последни предели на морелсите — пейзажът, фауната, флората, самите релси — не се държеше както си му е редът. Те преминаваха по мостове, идещи от нищото и водещи в нищото, които се огъваха обратно на върха на дъгата си; по линии, които се завиваха в спирала и пропадаха в ями. Птици, грамадни колкото не подобава на птици и като че с малко множко крайници, летяха толкова високо, че гъделичкаха горното небе.

— Може би — прошепна Деро — тук всички линии са неясни и може би птиците в небето и страхотиите в горното небе си правят бебетата тук.

Калдера и Деро размишляваха над карти и с обич се занасяха със своите мъртви родители, че все едно са писали с краката си. Съставяха планове. Много мигаха и не си дояждаха. Деро се сопваше на Калдера, а Калдера все повече и повече се умълчаваше и понякога не обелваше и дума с часове.

Сега насам идеше влак, устремен към тях съвсем целенасочено.

— Това вече сте го правили! — повтори Калдера. Местни бандити, помисли си тя, свиреп компактен боен влак от близките изолирани острови, пълни, както твърдяха митовете, със страхотии и чудесии, влакове, които пътуваха назад във времето. и които явно или бяха чували за Шроук, или поздравяваха всички натрапници по този заядлив начин.

— Това вече сте го минавали и вече сте го правили! — извика Калдера и забута напред лостовете, които вече никаква работа не вършеха.

Някога биха надбягали подобен враг, без изобщо да си направят труда да оставят за малко сандвичите и таблата. Сега локомотивът им хриптеше и се клатушкаше като издъхващо муле. Деро маневрира, преследвачите ги настигаха. Дизеловото им ръмжене се усили.

Последен напън, отново хрип. Дъхът на Калдера секна.

Тя чу оръдейни изстрели. Затвори очи. Но нищо не ги улучи. Влакът трополеше, обсипан от пръст.

— Кал — повика я Деро.

Залп от снаряди се изсипа върху нападателяния влак по петите им. Камъни, стрели, изстрели от малки оръжия. Нищо, което да предизвика разрушения, но достатъчно, че да нервира, да разстрои и нарани нападателята от дивата пустош, които се мъчеха да пренасочат оръжията си към тази нова заплаха.

Ветроходни вагонетки! Те маневрираха и се носеха по релсите така умело, че да ти е драго да ги гледаш; лавираха с полъха на вятъра от линия на линия; стреляха с катапулти, с прашки, с арбалети, пистолети, ту прииждаха, ту се отдалечаваха и с тях, връхлитащ върху своите спътници ветроходци, по лъкатушните линии към бандитския влак се носеше къртоловен влак. Къртоловен влак далече, далече, далече от всякакви пасажии от къртици.

Ветроходните мотриси се разпръснаха, стреляха в движение. Къртоловният влак се приближаваше стремглаво. Харпуните му бяха прицелени. Той летеше към нападателя по същата линия, носеше се право към тях. Калдера тръсна глава.

— Какви ги вършат те?! — прошепна тя. Дори и къртоловен влак във върховна форма не можеше да се мери с тези местни войнолюбци. „Благодаря много, че ни спасихте — помисли си тя. — Как ми се иска

да не отивахте на сигурна смърт.“ Започна да брои миговете до сблъсъка. „Десет — помисли си тя. — Девет. Осем.“

Но не, предизвикателството бе добре обмислено. Бандитите ги хвана шубето. Маневра — и те се заотдалечаваха със слалом от пътя на къртоловния влак. Нататък, където земята внезапно подскочи като раздражено животно.

На повърхността излезе скрибуцаща машина. В нарушение на всевъзможни табута на морелсите една подземница се показва, разцепвайки *самите* траверси, изкоруби релсите и запрати пиратския влак във въздуха, и той се стовари с трясък на земята и се разби.

Къртоловният влак забави ход. Железничарите наблюдаваха. Пиратите виеха. Носеше се прах. Никой не гъкваше. А после:

— Айде, намерихме ги!

Шроук познаваха този глас. Калдера стисна Деро за лакътя. На покрива на локомотива на къртоловния влак застана младеж.

— Чакай малко — възкликна Деро. — Това да не е, не се знае...

— Но Калдера вече надаваше викове. Фигурата вдигна тежък пистолет и ѝ махна.

Той се взираше през метрите въздух над метрите релси през прозореца на нейния окаян и потрошен влак право в клетите изморени очи на Калдера Шроук. Калдера отново наддаде вик — като сирена, като влак, надул тържествено свирка на пристигане след добре осъществено пътуване, тя се показва навън и му махна в отговор. и в един и същи миг на двата влака тя и новодошлият, Шам ап Сурап, разцъфнаха в усмивка.

ЧАСТ VII

КРЪВОЖАДЕН ЗАЕК
(Lepus cruentus)

Възпроизведено с позволение на архива на Стригайското къртоловно благотворително дружество.

Предоставил: Чайна
Миевил

СЕДЕМДЕСЕТ И ТРИ

— Никой от вас не е длъжен — каза Шам. — Изобщо не го очаквам от никого от вас. Не заслужавам да го правите за мен. Обаче да, *разбира се*, че продължавам. — Той се усмихна. — С тях.

и Калдера се усмихна. „Благодаря“ — изговори беззвучно устните ѝ.

От баджерите, устискали да стигнат чак дотук, повечето си тръгнаха след битката за спасяването на брата и сестрата Шроук. Засега Шроук бяха, поне временно, спасени. Да дирят онова откъдето снимките, които баджерите и спътниците им дори не бяха виждали, бе единственото, което ги тласкаше да продължат. Повечето баджери не се интересуваха от дирене. Имаше изключения, имаше и такива, които настояваха да отмъстят на влака от флотата на Манихики, за който Шроук им казаха, че е близо.

Екипажът на „Медис“ някога къртоловен влак, а сега кой ли ти знае какво, след като ги спасиха, както бяха обещали на Шам, бяха длъжни да продължат не повече от баджерите. Капитанката — ако все още беше такава — се заиграваше с тракера.

— Аз обаче ще поостана малко с вас, ако не възразявате — каза Сироко.

— Ах — обади се Вуринам. — Толкова сме близо вече! Защо пък да не видим какво ще намерим?

Говореше от името на мнозинството от екипажа. Онези, от чието име не говореше, се бяха присъединили към множеството баджерски мотриси, като мрънкаха заради чудатия превоз, и бавно поеха обратно на изток, към познатия свят.

— Капитан Нафи? — повика я Шам, тя се сепна и вдигна очи. Продължаваше да бърника по механичния следач с прибор, стърчащ от ръката ѝ. Онази, която сега екипажът ѝ наричаше изкуствената изкуствена ръка.

— Тая проклета джаджа трябва да я хвърлим на Джак Присмехулника — измърмори Фремло.

— Аз оставам на своя влак — каза най-сетне Нафи и продължи да се занимава. Значи това беше.

Поемащите назад и продължаващите напред се разделиха другарски и без злоба и си махаха на прощаване. Флотилията от ветроходни влакове се разпръсна към далечните планини.

Изследователите се караха за своята карта със знаци. „Що за звук е това?“ — провикваше се някой, а после шумно повтаряше описанието, дадено от Шам с помощта на капитанката, която му подсказваше с половин уста. После водеха спорове: това приличаше на еди-кое си място; не бе, луд ли си, това е каж'го де и нямаше ли някаква история за тия хълмове, да не беше за ония? Разузнавателните мотриси на баджерите запрашиха в разни кандидат-посоки, докато се договорят накъде ще потеглят, и „Медис“, останалите баджерски вагонетки и „Пинчон“ се повлякоха.

Деро и Калдера наблюдаваха как собственият им влак се стапя зад тях. Подвижният състав, приютявал ги толкова дълго време.

— Нямаше начин — отрони Шам. — Той се разпадаше.

Дълго време Шроук не обелиха дума.

— Благодаря, че ни позволи да продължим — рече най-сетне Деро. — Че ни качи на твоя влак.

„Та той не е мой“ — помисли си Шам и остави Шроук да се сбогуват.

Капитанката, застанала най-отзад в „Медис“ и погълната от странното си занимание, изхъмка тържествуващо. Дейби маневрираше в небето. Въздухът по тези далечни краища като че затрудняваше това. Той се издигна в дъга и рязко зави обратно към влака. Не литна право към Шам, а към последния вагон. Закръжи около капитан Нафи, кацна и впери очи нататък, откъдето идваха, към нейната изгубена философия, като някаква объркана фигура, окичила кърмата вместо носа. Никой не я закачаше. Никой не ѝ се бъркаше в командването там, отзад. Тя човъркаше машинката си, а прилепът закръжи отново.

Останки имаше дори и тук; веднъж-дваж съзряха развалините на влакове. Напредваха бавно — имаше дни, когато решаваха, че са объркали посоката, и цялата група потегляше обратно или се затътряше до някой възел, където можеше да обърне. Но ставаха все по-добри в разплитането на знаците. Фалстартовете все повече намаляваха.

В края на краищата те си имаха метод за разпознаване на правилната посока: Шам бе все по-смълчан и угрижен, и след внезапен завой на релсите пред очите на Шам изникваше точно пейзажът, който помнеше от екрана. Само небето беше по-различно, завихрянията на облаците и горното небе. Придвижваха се все по-напред през старите снимки.

Колкото повече се отдалечаваха от търговските пътища в морелсите и попълваха с конкретни данни карти, начертани според съвсем смътни слухове, колкото повече оредяваха морелсите, толкова по-обширни ставаха целинните земи и намаляваха линиите. Възможностите да хванат някой железен път все повече се отсяваха.

Другото, което им внушаваше увереност, че са на път към нещо скрито на края на морелсите и съответно на света, беше, че ангелите ги тормозеха.

СЕДЕМДЕСЕТ И ЧЕТИРИ

Беше тъмно. Ала те пътуваха. Баджерски разузнавач докладва, че има нещо в далечината. Въздухът се разтресе и изследователите се събудиха.

— Какво...?

— Това да не би да е...?

Излязоха на палубата, като търкаха очи и оглеждаха светлините, летящи ниско в небето. Насам идеше ято летящи ангели.

— Каменнолики мои — прошепна Шам.

Екипажът наблюдаваше разсичащите небето разузнавачи. Не можеха да различат кой знае какво — люшкаци се светлини, отражения върху извити черупки, звездите, присветващи отвъд тяхното сияние. Приказки! Стражите на края на света. Вестителите на свадата между боговете. Птици куки, въздишащи във въздуха. Имаха толкова много имена — като повечето светини.

Екипажът се стягаше, държеше оръжието подръка, шепнеше на стрелочниците да се подготвят в очакване на атака. Която не последва. Най-сетне тварите с въртящи се криле се пръснаха. Някои нататък, откъдето са дошли, обратно към края на света, други на изток и на юг.

— Къде отиват те? — попита Калдера. — Де да имахме самолет, та да видим!

Шам я погледна замислено.

— Такъв нямаме — рече той. — Обаче нещичко имаме.

Изкатери се на наблюдателницата. „Помниш ли, като не можеше?“ — помисли си той. Към мрака и студа. С телескоп в ръка Шам зачака. Оглеждаше се за летящи светлини и мислеше. Ако се задълбаеше в това къде се намира, какво върши, как е стигнал дотам, щеше да му дойде страшно много. Затова просто не задълбаваше. Само си измисляше истории за това какво ги чака занапред. Краят на света, призрачните пари, безпределната скръб. Напрегна очи.

Не беше непрогледна нощ — тъмно бе, но не съвсем. Звездите бяха затулени, ала не напълно. Както си седеше, ако се взираше дълго, дълго време, Шам успяваше да различи структури сред тъмното. Краят

на нещо, което се приближава. Хоризонт, ето какво бе това. Тъмно върху тъмно. Хоризонт, който със сигурност, безспорно бе по-близо, отколкото трябваше. Дъхът му секна.

Планини, скали, цепнатина, зевове и свършваща в далечината земя.

А после — лъх, вихър от светлини, и още един ангел се втурна пред очите му. Той зарева около него, изпълни въздуха с шум и прах. Той се вкопчи в стълбата и заскърца със зъби. Виждаше другарите си от екипажа да викат долу, естествено, нищо не чуваше. Когато най-сетне ангелът се понесе на изток, Шам насочи бинокъла си към него.

Дейби хвъркна подире му. Все едно прилепът смяташе да го награби във въздуха и да го смачка. Шам следеше мигацията на крака на Дейби. Дейби вече не беше нощен прилеп, непрекъснато будуваше, като самия Шам. Не летеше по права линия, все още очевидно объркан. Пак полетя нататък, където стоеше капитанката, дори и в тази късна доба, сама и незасегната от случващото се.

Дейби закръжи около нея и механизма, който тя човъркаше безспир. Шам гледаше.

— Капитане.

Нафи се обърна. Екипажът се беше подредил зад нея. Чуваше се само тракането на влака. Всеки се люшкеше в такт с движенията му.

— Капитане — повтори Шам. От двете му страни бе застанал по един Шроук. — Какво правите?

Тя го погледна в очите.

— Бдя — отвърна тя.

— Но за какво точно? — попита Калдера Шроук.

— Вие знаете ли какво има пред нас, капитане? — попита Шам. — Край. Свършекът на нещо. Видях го. Но вие гледате в обратна посока. За какво се оглеждате. Какво има зад нас?

Капитанката се вгледа в него, той удържа на погледа ѝ и, както го бяха замислили, изведнъж Вуринам я нападна изневиделица. Младият юнга се приближи и като внимаваше да не ѝ причини болка, награби механизма ѝ.

— Не! — кресна тя, ала Вуринам го изтръгна от нея и го хвърли на Шам. — Не! — повтори капитанката и направи крачка напред, но

този път Бинайтли вече беше готов. Той я хвана и тя се замята в ръцете му.

Дейби кацна на ръката на Шам и започна да души приемателя.

— Ще ме пуснеш! — кресна капитанката.

— Мбендей — рече Шам. — Какво означава това? — и той посочи пиукация, примигващ и замлъкващ екран.

Мъжът се загледа в нея.

— Тази светлинка там ли? — рече той най-сетне и вдигна очи.

— Това е малкото ти приятелче. Но има и още един там. — Мбендей посочи още една светлинка и преглътна. — Като че е голям. и идва към нас. Бързо.

Капитан Нафи спря да се съпротивлява. Изправи гръб и приглади дрехите си.

— Откога го знаете, капитане? — попита Шам. — Откога знаете какво идва? — Той вдигна приемателя. — Джак Присмехулника.

Всички ахнаха.

— Къртът Джак Присмехулника — повтори Шам. — и вече не ние го преследваме. Той преследва нас.

— Той никога не би ни оставил да си тръгнем — каза капитанката. — Проявявахме високомерието да мислим, че ние го преследваме. Не *ние* преследвахме *него*. — Тонът ѝ не беше сърдит. — Сега ръкавиците са хвърлени. Всичко е наопаки. — Тя се усмихна. — Джак Присмехулника е моята философия. А аз — неговата.

— Сироко... — Шам се заигра с механизма и забеляза, че Дейби пак се размърда. — Сигналите като тези двупосочни ли са?

— А... — провлече Сироко и кимна замислено. — Възможно е. Може да се нагласи.

— Виждаш Дейби. — Шам разклати приемателя и прилепът подскочи.

— Не е вързано за него — обади се Калдера. — На друга честота е. Как така го показва?

— Останките... — намеси се Сироко. — С тях никога не се знае. Няма начин да няма изтичане. Особено когато, както сега, онова нещо в ръцете ти сигурно излъчва със страшна мощ. Нали така, капитане? Кога сте се научили да обръщате полето?

— Шам — обади се Вуринам. — Ще може ли, ако обичаш, да ни обясниш за какво, по дяволите, си приказвате?

— *Тя е обърнала сигнала* — отвърна Шам. — Това... — Той разтръска приемателя. — Това вече не *открива* Джак Присмехулника, а го *примамва*. Къртът го открива.

Екипажът се взираше.

— Тогава го изключи, проклетото! — тросна се Вуринам. Сироко го взе от Шам и припряно го зачовърка.

— Как изобщо сте се научили на това, капитане? — попита тя.

— Вие, търсачите... — отвърна Нафи. — Всичко казвате на човек, стига да умее да ви прикотка. Ако ще можете да се фукате с това.

— Според вас тя защо остана с нас? — провикна се Мбендей обезумял, като си скубеше косите. — Тя нямаше да ни остави да превземем „Медис“. Къртоловен влак ѝ трябва.

— Можем ли да го изпреварим? Кърта? — попита Шам. Мбендей внимателно огледа екрана.

— Да — отвърна той.

— Не! — възрази капитанката.

— Не — повтори Мбендей. — Не знам.

— Не знам дали мога да обърна това — каза Сироко.

— Късно е вече. Вие сериозно ли мислите, че Джак Присмехулника в момента не ни надушва? — попита капитанката. — Че не ни усеща? Че не познава характерното тракане на колелата ни? Той идва. *Това искахме*.

— Не, капитане! — изкрещя Шам. — Това искахте *вие!* Ние, останалите, искахме *съвсем други неща, мътните да го вземат!*

— Доста бързо идва насам — прошепна Мбендей, втренчен в екрана. — Най-много на няколко часа път от нас е. Идва, та чак прпуска насам. — Той преглътна.

— Чакайте — произнесе провлачено Шам. — Сироко, не го изключвай.

— Какво? — възкликна Вуринам. — Ти луд ли си?

— Джак Присмехулника вече и без това ще ни намери. Така поне ще знаем къде се намира той.

Стояха на палубата и се взираха, и не знаеха накъде са поели, какво има да се каже. Една мисъл мина през ума на Шам и той се

спусна подире ѝ. Тя не му даваше мира.

— Толкова сме близо — каза той и посочи към тъмния край, който бе видял да се задава.

— Ахой! — двама баджери разузнавачи се зададоха откъм десния борд, разлюлели фенери, за да съобщят за присъствието си. Приближаваха се и крещяха на всеки известен им език. Надуваха рогове и се мъчеха да накарат да ги чуят и да ги разберат.

— Какво има? — провикна се Шам към тях. — Ние сме малко нещо заети.

— Там това защо ангели ходят там — викна единият и посочи на изток, откъдето идваха.

— Кърта ли търсят, а? — извика им Шам.

— Не! Какво! Кърт, какво? Още!

— Още какво?

— Още влакове.

— Пирати? — извика Шам и баджерите размахаха пръсти.

— Флота! — ревноха те. — Флота Манихики идва!

СЕДЕМДЕСЕТ И ПЕТ

Морелсите се отърсиха от нощта и откриха останките на многобройни древни влакове. Що за гробище беше това? Злокобна картина на провалените начинания.

Залепена за гърба на „Медис“ където капитанката все още стоеше — за какво ли да я тикат в карцера, като тя само се взираше нататък, откъдето идеше нейната философия? — „Пинчон“ се носеше по релсите на собствените си трътлести колела. При тази скорост щеше да изостане, ако копаеше. Зад нея флотата прииждаше към тях — видим облак от отходни газове, изпарения, вдигнат по пътя прах.

— Никога нямаше да ни оставят да се измъкнем — каза Калдера, заобръща картите си и ги заоглежда от всички ъгли. — Близо сме. До нещо. Виждам къде са отивали мама и татко и виждам... Струва ми се, че сме тръгнали към място, което те са се мъчели да отбягнат.

— Нещо е попиляло тези влакове — каза Деро. — Я ги виж всичките.

Нямаха време да разследват, да лъкатушат и маневрират из разхвърляните корпуси на влакове. Но щом излязоха от влаковото гробище, Деро посочи. Далече отвъд най-гъстите гъсталаци от съсипани влакове, преобърнат с колелата нагоре от някаква странна катастрофа, върху импровизирана плоска платформа с колелета върху релсите беше полегнал по покрив един странно разнебитен вагон. Подът му, обърнат към небето, беше покрит с насмолен брезент, предницата му — сплескана във формата на грозен клин. Деро и Калдера хлъцнаха, Сироко огледа вагона преценяващо.

Това, осъзна Шам, беше част от влака на техните родители, част от първата разработка на Шроук.

— Какво му се е случило? — попита той.

— Понякога са им правили чистки — каза Деро. — Те са ни го обяснявали. Ала това...

— Не знам на какво прилича — заяви Калдера.

— Вижте — Сироко посочи нататък, където многобройната флота вече се виждаше. — Те са по-бързи от нас.

— Онзи същият е — прошепна Деро. — Изпреварил е всички и ни е открил. Като че са били тук преди нас.

— Някои... — заговори Шам предпазливо, като си мислеше за картините на Джудамор — ... може да са имали сведения. За това къде отивате.

и през най-добрите уреди на „Медис“ Шам все още виждаше само злокобни петънца. Сироко му даде собствения си сглобен от останки механизъм — съчетание от ню останки и архиостанки. Той погледна през него и чак подскочи, толкова ярко и близо се виждаше потерята. Онзи огромен флотски военен влак, набол небето с оръдия.

— Рийт — прошепна той. Кой ли, запита се, кой ли пират, изваден от дълбините на морелсите, е запомнил картините достатъчно добре, че да напъти Рийт? Джудамор? Елфриш беше загинал. Робалсон го отнесе страшна смърт.

Релсите все повече оредяваха. „Медис“ и спътниците му се носеха към скална редица, завеса от канари, разцепена от пролуки, през които сякаш надничаше някой нетърпелив актьор.

— Трябва да я караме умната — каза Шам. — Ама адски умната.

Последните баджерски ветроходни мотриси започнаха да се изтеглят. От двете страни на „Медис“ вече нямаше достатъчно линии, за да не изостават.

— Чакайте! — провикна се към тях Шам и на някакви зачатъци на техния език — оказа се, че е запомнил повече, отколкото си мисли — започна да ги моли да не си отиват. — Елате на борда! Близо сме!

— До какво? — провикна се някой в отговор.

На някои мотриси спореха. Струпаха се на съседни линии и поведоха разисквания. Шам гледаше как една баджерска жена воин размаха юмрук пред другарите си, обърна се и скочи величествено от своята мотриса, прелетя метрите морелси, блъсна се в „Медис“, вкопчи се в парапета му, набра се и се покатери на борда, а мотрисата ѝ се изтърколи назад. Още няколко храбреци я последваха — тези, които нямаше да отстъпят докрай. Прескачаха бързо нарастващите разстояния.

— Бързо! — викна Шам. Но един железничар наблизко не прецени добре кога да скочи. Пръстите му се изхлузиха, без да успеят да се заловят за борда на къртоловния влак. Издихание, писък, глух удар и той се разби със страшна сила в крайрелсовите скали.

Всички гледаха втрещени. Дори и капитанката в потрес вдигна очи. Баджерските мотриси изостанаха. За тях вече беше късно. Воините, които все още се подготвяха да влязат в борбата, можеха само да гледат Шам от вече далечните релси и да вдигат безпомощно ръце за сбогом.

Те се превърнаха в точки. Шам се надяваше, че са го видели как също вдигна ръка в отговор, за да им благодари.

— Калдера има... — заговори Деро.

— Нататък — прекъсна го Калдера и показа на Шам едно място на нейната карта. Посочи го с пръст и впери очи в него. — Там.

— ... идея — доизказа се брат й.

Шам не губи нито миг. Не поиска да му се изяснява. Не зададе никакви въпроси на Калдера Шроук. Само викна на стрелочниците, които на свой ред маневрираха, както той нареди, без да шикалкавят и без да питат, по тези последни разпръснати метри, отбелязани с точки, и навлязоха една миля или повече в една малка плетеница от линии по път, който се виеше сред могили и планини.

Сега военният влак се виждаше ясно и без префърцунени прибори от останки.

— Закарай ни *там!* — изсъска Калдера, даде още напътствия и „Медис“ се разтресе.

Една птица кука прелетя над тях и се отправи да огледа флотата, но щом се приближи, лумна огън и един снаряд изхвърча с писък към небето от влака с оръдията. Ангелът изскимтя и мощно избухна в пламъци, пръснаха се отломки.

— Проклети Каменнолики мои! — изкрещя Вуринам. — Тия са се *побъркали!* Стрелят по *небесата!*

— Ще ни хванат — заяви Фремло. — Няма начин да не ни хванат.

Сега сред целия пейзаж имаше само два влака, редом с всички попилени, зарязани и ръждясали. Военният влак беше толкова близо, че се виждаше как железничарите му им се надсмиват. Къртоловците заеха позиции при харпуните, като че това с нещо можеше да помогне, когато воините на Манихики ги настигнат.

„Медис“ препускаше към края на отклонението сред плетеницата, покрай пещери и възвишения към нещо, което Калдера бе разбрала, а сред хаоса Шам не бе засякъл, че приближават.

С беззвучна и крайно важна маневра те внезапно подминаха и последните руини, последна могилка и тунел, и излязоха от морелсите на последната, самотна, единствена линия.

☺☺☺

— Виж! — ахна Шам. Той беше там. Носеше се през картината, в която се беше взирал толкова пъти, а до него бяха неговите другари по екипаж и приятели.

— Гледам — каза Калдера.

— Погледни я! — Флотата скоро щеше да хване Шам, ала този миг бе негов.

— Видя развалините — каза Калдера. — Влакокрушенията. — Той не откъсваше очи от единствената линия. — Шам... Какво според теб го е сторило? Моите родители са видели това, но са завили обратно, помниш ли? Защо според теб ни отведох точно там, където моите родители не са отишли?

Добър въпрос. Достатъчно добър, че да пробие унеса на Шам. Той се обърна към нея. Погледна назад към влака на Рийт, който фучеше към тях по последната линия.

— След около петнайсет секунди — прошепна Калдера — ще узнаеш отговора.

Шам присви очи.

— Имало е нещо, което...

Дванайсет секунди.

— Което е прогонвало хората — довърши Сироко. Осем. Седем.

— Нещо, което още ги прогонва — додаде Фремло. — Нещо...

— ... Нещо голямо — довърши Шам.

Три.

Две.

Една.

От ямата, покрай която преминаха, се разнесе шум.

— Ускори! — нареди Калдера. Шумът се усили. — Сериозно, ускори!

То като че бе навсякъде. Всички по палубата се обръщаха да видят какво издава такъв ужасен звук. Такова басово стържене. Такъв метален вой. Офицерите по палубата на военния влак също се обръщаха. Един хълм се разтресе.

— Мисля, че се приближихме достатъчно — обади се Деро. Камъни подскачаха. Завесата от увивни растения, закрила входа на дупката, трепереше. Небето ечеше. и от ямата нещо се покачи върху релсите.

Ангел. Нищо подобно те никога не бяха виждали.

Всички заиздаваха ужасени звуци.

Изпод земята се бе показал метален влак, целият в игли и шипове. Той плюеше пара, от него капеше огън. Сив пушек се издигаше над тръбната му редица от комини. Колко ли части имаше в него? Кой ли можеше да изчисли ходовете му? Той изпълзя, част по част, на светло. Като конвой от бодливи кули.

Колко *старо* беше това страшилище? Птиците се разхвърчаха с писъци. Дейби се сгуши в прегръдките на Шам. Ангелът настъпваше упорито и издаваше отвратителния си звук. Предницата му представляваше клиновидно острие. Той настъпваше с тътен като приглушена гръмотевица.

Поглъщаше метрите. Идваше толкова бързо! Оръжията му сияеха. Хората от екипажа се взираха като поклонници.

— Добре дошли — промълви Шам — на предния пост на Небесата.

— Ето това — прошепна Калдера — прогонва хората от края на света.

— Обаче — додаде Деро — не е свикнало да се изправя срещу двама от нашите едновременно.

Ангелът се прехвърли на единствената истинска линия зад военния влак от Манихики. Всички те, отзад напред — ангел, флота и къртоловци, — бяха обвързани с тази единствена линия. Оставаше им само да бързат.

— *Я се размърдайте!* — Това беше капитан Нафи, вперила поглед над „Пинчон“ и тежкия военен влак в защитника на края на света. Но крещеше на екипажа. Те го знаеха — и се подчиниха. и успяха да ускорят хода на „Медис“.

Ангелът се приближаваше невъобразимо бързо. Той настигаше влака на Рийт. Шам го виждаше, гледаше го втренчено. По-близо. Близо. Настигна го.

Каквото и да разправяте за тия офицери от Манихики, те бяха души храбри и неукротими. Стреляха ли, стреляха. Обстрелваха настъпващия ангел с куршуми и снаряди, мятаха по него бомби. Той изобщо не ги забелязваше. Напираше през взривовете. Стигна до най-задния вагон.

Устата на ангела се разтвори, зейна уста пещ, засияха вътрешности — небесни зъбчатки и остър метал. Захапа. Издиша огън.

Страховит трясък, проблясък, вихрушка от метал. и военният влак изчезна.

Просто... изчезна. Толкова бързо, че не беше за вярване. Тази гледка предизвика у къртоловците ужасени писъци, макар и да пострада врагът. Военният влак и тези на борда бяха изядени и изгорени, или смлени под ударите на ангелските крила. Само секунди — и това бе всичко, гордостта на Манихики се превърна в разпръснати отломки, жалки развалини.

„Медис“ отново се смълча. Шам трепереше. Ангелът пламтеше сред разрухата.

— Той ги спря! — извика някой.

— Да, спря ги — рече Шам. — Аз обаче не бързам да се радвам. Защото сега между нас и него няма нищо. А той идва насам.

СЕДЕМДЕСЕТ И ШЕСТ

Ангелите имат стотици задължения. За всяко задължение си има форма. За всяка задача си има небесно проектиране във фабриките на боговете. Малцина от нас са създадени по такива най-подробни и сложни чертежи.

Според философията на един ангел казали са някога: две по две е равно на тринайсет. Това не е клевета. Ангелите не са луди, никой не е по-далеч от умопомрачението от тях. Те притежават, доколкото всеки теолог разбира, абсолютна чистота на предназначението. Вярност, остра като кинжал, на задачата да пазят небето чисто.

За хората с техния разхвърлян разум, за *Homo vorago aperientis* един толкова стъклено прозрачен и педантичен стремеж е напълно безсмислен. Той е значително по-непонятен от бълнуванията на онези, които наричаме умобъркани.

Ангелите, неотклонно и абсолютно разумни, клетото човечество не е способно да възприема иначе освен като безмилостни и побъркани убийци.

СЕДЕМДЕСЕТ И СЕДЕМ

Шам преглътна. Зад капитанката, зад влака, пламтяща и стържеща грамада, идеше ангелът.

Колелата му бяха най-различни по големина — несъразмерна редица от колелета, зацепени една за друга зъбчатки. От него стърчаха оръдия. Нямаше прозорци, не му и трябваха. Никой не гледаше навън, не можеше да се погледне и вътре — той беше носеща се по релсите колесница на гнева, която сееше мъст. Там, където минеше, изгаряше храстите.

Дори и атеистите на „Медис“ шепнеха молитви. Шам преглътна. „Хайде, де — помисли си той. — Не спирай. Мисли!“

Пред тях бе твърде близкият хоризонт, край на света. На същото разстояние от другата страна — ангелът. Беше по-бърз от „Медис“. Сметката беше проста: безнадеждно положение. Той щеше да ги стигне по-бързо, отколкото те — каквото и да бе онова нататък.

Капитанката не помръдваше, и като че изобщо не гледаше ангела — при цялата му чудовищност. Гледаше през него. Шам погледна приемателя в ръката си и видя сияещата точка на екрана. Направо беше забравил Джак Присмехулника.

— Всичко е загубено! — извика някой.

— Спукана ни е работата! — извика друг.

Шам усети как щом взе да пипа по машината, Дейби се напрегна. Спомни си как прилепът политаше към капитанката, докато тя бързикаше копчетата, и присви очи. „Аз съм неговата философия“ — бе казала Нафи за големия кърт.

— Сироко — повика я Шам и размаха механизма. Щом той се размърда, Дейби заподскача. — Можеш ли да усилиш сигнала на това нещо?

Тя го огледа изпитателно.

— Може и да стане. Трябва още ток.

— Подключи го тогава към нещо! — Той се огледа и посочи интеркома на „Медис“. — Това дърпа ток от двигателя. Хайде де, каква търсачка си? Това ти е занаятът!

Тя извади някакви инструменти от колана си, изтръгна жиците от високоговорителите и ги оголи. Размота някакви неща, други оплете. Поколеба се мъничко, преди да бръкне с инструментите в търбуха на препускащия „Медис“. Чу се мощен трясък, всички машини на влака за миг се изключиха и пак се включиха.

— Олеле, главата ми! — извика Сироко. Всички го усетиха. Екипажът заохка — нещо се надигаше, жужеше, трептеше във въздуха, във веществото на влака. Дори и капитанката залитна. Шам трепна, стисна Сироко за ръката и пое приемника. Сега той беше вързан за вътрешностите на влака.

Дейби му пицеше. Посягаше да дере и дращи машината. Шам се вгледа. Екранът преливаше от светлина и блееше като овца, и светещото петно — Джак Присмехулника, се носеше с шеметна скорост.

— О, чук и щипци мои! — прошепна Вуринам. — Ти какво направи?!

— Усилих го — отвърна Сироко.

— С каква цел? — викна Мбендей. — Ускорила си кърта?!

— Колкото и да ми е неприятно да принизя това техническо постижение — каза Фремло, загледан съсредоточено зад тях, в ревящия ангел. Екипажът впери погледи нататък.

— Джак Присмехулника — каза унесено капитанката. — Джак Присмехулника сега е и ваша философия и вие му принадлежите. Ще ни се наложи да застанем лице в лице с него. — Дори и ангелът да я занимаваше, тя с нищо не го показваше. Капитанката се усмихна. Отиде до подиума си. Екипажът я наблюдаваше.

— Тя е права — каза Шам.

— Какво? — изсъска Вуринам. — Тя се е побъркала! Ти виждал ли си онова, дето ще ни сгащи? — Той посочи ужасната машина. — Това там е всичко друго, ама не и проклет кърт!

— Тя е права — настоя Шам. — Ние сме къртоловци и точно къртоловните ни умения са ни нужни сега.

СЕДЕМДЕСЕТ И ОСЕМ

и от двете страни — никакви линии: Не можеха да спуснат вагонетки. Експлозивният харпун на носа на влака безполезно сочеше не накъдето трябва. Вместо това се събраха на кърмата на „Медис“. Бинайтли стигна по-далеч — скочи долу на „Пинчон“ която се блъскаше зад тях, и изтича на края ѝ. Силуетът му се очерта на фона на грамадния ангел, на някакви си метри от него. Устата щипка на ангела се разтвори. Той изрева.

Смрачаваше се. Долу, под тътена на релсите, се чуваше друг тътен, тътнеше земята.

— Какво е това? — попита Калдера. В равнината зад преследвача им земята трепереше. и изригваше. Шам ахна, когато една къртичина се надигна на огромна височина. Към тях с рев се устреми бразда.

— Каменнолики! — прошепна Шам. Сироко дръпна трансмитера, от който стърчаха жици, и изцеди невъзможната последна капка ток от него. Далече в плътната пръст Шам чу Джак Присмехулника да реве.

„Медис“ се провря през една пролука в редицата от скали и само след секунди настиганият го ангел го последва.

Екипажът гледаше Бинайтли. Даже и такъв огромен мъж, даже напрегнал цялата грамада на тялото си, той изглеждаше мъничък пред прииждащото възмездие. Той вдигна харпуна си. Срещу ангела. Каква смешка. Но Бинайтли изнесе ръка назад и зачака, и това някак си не изглеждаше абсурдно. Ангелът идеше.

— Какво правиш? — извика капитанката. — Та Джак Присмехулника още не е дошъл!

Бинайтли не каза нищо. Ала отговори самият свят.

Той се разтресе. Скалите затрепериха. Зад тях, пред отвора на скалната пропаст, земята се надигна. Разтвори се. По-мощна от приливна вълна. Черната пръст се сипеше от надигащото се жълто нещо, което разтърсваше скали и релси и обсипваше склоновете с дъжд от камъни. Сякаш земята изплю нова космата планина, надигаща

се на задните си крака. Със зъби. Невъзможен кърт с цвят на кост, къртът великан.

Кръвта се дръпна от стомаха на Шам. Той залитна. Абакат Нафи нададе приветствен вопъл.

Бледа и рунтава грамада, сред раздърпаната козина се мяркаха червени очи. Къртът изрева.

и отново хлътна на тъмно под земята. Зад неумолимия ангел последната линия на морелсите се размърда неспокойно и се надипли — къртът ровеше по-бързо от всеки влак към тези, които го призоваваха.

От очите на Шам бликнаха сълзи на страхопочитание и той примигна, за да ги пропъди. Екипажът беше зяпнал, зашеметен от ангела и от онова, което идеше зад него. Нямаше време за размисли. Ехото от тяхното движение заглъхваше в далечината и се променяше, „Медис“ се втурна и изскочи измежду скалите. Ангелът ги настигаше. Шам се обърна, за да види какво иде напред, и пак ахна.

Мост. Безкраен. Мост, който стърчеше от края на света и се губеше в мрака.

Бяха на края на морелсите. Носеха се към последната скала. Светът спря. Единствената им вярна релса навлизаше в нищото, в бездната отвъд земята.

Носеха се толкова бързо, че не можеха да спрат, а по петите ги гонеше ангел и двигателят му виеше тържествуващо.

— Ти — каза му Бинайтли — си достатъчно близо.

Металната паст на ангела зейна. Бинайтли запя ловен химн. Шам протегна ръка.

Сироко дръпна приемателя и го изтръгна от захранващите жици, за които беше закотвен. Подаде го на Шам и застана между него и капитана.

— Не! — кресна Нафи, ала търсачката я задържа, а Шам се втурна напред, прошепна молитва и хвърли приемателя към „Пинчон“. Към Бинайтли.

Той литна в дъга. „Много нависоко! Много нависоко, о, какво сторих аз?“

Но Бинайтли подскочи право нагоре и издърпа с пръсти от въздуха зареденото устройство. Когато се приземи, вече го подключваше към харпуна си. Изправи се, издигнал ръка за хвърляне,

прицели се и капитан Нафи изкрещя, и ангелът отново разтвори своята паст със скърцащите и пламтящи зъбни колела и възликува изпепеляващо, и Бинайтли метна харпуна си в този огнен полъх.

Харпунът полетя. Мощно изхвърляне. Бинайтли се беше прицелил не там, където се намираше ангелът, а там, където щеше да попадне. Харпунът се заби в устата му. Която се затвори.

Духна вятър и колелата на „Медис“ затракаха по внезапно надигналите се релси и той се олюля върху моста към нищото, и земята се отдалечи. Някой писна. „Спирачки!“ — изкрещя някой. и от двете им страни зееше бездна. Шам се обърна и се взря във връхлитащия ангел.

Зад него прииждаше нещо. Жив земетръс. Той разтърсваше края на света. Черната пръст се разтвори и животинската грамада се хвърли напред.

Блед левиатан, изтласкан от подземиято. Той скърцаше със зъби в епичен гняв. Тази уста! Грамадна и лигава, в която се блъскаха зъби като шпилове. Къртът нададе вой. Бутове като скални грамади, нокти като кули, показващи се на бял свят.

Грамадният, свиреп кадифен звяр нападна.

Джак Присмехулника се издигна, огромен като облак и опустошителен.

и се загърчи във въздуха, заприижда на вълни и по безкрайните му хълбоци и корем, устремени към ангела, Шам забеляза стърчащи останки от оръжия. Прекършени дръжки и ръкохватки, археология на неуспешния лов, заровена в козина, жилещи трофеи, събирани с векове, откакто колосалният земеров се надсмиваше и сееше опустошение.

В преследване на онази невиждана, извлечена от останките сила на сигнала, който сега ехтеше от устата на ангела, къртът великан връхлетя. Върху ангела. Оголил зъбите си като канари. Джак Присмехулника захапа и се разнесе писъкът на разкъсания метал.

Ангелът стреля с всичките си оръдия. Около грамадното чудовище лъхна огън и опърли жълтата му козина, и то изръмжа, ала не отпусна хватката на челюстите си дори когато тя започна да тлее. Раздираше, разкъсваше. Екипажът гледеше със зяпнала уста.

Капитанката изкрещя на Джак Присмехулника — гръмогласен поздрав без думи, предизвикателство, ридание.

Богopodobният кърт издигна ангела над релсите. Двете грамадни създания се завъртяха в салто на забавен кадър, хлъзнаха се, врязаха се в последните метри земя. Джак Присмехулника разтръска плячката си и тя започна да се разпада, разхвърчаха се огън и небесен боклук.

На ръба на урвата ангелът дълги секунди се задържа неподвижно изправен, кула с въртящи се колела. Сякаш не можеше да реши дали да се катурне върху равната земя. Джак Присмехулника разпалено го сграбчи, окървавен, заби зъби в стоманата и впери поглед в „Медис“.

Шам знаеше, че тези очи с цвета на кръвта почти не различават друго освен светлината от тъмното. и все пак бе готов да се закълне, че къртът предпазливо погледна към тях. Гледаше, дъвчеше и се оттласна. Оттласна се заедно с плячката си от този миг и рухна от ръба на света.

Къртът и ангелът падаха. Ангелът влак се премяташе, а с него и големият южен кърт, *Talpa Ferox Rex*, Джак Присмехулника Велики, философията на капитана, летеше надолу в пропастта. и Шам бе готов да се закълне в живота на всичките си любими хора, че докато падаше, къртът се взираше със злоба и задоволство в очите на капитанката.

Ангелът се разпадна в мрака, превърна се в огнен дъжд. Големият колкото остров кърт сияеше призрачно, докато падаше, докато мракът, изпълващ рова около морелсите, го погълна, и „Медис“ остана над бездната да чака грохота от удара, грохот, който така и не се разнесе.

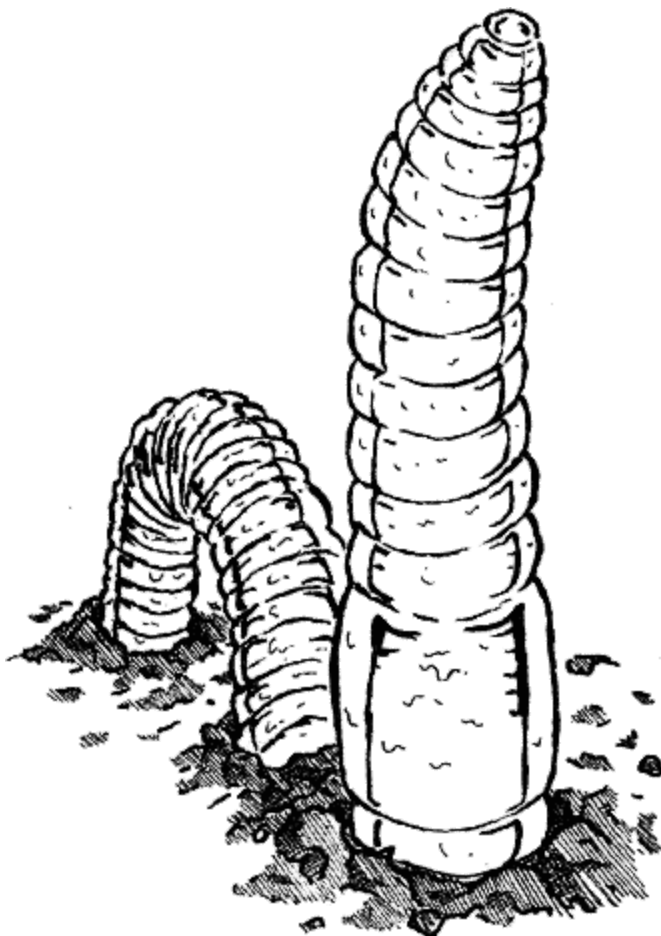
— Къртиш — прошепна най-сетне Шам в тишината.

Вуринам го повтори. След него и Фремло. Фремло го повтори след него, а Мбендей — след Фремло. А после и останалите, и още, и още. Дори и Яшкан се прокашля и го смотолеви. и другите го подхванаха все по-гръмко, и накрая всички крещяха:

— Къртиш! Къртиш, о, богове, къртиш!

Къртиш, стари кърте!

ЧАСТ VIII

ТУНДРОВ ЧЕРВЕЙ
(*Lumbricus frigidinculta*)

Възпроизведено с позволение на архива на Стрегайското къртоловно благотворително дружество.

Предоставил: Чайна
Миевил

СЕДЕМДЕСЕТ И ДЕВЕТ

Звуците, които капитанката издаваше, ги накара да се обърнат към нея. Шам не бе чувал досега човешко същество да издава подобни звуци. Нафи не пищеше, не ридаше, не виеше и не нареждаше. Стоеше на края на влака, взряна във въздушните дълбини, където бе потънала нейната философия, и от гърлото ѝ излизаше някаква последователност от фонемни като онези, които се случваше да се промъкнат между същинските думи. Сякаш изговаряше отпадъци и езикови отломки.

— А... — произнасяше тя със спокоен тон. — Ффф.

Шам, все още зашеметен от пропадането в бездната, което още беше пред очите му, се съсредоточи върху нея.

— Асъххх... — произнесе тя. — Мхъх. Ънх.

Вдървено, като механична играчка, тя закрочи към края на палубата. Шам тръгна след нея. Следеше очите ѝ, които се отваряха все по-широко. Когато мина покрай Сироко, той награби един остър инструмент от търсаческия ѝ пояс.

— Чакайте! — извика той.

Нафи се обърна с решително изражение. Един по един железничарите на „Медис“ заобръщаха очи към нея. Шам ускори ход. Нафи се вкопчи в парапета с лявата си ръка. Изпъна енергично гръб и отдаде чест на екипажа с десницата си — ръката, за която те винаги бяха знаели, че е от плът. Извади ножа си, готова за лов от упор, и се обърна, готова да посрещне мрака.

— Не! — изкрещя Шам.

Вкопчена в парапета със своя замаскиран и подобрен крайник, капитанката се подпря на него, праметна се и краката ѝ полетяха нагоре, прехвърчаха над него и полетяха отвъд ръба на палубата право към бездната. Тя се обърна сръчно, като гимнастичка, и се устреми надолу подир кърта.

Ала Шам бе там. и щом капитанката пусна парапета, той заби инструмента на Сироко право надолу, в гъстата плетеница от части на лъжливата ѝ изкуствена ръка.

Нямаше време да се прицелва, направо заби острието сред тръбичките. Чу се електрическо пращане, пафна дим и металната ръкавица, носена от капитанката тъй отдавна, даде на късо, разтърси се и блокира. Задържа я прилепена към борда на „Медис“.

— Помагайте! — кресна Шам, превит надолу. Той се взря в капитанката, увиснала над безкрайното нищо, и тя също се взираше в него.

— Их, значи... — произнесе тя със странен кротък глас. Краката ѝ задраскаха и заритаха борда на влака. Тя започна настоятелно да бодне с кинжала си своята роботизирана обшивка, да се опитва да я смъкне от себе си, да се освободи от собствената си неволна хватка и да последва своята философия.

— Помагайте! — изкрещя отново Шам, докато посягаше да я хване и се опитваше да избегне оръжието ѝ, и Сироко дотърча, и Мбендей, и Бинайтли, който с точността на ловец изби ножа от ръката ѝ. Той се завъртя във въздуха и изчезна от очите им. Те я награбиха и заедно изтеглиха капитанката обратно на палубата.

— Их, значи — продължаваше тя да повтаря тихо. — Имам плячка да хващам. — Не се съпротивлява много.

— Вържете я! — изкомандва Мбендей. Хванаха капитанката и я държаха, докато Сироко ровичкаше с клещи и отвертки блокиралата ръка, докато тя щракна и я освободи. Екипажът изви ръцете на Нафи зад гърба ѝ и ги закопча.

— Проклетият му ангел! — Сега вече крещеше Сироко. Бе застанала върху „Пинчон“ с ръце на хълбоците, взряна надолу също като капитанката. Тропаше с крака и размахваше юмруци. — Няма го! Отиде! Каква беда!

Беше ли? Шам беше твърде изтощен, че да спори или да разбира. Не сваляше очи от Шроук. Деро се взираше надолу в тъмното, притаил дъх. Калдера сякаш аха-аха щеше да избухне. Гледаше с широко отворени очи, дишаше учестено и трепереше от възбуда.

Мостът беше от тухли и трегери. Той се извиваше надолу в дъга към вертикалната стена на пропастта, с опора, забита в брега на морелсите сред готов да се посипе чакъл, отгпкана почва и контурите на останки. Мостът, линията се губеше в прииждащия мрак. Изглеждаше безкраен.

— Няма начин да се крепи във въздуха — заяви Шам.

— Това е някакво вещество — рече Калдера. — Неизвестен ни материал.

— Някакво небесно вещество ли? — попита Вуринам.

Калдера сви рамене.

— А ти как мислиш? — попита тя.

„Ние сме тук — помисли си Шам. — Върху моста над нищото. Успяхме да се промъкнем покрай ангел хранител! Ние следваме своя път.“

Към Небесата. По единствената релса.

— Е... — обади се Фремло. Дейби се хвърли в мрака и веднага се люшна обратно, все едно беше получил световъртеж. — Значи стигнахме дотук — каза Фремло. — и сега какво?

По пътя, по който бяха дошли, на мястото, където Джек Присмехулника беше съборил ангела в пропастта, релсите бяха осеяни с отломки. Разчистването им би отнело часове.

— Сега какво ли? — кресна Деро. — Уф! Сега *продължаваме!*

В последвалата тишина не чуха пляскане на никакви крила.

Никога никое пътуване не е било подобно на това. Фаровете на „Медис“ бяха нищо — те посребряваха няколко метра напред, а навсякъде другаде бе черно чернило. Нямаше възли за завиване, нито стрелки за прехвърляне. Една-единствена издигаща се нощна релса. Шам нямаше наименование за тракането на влак над нищото по тухлени арки, всяка от които бе дълга цели мили, и всяка подпора подпираше който там етаж на вселената беше дъното ѝ.

Най-сетне мракът започна да се разсейва. Небето стана тъй нежно и чисто като всяка сутрин, а над тази чистота бълбукаше и се вихреше ширата на горното небе. Вдясно, вляво — въздух и пустота. Отзад и отпред — единствено мост. Под тях облаци — и в дълбините, и във висините облаци. и те продължаваха да се влачат по линията сред това небе без птици.

„Сега виждаме — мислеше си Шам. Далече от къртове, далеч от останки, отвъд самите морелси. — Сега просто ще видим.“ Беше го проумял.

Живот имаше. Забелязаха щъкане по релсите. Гущери — а щом ги имаше тези зверове, значи имаше и буболечки, с които да се хранят.

Растителност върху петната по дървото. Мъничка екосистема между релсите, на път към Небесата.

Капитанката само гледаше втренчено, докато Сироко, сръчно боравейки с разни джунджурии, поправяше лявата ръка на Нафи. Екипажът бе закопчал ръката за парапета с тежки вериги, за да предпази самата Нафи.

— Ами ако просто няма край? — попита Шам. — Тази линия.

— Ако няма край — отвърна му Калдера, — значи дълго пътешествие ни чака.

Рано сутринта на втория ден те съзряха нещо да им препречва пътя. Някаква грамада. Докато се приближаваха, те се вираха в изпъкналата му предница с очи на муха, броните му с шипове, изкорубените му цеви и паникьосаният глас на Мбендей внезапно се разнесе от интеркома:

— Още един ангел! Иде насреща ни! Идва за нас! Пълен назад!

Хаос! Всички хукнаха, тичаха към позициите си, приготвиха се да обърнат посоката.

— Чакайте! — провикна се някой. С потрес те осъзнаха, че това беше капитан Нафи. — Чакайте. — Говореше толкова властно, че дори и без усилие гласът ѝ се чуваше. — Погледнете го. Той не идва срещу нас. Погледнете го.

Съединенията на ангела, пролуките между плочите на бронята му, бяха обрасли с избуяла растителност. Покрити с дебел слой калцирани секреции, изтекли отвътре. Беше обрасъл и отвън, и отвътре с мъхове и лишеи. Покриваха го като козина. Цели клони и шубраци, замръзнали потоци.

— Умрял е — каза Деро.

Да, беше. Ангелът беше мъртъв.

Небесният труп бе грамаден — на два-три етажа. Дори и отдавна изстинал, той ги накара да зяпнат. Излъчваше древност на талази. Беше вехт до абсурд, толкова вехт, че бодеше очите. Странни машинни части, sigли и надписи го украсяваха като пиктограми, като пещерни рисунки.

„Медис“ стигна до него и спря. Екипажът дълго го оглежда.

Шам посегна с разтреперани пръсти.

— Внимателно, Шам — прошепна Вуринам. Шам се поколеба. Пригответи се за физическия допир до пратеника на отвъдното, потънал в безкраен сън. Ала преди да го е докоснал, един болт преплува над главата му и рикошира в предницата му с глухо издрънчаване.

— Превъртя ли, да го вземат мътните? — кресна той и се извъртя. Калдера стоеше там, все още с ръка, вдигната във въздуха. Екипажът я гледаше втренчено.

— Какво? — възкликна тя жизнерадостно и преди Шам да успее да каже нещо, Деро също запрати своя снаряд. Шам изскимтя, предметът издрънча и отскочи, и полетя над моста във въздушния безкрай.

— Стига сте замеряли мъртвия ангел с боклуци! — кресна Шам.

— Какво? — провикна се Калдера, взряна със странно изражение в стария локомотив. — Защо?

ОСЕМДЕСЕТ

— Как така слизаш тук? — попита Шам.

— Кое точно не разбираш? — Сироко му се усмихна беззлобно.

— Стигнала си чак дотук — рече Шам. — Стигна чак дотук и ме спаси! Остана ни само последната отсечка. Само мъничко.

Застанал на носа на „Медис“ той се провикваше към нея. Сироко стоеше на върха на ангела. Двата влака бяха допрели предници в неравна целувка. Сироко бе скочила върху ангела, набра се отгоре му и заяви, че тази останка е нейна, а екипажът я наблюдаваше озадачено. Тя се залови да ръчка, бърника и човърка по пукнатините в черупката на ангела.

Както и да е, но нямаше начин да го заобиколят. Релсата беше една, а тоя труп нямаше мърдане. Нито пък можеше да прехвърлиш вагонетка над пейзажа, който представляваше тялото му.

— Ами ще трябва да вървим пеш — заключи Деро и под погледите на по-голямата част от екипажа, все още ошашкана от случилото се и скована от страхопочитание, братът и сестрата Шроук нарамиха пакети със суха храна, бутилки с вода, инструменти и какво ли още не и заприпкаха като козички върху ангела. Калдера неведнъж се огледа назад, накрая застана върху едно обрулено от ветровете място на ангелския гръб и впери поглед във вторачилия се в нея Шам.

— Чакайте! — извика Шам. — Къде тръгнахте, дяволите да го вземат?

— Ох, я стига! — провикна се тя в отговор и сви рамене. — Не е като да не знаеш, Шам. Стигнахме по-далече от тях, но още не сме пристигнали там.

— Къде „там“?

— Като го видя, ще позная. Въпросът е ти какво ще правиш? — Тя продължи, като завиваше покрай гъсталаци от антени, буци ръжда, трупани цяла вечност нечистотии.

— Айде спрете се, Шроук с Шроук! — кресна Шам. Калдера се поколеба. — Дайте ни пет минути и стига толкова мелодрами! Всичките ще дойдем.

Да, ама не.

— Аз слизам тук. Защо така си мислиш, че ми се ходи на края на света? — попита Сироко. Беше пробила отвор в обшивката на ангела и бъркаше с ръка в студения му търбух.

— Ние вече подминахме края на света — отвърна Шам. — А пък аз си мислех, толкова, че си дошла заради мен...

— Виж сега — отвърна тя. — Всъщност онова, заради което дойдох, е ей тука. — Тя шляпна ангелския труп по хълбока. Очилата ѝ светеха отвътре и огряваха усмивката ѝ с бледосива светлина.

— Останки? — възкликна Шам. — Дошла си тук за останки?!

— Шам ап миличък Сурап — отвърна Сироко. — Шам, аз те харесвам, харесвам и приятелите ти, но не съм дошла заради теб и дори не съм дошла заради някакви си вехти останки. Тях мога да си ги намеря навсякъде. Дошла съм за ангелски останки.

— Откъде би могла да знаеш, че ние...

— Ще попаднем на тях? Всички знаят, че пътят към небесата е запрещен от ангели. Че ще ги бием? Това не го знаех, заложих на риска. и ти трябва да го приемаш като гласуване на доверие.

— Шам! — викна Калдера.

— Ей *сега*! — извика ѝ той.

— Знаех, че ще се сблъскате с тях, когато разбрах къде искате да отидете — продължи Сироко. — и имах ви имах доверие. Не можах да *повярвам*, когато дъртият кърт го повлече надолу. Не... можах... да... *повярвам*. Но продължих с вас още няколко мили, и ето ни тук. Ти схващаш ли какво е това? Това тук не ти са ню останки. Не са и архиостанки. Това е съвсем друга работа. Това е боклук от *Небесата*. *Деи* останки! и те са *мои*. — Възторгът ѝ внушаваше ужас.

— Ние имаме нужда от твоята помощ — каза Шам.

— Не, нямате. А пък и да имате, боя се, че няма да ви я окажа. Аз ти желая най-доброто съвсем искрено! Но съм дошла ето заради това и вече го имам. Затова голям късмет ти пожелавам!

Тя извади от един от многобройните си джобове микрофон. Колкото да беше мъничък, техниката в него усилваше така гласа ѝ, че да може да го чуе целият екипаж.

— Внимание, моля! — призова тя. — По-далече оттук не можете да стигнете. Мога ли да ви изляза с едно делово предложение? Аз си знам работата, вие имате превоз. Можем да се договорим.

Знам къде да отида, за да продавам. Това е моят лов, също както грамадният кърт беше вашият. На същите условия и със същите дялове, както и ако карахте къртиче месо. Мислите си, че къртовото се плаща добре? Защото не сте си имали досега работа с останки. А това не са какви да е останки, това е цяло състояние за всички нас.

— Добре — прекъсна я Шам, — обаче аз тръгвам с Шроук. Задръж ми скапания дял. — Той издигна глас. — Кой идва с нас?

Последва мълчание. „Какво говори за мен това — помисли си Шам, — искрената ми изненада от това, че никой не вдига ръка? Че никой не обелва дума?“

— Шам — обади се Мбендей. — Ние не сме изследователи. Ние сме ловци, които се грижат за своите приятели. Дойдохме за тебе, нали? — Някои от другарите на Шам бяха се вторачили алчно в мъртвия ангел. Други попоглеждаха смутено или изобщо не поглеждаха него и Шроук. — Затова нека се погрижим за вас. Вие представа си нямате къде отивате. — Мбендей вдигна ръце и ръкавите на коженото му яке изскърцаха. — Нито дали от другата страна изобщо има нещо.

— Това е мост — каза Шам. — Много ясно, че от другата страна има нещо.

— Едното не следва от другото — отвърна Мбендей.

— Бинайтли! — викна Шам.

Но харпунджията се прокашля и с дебелия си северняшки глас колебливо избоботи:

— Ела, Шам. Няма нужда да го правиш. и вие, Шроук.

Калдера издаде подигравателен звук.

— Хоб? — попита Шам. Фремло? — Те дори не го поглеждаха. Не беше за вярване.

— Пеш? — възкликна Фремло. — Над пропастта? Заради незнайно какво? Шам, моля ти се...

— Някой! — викна Шам.

— Ние дойдохме за теб — каза Вуринам. — и за твоите Шроук. Стигнахме чак до ангелите. Друго не щем. А сега се върни при нас.

— Кажете на Трус и Воам, че ги обичам, но ще продължа нататък — рече Шам, без да го поглежда.

— Аз идвам.

Беше капитан Нафи. Всички се вторачиха в нея.

Дори и Шроук се обърнаха. Нафи раздрънка веригите си и ги изгледа с величествена надменност, докато някой притича да ги отключи.

— Своето не мога да получа — рече капитанката. Погледна Калдера, Дери и най-сетне — Шам ап Сурап. — и затова нечия чужда философия все е по-добре от нищо.

ОСЕМДЕСЕТ И ЕДНО

Странно беше усещането да вървиш по линия, да не говорим за такава линия. Шроук, капитанката и Шам вървяха в колона по един. и от двете страни на моста на ужасяващо късо разстояние зейваше празнота. Зад тях се чуваше дрънченето и стърженето на бургии, докато екипажът разфасоваше останките под ръководството на вбесената Сироко. Викаха подире им „Сбогом“, ала ни Шроук, ни Шам, ни капитанката отговаряха.

Шам неотклонно гледаше напред, часове наред, съсредоточаваше се върху всичко освен ограждащата ги пропаст. Мислеше за екипажа, който измъкваше парчетии от стария ангел от калъфите им като зъби от уста и пълнеше количката за превоз, касапската палуба, складовете, трюма на „Медис“ с това неправдоподобно месо. Керамични, стъклени и стари метални механизми.

Мръкна се и те продължиха да вървят дотогава, докогато дори и с фенерчетата бе опасно да продължат в мрака. Хапнаха заедно. Шроук си мърмореха помежду си, понякога промърморваха по нещо и на Шам. Нафи мълчеше. Когато легнаха да спят, се завързаха за релсите — да не паднат, ако започнат да се мятат и въртят насън.

Събудиха се, когато слънцето още се показваше зад хоризонта, от дрънченето на прелитащите над тях птици куки.

— Може би ще усетим, като потеглят — каза Калдера, след като закусиха оскъдно, наблъскани един в друг. — Влакът, де. Може би ще ги усетим по релсите.

— Може да ни съборят — додаде Деро и подсвирна, все едно нещо падаше.

— Нищо няма да усетим — заяви Шам. Вървяха вече от много време. — Ами ако завали?

— Ще трябва много, ама много да внимаваме — отвърна Деро.

Влачиха се дълги часове, цял ден. Шам гледаше почти постоянно надолу, за да не го омаят релсите, да не го зашемети онова, което ги заобикаляше. Това значеше да не вижда пустото небе, безптичието,

почти нищо не виждаше, докато Калдера не извика и той се спря и погледна напред.

Приближаваха се към друга скална урва. Тя се надигаше над хоризонталната мъгла. Линията, мостът се стопяваше и се превръщаше в невидим конец, ала оттатък края му виждаха вертикална земя. Другата страна на пропастта.

Шам преглътна. Само Каменноликите знаеха колко мили им оставаха. Продължиха. и всеки път, когато вдигнеше очи, онази повърхност изглеждаше все тъй далечна. Но после изведнъж, надвечер, той различи строеж. Виждаше къде подпорите на моста се врязват в нея.

В непрогледния мрак на малките часове изтощението ги спря. Но бяха вървели почти цяла нощ и не след дълго слънцето изгря и го събуди, и Шам най-сетне видя докъде са стигнали. и ахна.

На няма и миля пред тях мостът опираше в земя.

ОСЕМДЕСЕТ И ДВЕ

Бавно, с оръжия в готовност и отворени на четири очи те се приближаваха към една съвсем друга земя. Небесата имаха ясно различима геология.

Пейзажът бе хълмист и осеян с натрошени камъни, хълмове, стръмнини и чукари чак до отвесната скала. Траверса по траверса те пристъпиха от въздуха под каменна арка и през люкове и непонятни помещения край линиите излязоха върху нова земя. В Небесата имаше механизми.

Бяха умълчани и прашни след прехода. Линията ги поведе през сив пролом. Дейби кръжеше над пътешествениците и не се отдалечаваше от тях. Върховете край тях се забиваха в горното небе.

— Какъв е този звук? — попита Шам. Първите думи, произнесени отвъд света. Повтарящ се ритъм — неуловими и неспирни приглушени удари — се чуваше нейде напред.

— Вижте! — извика Деро. Кула.

Над очертанията на каменна челюст. Беше древна, без прозорци, развалина със странна конструкция. Пешеходците замряха, сякаш тя щеше да тръгне към тях. Не тръгна. Най-сетне те продължиха и пейзажът полегато се сниши. Докато линиите завиха и металните релси най-сетне навлязоха в... Шам ахна. В обвоян от ветрове, изпълнен с облаци, смълчан град.

Ниски бараки, бетонни блокове, град, разсечен на две от релсата. Разрушен от времето. Порутените останки на къщи, празни, в които вилнееше само вятърът. Небе без птици. Шам чуваше трополенето на падащи камъни. Дейби се издигна, за да разузнае, ала пустият безкрай все така го плащеше и той отново кацна на рамото на Шам.

Пътешествениците вървяха по релсите, обкръжени от надвиснала развала, по дъното на все по-дълбок изкоп. Не се мяркаха нито плевели, нито птици, нито животни. Жълтеникавите облаци на горното небе се рееха и движенията им не наподобяваха нищо живо. Релсите прорязваха разрушен град от отдавна мъртъв бетон, струпвания от вкостенена смет, дюни от разпаднали се в прах хартии.

Под надвиснали увивни растения, които всъщност се оказваха жици, увиснали от старост и покрити с мръсотии.

— и къде го това съкровище, дете все говорят за него? — попита най-сетне Деро. Никой не го погледна.

Стъпките им бяха бавни, несигурни. Продължаваха да вървят. и някъде в дълбините на съзнанието си, докато се взираше във всички наноси от руини, под които едвам проличаваха остатъците от градско оформление, Шам осъзна нещо.

Небесата, светът отвъд морелсите бе празен и отдавна мъртъв. и той, макар и напълно стъписан, никак не се изненадваше. Всичко изведнъж му стана ясно и загуби значение, и изведнъж усети душата си също тъй празна като този стар град, и вятърът също така само подмяташе из нея орфани откъслеци от някакви безсмислици... и все повече я изпълваше една дяволита надежда.

А после — Шам вече представа си нямаше колко дълго са вървели — пред тях изникна нещо невъобразимо. Нещо, което действително го изненада. Дори го потресе издъно. Първо той ахна, после и Шроук, а накрая и капитан Нафи.

— Какво... е... това?! — продума най-сетне Деро.

Релсите свършваха.

Не завиваха назад, за да се затворят в примка. Не се заплитаха безцелно сред сборище от други линии, нито се разперваха в различни отклонения, които на свой ред се разклоняваха и завихряха наслуки. Не бяха прекъснати от срутване, взрив или злополука, все още непоправени от някой ангел.

Линията свършваше.

В един двор, в сянката на сграда, тя стигаше до една стена и свършваше. Две големи, подобни на бутала неща, които стърчаха от една скоба, сякаш за да изтласкват бутащи се в тях влакове, и железопътната линия.

ПРОСТО
СВЪРШВАШЕ

Това беше нечестиво, свръхестествено. Извратеност, антитеза на онова, което трябваше да бъдат железопътните линии — безкрайна плетеница. Но то беше там.

— Краят на линията — промълви най-сетне Калдера. Дори и думите прозвучаха като прегрешение. — Ето какво са търсили. Мама и татко. Края на линията.

Последва продължително мълчание и благоговейно, заплеснато взирание в този напълно невъзможен безусловен край. Отнякъде, осъзна Шам, той все още долавяше безспирно шипене, като повтарящо се шъткане.

— Не ви е и хрумвало — глухо промълви Деро, — че релсите имат край, нали?

— Може и да нямат — отвърна Шам. — Може би това им е началото.

Оттатък изкопа и релсите — края на релсите! — порутено стълбище се издигаше към града. Деро се заизкачва, а Дейби кръжеше около него. Калдера, без да откъсва очи от края на линията, го подмина и тръгна към една дупка, бивша врата в бивша стена в бивша сграда. Изведнъж се беше разбързала.

— Къде тръгна? — извика Шам. Тя се пъкна вътре. Шам изруга.

— Хайде! — извика Деро отгоре и изчезна от очи. Шам чу как вътре в сградата Калдера ахна.

— Деро, чакай! — извика Шам и се подвоуми, когато Нафи последва Калдера. — Деро, върни се! — и той се втурна подир по-голямата Шроук в тъмното.

Светлини и пориви на сивкав вятър се спускаха по нанадолнище към помещение, превърнало се почти в спомен. Остатъци от стълбище се издигаха на няколко стъпки нагоре в стръмен зигзаг. Някога в тази зала край релсите е имало много етажи. Всички тях вече ги нямаше — пътешествениците стояха на дъното на бетонна дупка, затънали до глезените в трески и пластмасови форми, някогашни бюра и ординатори. Лабиринт и нацърбена натрупана грамада колкото цяла сграда от шкафове за папки. Вратите на някои зееха и от тях се бяха изсипали документи, разсипали се в прах. Едни бяха затрупани, вратите на други се бяха заклинили и не можеха да се отворят.

Калдера се закатери по тях. Залавяше се за дръжки. Бъркаше в пролуки между шкафове. Бърникаше из тях.

— Какво правиш? — попита Шам.

Гласът ѝ отекна сред тракането на отварящи се чекмеджета.

— Вземи тези! — Тя му подаде куп разръфани листове. — Полека, че се разпадат.

— Да излезем — каза Шам. Тя му подаде още. Желязото заскърца. Тя пребърка един сипей от чекмеджета. Ръцете ѝ бяха пълни с папки. Изглеждаше объркана.

— Какво търсиш? — попита Нафи.

— Трябва да узная — отвърна Калдера след продължително мълчание. — За... за всичко. Всичко онова, което винаги са разправяли мама и татко. — Тя набърчи чело и започна да оглежда маниакално документите в ръцете си. — За морелсите.

— Какво да узнаеш? — попита Шам. — Излез оттам.

— Няма... Не мога... — Тя заклати глава; търсеше някакъв смисъл във всичко това. — Не знам. Защо направихме всичко това? — Докладът в ръката ѝ се разпадна и пръстите ѝ се заровиха в остатъците му. — Мама ни научи на този старопис. Стрелки... — прочете тя. — Горивни запаси... — Тя запрелиства мухлясалите страници една по една. — Личен състав. Кредит. Чета го, ала нищо не проумявам!

— Ти вече си го проумяла — каза кротко Шам.

— Дойдох тук, за да разбера!

— Тук няма нищо, което не разбираш — каза Шам. Калдера се взря в него. — Това ти го знаеш от цяла вечност. Всичко тръгва оттук. Ти видя накъде бе обърнат мъртвият ангел. — Говореше бавно. — На мен ти ми обясни всичко това. Какво е представлявала свадата между боговете. Е, това е градът, където това се е случило. Градът на победителите. — Той бавно вдигна ръце. — и тях ги няма. Тук ти никога нямаше да откриеш нищо ново. Не затова си тук, Калдера.

Калдера подсмръкна.

— Сериозно? — попита тя. — А защо съм тук?

— Тук си, защото твоите родители не са желали да изпълняват каквото им се нарежда. Не са бягали от нищо. Искали са да видят какво има на края на света. и ти го *видя*. Виждаш. В момента. — Шам я гледаше в очите.

— Ей! — Беше Деро. Силуетът му се очерта на вратата. Зад него Дейби се щуреше възбудено.

— Вие, Шроук с Шроук — сопна се Шам. — Вечно се шляете във всевъзможни посоки...

— Трябва да видите нещо — прекъсна го Деро; говореше като в унес, с равен глас. — Там има нещо, което трябва да видите.

Оттатък сградата и релсите се простираха метри павирана земя, още стърчащи бетонни останки, дето за нищо не ставаха, и после сушата, *цялата* суша, изведнъж свърши. Но този път не с бездна.

Те стояха на изровен от дупки крайбрежен път, висока пешеходна алея, досущ като морелски бряг. Ала той се издигаше не над релси, както несъмнено трябва да се издига всеки бряг, а над безкрай, над зашеметяващ безкрай от водна шир.

ОСЕМДЕСЕТ И ТРИ

На Шам му се зави свят. Водата се пенеше. Тя се вълнуваше и се плискаше в бетонната стена. Сърцето на Шам затупка. Какво беше това? А какво ли имаше оттатък? Разрушен кей стърчеше над вълните така, както нормалните кейове се издигат над релси. Разколебан от почуда, Шам отиде до края му.

Каква чудовищна вода. Тя се надигаше и спадаше на люлеещи се грамади. Нищо подобно не си бе представял.

Над нея странното мъртвило във въздуха свършваше. Чайки! Те кръжаха и крещяха, стрелкаха се с любопитство покрай Дейби, който се издигна и се замята в жизнерадостна акробатика. Това бе източникът на онзи повтарящ се звук. Водата пухтеше и се влечеше, и се люшкеше напред-назад, и се блъскаше в земята.

— Нивото на водата е толкова високо — прошепна най-сетне Нафи. Тя се огледа назад, откъдето бяха дошли. — Би трябвало да залее онази пропаст. Дори и морелсите. Да напълни пропастта до половината.

— Ти ми каза, че те са скърпили света — каза Шам на Калдера. — Може и да са запечатали някак си скалата тук, когато са налели водата, та да не се разлива. Да не може да се просмуква в стените.

— Да — рече Калдера. — Само че те не са налели водата тук, а са я *оставили*. — и тя се взираше, ала с раздвоено внимание, продължаваше да разлиства документите в ръцете си и да се мръщи на разхвърляните откъслеци от информация. — Останалото са го пресушили. За да имат повече поземлена собственост за прокарване на релси.

— Светът? — попита Шам.

— Е бил под вода.

☺☺☺

Стояха там още дълго, без да кажат нищо повече. Шам бе твърде слисан, за да му прави впечатление, че е студено. Слънцето се туткаше

през безкрая, над горното небе, и го караше да сияе. Точно в момента не виждаха зверове там. Само прелитащите чайки.

Птиците кръжаха и се спускаха към течната повърхност. „Там вътре има неща, които те ядат“ — досети се Шам. Сети се за жилавите риби, които живееха в езерцата и локвите по островите и сред самите морелси. Загледа се към хоризонта, докдето погледът му стигаше. Замисли се колко по-големи можеха да израстат подобните им създания в едно такова просторно пространство.

Усети как нещо пропълзва в костите му, и Дейби го усети и се размърда неспокойно. Ритъм, който ставаше все по-силен.

— Птиците куки — промълви Шам.

Бяха три. Идеха иззад хълмовете, носеха се в разплутото небе. Завиха към пътешествениците. Пърдяха пушек — Шам не ги беше виждал да летят толкова ниско. Вятърът от техните въртящи се крила раздигна боклуци във въздуха. Рязко обърнаха и полетяха над древните развалини към някакво скрито от погледа гнездо за стари уморени ангели.

— Какво беше това? — попита Деро. — Любопитство?

— Надали — отвърна тихо Шам. — Мисля, че са давали напътствия. — Той посочи.

От пепелта и руините на стария град излизаха фигури.

Какви бяха те, тези обитатели на земите след края на света? Дрипави, тромави и рошави, те се промъкваха, душеха, изникваха от праха, който съобщаваше за пристигането им. Десет, дванайсет, петнайсет фигури. Едри жени и мъже, само мускули и жили, озъбени, пристигаха на два и на четири крака, маймуноподобни, вълкоподобни, приличащи на охранени котараци. С втренчени погледи.

— Да се махаме — подкани ги Деро, ала не можеха да ги заобиколят. Новодошлите бяха стигнали до основата на кея и там се спряха. Тъмните им дрехи бяха толкова окъсани, че приличаха на пера. Облизваха се; дълго време се вираха.

— На мен ли ми се струва — проговори Деро най-сетне, — или изглеждат възбудени?

— Не ти се струва — отвърна Шам.

Нещо идеше откъм развалините. Двуметрова заоблена грамада. Древен и могъщ мъж, много пълен. Беше облечен с окърпено тъмно палто и висока черна шапка.

— Този костюм — отбеляза Калдера — е като на Схватливия Ом. Подобие то на изроден аватар на бога бавно подмина другарите си и продължи към Шам и останалите. Кеят се тресеше от мощните му крачки. Той се облиза с наслада.

— Какво ще правим? — прошепна Деро.

— Ще чакаме — отвърна Шам. Държеше пистолета си насочен надолу. Мъжът пулеше очи. Спря се на няколко крачки от тях и се зазяпа в посетителите.

и после им се поклони със замах. Зад него останалите нададоха протяжен вопъл. Звучеше щастливо. Тържествуващо. Грамадният мъж изрева. Ръмжене и мучене, задавен, чепат език.

— Това е някаква шантава бъркотия от стари релсокреолски думи — съобщи Калдера. — Много стари.

— Разбираш ли я? — попита Шам. Самият той разпознаваше няколко думи. „Контрольор“ — чу той. — „Релси“. и трепна, щом чу един стих от стар химн: „Окаяна!“ Но мъжът го произнасяше изопачено, с ударение на предпоследната сричка — „окаЯна“.

— Само малко. — Калдера присви съсредоточено очи. — „Тук“... „Най-сетне“... „Лихва“.

Грамадната фигура бръкна в палтото си и Нафи и Шам се вцепениха. Но оттам той извади и им поднесе пачка листове. След няколко секунди на вцепенение, докато Нафи стоеше на стража с пистолет в ръка, Шам пристъпи напред и го сграбчи. Тримата с Шроук се наведоха над страницата.

Колонки, думи, лист след лист, древен шрифт, от който Шам почти нищичко не проумяваше. Дълъг увод, списъци, бележки под линия и забележки.

— Какво е това? — попита той.

На последната страница от топа бе изписана дълга поредица от цифри. Оградени в червено. Калдера погледна брат си, после вдигна поглед към Шам.

— Това е сметка — каза тя. — Според тях това е сумата, която им дължим.

В главата на Шам пърхаха образи. Скитанията на тези подивели фигури из развалините там, откъдето някога са контролирали

влаковете и линиите. Шапката на мъжа.

— Той е водачът — каза Шам. — Контрольорът.

Калдера се взираше в листа.

— Това са... толкова пари, колкото е нямало откак свят светува — прошепна тя. — Това са дивотии.

— Сигурно предците им са се загубили тук — каза Деро. — От тази страна на пропастта, дете не трябва.

Контрольорът ръмжеше странни думи.

— Той... — рече Калдера. — Той разправя... нещо за уреждане?

— Ти спомена нещо за кредит — отвърна Шам. — О, не, тази сган не се е загубила. Чакали са.

Той се вгледа в грамадния мъж. Контрольорът. Който пак се облиза и оголи остри зъби.

— Нашите предци не са могли да плащат според условията на техните предци — каза Шам. — За да ползват релсите. Сметката е нараствала. Те са ни облагали с лихва. Те смятат, че за това сме дошли. Той си мисли, че сме готови да платим.

Той запрелиства страниците.

— От колко време чакате? — попита Шам. — Преди колко време е била свадата на боговете? Железопътните войни? — Години. Векове. Епохи.

Наблюдаващите запищяха. Един-двама, забеляза Шам, разтресоха остатъци от чанти за документи. Сигурно бяха израснали с някакво пророчество. Както и техните родители, и родителите на техните родители, и техните родители също, почти до безкрайност, които са се влачели из рушация се град. Очаквали са в своите канцеларии, сред празнотата. Пророчество, което вярваха, че се сбъдва.

Шам отведнъж ги намрази. Не му пукаше, че и те бяха заблудени, в плен на безжалостен подтик, алчността на една компания, която държеше властта над развалините. Която отказваше да позволи на възхода и падението на цивилизации, на посещенията и преобразуванията, и сбогуванията, и ровенето в боклука на пришълци, на пресъхването на водите, отравянето на небесата и мутациите на подземните твари, причинени от същите онези действия, за които искаха да им се плати, да попречат на търпеливото им счетоводство. Безкрайно отлагане на срокове за едно човечество, което понятие си нямаше, че има дългове, че хилядолетия наред е купувало

абонаментни карти на изплащане. С вечната надежда, че в края на краищата икономиките пак ще се изправят на крака и ще платят.

— Призрачни пари в Небесата — каза Шам. — Не защото са умрели — призраци, защото са неродени.

Той погледна огромния мъж в очите.

— Ние — заяви — нищо не ви дължим.

Контрольорът го гледаше. Изражението му на алчно очакване бавно се промени. В изражение на неувереност. После бавно по лицето му се изписа страдание. и изведнъж то пламна в гняв.

Той изрева. Всички обитатели на Небесата изреваха. и се люшнаха напред. Те идеха, а кеят се тресеше.

Дейби се хвърли към грамадната фигура, ала контрольорът го перна и той отлетя.

— Размърдайте се! — кресна Шам, ала преди да успее да вдигне пистолета, контрольорът го докопа за врата, стисна го и изби оръжието от ръката му. През бумтенето на кръвта в ушите си Шам чу как пистолетът му цопна във водата.

Той млатеше с ръце, пред очите му причерня. Забеляза как Шроук се опитват да се измъкнат; капитан Нафи стреля два пъти с пистолета, преди един камък с идеален прицел да удари ръката ѝ и да я обезоръжи. А после вече просто до главата му не достигаше достатъчно кръв, за да може да се съсредоточи.

Размърда се, замаян от болка. Някой връзваше краката му и ръцете му зад гърба със старо, прогнило въже. Блъскаха го, влачеха го, млатеха го с юмруци, тътреха го към края на кея, другарите му крещяха и се бореха зад гърба му, дневният прилеп пищеше в безсилен гняв.

Виеше му се свят; чу гласа на Калдера — тя вървеше до него, до нея Деро, а после Нафи, всички вързани освен подсилената ръка на капитанката; тя би разкъсала всяко въже и затова я стискаха няколко души. Които вряскаха и дърдореха. Някои ридаеха, покрусени от епохалното разочарование от несбъдналото се пророчество. Други съскаха. Трети усърдно пълнеха дрехите на пленниците си с камъни.

Контрольорът беснееше. Скърцаше със зъби. Дейби пикира под кръжащите любопитни чайки, но мъжът или не го забеляза, или пак го беше пернал.

— В окаЯна! — прошепна той. Подивелият бизнесмен изръмжа още нещо, като сочеше водата. Той декламираше пред своите раболепни слуги. Той — досети се Шам — *произнасяше присъда*.

— и други ще дойдат! — провикна се Шам. — Те си мислят, че тук има съкровища! Всички такси, въображаемите пари, които си мислехте, че ви идват на крака!

Натежалите му дрехи го повлякоха и той залитна, замята се в ръцете на нападателите си, втренчи се в тях и в остатъците на този бюрократичен рай.

— Не! — изкрещя той. — Не свършва така!

Той се взря в Калдера. Тя го гледаше. Когато го избутаха на ръба на алеята, тя извика името му.

Шам се опита да забие пръсти в земята. Усещаше как земята се тресе. Струваше му се, че неговото сърце бие гръмовно в тялото му, ала и тези, които го стискаха, също се колебаеха. Нещо се случваше.

Тревожният вик на Дейби бе изменил своя тембър.

Към всички тях, със стържене, на заден ход по релсите през изкопа в руините, към буферите в края на линията се движеше ангел. Грамаден и покрит с вековна ръжда ангел. Оплескан с масло ангел. Ангелът, върху чийто труп се бе покатерил Шам. Пробуден и оживял отново, той се тътреше на заден ход по пътя, по който, преди поколения, бе потеглил.

Чиновниците от града фактория писнаха. Завиха. Пръснаха се. Шам се завъртя. Сигурно ангелът бе умрял и отрязал от света далеч, далеч преди да са се родили. Никой от тях не беше виждал влак в движение, нищо не беше виждал да се движи по железопътна линия.

Ангелът издишаше мръсен пушек. Шам чу викове и видя познати фигури, накачулени отзад. Бинайтли, и Мбендей, и Сироко търсачката, и Фремло, чийто балтон се ветрееше величествено въпреки всичките дупки по него, и Вуринам. Екипажът на Шам пристигаше при него, покачен на дупето на ангел, вървящ заднишком.

Шам нададе приветствен крясък. Бинайтли стреля във въздуха и подивелите шефове побягнаха. Всички — освен контролора великан. Задните буфери на ангела се блъснаха в отбивачката и той спря.

— Не! — изкрещя контролърът. Тази дума беше същата. — Не, не! В окаЯна! В окаЯна! — и със смайваща бързина награби най-близкия пленник. Калдера Шроук. и при тази гледка, още по-бърз, без изобщо да се замисля, Шам се намеси.

До тази грамада той беше едно нищо и никакво, глупав дребосък. Цяло чудо бе, че тласъкът на Шам изобщо успя да го помръдне. Може би при никакви други обстоятелства не би успял. Ала мъжът стоеше на самия ръб на алеята. и когато Шам се блъсна в него, той размаха ръце, олюля се, краката му се подхлъзнаха и той полетя във вълните с крясък.

Протягаше ръце, беснееше и докато падаше, сграби нещо.

Сграби Шам. Повлече Шам със себе си във водата. Събори го.

ОСЕМДЕСЕТ И ЧЕТИРИ

и благодаря. Усещате ли?

Забавяме ход.

Скоро ще пристигнем там, закъдето сме тръгнали.

Това може да докара човек до отчаяние, да го накара да размишлява колко много и всякакви неща сме пренебрегнали. Дори не сме отворили и дума за тях. Може досега да сте чули за просторите сред източните и северните релси далече от Манихики и от всякаква флота, където има племена от диви коне, така добре научили се да се пазят от подземни твари и нивга да не се отклоняват от релсите и траверсите, че това е закодирано в костите им. Така че новородено жребче, което се люлее на тънките си като пръчици крачка, няма да стъпне със своите тепърва втвърдяващи се копитца на открито равнотерение. и тъй, железничарите в онези ливади делят железните пътища с дълги колони от коне, които вечно препускат в тръс в колона по един и пасат сочната трева между релсите.

В Аман Сун има мразовита крепост, обслужвана от ледени влакове. Така разправят. Политическите шашми между Дегенлач и Морнингтън стигат за дълги часове забавления. Бозавият изолиран живот на онези наплашени и изтормозени от скука поколения самозвани босове в онзи град на края на релсите, точно обратното, никак не повдига духа. Но има какво да се научи и от осакатеното користолюбие на контролорите.

и тъй нататък, и тъй нататък. Ако зависеше от вас, вие, дори и да започнехте и свършехте на същите места, щяхте да опишете друга фигура. Друго, ала още нищо не е приключило. Ако разкажете нещо от всичко това на други, можете да карате и ако щете, пътъом да се отбиете и другаде. А дотогава пътешествайте благополучно и благодаря.

Ами... Шам, питате?

Шам се дави.

ОСЕМДЕСЕТ И ПЕТ

Водата имаше вкус на сълзи. Това си мислеше Шам, докато потъваше. Не беше като потоците и езерата сред хълмовете на морелсите — това бе сол.

ОкаЯн, вечните сълзи.

Опитваше се да се съпротивлява на бавното спускане. Без полза. Нищичко не виждаше и не можеше да освободи крайниците си. Нищичко не чуваше освен шума на собствената си кръв.

Някъде под него сред студа, защото беше отчайващо студено, той усещаше движение, размаханите крайници и мятащото се грамадно тяло на контролъора. „Дано не падна върху него — помисли си Шам. — Не искам там, където...“

Там, където.

„Видях края на света“ — помисли си Шам и спря да мърда, и издиша наниз от мехурчета, и затвори очи, и продължи да потъва.

А после изведнъж спря.

Усети как нещо болезнено стисва вървите, овързали ръцете му. Усети как налягането се променя. Пак се издигаше нагоре, срещу земното притегляне, наопаки, далече от грамадното тяло на мъжа, чиито последни движения той все още усещаше, докато то потъваше надолу.

Изскочи във въздуха, ломотеше, гадеше му се, засмукваше кислород. Капитанката го държеше. Стискаше го с металната си ръка. Висеше на въжето, все още увито около кръста ѝ, а екипажът се беше наредил като за игра на дърпане на въже и го държеше. Най-накрая беше Бинайтли, да крепи и поема тежестта. Капитанката беше скочила веднага след Шам и металната ѝ ръка я затегли надолу.

Нафи прихвана Шам през мокрия, солен кръст и го качи на дока. Където Калдера първа протегна ръце и го сграбчи, вдигна, шамароса го

по бузата и изкрещя името му. Където Дейби долетя и заблиза лицето му. Където той полегна на бетона и кашляше, повръщаше и хриптеше, а Шроук и Вуринам, и Фремло, и Сироко, и всички си отдъхнаха и заръкопляскаха.

— Е? — попита Шам. — Размислихте значи?

Екипажът на къртоловния влак „Медис“ — стопаджи, возещи се на задниците на небесни мъртъвци, беше наклал огън на края на линията. Пееха, похапваха и си разправяха истории.

Отвъд светлината, хвърляна от огъня, цареше нощен мрак. Неведнъж дочуваха звуци около тях, може би от хора, които се опитваха да не вдигат шум. Сложиха постови, но не се шашкаха особено.

— Последният главен контролър в момента се размива под формата на рибешки аки — рече Фремло. — Мисля, че останалата част от ръководството е лекичко обърквана, а вие?

Шам кимна с мократа си глава. Като я намокри, и разбра колко дълга му е израсла косата.

— Ти нали уж щеше да се връщаш — подхвърли той на Сироко и се уви в хавлията си.

— Знаеш ли какво стана? — отвърна Сироко. — Голяма смешка. Хванала съм се аз да разглобявам ангела, вече бяхме натоварили цели камари от проклетата грамада, и да вземе да ми хрумне, че като се подбъзикне туй, посмени се онуй с едно-друго, мога да го вкарам в движение. Точно това е ключът към останките — не ти трябва да ги разбираш. Както и да е.

Та по някое време и след няколко фалстарта го подкарахме. и си мислим как да изтеглим къртоловния влак, та да можем да подкараме ангела напред, да ги придвижим в тандем, да върнем шасито на ангела обратно в морелсите. и някой вика, хич не помня и кой беше...

— Ти беше — намеси се Бинайтли.

— Хич не помня — повтори Сироко. — Та някой вика, що не вземем набързо да хвърлим едно око как се справя оная пасмина на моста. Гласувахме — мина без проблеми. Потеглихме заднишком, минахме през она тунел, чухме суматоха. и ей ни на. — и тя си изтупа ръцете като след свършена работа.

„Ей ви на — помисли си Шам. — Вярно, ей ви на.“

— Утре — продължи Сироко — потегляме пак. Назад. Искам да кажа напред — обратно към морелсите. Сега и ти можеш да се върнеш с нас. — Тя пхна в огъня пръчката, на която печеше вечерята си. Шам отхапа от своята и погледна Шроук на трепкащата светлина на огъня. Калдера срещна погледа му. — Не че ще го направиш. Да се върнеш, искам да кажа. — Тя се усмихна.

— Ще предадеш ли вест от мен? — помоли Шам. — На моето семейство?

— Разбира се — отвърна Сироко. — Какви са ти намеренията, Шам?

Шам гледаше огъня.

За морелсите почти всичко щеше да си остане същото. Ангелите, на автомат, щяха да продължат да поддържат реда по релсите по отдавна програмирани затворени линии. Няколко птици куки щяха да продължат да излитат от мъртвото седалище на фирмата, да сноват напред-назад и да извършват автоматични наблюдения, архивирани на края на вселената. Натрупаният дълг на железничарите щеше да расте и те щяха да задлъжнеят на тази компания вкаменелост с утежнена от лихвите още по-безсмислена сума.

Но благодарение на Джак Присмехулника ангелът, който охраняваше моста, вече го нямаше. А с помощта на търсачите на останки вече го нямаше и трупа преграда. Сигурно щеше да отнеме време — цели години може би, ала екипажът на „Медис“ нямаше да са последните посетители. Пътят беше отворен.

— Мислех си... — заговори той. — Първо си мислех за небесните гмуркачи. Бас държа, Сироко, че ти имаш костюми? Чудя се какво ли има там горе. — Той вдигна очи към очертанията на планините около тях. — и тогава си помислих, че ако имаш костюми за издигане нагоре, те могат да се използват и за спускане надолу. — Той посочи с палец зад гърба си към водата и се заслуша в пухтящите монотонни проучвания на водата по брега. — А пък после си рекох защо да сменям посоката? Толкова дълго съм вървял насам. — Той погледна Калдера. — Искам да отида там, където са искали да отидат майка ви и татко ви.

— Моля? — възкликна Деро.

— Какво? — попита Калдера. — Та ние сме тук.

— Те са имали такова страстно желание да се учат от баджерите — поясни Шам. — Да изучават митовете им и тям подобни, да, но това е твърде много път, че да го биеш за истории, колкото и добри да са те. Та си мислех какво ли още може да се научи от тях и само от тях на практика?

Шроук го гледаха — с все по-широко отворени очи, все по-заплашено.

— Помните ли последния вагон, изоставен от вашите? — попита Шам. — Близко до моста? Онзи, с шантавия вид? За него си мислех. Не мога да си го избия от главата. Мисля, че това са искали да се случи. Като видях това място, то ме наведе на една идея.

ЧАСТ IX

ДНЕВЕН ПРИЛЕП
(Vespertilio diei)

Възпроизведено с позволение на архива на Стрегайското къртоловно благотворително дружество.

Предоставил: Чайна
Миевил

ОСЕМДЕСЕТ И ШЕСТ

Няма наименования на тракането, няма стрелки, няма тътен на колела по релси. Няма и релси, нито колела да тътнат по тях. Шам се провиква, понесен от ново движение.

Сбогуваха се. Последният коловоз от морелсите отдавна изчезна от погледа. Ревът и плисъкът на вълните са наслада за Шам. Той крещи, облян от водните пръски.

Много дни и усилия и вещина им бяха нужни, докато се върнат при последния вагон на Шроук-старши, да проучат предчувствието на Шам и да завършат онова, което откриха започнато.

Таванът бе превърнат в запечатано корито. Тялото бе изтънено, придали му бяха клинообразна, обтекаема форма и бе разделено на пълни с въздух отделения. Корпусът бе готов за монтиране на мачта от одялано дърво. В една каса бяха складирани въжета и кораво платно, които Шам огледа с неотдавна придобитата си вещина. „Защо платната да вършат работа само на влакове?“ — бе попитал той.

Над водата горното небе е по-рехаво. Слънцето рисува дъги във водните пръски. Те се люшкат сред грамадно мокро пространство. Дейби се рее, а Шам залита. Свикналите му с релсите крака хич не му помагат на тази нова палуба. Върху този плаващ, обърнат наопаки воден влак. „Трябва да му измислим по-своято име на това нещо“ — мисли си Шам.

Калдера и Деро вдигат очи от платното, което опъват. Шам си спомня баджерските техники и им дава наставления на висок глас. Платното се издува, гикът се поклаща и техният плавателен съд се понася по водата. Незнайно накъде.

Шам вдига капака на палубата, през който се слиза към кухнята и купетата долу, преустроени наопаки стаи. Спира се на върха на стълбата и наблюдава Нафи.

Капитанката, последният член от екипажа, се взира през борда в гъмжило от среброкожи риби. Замислено се вглежда отвъд тях. Гледа втренчено, навежда се и вперва очи в тъмните водни дълбини.

Шам се усмихва.

БЛАГОДАРНОСТИ

С огромни благодарности към Марк Боулд, Надя Бузиди, Мик Чийтъм, Джули Крисп, Рупа ДасГупта, Мария Дахвана Хедли, Клоуи Хийли, Диана Хоук, Ратна Камат, Саймън Кавана, Джемайма Миевил, Давид Мьонш, Бела Пейгън, Ан Пери, Макш Шафер, Крие Шлуп, Джаред Шурин, Джейн Судалтър, Джеси Судалтър, Марк Тавани, Евън Калдер Уилямс и всички от „Макмилън“ и „Дел Рей“.

Както винаги, съм длъжник на твърде много писатели и художници, че да мога да ги изредя, но за тази книга особено важни са Джоун Айкен, Джон Антробъс, двамата Одри — старши и младши, Катрин Бестърман, Луси Лейн Клифърд, Даниел Дефо, Ф. Тенисън Джеси, Ерих Кестнер, Урсула ле Гуин, Джон Лестър, Пинелъпи Лайвли, Херман Мелвил, Спайк Милиган, Чарлз Плат, Робърт Луис Стивънсън и братя Стругацки.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.